

HOTĂRÂREA nr. _____
din _____ 2010

privind însușirea documentației P.U.Z.C.P. – Zona monumente protejate

Consiliul Local al Municipiului Arad,

Având în vedere :

- inițiativa Primarului Municipiului Arad, exprimată prin expunerea de motive nr.24774/26.04.2010;
- raportul nr.24774/26.04.2010 al Arhitectului Șef-Serviciul Construcții și Urbanism;
- rapoartele Comisiilor de Specialitate ale Consiliului Local;
- prevederile art.37 și Anexa nr.1 din Legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, cu modificările și completările ulterioare;

În temeiul drepturilor conferite prin art.36 alin.(5) și art.45 din Legea nr.215/2001 a administrației publice locale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, adoptă prezenta:

HOTĂRÂRE

Art.1.Se aproba Avizul Tehnic prealabil de însușire a documentației PUZCP- Zona monumente protejate nr.15 din 18.03.2010 al Comisiei Tehnice de Amenajare a Teritoriului și Urbanism, conform anexei care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art.2. Prezentul Aviz este valabil până la aprobarea documentației de urbanism PUZCP- Zona monumente protejate

Art.3.Prezenta hotărâre se duce la îndeplinire de către serviciile de specialitate din cadrul Primăriei Municipiului Arad și se comunică celor interesați de către Serviciul Administrație Publică Locală.

PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ

SECRETAR

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
A R A D
Nr. 24774/Ao/26.04.2010

EXPUNERE DE MOTIVE

Având în vedere importanța deosebită pe care o are în municipiul Arad Zona construită protejată consider oportună adoptarea unei hotărâri prin care să se aprobe Avizul Tehnic prealabil de însușire nr. 15 din 18.03.2010 al Comisiei Tehnice de Amenajare a Teritoriului și Urbanism pentru documentația PUZCP-Zona monumente protejate ca un instrument al politicilor și conceptelor strategice de dezvoltare pentru zona centrală a municipiului Arad.

P R I M A R

Ing. Gheorghe Falcă

R E F E R A T

privind însușirea documentației P.U.Z.C.P. – Zona monumente protejate

Zona monumentelor protejate se înscrie în Ansamblul urban al municipiului Arad care cuprinde perimetrul descris mai jos :

De la culeea N a podului Traian spre V, pe malul N al râului Mureș până la Str. Putnei, str. Remus, Str. Alexici Nicola(inclusiv Piața Sârbească), str. Kogălniceanu M, str. Ceaikovski P I, cu prelungirea ei peste Vârful cu Dor si str. Transilvaniei spre NE, str. Eminescu Mihai, str. Episcopiei, str. Caragiale I L, str. Dorel Sibii, str Cotrus Aron, str. Balint Simion str. Coșbuc G, spre NV, traversarea spre N la marginea incintei Spitalului Municipal , str. Ghiba Birta Elena spre E. Bd . Doinaș Augustin, str. Mureșan Andrei , spre N de-a lungul Bd. Revoluției până la P-ța Drapelului, spre E str. Brătianu IC, până la malul de N al Mureșului, bucla Mureșului (care înconjoară Cetatea Aradului) în amonte , până la podul Cetății , spre V pe str Popa Eugen până în dreptul str. 9 Mai spre SV Splaiul Toth Sandor până a podul Traian, la N Calea Timișorii până la intersecția cu str. Ștefan cel Mare și str Ady Endre.

Această zonă conține marea majoritate a monumentelor de arhitectură din Arad, alcătuită din cele mai importante și reprezentative clădiri destinate funcțiilor publice , biserici sau foste clădiri rezidențiale de mare valoare istorică , arhitecturală și memorială adăpostind acum diferite funcțiuni , clădiri de locuit înscrise în lista monumentelor. Valoarea deosebită a zonei constă în existența într-un perimetru ușor de parcurs pietonal a unor areale aparținând unor diferite perioade istorice care sunt suficient de ample pentru a conferi o atmosferă proprie bine definită. Această diversitate pe arii coerente necesită o protecție specială deoarece reprezintă atractivitate pentru turiști și investitori.

Planul urbanistic pentru zona construită protejată și regulamentul aferent este o documentație ce furnizează regulile și procedurile de instituire, protecție și gestionare a zonelor protejate de importanță locală .

Cauzele naturale dar și efectul necontrolat al vieții sociale și economice amenință în continuare bunurile imobile aparținând patrimoniului cultural, fapt ce obligă la acordarea unei atenții programate și fundamentate acțiunilor de

conservare integrală a acestora. Într-un astfel de context apare necesitatea studierii zonei construite protejate. Ele reprezintă obiective de interes public, remarcabile din punct de vedere arhitectural , urbanistic , arheologic, artistic, religios, social , științific, tehnic, sau al peisajului cultural și au un rol important în păstrarea memoriei culturale.

Având în vedere acestea rezultă importanța deosebită a promovării unei asemenea documentații de urbanism motiv pentru care

PROPUNEM

Adoptarea unei hotărâri prin care să se aprobe Avizul Tehnic prealabil de însușire a documentației PUZCP- Zona monumente protejate proiect nr. 39027 elaborat de SC Proiect Arad SA, urmând ca după obținerea tuturor acordurilor și avizelor obligatorii și după definitivarea documentației conform cerințelor din adresa cu nr. 24774 din 26.04.2010 acesta să fie supusă în totalitate spre aprobare în Consiliul Local al Municipiului Arad după îndeplinirea tuturor prevederilor legale.

Arhitect Sef
Ing. Mirela Szasz

Șef Serviciu
Arh. Radu Drăgan

PROIECT ARAD

arhitectură & inginerie

310133 ARAD - ROMÂNIA

bd. DECEBAL NR. 2

tel. +4-0257.280.286

fax: +4-0257.280.848

e-mail: proiect@inext.ro

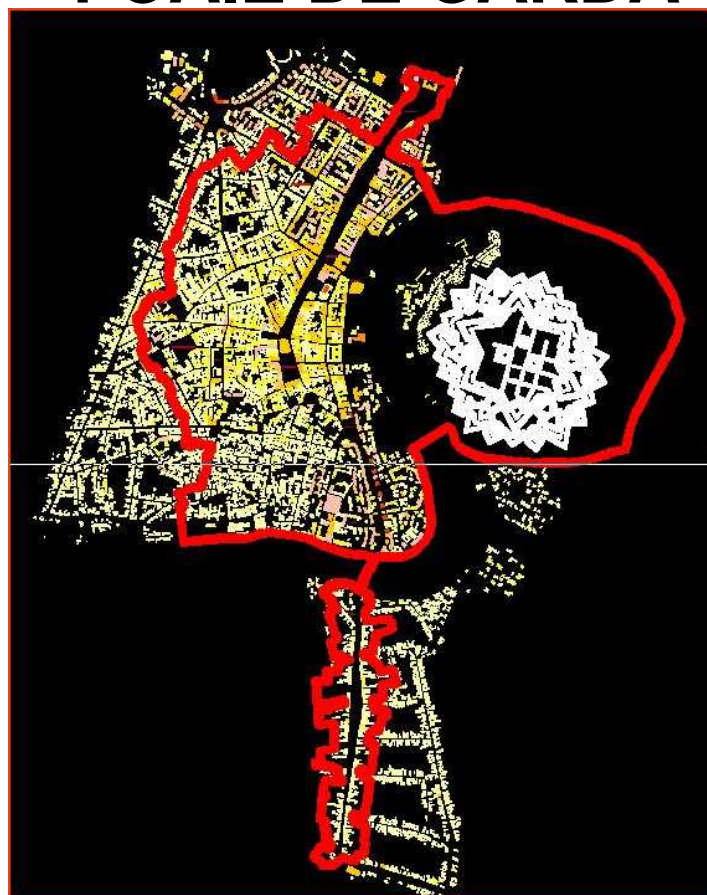
www.proiect-arad.ro

Societate comercială pe acțiuni • Cod RC Arad: J/02/304/1991 • CIF:RO1687590

Beneficiar:

MUNICIPIUL ARAD

FOAIE DE GARDĂ

PROIECT NR.: 39027

P.U.Z.C.P.
ZONA MONUMENTE PROTEJATE ARAD

VOLUMUL I: MEMORIU GENERAL

FIȘĂ DE RESPONSABILITĂȚI

a. ÎNSUȘIREA DOCUMENTAȚIEI:

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ARAD

Primar: ing. GHEORGHE FALCĂ

Arhitect Șef: arh. RADU DRĂGAN

SC PROIECT ARAD SA

Director general: arh. GHEORGHE SECULICI

Șef proiect: arh. DANA TUDOR

b. COLECTIV DE ELABORARE:

Urbanism și amenajarea teritoriului: arh. DANA - CORNELIA TUDOR

arh. ELISABETA COSMA

arh. IOAN HĂPRIAN

arh. CIPRIAN POPESCU

teh.des. OTILIA NEAMȚ

Cartarea stării clădirilor: arh. CAMELIA CODREAN

Alimentarea cu apă și canalizare: ing. MILORAD IOVANOVICI

sing. LADISLAU KÁLMÁR

Alimentarea cu energie electrică: ing. IOAN DEZNAN

Alimentare gaze naturale: ing. FRANCISC BEGOV

sing. RODICA SECANSCHI

ing. LUCIAN BRĂTULESCU

Alimentare cu căldură: ing. LUCIAN BRĂTULESCU

Transport în comun: ing. VASILE CHIRICHEU

c. EDITARE:

Tehnoredactare: RODICA PAP

Întocmit,
arh. DANA TUDOR

BORDEROU DE VOLUME

VOLUM I: MEMORIUL GENERAL

PIESE SCRISE

PIESE DESENATE

VOLUM II: REGULAMENTUL LOCAL DE URBANISM

PIESE SCRISE

PIESE DESENATE

VOLUM III: STUDII DE FUNDAMENTARE ASUPRA ANSAMBLULUI URBAN ARAD

PIESE SCRISE

PIESE DESENATE

A. STUDIUL ISTORIC ZONAL

B. STUDIUL SISTEMULUI URBAN DE SPAȚII VERZI ÎN LIMITA ANSAMBLULUI URBAN ARAD

C. STUDIUL ZONELOR DE PROTECȚIE ALE MONUMENTELOR ISTORICE ÎNSCRISE ÎN LISTA MONUMENTELOR ISTORICE 2004

D. DATE DE EVIDENȚĂ FOND CONSTRUIT

Întocmit,

arh. DANA TUDOR

BORDEROUL VOLUMULUI I

MEMORIUL GENERAL

PIESE SCRISE:

FOAIE DE GARDĂ	1
FIȘĂ DE RESPONSABILITĂȚI	2
BORDEROU DE VOLUME	3
BORDEROUL VOLUMULUI I	4
MEMORIUL GENERAL	6
1. INTRODUCERE:	6
1.1. DATE DE RECUNOAȘTERE A DOCUMENTAȚIEI:	6
1.2. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE PLANULUI URBANISTIC PENTRU ZONA CONSTRUITĂ PROTEJATĂ	6
2. DELIMITAREA ZONEI CONSTRUITE PROTEJATE	7
2.1. JUSTIFICAREA ÎNȚIERII DEMERSULUI DE INSTITUIRE A ZONEI CONSTRUITE PROTEJATE; CADRUL LEGISLATIV-NORMATIV	7
2.2. STUDIUL ISTORIC ZONAL	12
2.3. SINTEZA ETAPELOR PARCURSE PRIN STABILIREA ATITUDINII FAȚĂ DE ELEMENTELE COMPONENTE ALE ZONEI	12
3. STUDIU URBANISTIC SPECIFIC PENTRU DOCUMENTAȚII URBANISTICE ZONALE CU CARACTERIZAREA SITUAȚIEI ZONEI ȘI A RELAȚIEI ZONĂ-LOCALITATE	12
3.1. PREZENTAREA STUDIILOR ȘI AVIZELOR ANTERIOARE ELABORĂRII PUZCP	12
3.2. ANALIZA ÎNCADRĂRII ZONEI ÎN INTRAVILANUL ORAȘULUI SAU COMUNEI, CONFORM PUG	12
3.3. DISFUNCȚIONALITĂȚI ȘI CONSTRÂNGERI EXISTENTE	12
3.4. SINTEZA IERARHIZĂRII VALORICE A FONDULUI ARHITECTURAL-URBANISTIC ÎN FUNCȚIE DE CALITATEA ESTETICO-AMBIENTALĂ, FUNCȚIONALĂ ȘI A POTENȚIALULUI SOCIO-ECONOMIC.....	15
3.5. PRECIZAREA LIMITEI ZONEI CONSTRUITE PROTEJATE	15
4. ALTE STUDII DE FUNDAMENTARE CONȚINÂND PROPUNERI DE CONFIRMARE SAU DE MODIFICARE A PREVEDERILOR PUG ÎN LIMITELE ZONEI PROTEJATE	16
<i>PROBLEME DE TRAFIC</i>	22
<i>PROBLEME DE ECHIPĂRI EDILITARE</i>	31
<i>ESTIMAREA RESURSELOR DE MUNCĂ</i>	40
<i>ESTIMAREA LOCURILOR DE MUNCĂ</i>	40
<i>PROBLEME DE MARKETING URBAN</i>	41
<i>PROBLEME DE MANAGEMENT URBAN</i>	41
5. PROPUNERI DE DEZVOLTARE ZONALĂ	45
5.1. PROPUNERI PRIVIND ATITUDINEA FAȚĂ DE ȚESUTUL URBAN CU TOATE COMPONENTELE SALE CONCRETIZATĂ ÎN: PROTEJARE, CONSERVARE, PUNERE ÎN VALOARE, DEMOLARE, COMPLETARE, SCHIMBĂRI DE UTILIZARE	45
5.2. PROPUNERI PRIVIND REZOLVĂRI ALE CIRCULAȚIILOR CAROSABILE, STAȚIONĂRIILOR, CIRCULAȚIILOR PIETONALE	49
5.3. PROPUNERI DE RACORDĂRI ALE REȚELOR TEHNICO-EDILITARE	50
5.4. PROPUNERI PRIVIND PREVEDERILE DIN REGULAMENT, DIFERENȚIATE PE SUBZONE ISTORICE DE REFERINȚĂ ȘI SUBDIVIZIUNI ALE ACESTORA	51
5.5. BILANȚ TERITORIAL	51
5.6. ANALIZE COSTURI-BENEFICII	51
5.7. PROPUNERI DE ÎNȚIERE A UNOR PLANURI URBANISTICE, PROGRAME ȘI PROIECTE DERIVATE ȘI PREVIZIUNI PRIVIND SUPTORUL IMPLEMENTĂRII LOR	51

ANEXE:

1. Certificat de urbanism nr. 1650 din 11.06.2007 valabil 24 luni
2. Tema de proiectare inițială elaborată de Primăria Municipiului Arad
3. Ordinul nr. 562/2003 pentru aprobarea Reglementării tehnice „Metodologie de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate (PUZ)”

PIESE DESENATE:

00	BAZA TOPOGRAFICĂ ȘI CADASTRALĂ	SC. 1:5000
01	ÎNCADRAREA ANSAMBLULUI URBAN ARAD ÎN INTRAVILANUL MUNICIPIULUI	SC. 1:5000
02	PLAN SITUAȚIA EXISTENTĂ; REPARTIȚIA FUNCȚIUNILOR EXISTENTE	SC. 1:5000
02-1	PLAN SITUAȚIA EXISTENTĂ; SISTEMUL URBAN DE SPAȚII VERZI	SC. 1:5000
02-2	CĂI DE COMUNICAȚIE PIETONALĂ	SC. 1:5000
02-3	CARTAREA STRUCTURII CLĂDIRILOR	SC. 1:5000
02-4	REGIMUL DE ÎNALȚIME AL CLĂDIRILOR	SC. 1:5000
02-5	CĂI DE COMUNICAȚIE RUTIERĂ; TRANSPORT ÎN COMUN	SC. 1:5000
03	PLAN DE REGLEMENTĂRI URBANISTICE	SC. 1:5000
03-1	REGLEMENTĂRI URBANISTICE; POZIȚIONAREA SECTOARELOR DE ACTIVITĂȚI SPECIFICE ZCP	SC. 1:5000
05-1	ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE SITUAȚIA EXISTENTĂ	SC. 1:5000
05-2	ALIMENTARE CU ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TELECOMUNICAȚII- SITUAȚIA EXISTENTĂ	SC. 1:5000
05-3	ALIMENTARE CU ENERGIE TERMICĂ- SITUAȚIA EXISTENTĂ	SC. 1:5000
05-4	ALIMENTARE CU GAZ NATURAL- SITUAȚIA EXISTENTĂ	SC. 1:5000

Întocmit,

arh. DANA TUDOR

MEMORIUL GENERAL

1. INTRODUCERE:

1.1. DATE DE RECUNOAȘTERE A DOCUMENTAȚIEI:

Denumirea lucrării:	Plan urbanistic pentru zonă construită protejată ZONA MONUMENTE PROTEJATE ARAD
Contract de servicii nr.:	72891/09.11.2007
Proiect nr.:	39.027/2009
Beneficiar:	MUNICIPIUL ARAD
Proiectant general:	SC PROIECT ARAD SA

1.2. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE PLANULUI URBANISTIC PENTRU ZONA CONSTRUITĂ PROTEJATĂ

Prezenta documentație se referă la **Ansamblul Urban Arad- cod LMI 2004: AR-II-a-B-00477** și este inițiativa administrației publice locale- Primăria Municipiului Arad. Conform Temei-program, elaborată de Serviciul Urbanism și perfectată împreună cu elaboratorul P.U.Z.C.P., **obiectivele de bază sunt:**

- Analiza tipologică a totalității fondului construit existent (la data nominală a contractului) în cadrul ariei Ansamblului Urban Arad- cod LMI 2004: AR-II-a-B-00477
- Definirea categoriilor de intervenții ce se vor realiza ulterior aprobării prezentei documentații P.U.Z.C.P. ca urmare a zonificării Ansamblului Urban Arad
- Reguli de construire specifice pentru fiecare mediu tematic, pentru fiecare element teritorial component și pentru fiecare cvartal de construcții în parte, în conformitate cu legile, normele și normativele în vigoare.

Scopul final este:

- Obținerea primului instrument urbanistic tradițional cu referire la Ansamblul Urban Arad
- Integrarea prevederilor P.U.Z.C.P. în procesele administrative actuale și viitoare pe termen mediu și lung
- Asigurarea controlului administrației publice locale și a tuturor factorilor interesați în zonă asupra modului de gestionare a cadrului fizic existent în Ansamblul Urban Arad, prin conservare, construire și/sau asanare
- Constituirea unei baze reale pentru viitorului Plan Strategic al „Centrului Istoric” al Aradului, ținându-se cont și de proiectul „Strategia de Dezvoltare a Municipiului Arad 2007-2013/2013-2020” aprobat prin HCLM nr. 26 în 26.02.2008

Ținând cont de aderarea României la Uniunea Europeană, elaboratorul P.U.Z.C.P. vizează ca acest instrument tradițional de planificare urbanistică să se supună și ultimelor decizii de planificare strategică europeană:

- ➔ **Strategia de la Lisabona (Agenda Lisabona)- martie 2000- sustenabilitate, inovație, reînnoire socială și economică**
- ➔ **Strategia de la Gothenburg- 2001- reducerea degradării mediului și consumului de resurse din dezvoltarea economică și socială**
- ➔ **Programul INTERREG IV C- aprobat de Comisia Europeană în 11 septembrie 2007- pentru coeziunea sectorială interregională**
- ➔ **Carta de la Leipzig pentru Orașe Europene Durabile- aprobată cu ocazia reuniunii informale a miniștrilor europeni responsabili cu dezvoltarea urbană și coeziunea teritorială- Leipzig 24-25 mai 2007**

➔ **Comunicatul de presă- 2-2007 din 11 septembrie 2007 al Consiliului Arhitecților din Europa (CAE)- privind Strategia în Construcții a Comisiei Europene- calitatea arhitecturii este un element esențial al trecutului, prezentului și viitorului orașelor europene**

Prin programul european **Project 3.2**, prognozele pe termen mediu și lung asupra dezvoltării Europei Unite s-au realizat de către **ESPON (European Spatial Planning Observation Network-** entitate de cercetare înființată de CE în 1997), tratând **evoluțiile teritoriale diferite ale statelor membre și parteneri din 2015 până în 2030**. Aceste studii au stat la baza Conceptului European de Dezvoltare Spațială, deci și a politicilor de coeziune sectorială.

2. DELIMITAREA ZONEI CONSTRUITE PROTEJATE

2.1. JUSTIFICAREA INIȚIERII DEMERSULUI DE INSTITUIRE A ZONEI CONSTRUITE PROTEJATE; CADRUL LEGISLATIV-NORMATIV

■ JUSTIFICAREA INIȚIERII DEMERSULUI DE INSTITUIRE A ZONEI CONSTRUITE PROTEJATE

În 28 decembrie 1989, CFSN a dat Decretul nr. 12- privind înființarea Ministerului Culturii, decret abrogat prin Legea 7/1998- privind declararea ca abrogate a unor acte normative. Înainte de 1989, singura Listă de Monumente Istorice data din 1977, astăzi o mare parte dintre imobilele clasate în 1977 fiind distruse.

Până la adoptarea prin lege a unor reglementări speciale privind protejarea patrimoniului național, în anul 1992 s-a emis **O.G. 27/1992- privind unele măsuri pentru protecția patrimoniului cultural național**, aprobată prin **Legea 11/1994- privind unele ordonanțe ale Guvernului emise în baza legii 81/1992 privind abilitarea Guvernului de a emite ordonanțe și autorizarea contractelor și garanțiilor unor credite externe**.

Ordonanța 68/1994- privind unele măsuri pentru protecția patrimoniului cultural național completează O.G. 27/1992 și a fost aprobată prin **Legea 41/1995**.

Legislația specifică astfel constituită a generat realizarea **Lista Monumentelor Istorice din 1992**, listă bazată pe cea din 1977. În ceea ce privește **Ansamblul Urban Arad**, acesta s-a aflat pe toate aceste liste, cu delimitări diverse, rezultate din studii istorico-urbanistice și arhitecturale. Unul dintre studiile ce se amintesc este „Lista monumentelor, ansamblurilor, siturilor istorice avizate de Comisia Națională a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice pentru Județul Arad”- proiect nr. 25062/ STUDIU- ETAPA a II-a- elaborat de SC PROIECT ARAD SA din 1993.

Dezvoltarea politicilor administrative, a legislației generale, a problematicilor din teritoriu, precum și inițierea Planului de Amenajare a Teritoriului Național (P.A.T.N.) și a Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Arad (P.A.T.J.), a condus și la dezvoltarea legislației privind protejarea monumentelor istorice.

Ansamblul Urban Arad- cod LMI 2004: AR-II-a-B-00477, ca zonă construită protejată, în forma actuală, a fost instituit prin **Ordinul MCC nr. 2.682 / 2003 (inclusiv Lista Monumentelor Istorice)- M.O. 448/2003, modificat prin Ordinul MCC nr. 2807 / 2003 (inclusiv Anexa nr.1- Lista Monumentelor Istorice- modificări și completări)- M.O. 709/2003**. Ambele Ordine ale MCC s-au emis ca urmare a prevederilor **Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice**.

Astfel, conform Listei Monumentelor Istorice 2004- cu modificări și completări, **Ansamblul Urban Arad** are următoarele descrieri:

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresă
148	AR-II-a-B-00477	Ansamblul urban Arad	municipiul Arad	De la culeea N a podului Traian spre V, pe malul N al râului Mureș până la Str. Putnei, Str. Remus, Str. Alexici Nicola (inclusiv Piața Sârbească), Str. Kogălniceanu M., Str. Ceaikovski P. I. cu prelungirea ei peste Str. Vârful cu Dor și Str. Transilvanei spre NE, Str. Eminescu Mihai, Str. Episcopiei, Str. Caragiale I.L., Str. Sibii Dorel, Str. Cotruș Aron, Str. Balint Simion, Str. Coșbuc G. spre NV, traversarea spre N la marginea incintei Spitalului Municipal, Str. Ghiba Birta Elena spre E, Bd. Doinaș Augustin, Str. Mureșeanu Andrei, spre N de-a lungul Bd. Revoluției până la Piața Drapelului, spre E Str. Brătianu I. C., până la malul de N al Mureșului, bucla Mureșului (care

				înconjoară Cetatea Aradului) în amonte, până la podul Cetății, spre V pe Str. Popa Eugen până în dreptul Str. 9 Mai, spre SV Splaiul Toth Sandor până la podul Traian. La N, Calea Timișorii până la intersecția cu Str. Ștefan cel Mare și Str. Ady Endre.
--	--	--	--	---

- ❖ **Planul de Amenajare a Teritoriului Național (P.A.T.N.)** este un instrument tradițional foarte important pentru urmărirea liniilor directe naționale de dezvoltare, însă constituie, ca studiu, și o sursă esențială a evidenței naționale asupra elementelor componente ale spațiului național românesc. Prezenta documentație P.U.Z.C.P. se va raporta și la concluziile P.A.T.N., cu privire la secțiunile specializate pe problematicile legate de Ansamblul Urban Arad ca zonă protejată, dar și la contextul general în care acesta se găsește- Județul Arad și Municipiul Arad. Direcțiile de dezvoltare sunt:

➔ **PATN- SECȚIUNEA I- REȚELE DE TRANSPORT- LEGEA NR. 363/21 septembrie 2006 stipulează**

Coridorul paneuropean de transport multimodal IV (Dresda/Nürnberg- Praga- Viena/Bratislava- Budapesta- Arad- București- Constanța/Craiova- Sofia- Salonic/Plovdiv- Istanbul) trece și prin teritoriul administrativ al Municipiului Arad, însemnând (conform Anexa nr.11- Definierea principalilor termeni utilizați):

- traseul rutier
- traseul feroviar
- punctele de legătură de transport naval, aerian, maritim și combinat
- instalații auxiliare ca: semnalizări, instalații necesare pentru dirijarea traficului, drumuri de acces, puncte de trecere a frontierei, stații de service, terminale pentru mărfuri și călători, depozite, aflate pe traseul coridorului

➔ **PATN- SECȚIUNEA a II-a- APA- LEGEA NR. 171/4 noiembrie 1997, modificată prin LEGEA NR. 20/11.01.2006- M.Of. nr. 62/24.01.2006, stipulează**

RESURSELE DE APĂ DULCE (Anexa nr.1-2)

Municipiul Arad se găsește în Bazinul hidrografic IV- Mureș, Râul Mureș împreună cu resursele de apă subterană constituind principalele resurse de apă dulce. Din punct de vedere al *vulnerabilității* Aradul se găsește într-o zonă cu resurse de apă subterană cu vulnerabilitate ridicată, care necesită măsuri prioritare de protecție la poluare.

APA PENTRU POPULAȚIE (Anexa nr.3-4)

Municipiul Arad necesită:

- Lucrări hidroedilitare de reabilitare și dezvoltare pe termen scurt (1998-2005):
 - o modernizare sistem de alimentare cu apă
 - o majorare capacitate compensare, înmagazinare
 - o reabilitare aducțiuni
 - o reabilitare rețea de distribuție
 - o extindere rețea de canalizare
 - o completarea stației de epurare cu trepte avansate (biologică și chimică)

Municipiul Arad face parte din lista de Zone cu disfuncționalități mari în alimentarea cu apă și/sau canalizare a municipiilor și orașelor, care necesită lucrări hidroedilitare de reabilitare și dezvoltare, datorită faptului că acesta se găsește într-o zonă cu resurse de apă subterană cu vulnerabilitate ridicată, care necesită măsuri prioritare de protecție la poluare.

APA PENTRU INDUSTRIE (Anexa nr.5-6)

- Zone cu resurse de apă, poluate de industrie, care necesită măsuri de reabilitare pe termen mediu:
 - o Sud-Vestul Județului Arad (incl. parte din Municipiul Arad): 18.500 ha
 - o Sursa de poluare: industria chimică
- Zone cu resurse de apă, poluate de industrie, care necesită măsuri de reabilitare pe termen lung:
 - o Sudul Județului Arad (incl. parte din Municipiul Arad): 35.000 ha
 - o Sursa de poluare: industria extractivă a petrolului, industria chimică, industria alimentară

APA PENTRU IRIGAȚII (Anexa nr.7-8)

- Suprafețe amenajate cu lucrări de descărcare-drenaj, în sisteme de peste 1000 ha, propuse pentru reabilitare ulterioară pe termen lung:
 - o Ier-Arad-Frontieră: 33.249 ha

➔ **PATN- SECȚIUNEA a III-a- ZONE PROTEJATE- LEGEA NR. 5/6 martie 2000**

ZONE NATURALE PROTEJATE DE INTERES NAȚIONAL ȘI MONUMENTE ALE NATURII (Anexa nr.I)

stipulează:

- Județul Arad are desemnate Rezervații și monumente ale naturii, Fortificații și așezări din prima epocă a fierului (hallstattiene), însă acestea nu reprezintă puncte de interes tangențiale cu problematica prezentului PUZCP

VALORI DE PATRIMONIU CULTURAL DE INTERES NAȚIONAL (MONUMENTE ISTORICE DE VALOARE NAȚIONALĂ EXCEPȚIONALĂ) (Anexa nr.III)**Monumente și ansambluri de arhitectură:****Cetăți: punctul a)4- Cetatea Aradului Municipiul Arad Arad****UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITORIALE CU CONCENTRARE FOARTE MARE A PATRIMONIULUI CONSTRUIT CU VALOARE CULTURALĂ DE INTERES NAȚIONAL (Anexa nr.III)**

- În județul Arad sunt desemnate următoarele aglomerări umane:

- o Municipiul Arad
- o Orașe: Lipova, Nădlac, Pâncota
- o Comune: Brazii, Fântânele, Gurahonț, Hălmagiu, Pecica, Pleșcuța, Sântana, Șetin, Zăbrani

➔ PATN- SECȚIUNEA a IV-a- REȚEAUA DE LOCALITĂȚI- LEGEA NR. 351/6 iulie 2001 stipulează

- **Aradul este Municipiu reședință de județ cu elemente și nivel de dotare ale localităților urbane de rangul II**
- Populația la 1 ianuarie 1999: 184.290 locuitori- zona de influență: de la circa 50.000 la cca. 200.000 locuitori
- Rază de servire: cca. 60-80 km
- Are acces direct la trei sisteme majore de căi de comunicație: *traseu de cale ferată principală (inclusiv nod intermodal)*, 3 drumuri naționale (DN 79- ARAD-ORADEA- ce pornește din Arad; DN 69- TIMIȘOARA-ARAD- ce se oprește în Arad; DN 7- DEVA-ARAD-NĂDLAC-UNGARIA- ce tranzitează Aradul), *aeroport internațional*
- Funcțiuni economice: capacități de producție diversificate sin sectorul secundar și al serviciilor productive, social-culturale și informative cu rază de servire prioritar județeană
- Instituții de decizie politică: sedii ale administrației publice locale; sedii de servicii administrative, juridice de descentralizare în teritoriu ale ministerelor și ale altor de importanță județeană: organe centrale neguvernamentale; sedii de partid, de sindicat, sedii ale organizațiilor neguvernamentale;
- Judecătoria, tribunale, procuratură, parchet și alte instituții juridice
- Educație, cercetare științifică: spital clinic universitar (nu există) sau spital general (există), spitale de specialitate, stație de salvare județeană, asistență de specialitate (boli cronice, persoane cu handicap, recuperare funcțională, centre psihiatrice), cămine de bătrâni, centre de recuperare, orfeline, etc.
- Cultură: case de cultură cu săli de spectacol (Casa de Cultură a Sindicatelor, Filarmonica Arad), teatre (Teatrul de Stat Arad, Teatrul de Marionete), săli de concerte (Filarmonica Arad), săli de expoziție, de conferințe, săli polivalente, cluburi, muzee, biblioteci, edituri, tipografii, etc.
- Comerț, servicii comerciale: centre comerciale, camere de comerț, centre de afaceri, burse prestate populației și de valori și de mărfuri, magazine de prezentare, servicii diversificate de înaltă calitate; posibilități de organizare a unor târguri importante;
- Turism: hoteluri de 3 stele cu cel puțin 200 locuri (Hotel Continental- 4 stele)
- Mass-media: mass-media județeană (posturi de radio și de televiziune), publicații cotidiene sau periodice;
- Finanțe, bănci, asigurări: sucursale sau filiale ale unităților financiar-bancare și de asigurări;
- Sport, agrement: zone de recreere și agrement, grădini zoologice (nu există), săli de competiții sportive de nivel național/regional, județean (Bazinul de înot Neptun, Sala Polivalentă), stadioane și alte dotări diversificate pentru petrecerea timpului liber și sport (săli polivalente, terenuri de sport, piscine, eventual patinoare artificiale, etc.);
- Protecția mediului: agenții de protecție a mediului și servicii dotate cu echipamente specifice pentru menținerea unui mediu de calitate și a igienei urbane;
- Alimentare cu apă și canalizare: rețele de alimentare cu apă, sistem colector de canalizare, stație epurare;
- Culte: lăcașuri de cult, episcopii, sedii eparhiale, vicariate (nu există), subcentre ale cultelor autorizate;
- Transport/comunicații: gări, autogări, transport în comun, centrale telefonice automate, fax, poștă, etc.
- Ordine, securitate: instituții specifice cerințelor la nivel județean
- **În Județul Arad mai există următoarele localități urbane cu elemente și nivel de dotare de rangul III (orașe):**
 - o Chișineu-Criș (8.742 locuitori)

- Curtici (9.762 locuitori)
 - Ineu (10.416 locuitori)
 - Lipova (11.491 locuitori)
 - Nădlac (8.422 locuitori)
 - Pâncota (7.418 locuitori)
 - Sebiș (6.829 locuitori)
- **Zone lipsite de orașe pe o rază de circa 25-30 km, care necesită acțiuni prioritare pentru dezvoltarea de localități cu rol de servire intercomunală:**
 - **Zona 8 Arad: 152.554 ha (orientativ)- 30.200 locuitori (1 ian. 1999)- 12 comune- 83 sate**
 - Comune: Bata, Birchiș, Bârzava Brazii, Gurahonț, Hălmagiu, Hălmăgel, Petriș, Pleșcuța, Săvârșin, Vărădia de Mureș, Vârfurile
 - **Zona 9 Arad: 29.019 ha (orientativ)- 8.329 locuitori (1 ian. 1999)- 3 comune- 19 sate**
 - Comune: Apateu, Craiva, Hășmaș
 - **Comunele în care s-au produs scăderi accentuate de populație în perioada 1966-1998, care necesită acțiuni de sprijin și revitalizare:**
 - **Scăderi de 30-50%: 19 comune reprezentând: 28,4% din total comune, 34,0% din suprafața totală, 20,7% din populația rurală:**
 - Bârzava, Birchiș, Cermei, Chisindia, Conop, Craiva, Dieci, Dorgoș, Grăniceri, Hălmăgel, Hășmaș, Mișca, Petriș, Pilu, Pleșcuța, Șicula, Socodor, Târnova, Zărând
 - **Scăderi de peste 50%: 5 comune reprezentând: 7,5% din total comune, 8,0% din suprafața totală, 2,6% din populația rurală:**
 - Bata, Șilindia, Șiștarovăț, Tauț, Zerind

➔ **PATN- SECȚIUNEA a V-a- ZONE DE RISC NATURAL- LEGEA NR. 575/22 octombrie 2001**

CUTREMURE DE PAMÂNT- UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITORIALE URBANE amplasate în zone cu intensitatea seismică, echivalată pe baza parametrilor de calcul privind zonarea seismică a teritoriului României, este minimum VII (grade MSK) (Anexa nr.3), stipulează

- Municipiul Arad- 184.290 locuitori- are *intensitatea seismică VII*, exprimată în grade MSK

INUNDAȚII- UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITORIALE AFECTATE DE INUNDAȚII (Anexa nr.5)

- Municipiul Arad are **6 tipuri de inundații** localizate pe *cursuri de apă* și *nici un tip de inundații* localizate pe *torenți*

ALUNECĂRI DE TEREN- UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITORIALE AFECTATE DE ALUNECĂRI DE TEREN (Anexa nr.7)

- Municipiul Arad nu este nominalizat în lista unităților administrativ-teritoriale cu acest tip de riscuri naturale.

➔ **PATN- SECȚIUNEA a VI-a- ZONE CU RESURSE TURISTICE- PROIECT DE LEGE 2008**

UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITORIALE CU RESURSE NATURALE ȘI ANTROPICE, MARI ȘI FOARTE MARI (Anexa 2) stipulează

- Municipiul Arad este o unitate administrativ-teritorială cu o *concentrare foarte mare a resurselor antropice- ca resursă dominantă*

UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITORIALE CU RESURSE NATURALE ȘI ANTROPICE, MARI ȘI FOARTE MARI, CARE AU PROBLEME ALE INFRASTRUCTURII TURISTICE (Anexa 4)

- Municipiul Arad este o unitate administrativ-teritorială *fără probleme ale infrastructurii turistice*

UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITORIALE CU RESURSE NATURALE ȘI ANTROPICE, MARI ȘI FOARTE MARI, CARE AU PROBLEME ALE INFRASTRUCTURII TEHNICE (Anexa 6)

- Municipiul Arad este o unitate administrativ-teritorială *fără probleme ale infrastructurii tehnice*

UNITĂȚI ADMINISTRATIV-TERITORIALE CU RESURSE NATURALE ȘI ANTROPICE, MARI ȘI FOARTE MARI, CARE AU PROBLEME ALE INFRASTRUCTURII TURISTICE ȘI TEHNICE (Anexa 8)

- Municipiul Arad este o unitate administrativ-teritorială *fără probleme ale infrastructurii turistice și tehnice*

❖ **Alte instrumente legislative ce constituie cadrul de elaborare al PUZCP Ansamblul Urban Arad**

- Legea 350/2001- privind amenajarea teritoriului și urbanismul
- Ordonanța 27/29.08.2008- pentru modificarea și completarea Legii 350/2001
- HG 525/1996- pentru aprobarea Regulamentului general de urbanism
- Legea 315/2004- privind dezvoltarea regională în România
- Ordonanță de Urgență nr. 111/2004- pentru modificarea și completarea Legii 315/2004 privind dezvoltarea regională în România
- Legea 50/1991 republicată în 13.10.2004- privind autorizarea executării lucrărilor de construcții
- Ordonanța de urgență nr. 214/16.12.2008- pentru modificarea și completarea Legii 50/1991
- Legea 422/18.07.2001- privind protejarea monumentelor istorice
- Ordin Administrație Publică 2807/2003- pentru modificarea Ordinului ministrului culturii și cultelor nr. 2682/2003 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și evidență a monumentelor istorice, a Listei monumentelor istorice, a Fișei analitice de evidență a monumentelor istorice și a Fișei minimale de evidență a monumentelor istorice
- Ordin 2260/2008- privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice
- Ordinul ministrului culturii și cultelor 2684/2003- privind aprobarea Metodologiei de întocmire a obligatiei privind folosinta monumentului istoric si a continutului acestuia
- Legea 451/2002- pentru ratificarea Convenției europene a peisajului adoptată la Florența la 20.10.2000
- Legea 24/15.01.2007- privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din zonele urbane
- Ordonanța de Urgență 114/17 octombrie 2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, schimbarea destinației terenurilor amenajate ca spații verzi și/sau prevăzute ca atare în documentațiile de urbanism
- Legea 213/17.11.1998- privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia
- Decret 398/14.11.2008- pentru promulgarea Legii privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia
- Strategia de Dezvoltare a Municipiului Arad 2007-2013/ 2013-2020- Hotărârea HCLM Arad nr. 26/28.02.2008

Astfel, în continuare, elaboratorul P.U.Z.C.P. în baza:

- **Ordinului 562 din 20.10.2003-** emis de către M.T.C.T.- pentru aprobarea Reglementării tehnice „Metodologie de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate (PUZ)”- publicat în M.Of., Partea I, nr. 125 bis/11.II.2004
- **Principalelor acte normative specifice sau complementare domeniilor cu implicații asupra dezvoltării zonelor nominalizate ca zone construite protejate**

și a celor enumerate mai sus dorește a obține un model de planificare urbanistică adaptat atât modelului tradițional- ca etapă obligatorie de materializat-, cât și metodei alternative (Plan Strategic pentru centre istorice)- adoptată în prezent de Comisia Europeană și celelalte orașe din Uniunea Europeană.

Conform Temei-Program prezenta documentație P.U.Z.C.P. împreună cu R.L.U. se va concentra asupra următoarelor aspecte esențiale pentru asigurarea administrației publice locale cu un **ACT DE AUTORITATE** viabil:

- Evidențierea rolului catalizator al Ansamblului Urban Arad pentru dezvoltarea urbană, teritorială și regională;
- Asigurarea continuității fizice, funcționale și spirituale a cadrului construit din Ansamblul Urban Arad, raportate la Arad ca unitate administrativă de bază și stimularea interesului economic și cultural pentru

utilizarea acestei unități teritoriale de referință;

- Protejarea și punerea în valoare a monumentelor istorice, a zonelor arheologice și a ansamblurilor arhitecturale și urbanistice deosebite, precum și a contextului și caracteristicilor care conturează semnificația lor istorică;
- Stabilirea direcțiilor și priorităților de dezvoltare logică a Ansamblului Urban Arad, raportate la dezvoltările localității în ansamblul ei;
- Reglementarea modului de utilizare a terenurilor și construcțiilor cuprinse în Ansamblul Urban Arad;
- Stabilirea condițiilor de realizare și conformare a construcțiilor și amenajărilor urbanistice aferente Ansamblului Urban Arad.

2.2. STUDIUL ISTORIC ZONAL

Studiul istoric zonal face parte din VOLUMUL III- STUDII DE FUNDAMENTARE ASUPRA ANSAMBLULUI URBAN, A. STUDIUL ISTORIC ZONAL.

2.3. SINTEZA ETAPELOR PARCURE PRIN STABILIREA ATITUDINII FAȚĂ DE ELEMENTELE COMPONENTE ALE ZONEI

Studiul istoric zonal se găsește în VOLUMUL III- STUDII DE FUNDAMENTARE ASUPRA ANSAMBLULUI URBAN, A. STUDIUL ISTORIC ZONAL.

3. STUDIU URBANISTIC SPECIFIC PENTRU DOCUMENTAȚII URBANISTICE ZONALE CU CARACTERIZAREA SITUAȚIEI ZONEI ȘI A RELAȚIEI ZONĂ-LOCALITATE

3.1. PREZENTAREA STUDIILOR ȘI AVIZELOR ANTERIOARE ELABORĂRII PUZCP

Prezentarea studiilor anterioare elaborării PUZCP s-a realizat în cadrul VOLUMUL III- STUDII DE FUNDAMENTARE ASUPRA ANSAMBLULUI URBAN, A. STUDIUL ISTORIC ZONAL, capitolul I, punctul 6 și capitolul III, punctul 1.

3.2. ANALIZA ÎNCADRĂRII ZONEI ÎN INTRAVILANUL ORAȘULUI SAU COMUNEI, CONFORM PUG

Analiza s-a realizat în cadrul VOLUMUL III- STUDII DE FUNDAMENTARE ASUPRA ANSAMBLULUI URBAN, A. STUDIUL ISTORIC ZONAL, capitolul III, punctul 1., precum și prin Anexa 2 a volumului: **Extras din Regulamentul Local de Urbanism PUG Municipiul Arad**, proiect nr. 33.100 SC PROIECT ARAD SA.

3.3. DISFUNȚIONALITĂȚI ȘI CONSTRÂNGERI EXISTENTE

Tabelul principalelor disfuncționalități și priorități în cadrul Ansamblului Urban Arad

DOMENII	DISFUNȚIONALITĂȚI	PRIORITĂȚI
DOMENIUL DE APLICARE A REGULAMENTELOR DE URBANISM PENTRU ANSAMBLUL URBAN ARAD	<p>1. Lipsa studiilor de fundamentare pentru definirea arealurilor componente ale Ansamblului Urban Arad din punct de vedere al evoluției istorico-urbanistice și al condiționării de apartenență în cadrul zonei construite protejate, ce a generat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scindarea țesuturilor urbane cu același caracter istoric și urbanistic • neconcordanțe între zonificarea teritorială a PUG Mun. Arad și limita A.U. Arad stabilită în 1991 și în 2004 • neconcordanțe în ceea ce privește juxtapunerea noțiunilor de „zona centrală” și 	<p>1. Întocmirea studiilor de fundamentare pentru definirea arealurilor componente ale Ansamblului Urban Arad din punct de vedere al evoluției istorico-urbanistice și al condiționării de apartenență în cadrul zonei construite protejate, care să genereze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • unitatea țesuturilor urbane cu același caracter istoric și urbanistic • zonificarea teritorială coerentă în diferitele planuri și studii de urbanism • ierarhizarea domeniilor de aplicare a

DOMENII	DISFUNȚIONALITĂȚI	PRIORITĂȚI
	<p>„zona construită protejată”/”zona istorică” în percepția publicului general</p> <ul style="list-style-type: none"> • dezinformarea publicului general cu privire la valoarea intrinsecă a obiectelor arhitecturale, a valorii monumentelor istorice și a echilibrului normat între spațiul construit și spațiul liber <p>2. Lipsa unei documentații PUZCP pentru elaborarea unui regulament specific pentru zona construită protejată, cuprinzând toate elementele ce se supun protecției patrimoniului de monumente istorice alcătuind un ansamblu bine definit, dar și a modului de intervenție permis conform legislației în vigoare</p>	<p>prevederilor specifice pentru „zona centrală” și pentru „zona construită protejată” pentru o mai bună percepție a publicului general</p> <ul style="list-style-type: none"> • mediatizarea informațiilor utile publicului general cu privire la valoarea intrinsecă a obiectelor arhitecturale, a valorii monumentelor istorice și a echilibrului normat între spațiul construit și spațiul liber <p>2. Întocmirea documentației PUZCP care să reglementeze toate elementele ce se supun protecției patrimoniului de monumente istorice alcătuind un ansamblu bine definit, dar și a modului de intervenție permis conform legislației în vigoare</p>
<p>FOND CONSTRUIT ȘI UTILIZAREA TERENURILOR</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ POZIȚIONAREA SECTOARELOR DE ACTIVITĂȚI SPECIFICE ZCP-AU ☐ FONDUL CONSTRUIT ☐ SPAȚII LIBERE 	<p>1. Poziționarea aleatorie a unităților cu activitate compatibilă valorificării zonei construite protejate: comerț produse regionale înregistrate, comerț vânzare cu amănuntul mărci înregistrate internațional, cazare și gastronomie cu specific regional, afaceri de creație</p> <p>2. Lipsa de sectoare de activități compatibile valorificării zonei construite protejate: cartierul cultural și o activitate nouă menită a relansa Aradul în mediul turistic european</p> <p>3. Fondul construit al AU Arad nu este pus în valoare prin sisteme de modelare a perspectivelor valoroase la nivel urban, menite a asigura confort pentru locuire și utilizare în activități sectoriale.</p> <p>4. Proprietatea în comun asupra clădirilor, ce fărâmițează unitatea, rezultat fiind dificultatea aplicării legislației în conservare și restaurare și chiar lipsa de apărare a interesului public</p>	<p>1. Zonificarea arealului protejat în sectoare de activități compatibile valorificării specificului părților componente, în funcție de structura morfologică și de accesibilitate: comerț produse regionale înregistrate, comerț vânzare cu amănuntul mărci înregistrate internațional, cazare și gastronomie cu specific regional, afaceri de creație</p> <p>2. Implementarea de noi sectoare de activități compatibile valorificării zonei construite protejate: cartierul cultural și o activitate nouă menită a relansa Aradul în mediul turistic european (ex. turism balneoclimateric în mediul urban)</p> <p>3. Punerea în valoare a AU prin sisteme de modelare a perspectivelor valoroase la nivel urban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prospecte stradale- ce țin de restaurarea și conservarea fațadelor la nivelul tuturor elementelor componente (sistemul de învelitoare, materiale de finisare, culoare, ferestre, porți și uși de intrare, feronerie, vitrine, copertine, firme și reclame, amplasarea rețelelor și instalațiilor edilitare, etc.) - degradarea existentă a fondului construit și starea fizică precară a majorității clădirilor (finisaje, structură) - - spații libere- menite a asigura cadrul natural și construit al coexistenței fondului construit și confortului urban (trasee pietonale itinerante, platforme de petrecere a timpului liber dedicate circulației pedestre în peisaj valorificat, personalizarea unor centre de interes urban cu componenta punerii în valoare a patrimoniului cultural, istoric <p>4. Corelarea de către organismele centrale interesate și organismele teritoriale interesate a unui program general pentru aplicarea legislației de restaurare, conservare și dirijare a proprietarilor de imobile din zona construită</p>

DOMENII	DISFUNȚIONALITĂȚI	PRIORITĂȚI
		protejată
CIRCULAȚIE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aglomerarea zonei construite protejate cu traseele traficului intens de tranzit orășenesc, problemă cumulată cu lipsa parcajelor suport pentru susținerea acestui tip de trafic 2. Lipsa parcărilor în general, amenajate astfel încât să se fructifice spațiul în folosul pietonului 3. Sistem urban de trasee pietonale discontinuu, în special în relațiile spațiale peste Mureș 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reducerea traficului prin dispersarea traseelor de tranzit orășenesc (activarea unei centuri interioare orașului, inclusiv prin prelungirea unor străzi existente) 2. Amenajarea de parcuri, în special supraterane în noduri de interconexiune cu traseele de trafic tranzit orășenesc, astfel încât spațiul zonei construite protejate să fie fructificat în folosul pietonului 3. Regularizarea sistemului urban de căi de comunicație pietonală, cu includerea de noi relații spațiale peste Mureș
SPAȚII VERZI ȘI PLANTATE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dezechilibru în dispunerea spațială a spațiilor verzi și plantate 2. Lipsa unui spațiu verde amenajat cu valoare de parc urban central și activități conexe de petrecere a timpului în aer liber 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Echilibrarea dispunerii spațiale a spațiilor verzi și plantate, inclusiv pentru a reda atmosfera stradală inițială sau de marcă 2. Crearea unui spațiu verde amenajat cu valoare de parc urban central și activități conexe de petrecere a timpului în aer liber (în zona de protecție a Cetății Aradului-amenajări)
PROTEJAREA ZCP FAȚĂ DE: ■ CONȘTRUCȚII ȘI CULOARE TEHNICE	<ol style="list-style-type: none"> 1. În zona construită protejată există construcții și culoare tehnice ce afectează dezvoltarea ulterioară a Ansamblului Urban: LEA 110 kV- ce traversează zona de protecție a Cetății Aradului, trasee majore de termoficare prin subsolul clădirilor existente 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Devierea LEA 110kV astfel încât să se elibereze zona de protecție a Cetății Aradului sau trecerea acesteia în subteran, eliberarea subsolului clădirilor existente de trasee majore de termoficare în cât mai multe locuri posibile
INFRASTRUCTURĂ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lipsa sistemului de termoficare a Aradului Nou 2. Iluminat stradal global slab 3. Lipsa corelării între iluminatul global stradal și iluminatul arhitectural al clădirilor și centrelor de interes 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prolungirea sistemului de termoficare și pentru alimentarea cu căldură a Aradului Nou 2. Asigurarea iluminatului global stradal cu o mai mare putere 3. Corelarea între iluminatul global stradal și iluminatul arhitectural al clădirilor și centrelor de interes

DOMENII	DISFUNȚIONALITĂȚI	PRIORITĂȚI
PROBLEME DE MEDIU	1. Dezechilibru în dispunerea spațială a spațiilor verzi și plantate 2. Concentrarea traficului intens de tranzit orașenesc în zona construită protejată	1. Echilibrarea dispunerii spațiale a spațiilor verzi și plantate, inclusiv pentru a reda atmosfera stradală inițială sau de marcă 2. Reducerea traficului prin dispersarea traseelor de tranzit orașenesc (activarea unei centuri interioare orașului, inclusiv prin prelungirea unor străzi existente)

3.4. SINTEZA IERARHIZĂRII VALORICE A FONDULUI ARHITECTURAL-URBANISTIC ÎN FUNCȚIE DE CALITATEA ESTETICO-AMBIENTALĂ, FUNCȚIONALĂ ȘI A POTENȚIALULUI SOCIO-ECONOMIC

Deși zonificarea în subzone istorice de referință s-a realizat funcție de evoluția istorică a Aradului, la stabilirea finală a limitelor s-au avut în vedere factorii de ierarhizare a fondului arhitectural-urbanistic:

- calitatea estetic-ambientală
- calitatea funcțională
- potențialul socio-economic

Astfel, zonificarea în SIR și Quartale reflectă faptul că s-au luat în considerare:

- țesuturi urbane unitare, cu fond arhitectural și urbanistic aparținând aceleiași perioade și cu potențial estetic-ambiental și funcțional similar.

Aceste valori ierarhice sunt exprimate și în VOLUMUL II- REGULAMENT LOCAL DE URBANISM, unde se detaliază structura tuturor componentelor. În funcție de modul de implementare al prevederilor prezentului PUZCP și a politicii locale, se vor descoperi și valențele socio-economice ale Ansamblului Urban Arad.

3.5. PRECIZAREA LIMITEI ZONEI CONSTRUITE PROTEJATE

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresă modificată PUZCP 2007-2009
148	AR-II-a-B-00477	Ansamblul urban Arad	municipiul Arad	De la culeea N a podului Traian spre V, pe malul N al râului Mureș până în spatele proprietăților aferente frontului estic al Căii Andrei Șaguna, traversând Str. Mărășești-Str. O.Goga- Str. E.G.Birta-Str. I. Marșieu- Str. A. Mureșanu (excluzând zonele ocupate de locuințe colective); La N incluzând frontul proprietăților aferente Str. A. Mureșanu și cele aferente frontului vestic al Bd. Revoluției, traversează Str. C. Coposu și cuprinde lacul, imobilul Lic. Sabin Drăgoi, Palatul CFR și se întoarce spre C-lea Iuliu Maniu prin spatele proprietăților aferente frontului estic al Bd. Revoluției și traversează Str. A. Russo-Str. C. Davilla, înglobând proprietățile aferente ale frontului nordic și vestic al str. I.C. Brătianu; La E continuă incluzând digul dealungul albiei majore a Râului Mureș (care înconjoară Cetatea Aradului) în amonte, până la podul Cetății,

				<p>înglobează proprietăți de pe Str. R. de la Afumați până la colțul Str. Cezar și traversează Str. Infanteriei, Râul Mureș în drept cu Str. Zdrenjanin și preia digul aferent Splaiului T. Sandor până la culeea N a Podului Traian; În S cuprinde Podul Traian și frontul de proprietăți aferente Căii Timișorii (și cel al Str. Castanilor) până la intersecția cu Str. Ady Endre și proprietatea Calea Timișorii nr. 115.</p>
--	--	--	--	--

4. ALTE STUDII DE FUNDAMENTARE CONȚINÂND PROPUNERI DE CONFIRMARE SAU DE MODIFICARE A PREVEDERILOR PUG ÎN LIMITELE ZONEI PROTEJATE

Studiile de fundamentare prezentate în VOLUMUL III A, B, C, D, cât și în partea desenată a prezentului volum, preiau prevederile PUG, dat fiindcă aceste prevederi se confirmă în general sub aspectele:

- condițiile de construire
- a modului de construire
- stabilirii ponderii funcțiunilor existente și propuse

Intrând în detaliul prevederilor PUG coroborat cu problematicile specifice PUZCP se denotă următoarele modificări ce trebuie preluate la reactualizarea PUG:

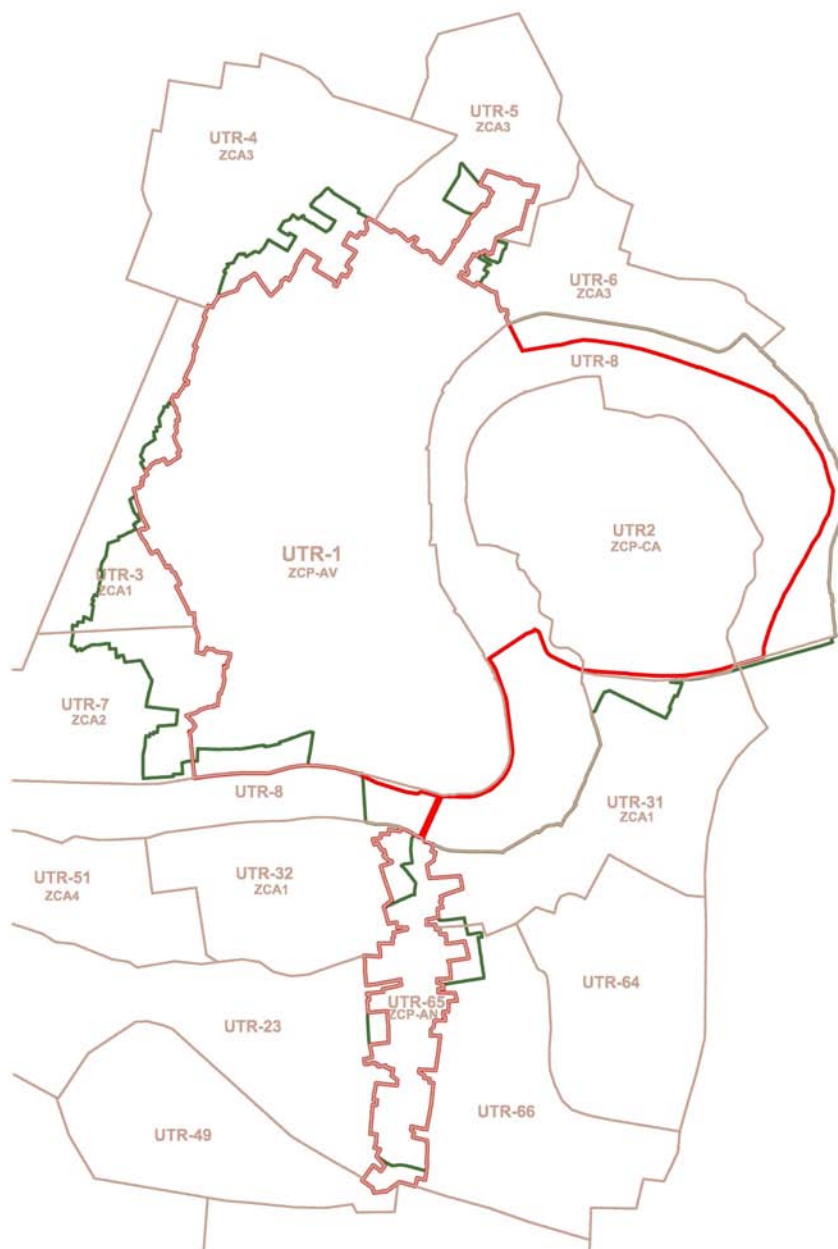
1. ZONIFICAREA UNITĂȚILOR TERITORIALE DE REFERINȚĂ

Conform tabelului prezentat mai jos, limita ZCP redefinită afectează mai multe UTR-uri ale PUG, cu zonele și subzonele funcționale:

UTR nr.	ZONA FUNCȚIONALĂ	SUBZONA FUNCȚIONALĂ
UTR 1	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ (ZCP)	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ ARADUL VECHI (ZCP-AV)
UTR 2	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ (ZCP)	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ A CETĂȚII ARADULUI (ZCP-CA)
UTR 3- parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA CENTRULUI ISTORIC ÎN CARE S-A MENȚINUT CONFIGURAȚIA ȚESUTULUI URBAN TRADIȚIONAL (CA1)

UTR 4- parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA LOTIZĂRII INTERBELICE (CA3)
UTR 5- parte din (Lac Pădurice cu amenajare)	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA LOTIZĂRII INTERBELICE (CA3)
UTR 6- parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA LOTIZĂRII INTERBELICE (CA3)
UTR 7- parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA CENTRULUI ISTORIC ÎN CARE ȚESUTUL URBAN TRADIȚIONAL A FOST ALTERAT (CA2)
UTR 8- parte din albia majoră a Mureșului	SPAȚII PLANTATE CU VALOARE PEISAGERĂ (SP-VP)	<ul style="list-style-type: none"> • ZONĂ AFLATĂ PERMANENT SUB APE (ZPA) • ZONA CIRCULAȚIEI PIETONALE (CC-P) • ZONA DIGURILOR (ZD) • SPAȚII PLANTATE CU VALOARE PEISAGERĂ (SP-VP)
UTR 31- parte din	ZONA SUBCETATE	ZONA LOCUINȚE INDIVIDUALE CU SPECIFIC LOCAL CE PREIAU CARACTERUL ARHITECTURAL URBANISTIC AL ZONEI PROTEJATE (LI-SL-czp)
UTR 32- parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA CENTRULUI ISTORIC ÎN CARE S-A MENȚINUT CONFIGURAȚIA ȚESUTULUI URBAN TRADIȚIONAL (CA1)
UTR 65	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ (ZCP)	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ ARADUL NOU (ZCP-AN)
UTR 66- parte din	ZONA ARADUL NOU	LOCUINȚE INDIVIDUALE CU SPECIFIC LOCAL CE VOR PRELUA CARACTERUL ZONEI PROTEJATE UNDE SE MAI POT OPERA PARCELĂRI (LI-SL-czp-op)

Schema rezultată din suprapunerea limitelor UTR și cele de ZCP reflectă necesitatea redefinirii Ansamblului Urban Arad.

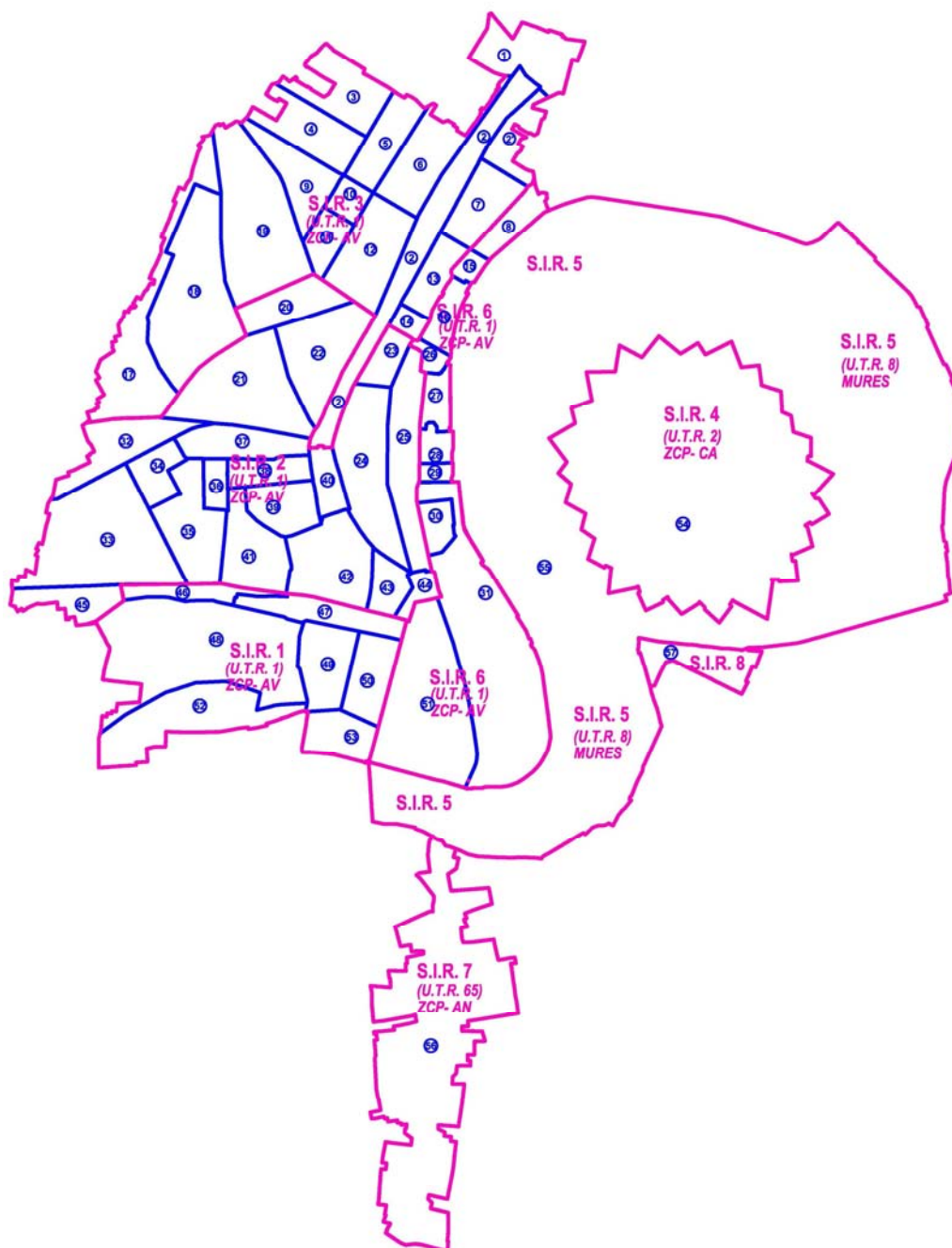

Cu roșu este evidențiată limita Ansamblului Urban conform LMI 2004, iar aceasta are disfuncționalitatea de a nu prelua parte din UTR 8- Râul Mureș cu albia sa majoră (inclusiv digurile de apărare).

Limita A.U. redefinită (verde) a fost trasată conform studiilor de fundamentare și s-a raportat la aspectul formal de trasare și cuprindere a țesuturilor ca întreg pentru o mai bună gestionare prin zonificare și reglementări.

În completarea redefinirii limitei ZCP s-a zonificat arealul în S.I.R., așa cum rezultă din schema de mai jos și descrierea acestora din VOLUM III A .

Z.I.R. 1- ANSAMBLUL URBAN ARAD

Subzonele istorice de referință (culoare magenta) sunt numerotate în funcție de vechimea țesutului urban, conform studiului despre evoluția Aradului, pornind de la Aradul Vechi și cu mențiunea că partea Aradului Nou ca subzonă istorică de referință nu respectă principiul numerotării, fiind separat prin limita naturală Râul Mureș, a fost considerat un țesut urban distinct.

Pentru a controla subzonele istorice de referință mai în amănunt s-au identificat și unități de coeziune teritorială, denumite în continuare QUARTALE (culoare albastru), pentru țesuturile urbane componente, având limita de-a lungul străzilor majore, pentru care se vor exprima reglementări și regulamente specifice pentru intervenții ce privesc interiorul parcelor. În completarea unităților de coeziune teritorială se vor elabora reglementări și regulamente în ceea ce privește străzile de-a lungul cărora ele coexistă, cu referire la construcțiile așezate la frontul stradal, caracterul străzii, etc.

Definiții termenologie:

Subzonă istorică de referință, zonă din teritoriul administrativ care se definește și se delimitează prin studiul istoric zonal în cadrul unei zone istorice de referință și care prezintă caracteristici coerente din punct de vedere urbanistic, arhitectural și istoric, care vor fi preluate în modul de dezvoltare viitor al teritoriului la nivelul

PUZ+RLU (definiție dată prin Ordinul 562/2003- „Metodologie de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate”);

Quartale, 1. Porțiuni dintr-un oraș cuprinsă între străzi care se intersectează (*Dicționar de neologisme*, Florin Marcu și Constant Maneca, Editura Academiei, București, 1986); 2. Porțiune unitară dintr-o localitate, reprezentând o suprafață de teren străbătută de străzi pe care sunt construite locuințe, magazine sau alte clădiri, grădini etc. cu caracter social-cultural (*Dicționarul explicativ al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, 1998);

■ **Menționăm că viitoarea reactualizare a PUG Municipiul Arad va prelua Ansamblul Urban Arad ca o singură Zonă Istorică de Referință- Z.I.R. 1 și U.T.R.- Z.C.P.. Celelalte monumente istorice cuprinse în Municipiul Arad, în mod izolat, vor avea prevăzută limita specifică a zonei de protecție și vor constitui Zone Istorică de Referință separate (notate 2,3,...etc.) și vor constitui părți componente a UTR-urilor din care fac parte.**

Zonificarea SIR și Quartale ajută și la controlul porțiunilor cu construcții și amenajări în condiții speciale ale mediului natural. Este vorba de SIR 4, quartalul 54 și SIR 5, quartalul 55, în special construcțiile și amenajările poziționate în albia majoră a Mureșului, supuse inundațiilor.

DESCRIEREA ELEMENTELOR CADRULUI NATURAL CU ACCENT PE ALBIA MAJORĂ A RÂULUI MUREȘ

Extras din „PUZ MALURILE MUREȘULUI”- proiect în curs de avizare, arh. urb. Cornelia TUDOR

Caracteristici geologice

Amplasamentul este așezat pe formațiunile depresiunii panonice, depresiune care a luat naștere prin scufundarea lentă a unui masiv hercinic, constituit din țisturi cristaline. Peste cristalin, situat la cca. 1000 m adâncime, stau discordant și transgresiv formațiunile sedimentare au cca. 250 m și este alcătuit din formațiuni lacustre și fluviatile (pleistocen și holocen) prezentând o stratificație în suprafață de natură încrucișată, tipică formațiunilor din conurile de dejecție. Cuaternarul este constituit din pietrișuri și bolovănișuri în masa de nisipuri cu intercalații de argile și prafuri argiloase.

Geomorfologic, terenul este relativ plan, cu descrestere ușoară înspre albia minoră a râului, fiind situat pe terasa superioară a Râului Mureș (exceptie face digul de aparare împotriva inundațiilor – intervenție realizată de om).

Amplasamentul se situează în localitatea Arad, iar alternanța de strate permeabile (prafuri nisipoase și nisipuri cu pietriș și bolovăniș) permite ascensiunea apei subterane funcție de variațiile nivelului apei de suprafață și a regimului precipitațiilor.

- Se subliniază faptul că, GEOTEHNIC, pe fondul depunerilor aluvionare din albia majoră a Mureșului, terenul ESTE UN REZULTAT al intervenției ANTROPICE, realizată de-a lungul unor intervale mari de timp,
- Intervențiile din ultimele decade (30~35 ani) au ca rezultat actuala dispunere a straturilor solului, TERENUL FIIND „LUCRAT” inclusiv cu umpluturi (din molozuri colectate din raza orașului: în amonte de parcul Europa)
- Intervențiile de infrastructură, cu efecte în stratificația terenului în zona (acum 30~35 ani) au fost destinate:
 - consolidării și regabarității digului de protecție (din pamant) împotriva inundațiilor catastrofale ce puteau afecta orașul și
 - consolidării malului la limita joasă a albiei minore, la contactul cu apa, prin lucrări de impietruire masivă, cu agregate / bolovani de cca. 1 tonă greutate, stabiliți prin lucrări hidrotehnice specifice, asigurându-se astfel și eliminarea eroziunii malului nordic al râului (cu precădere în sectorul ce se desfasoară spre amonte, începând cu zona bazei sportive „Constructorul”)

P100 /92 încadrează zona localității Arad, într-o zonă seismică de calcul notată cu „D” careia îi corespunde un $K_s = 0,16$ și un $T_c = 1,00$ sec.

Adâncimea de îngheț se situează în conformitate cu STAS 6054/77 la 0,80m de nivel teren actual.

Apa subterană se cantonează la adâncimi relativ mici față de nivel teren natural, fiind influențată de apele infiltrate din albia minoră a râului Mureș și de nivelul apelor subterane cantonate în zonele orășenești - cartiere, în dublu sens, dinspre și înspre albia minoră a râului Mureș, în funcție de nivelul apei în rau, astfel:

- apa mică în râu: determină scurgerea apelor freactice dinspre oraș spre albia minoră a Mureșului, exemplu: nivelul apei din canalul „Tiganca” – fost brat al Mureșului – putând determina debitele ce se transferă în râu prin pânza freatică (zona în aval față de podul Decebal)

→ apa mare în râu: determină apariția infiltrațiilor prin sol dinspre râu înspre oras, creșterea nivelului apei freactice în zonele construite ale orașului (influențate și de aportul din precipitații) reluând ciclul de migrare a apei în subteran.

Variația nivelului apei subterane este legată de cantitățile de precipitații căzute în zonă, de nivelul apei din colectoarele meteorice deschise ale orașului, precum și de variația nivelului Râului Mureș în traseul actual.

Se accepta un nivel ascensional mediu al apei subterane până la adâncimea de 0,30m față de nivel teren (în terenul vegetal), în porțiunile limitrofe albiei minore, în perioadele de debite uzuale ale raului. În intervalul de timp din ultimele decade nu s-au semnalat zone afectate de baltiri masive și de durată în zona aflată în studiu.

Riscuri naturale

Rețeaua hidrografică: Aradul, incluzând zona studiată face parte din bazinul hidrografic al Râului Mureș.

■ SEISMICITATE:

Teritoriul Municipiului Arad se află în zona seismică D, coeficientul seismic K_s fiind 0,16 iar perioada de colț $T_s = 1,00$ s.

■ INUNDAȚII:

Obiective importante se găsesc în albia majoră a raului Mureș, până la digul de protecție împotriva inundațiilor realizat pentru municipiul Arad, cu lungime în zona în studiu de cca 4 Km. Digul de protecție este construit pentru a face față evenimentelor din inundații/viituri mari : 1/ 100 ani

→ **ca un corolar al fenomenelor naturale de schimbare a debitelor raului** și aportului de pamanturi prin depunere de aluviuni de-a lungul malurilor, în directă legătură cu lucrările hidrotehnice de consolidare a malului nordic al Muresului (descrise mai sus), în albia minoră există următorul fenomen: modificarea vizibilă după zeci de ani a configurației malului nordic (porțiunea amonte față de clubul „ Constructorul ” și a plajei din Strandul Neptun, ce se explică prin:

- a) pe perioada lucrărilor de consolidare a malului nordic cu bolovani de peste 1 tona și umpluturi, (~anii 1975) în vederea realizării lucrărilor de construire s-a deviat curentul puternic al raului înspre malul sudic, **prin realizarea unui EPIU** (baraj subacval sub formă de sfert de cerc alungit, dispus cu zona convexă spre curentul maxim) vizibil și astăzi, la ape mici, în albia minoră.
- b) După realizarea lucrărilor de consolidare ale malului nordic, nu a fost îndepărtat aportul de pamanturi din fundul raului, epiul rămânând parte constitutivă a geografiei fundului raului. **REZULTATE** vizibile actualmente :
 - Depunere masivă de aluviuni în amonte de clubul „ Constructorul ”, zona care în timp s-a umplut de vegetație, păstrându-și caracterul mlăstinos și inundabil . Din punct de vedere funcțional și peisajer porțiunea respectivă este necontrolabilă, constituindu-se în disfuncțiune atât pentru amenajarea existentă a malului nordic al Muresului, cât și pentru orice tip de amenajare propusă. Subliniem în zona respectivă malul albiei minore este consolidat, la limita traseului inițial al raului
 - Depunere masivă de aluviuni (miluri) pe plaja strandului Neptun, ce a devenit nepracticabilă în totalitate și periculoasă pentru populație , invadată de vegetație crescută spontan (rachitis, arbuști)
 - Eliminarea disfuncțiilor enumerate mai sus (prin curățarea fundului raului de amenajarea temporară necesară lucrărilor executate , a epiului) vor avea ca rezultat refacerea curentului maxim, menținerea plajei strandului curată după eliminarea depunerilor aluvionale, eliminarea zonelor periculoase pentru populație, recreerea peisajului în limitele albiei minore inițiale, **TOATE ACESTE ÎN CADRUL ZONEI CENTRALE** a municipiului, la limita spre zonele destinate petrecerii timpului liber, în zona cu valențe peisagere reale : albia majoră a Muresului

■ ALUNECĂRI DE TEREN :

În porțiunea în studiu, prin lucrările hidrotehnice de consolidare a malului nordic al Muresului, realizate acum cca. 30 ani nu sunt semnalate tendințe de alunecări de teren ca urmare a unor fenomene naturale specifice;

Totuși, lucrările hidrotehnice trebuie să fie întreținute, stabilitatea construcțiilor putând fi afectată în timp de apă cantonată în straturile de subsol, apă din drenaje necontrolate, vegetație (prin redacini) și faună (rozătoare)

Digul de apărare are o zonă deteriorată prin tasare în lung (dinspre zona mediană spre oras) începând cu zona ecluzei canalului Muresel spre zona magazinului Bila, fără ca elevația din beton să fie afectată. Ca urmare, prin această documentație se propune reconsiderarea funcțională și peisagistică în zona respectivă, ceea ce duce la realizarea de lucrări ce atrag rezolvări de consolidare a porțiunilor afectate.

■ CLIMA :

Adâncimea de îngheț a terenului în zona studiată este – 0,80 m față de cota terenului natural

Extragem din date statistice:

- Factorii genetici ai climei (variația solară, bilanțul radiativ, poziția geografică, altitudinea, circulația maselor de aer, caracterul suprafeței active) determină existența pe teritoriul județului Arad a unui climat temperat-continental moderat cu influențe oceanice.
- Regimul eolian : indică o frecvență mai mare a vânturilor din sector sud-est (13,7%) și sud (13%), urmate de cele din nord (12,4 %) , nord-vest (10,7 %) și sud-vest (10%). Vitezele medii anuale, variază între 2,6 și 4,3 m/s.
- Topoclimatul regiunii de câmpie se caracterizează prin cea mai lungă durată de strălucire a soarelui : 2100 ore/an, din care 1500 ore se realizează în semestrul cald; cea mai mare cantitate de radiație globală 115 kcal/cm.p din care 100kcal/cm.p numai în semestrul cald al anului. Umezeala aerului este în ianuarie de 88% iar în iulie mai mică de 64%. Primul îngheț se produce la finele lunii octombrie. Intervalul zilelor fără îngheț însumează 180 zile.

Temperatura medie anuală este de 10,8°C și care depășește media anuală a țării cu 1,1°C. Temperatura medie pe anotimpuri este următoarea :

- iarna :0,1°C
- primavara :11°C
- vara :20,8°C
- toamna :11,6°C

Din datele de mai sus rezultă că iernile sunt blânde, verile relativ călduroase iar diferențele de temperatură între anotimpuri, pronunțate.

Frecvența brumelor toamna și iarna este redusă.

În ceea ce privește înghețurile din prima lună de primăvară, numărul lor este destul de mare cca.20 zile.

Media anuală a precipitațiilor înregistrate la stațiunea meteorologică Arad, este de 584 mm. Lunile cele mai secetoase sunt ianuarie, februarie și martie iar cele mai ploioase mai, iunie și iulie.

Analizând paralel cifrele temperaturilor și precipitațiilor, indicele de ariditate și umiditate relativă a aerului arată un deficit de umiditate în lunile iulie, august și septembrie.

Zăpada cade în fiecare iarnă și stratul poate atinge 50~60 cm în iernile cu zăpezi abundente, dar terenul nu rămâne acoperit mult din cauza vânturilor ce bat în regiune.

Factorii genetici ai climei (variația solară, bilanțul radiativ, poziția geografică, altitudinea, circulația maselor de aer, caracterul suprafeței active) determină existența pe teritoriul județului Arad a unui climat temperat-continental moderat cu influențe oceanice.

Din caracteristicile de ansamblu enumerate, reiese că în regiunea ce constituie obiectul prezentei documentații există cele mai bune condiții de dezvoltare a habitatului, prin amenajări.

Cetatea Aradului - SIR 4- este apărată cu diguri de protecție.

Fiind un teritoriu vast, prin reglementări urbanistice s-au urmărit aspecte:

- reglementarea aspectelor ce țin de regimul de monument istoric al Ansamblului Urban
- reglementarea aspectelor ce țin de confort vital în utilizarea imobilelor, Ansamblul Urban suprapunându-se cu o parte din zona centrală a orașului

Astfel, implementarea reglementărilor trebuie cuantificate în etape de timp:

- termen mediu
- termen lung

Reglementările vizează toate tipurile de proprietate asupra imobilelor, vizându-se ierarhia de întrepătrundere a folosinței mediului: de la public- semiprivat- privat și viceversa. Prin urmare Ansamblul Urban a fost tratat ca un întreg și odată cu finalizarea implementării reglementărilor PUZCP, cetățenii Aradului se vor putea bucura de proprietatea lor, vor putea să-și justifice prețurile de vânzare a imobilelor, iar municipalitatea va putea să-și justifice fiscalitatea. În acești ani ai secolului XXI nu mai putem vorbi despre „potențialul” unui loc, condițiile real elevate trebuie să apară în viața de zi cu zi.

PROBLEME DE TRAFIC

Traficul din zona studiată se leagă de întreg sistemul urban de trafic. Prin caracteristica sa de oraș dezvoltat liniar, de-alungul principalelor străzi și bulevarde, Aradului îi lipsește întregirea centurii înfășurătoare pentru traficul de tranzit orașenesc a automobilelor, care să lege direcțiile cele mai circulante și aici se menționează direcția: N-S (Oradea-Timișoara).

În planșa 01- ÎNCADRARE ÎN INTRAVILANUL MUNICIPIULUI s-au ierarhizat tipurile de trafic și trasee posibile pentru a se proteja centrul de traficul orășenesc de tranzit.

Ca și probleme conexe, **semnalizarea direcțiilor** principale de mers este slabă, semnele de circulație fiind amplasate în locuri ilizibile.

Îmbrăcămintea străzilor din Ansamblul Urban Arad este actualmente bună pe arterele principale, însă pe restul străzilor este deteriorată. Înafara trotuarelor din zona centrală a Aradului, nu există sisteme de pavare ambientale, diferențiate în funcție de caracterul străzii sau de marcare a direcțiilor compoziționale.

Extras din PUG ARAD- MEMORIUL GENERAL:

Municipiul Arad, oraș de șes, cu relief plat și ușor denivelat în anumite sectoare (Bujac, Șega, Aradul Nou) prezintă anumite particularități față de alte orașe deschise, nefragmentate.

Orașul Arad este încorsetat și fragmentat pe de-o parte de râul Mureș, care traversându-l prezintă un element major al cadrului natural; pe de altă parte, de linii ferate și linii de garaj. Aceste elemente cu o mare importanță față de posibilitățile de organizare a circulației, deoarece determină "puncte de trecere obligatorii" - poduri, pasaje denivelate sau la nivel cu bariere și puncte greu de controlat în cadrul liniilor de garaj.

În această situație, traficul apare mai rigid canalizat pe anumite artere și cu numeroase puncte obligatorii.

Legătura față de diferite cartiere se face de obicei cu o singură arteră - aceasta fiind și artera de penetrație - motiv pentru care apar probleme speciale în aceste zone de însumare a fluxurilor la orele de vârf.

Cele mai importante puncte obligatorii sunt: Piața Podgoria, Piața Spitalului, Piața UTA, podul spre Aradul Nou precum și principalele intersecții cu b-dul Revoluției etc.

Structura urbanistică, cu o tramă stradală neadecvată circulației grele în zona centrală; cu o zonificare în care zonele industriale se întrepătrund cu zonele de locuit, concentrarea în anumite puncte a principalelor obiective polarizatoare ale traficului; lipsa de parcaje și blocarea carosabilului cu mașini parcate, conduc la mari dificultăți în desfășurarea circulației.

Situația precară a podului spre Aradul Nou periclitează legătura spre Timișoara, iar podul nou din Micălaca nu este legat de rețeaua majoră de circulație.

În Municipiul Arad există o rețea de străzi gândită și realizată odată cu primele edificii mai importante și cu construcțiile civile care s-au înălțat. Ulterior, municipiul a cunoscut o succesiune de dezvoltări atât ca suprafață construită, ca densitate a clădirilor cât și ca regim de înălțime.

Toate aceste modificări în timp au avut ca rezultat o tramă stradală care în prezent este de 343,3 km lungime.

.....

Podul metalic către Aradul Nou a depășit durata de serviciu de 100 de ani. Traficul de marfă nu mai circulă în prezent pe acest pod.

În viitor acesta va fi scos din uz definitiv ceea ce face situația și mai critică din punctul de vedere al legăturii între cele 2 părți ale orașului ca și al asigurării legăturii spre Timișoara a traficului de tranzit.

Municipiul Arad este străbătut de o rețea de cale ferată dezvoltată ceea ce a impus utilizarea a 2 pasaje denivelate peste calea ferată respectiv - pasajul spre Micălaca și cel spre Grădiște.

Arterele de penetrație spre municipiu sunt în general drumuri naționale sau județene modernizate de 2 benzi de circulație excepție făcând E 68 spre Nădlac, DN 69 spre Timișoara și DN 79 spre Oradea care sunt realizate la 4 benzi de circulație.

Pe drumul DN 69 spre Timișoara ca și pe DN 7 spre Nădlac sunt treceri la nivel cu calea ferată ceea ce creează stagnări prelungite la bariere, disconfort în circulație.

În prezent Municipiul Arad deține un traseu de drum de centură din care s-a realizat tronsonul din nordul municipiului între DN 7 Deva - Arad și E 68 Arad - Nădlac.

Datorită faptului că numărul vehiculelor a crescut vertiginos după 1989 iar numărul locurilor de parcare era și așa neîndestulător s-a ajuns la situații grave ca: blocări în circulație pe arterele principale, obstrucționări pe străzile mai înguste, riscuri crescute de accidente etc.

Se extrag următoarele concluzii în privința traficului:

- Supraaglomerarea ZCP cu trafic orășenesc de tranzit, corelată cu lipsa parcajelor care să suporte acest gen de trafic a generat excluderea pietonului. În condițiile actuale Aradul nu este un oraș în care să se desfășoare în condiții optime activități conexe turismului, dar nici vieții cotidiene.
- Prezentul PUZCP nu își propune rezolvarea problemelor de trafic orășenesc, ce depășesc limita de studiu, însă problematicile s-au studiat și în limita posibilităților s-au prevăzut și reglementări la acest capitol.

Nr. crt.	Denumire stradă	Categ. stradă	Lăţime totală prospect stradal normat	Lăţime carosabil normat	Lăţime totală prospect stradal fizic	Lăţime carosabil fizic existent	Nr. benzi	Stânga		Dreapta		Natura carosabil	Lungime carosabil ml	Suprafaţă carosabil mp	Observaţii
								Trotuar	Zonă verde	Trotuar	Zonă verde				
STRĂZI CATEGORIA I															
1.	B-dul Revoluţiei	I	35,0	21,0	49,7	21,00	4,00	6,00	1,00	5,80	1,00	asfalt	2100,0	31.900	linie tramvai
2.	Calea Iuliu Maniu	I	21,0	21,0	42,0	21,00	4,00	10,00	-	4,00	-	asfalt	180,0	1.890	linie tramvai
3	Calea Victoriei	I	21,0	21,0	24,6	21,00	4,00	5,00		5,70		asfalt	310,0	6.510	
4	Piaţa Primăriei	I			62,0; 95,0	18,00	4,00	5,00		23,00		asfalt	189,0	4.620	linie tramvai
5	Piaţa Spitalului				81,0; 140,0	18,00	6,00	4,00		6,70		asfalt	136,0	10.400	
TOTAL													2.915,00	55.320,00	
STRĂZI CATEGORIA a II-a															
1	Calea Andrei Şaguna	II	18,00	12,00	18,00	12,00	4,00	2,00	5,00	2,00	7,00	asfalt	2320	27.800	
2	Bd. Elena Ghiba Birta	II	18,0	12,0	17,5	10,10	4,00	4,50	1,00	3,15	1,00	asfalt	320,0	5.600	
3	Bd. G-ral. Vasile Milea	II	20,0	12,0	18,4	12,00	4,00	2,40	1,00	2,20	1,00	asfalt	455,0	8.300	
4	Bd. Mihail Kogălniceanu	II	18,0	12,0	18,2	13,50	4,00	2,10	-	2,10	-	asfalt	670,0	9.045	linie tramvai
5	Bd. Nicolae Bălcescu	II	16,0	14,0	16,1	10,00	4,00	2,00	-	2,00	-	asfalt	256,0	2.560	
6	Calea Romanilor	II	21,0	17,0	26,3	14,00	4,00	2,40	3,05	2,40	3,45	asfalt	650,0	9.100	linie tramvai
7	Piaţa Drapelului (Podgoria)	II	20,0	18,0	70,0	16,00	4,00	4,00	1,00	5,00	2,00	asfalt	200,0	3.200	prospect rază
8	Str. Corneliu Coposu	II	22,5	14,0	25,0	15,50	4,00	5,25	3,14	4,00	1,00	asfalt	517,0	8.000	
9	Str. Crişan	II	17,5	14,0	17,5	14,00	4,00	2,00	1,00	2,00	1,00	asfalt	280,0	3.920	
10	Str. Horia	II	17,0	12,0	17,8	12,00	4,00	2,70	-	2,80	-	asfalt	250,0	3.000	
11	Str. Ion Andreescu	II	13,0	7,0	13,0	6,00	4,00	2,00	1,40	1,80	1,60	asfalt	145,0	870	
12	Str. Mărăşeşti	II	22,0	14,0	22,8	14,00	4,00	2,00	2,00	3,50	1,85	asfalt	735,0	10.290	
13	Str. Miron Costin	II	21,0	14,0	21,0	14,00	4,00	3,00	2,00	2,50	parcare - 4	asfalt	340,0	4.700	

14	Str. Ștefan Augustin Doinaș	II	20,0	14,0	29,0	19,45	4,00	3,80	6,00	200,00	5,50	asfalt	640,0	12.400	
15	Calea Timișorii	II	40,0	21,0	47,0	20,00	4,00	5,70	7,00	4,50	6,00	asfalt	2350,0	29.000	linie tramvai
16	Str. Vârful cu Dor	II	16,7	14,0	20,0	14,00	4,00	1,50	2,40	1,50	1,00	asfalt	570,0	7.900	
TOTAL													10.698,00	145.685,00	

STRĂZI CATEGORIA a III-a - asfalt															
1	Aleea Agnita	III	12,0	6,0	12,0	6,00	2,00	1,50	2,00	1,50	2,00	asfalt	130,0	780	
2	Aleea Albac	III	12,0	6,0	12,0	6,00	2,00	1,50	1,00	1,50	1,00	beton	110,0	660	
3	Str. Blanduziei	III	14,0	6,0	14,0	6,00	2,00	1,50	2,50	1,50	2,50	macadam	430,0	6.020	
4	Bd. Cetății	III	11,0	7,0	11,0	7,00	2,00	-	-	-	-	asfalt	760,0	5.320	
5	Bd. Decebal	III	15,0	7,0	15,0	7,00	2,00	2,00	pavele 2,00	2,00	pavele 2,00	asfalt	800,0	5.600	
6	Bd. Eroul Necunoscut	III	12,5	6,0	12,4	6,00	2,00	1,50	2,50	1,50	2,50	asfalt	450,0	2.700	
7	Bd. G-ral. Dragalina	III	17,5	7,0	17,3	7,00	2,00	2,25	1,50	2,25	1,50	asfalt	790,0	5.530	
8	Piața Arenei	III			85,0; 100,0	12,00	2,00	2,25	1,50	2,25	1,50	asfalt	210,0	2.520	linii tramvai
9	Piața Avram Iancu	III	17,0	14,0	16,8	13,95	2,00	3,00	1,50	3,00	1,50	asfalt	150,0	2.090	
10	Piața Bibici Margareta (Moise Nicoară)	III	15,5	7,0	15,3	7,00	2,00	2,00	-	4,50	2,80	asfalt	143,0	1.000	
11	Piața Caius Iacob	III	15,5	7,5	15,2	7,40	2,00	-	-	-	-	asfalt	155,0	1.140	linii tramvai
12	Piața Catedralei	III	12,0	6,0	12,0	6,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	asfalt	150,0	900	
13	Piața George Enescu	III	35,0-20,0	6,5	35,0;19,0	6,20	2,00	2,50	2,75	2,50	5,50	asfalt	50,0	310	
14	Piața Heim Domokos	III	39,7; 110	7,0	39,7; 108,0	7,00	2,00	1,50	2,10	3,00	1,70	asfalt	110,0	770	
15	Piața Împăratul Traian (Parcul Reconcilierii)	III	82; 132	7,5	82; 131,9	7,20	2,00	2,00	1,60	2,30	2,00	asfalt	77,0	550	
16	Piața Lutherană	III	12,0	8,0	11,1	8,00	2,00	1,60	-	1,60	-	asfalt	80,0	640	
17	Piața Mihai Viteazu	III	140; 120	11,0	140; 120	11,00	2,00	1,50	4,50	1,50	4,50	asfalt	133,0	1.460	
18	Piața Olimp	III	45; 95	7,0	44,1; 94,6	7,00	2,00	2,00	1,50	3,00	parcare	asfalt	88,0	975	
19	Piața Plevnei	III	21; 35	7,0	20,8; 34,2	7,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	pamant	90,0	630	

20	Piața Sârbească	III	57; 60	7,5	57,0; 60,0	7,30	2,00	1,50		1,50	1,00	pamant	75,0	545	
21	Splaiul G-ral. Praporgescu	III	11,0	7,0	10,9	7,00	2,00	1,20	beton 2,00	-	mal 3,00	asfalt	250,0	1.750	
22	Splaiul Toth Sandor	III	10,0	7,0	10,0	7,00	2,00	1,50	-	1,50	-	asfalt	750,0	5250	
23	Str. 1 Decembrie 1918	III	11,0	7,0	10,9	7,00	2,00	2,00	-	2,00	-	asfalt	235,0	1.654	
24	Str. 9 Mai	III	15,0	7,0	15,0	6,60	2,00	1,50	3,00	1,50	3,50	pamant	150,0	990	
25	Str. Academia Teologică	III	10,0	6,0	9,6	6,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	asfalt	250,0	1.500	
26	Str. Ady Andre	III	12,0	7,0	12,0	7,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	asfalt	800,0	5.600	
27	Str. Alecu Russo	III	15,0	7,0	15,1	7,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	asfalt	150,0	10,50	
28	Str. Alexandru Gavra	III	10,0	7,0	9,7	7,00	2,00	2,25	2,00	2,25	2,00	asfalt	200,0	1.400	
29	Str. Ana Ipătescu	III	11,0	7,0	10,5	7,00	2,00	1,50	-	1,50	-	asfalt	290,0	20,30	
30	Str. Andrei Mureșanu	III	19,5	7,0	19,1	6,00	2,00	2,50	3,00	2,00	3,00	asfalt	170,0	1.020	
31	Str. Arinului	III	13,0	5,5	12,3	5,40	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	pamant	390,0	2.100	
32	Str. Aron Cotruș	III	21,0	7,0	20,7	7,00	2,00	2,00	3,00	2,00	2,00	asfalt	190,0	1.330	
33	Str. Aviator Georgescu	III	12,0	7,0	12,0	7,00	2,00	2,00	pavele 1,30	2,00	pavele	asfalt	160,0	11,20	
34	Str. Badea Cârțan	III	10,0	6,0	9,0	6,00	2,00	1,50	2,00	1,50	2,00	macadam	300,0	1.800	
35	Str. Banul Mărăcine	III	34,0	14,0	34,0	14,00	4,00	3,40	2,35	3,80	2,00	asfalt	475,0	6.650	
36	Str. Barabas Bela	III	18,0	7,1	17,5	7,10	2,00	1,80	3,00	2,30	3,15	asfalt	285,0	2.025	
37	Str. Bârsei	III	9,3	5,3	9,3	5,30	2,00	1,40	1,50	1,40	1,50	asfalt	395,0	2.095	
38	Str. Bela Bartok	III	17,0	7,0	17,0	7,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	asfalt	275,0	1.925	
39	Str. Berzei	III	12,3	6,1	12,3	6,10	2,00	2,25	2,10	2,25	3,15	pamant- asfalt	185,0	1.128	
40	Str. Bistriței	III	14,6	5,4	14,6	6,00	2,00	4,50	1,50	4,50	1,50	pamant	60,0	360	
41	Str. Blajului	III	9,5	6,2	9,4	6,20	2,00	1,50	-	1,50	-	pamant	50,0	300	Lângă Nicola Alexici
42	Str. Brumărel	III	13,6	6,0	13,6	5,65	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	macadam	320,0	1.808	
43	Str. Carol Davilla	III	12,0	7,0	11,8	7,00	2,00	1,50	1,50	1,00	1,00	asfalt	170,0	1.900	
44	Str. Călugăreni	III	14,7	6,0	14,7	6,00	2,00	3,00	2,75	1,40	3,30	asfalt	82,0	492	
45	Str. Căminului		14,0	7,5	14,0	7,40	2,00	-	-	-	-	pamant	100,0	740	

46	Str. Ceahlău	III	13,5	6,0	13,5	6,00	2,00	1,70	2,25	1,85	2,25	asfalt	388,0	2.328
47	Str. Ceaikovski	III	18,0	7,0	18,0	7,00	2,00	2,00	3,20	2,00	3,20	asfalt	455,0	3.185
48	Str. Cibinului	III	10,7	5,6	10,7	5,60	2,00	2,00	-	2,00	-	macadam	355,0	1.988
49	Str. Ciocârliei	III	15,7	6,5	15,7	6,50	2,00	1,30	1,50	1,30	1,50	pamant	305,0	1.980
50	Str. Clopoșeilor	III	9,6	6,0	9,6	6,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	pamant	220,0	1.320
51	Str. Cloșca	III	9,2	7,0	9,2	7,00	2,00	1,50	-	2,00	-	asfalt	300,0	2.100
52	Str. Constantin Gurban	III	12,0	7,0	12,0	7,00	2,00	1,50	1,50	1,50	-	asfalt	70,0	490
53	Str. Constituției	III	12,0	7,0	12,0	7,00	2,00	1,50	2,00	1,50	2,00	macadam	2000,0	14.000
54	Str. Cozia	III	22,0	7,0	22,0	7,00	2,00	1,60	10,50	2,60	5,10	asfalt	185,0	1.295
55	Str. Csiki Gergely	III	12,0	7,0	12,0	7,00	2,00	4,60	-	1,50	-	asfalt	91,5	640
56	Str. Cuza Vodă	III	13,5	6,0	13,4	6,00	2,00	2,00	1,50	1,50	1,50	pamant	450,0	2.700
57	Str. Dacilor	III	14,5	6,0	14,5	5,00	2,00	1,50	1,50	2,00	1,50	asfalt	475,0	2.375
58	Str. Desseanu	III	17,5	5,3	17,4	5,30	2,00	3,30	1,50	2,00	2,00	asfalt	165,0	875
59	Str. Dimitrie Bolintineanu	III	16,0	7,0	15,8	7,00	2,00	2,25	1,50	2,25	1,50	asfalt	300,0	2.100
60	Str. Dornei	III	11,0	7,0	10,8	7,00	2,00	1,50	1,00	1,50	1,00	pavaj	640,0	4.480
61	Str. Ecaterina Teodoroiu	III	10,5	7,2	10,5	7,15	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	asfalt	144,0	597
62	Str. Emanoil Gojdu	III	12,7	7,0	12,7	7,00	2,00	2,25	2,00	2,25	2,00	asfalt	420,0	2.940
63	Str. Episcopiei	III	13,0	8,5	13,0	8,50	2,00	2,25	2,00	2,25	2,00	asfalt	760,0	6.460
64	Str. Emil Gârleanu	III	11,0	7,5	10,8	7,40	2,00	1,60	2,00	2,00	2,00	pamant	265,0	1.960
65	Str. Florilor	III	7,0	4,0	6,9	4,00	2,00	1,50	-	1,50	1,30	macadam	120,0	480
66	Str. George Coșbuc	III	15,7	7,0	15,7	7,00	2,00	2,00	1,50	2,25	2,00	asfalt	600,0	4.200
67	Str. Gh. Popa de Teiuș	III	18,2	9,3	18,2	9,25	2,00	2,00	1,50	1,50	1,50	asfalt	350,0	3.237
68	Str. Gheorghe Barițiu	III	9,5	6,0	9,5	6,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	asfalt	455,0	2.730
69	Str. Gheorghe Lazăr	III	11,5	6,4	11,5	6,40	2,00	2,25	-	2,25	-	asfalt	375,0	2.400
70	Str. Gheorghe Șincai	III	9,7	6,0	9,7	6,00	2,00	1,85	-	1,85	-	asfalt	189,0	1.134
71	Str. Ghica Vodă	III	8,5	5,4	8,5	5,40	2,00	1,60	-	1,60	-	asfalt	180,0	970
72	Str. G-ral. Traian Moșoiu	III	19,2	7,0	19,2	7,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,50	asfalt	270,0	1.890

73	Str. Gladiolelor	III	6,0	6,0	6,0	6,00	1,00	-	-	-	-	macadam	560,0	3.360
74	Str. Grigore Alexandrescu	III	8,5	6,0	8,5	6,00	2,00	1,50	-	1,50	-	p.bruta	685,0	4.110
75	Str. Grigore Ureche	III	9,2	6,0	9,2	6,00	2,00	1,50	1,00	1,50	1,00	macadam	480,0	2.880
76	Str. Haiducilor	III	11,0	11,0	11,0	11,00	2,00	-	-	-	-	pamant	35,0	385
77	Str. Hodoș	III	12,0	6,0	12,0	6,00	2,00	3,50	1,50	3,50	1,50	macadam	130,0	780
78	Str. Hunedoarei	III	15,0	10,3	15,0	10,30	2,00	1,50	4,50	1,50	-	asfalt	860,0	8.850
79	Str. I. L. Caragiale	III	11,0	7,0	11,0	7,00	2,00	2,00	2,35	1,70	2,40	asfalt	530,0	3.710
80	Str. I.C. Brătianu	III	23,0	14,0	22,9	14,00	4,00	2,20	3,40	2,20	3,00	asfalt	288,0	4.030
81	Str. Iakob Cardos	III	9,0	6,0	9,0	6,00	2,00	2,00	1,50	2,00	1,50	macadam	380,0	2.290
82	Str. Ialomiței	III	13,0	6,0	12,9	6,00	2,00	2,25	1,50	2,25	1,50	asfalt	450,0	2.700
83	Str. Ilarie Chendi	III	11,7	6,8	11,7	6,80	2,00	1,75	-	2,45	-	asfalt	155,0	1.054
84	Str. Ioan Sava	III	17,5	8,6	17,4	8,60	2,00	1,00	1,50	1,50	1,50	pamant	240,0	2.060
85	Str. Ioan Rusu Șirianu	III	12,0	6,0	12,0	6,00	2,00	1,50	-	1,50	-	macadam	600,0	3.600
86	Str. Ion Georgescu (Sebeșului)	III	13,0	8,5	12,9	8,50	2,00	2,00	pavele 1,50	2,00	pavele 2,20	asfalt	190,0	1.615
87	Str. Ion Vidu	III	9,1	6,1	9,1	6,10	2,00	1,10	-	1,60	-	asfalt	100,0	600
88	Str. Iosif Lengyel	III	11,0	6,0	11,0	6,00	2,00	1,50	2,00	1,50	2,00	macadam	530,0	3.180
89	Str. Iulian Grozescu	III	5,1	5,1	5,1	5,10	1,00	-	-	-	-	asfalt	175,0	890
90	Str. Iustin Marșieu	III	19,5	6,0	19,4	5,70	2,00	2,00	3,70	2,00	4,50	asfalt	390,0	2.220
91	Str. Kuncz Alador	III	10,5	7,5	10,5	7,45	2,00	1,60	-	1,80	-	asfalt	125,0	931
92	Str. Labirint	III	12,0	6,1	11,9	6,10	2,00	2,25	2,25	2,50	1,90	pamant	150,0	915
93	Str. Lucian Blaga	III	12,2	9,3	12,2	9,25	2,00	2,40	-	1,65	-	asfalt	380,0	3.515
94	Str. Ludovic Szantay	III			6,7	4,55	2,00	1,35	-	1,20	-	asfalt	180,0	819
95	Str. Lugoșului	III	12,0	6,0	12,0	6,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	asfalt	360,0	2.100
96	Str. Malul Mureșului	III	7,0	7,0	7,0	7,00	1,00	-	-	-	-	pamant	710,0	4.970
97	Str. Mărgăritar	III	14,5	6,3	14,5	6,30	2,00	1,50	2,00	1,50	2,00	piatra bruta	200,0	1.260
98	Str. Memorandului	III	16,0	6,2	16,0	6,15	2,00	-	-	-	-	pamant	275,0	1.691
99	Str. Meșianu	III	9,0	4,7	9,0	4,70	2,00	1,50	-	1,50	-	asfalt	300,0	1.410
100	Str. Mihai Eminescu	III	15,0	7,0	15,0	7,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	asfalt	820,0	5.750
101	Str. Minervei	III	11,0	6,0	11,0	6,00	2,00	1,50	4,00	1,50	4,00	piatra bruta	360,0	2.160

102	Str. Mircea Stănescu	III	10,9	7,0	10,9	7,00	2,00	2,00	-	1,70	1,35	asfalt	165,0	1.155	
103	Str. Moșilor	III	4,3	4,4	4,3	4,35	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	pamant	80,0	348	garaje
104	Str. Moților	III	12,6	6,0	12,6	6,00	2,00	2,00	-	1,50	1,20	pamant	60,0	360	
105	Str. Mucius Scaevola	III	18,0	7,0	18,0	7,00	2,00	1,90	3,00	1,90	2,85	asfalt	560,0	3.900	
106	Str. Nicola Alexici	III	10,6	6,0	10,6	6,00	2,00	1,70	0,90	1,65	2,15	asfalt	300,0	1.800	
107	Str. Nicolae Grigorescu	III	15,9	11,0	15,9	11,00	2,00	2,20	1,10	2,00	-	asfalt	200,0	2.200	
108	Str. Octavian Goga	III	15,2	7,2	15,2	7,20	2,00	1,80	3,10	1,45	3,35	asfalt	710,0	5.110	
109	Str. Olimp	III	19,6	12,0	19,6	12,00	2,00	2,00	0,85	1,70	0,95	pamant	93,0	1.115	
110	Str. Olimpiadei	III	11,4	5,5	11,4	5,50	2,00	1,50	1,40	2,00	2,60	asfalt	160,0	880	
111	Str. Panait Cerna	III	4,5	3,6	4,5	3,60	1,00	-	0,65	-	0,95	pamant	100,0	360	
112	Str. Paris	III	14,8	9,8	14,8	9,75	2,00	2,60	-	2,30	-	asfalt	80,0	780	
113	Str. Patria	III	12,8	6,7	12,8	6,70	2,00	2,15	1,50	2,50	1,85	pamant	210,0	1.400	
114	Str. Paul Chinezu	III	13,7	7,2	13,7	7,20	2,00	1,80	-	1,70	2,70	macadam	80,0	576	
115	Str. Popa Șapcă	III	8,6	4,5	8,6	4,50	2,00	1,50	1,55	1,50	1,50	pamant	215,0	970	
116	Str. Posada	III	11,0	7,0	11,0	7,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	asfalt	600,0	4.200	
117	Str. Preparandiei	III	16,7	8,0	16,7	8,00	2,00	1,60	1,20	2,10	-	asfalt	680,0	11.356	
118	Str. Primăverii	III	8,6	7,0	8,6	7,00	2,00	-	1,80	-	-	pamant	275,0	1.920	
119	Str. Putnei	III	13,2	7,0	13,2	7,00	2,00	1,50	2,00	1,50	2,00	asfalt	120,0	840	
120	Str. Remus	III	11,5	6,1	11,5	6,10	2,00	1,50	2,25	1,50	2,25	asfalt	610,0	6.160	
121	Str. Reșiței	III	7,1	4,2	7,1	4,20	2,00	1,50	0,80	1,50	2,00	pamant	250,0	1.050	
122	Str. Roman Veliciu	III	13,4	7,6	13,4	7,60	2,00	3,00	-	2,80	-	asfalt	110,0	835	
123	Str. Românului	III	7,5	5,5	7,5	5,40	2,00	2,25	1,50	2,25	1,50	asfalt	80,0	432	
124	Str. Romulus Cărpinișan	III	11,6	7,0	11,6	7,00	2,00	1,50	-	1,90	-	asfalt	65,0	455	
125	Str. Salacs Gyula (Măcinului)	III	8,0	6,0	7,9	6,00	2,00	1,50	-	1,50	-	pamant	110,0	330	
126	Str. Scurtă	III	11,6	5,5	11,6	5,20	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	pamant	60,0	315	1.210
127	Str. Sever Secula	III	13,0	6,0	13,0	6,00	2,00	2,40	3,10	-	2,50	pamant	130,0	780	
128	Str. Sibiului	III	12,0	6,0	12,0	6,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	pamant	210,0	1.260	
129	Str. Simion Balint	III	11,0	7,0	11,0	7,00	2,00	2,00	-	1,80	1,00	asfalt	210,0	1.470	

130	Str. Sinagogei	III	6,0	4,7	6,0	4,70	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	asfalt	70,0	329		
131	Str. Sinaia	III	14,2	8,2	14,2	8,20	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	asfalt	165,0	1353		
132	Str. Spătaru Borcea	III	10,9	4,0	10,9	4,00	2,00	1,50	2,95	-	3,20	pamant	100,0	400		
133	Str. Şelimbăr	III	8,3	6,3	8,3	6,30	2,00	1,50	1,00	1,50	1,50	pamant	120,0	755		
134	Str. Ştefan Cicio Pop	III	10,6	76,0	10,6	6,00	2,00	1,75	-	1,75	-	asfalt	370,0	2.200		
135	Str. Tekelia Sava	III	9,5	7,0	9,4	6,40	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	asfalt	210,0	1.350		
136	Str. Trandafirilor	III	8,8	6,2	8,8	6,15	2,00	2,25	3,00	2,25	3,00	beton	500,0	3.075		
137	Str. Transilvaniei	III	11,0	7,0	11,0	7,00	2,00	2,25	1,50	2,25	1,50	asfalt	250,0	1.750		
138	Str. Tribunalul Axente	III	13,1	9,8	13,1	9,80	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	piatra bruta	200,0	1.960		
139	Str. Tribunalul Buteanu	III	10,0	7,0	9,9	6,80	2,00	1,50	2,25	1,50	2,25	macadam	60,0	408	linii tramvai	
140	Str. Tribunalul Dobra	III	16,0	6,0	15,9	6,00	2,00	1,50	-	1,50	-	asfalt	300,0	1.800		
141	Str. Trimfului	III	12,0	6,1	11,9	6,10	2,00	-	2,80	1,90	1,90	pamant	210,0	1.280		
142	Str. Tudor Vladimirescu	III	16,5	7,0	16,4	7,00	2,00	2,00	2,50	2,00	2,50	asfalt	540,0	3.780		
143	Str. Unirii	III	11,2	6,7	11,2	6,70	2,00	2,00	-	2,00	-	beton	310,0	2.070		
144	Str. Vasile Alecsandri	III	9,9	7,0	9,9	7,00	2,00	2,00	-	1,80	-	asfalt	210,0	1.470		
145	Str. Vasile Goldiş	III	10,8	6,8	10,8	6,80	2,00	1,00	-	1,00	-	asfalt	310,0	2.100		
146	Str. Vicenţiu Babeş	III	12,5	9,5	13,4	9,40	2,00	2,25	1,50	2,25	1,50	asfalt	270,0	2.500		
147	Str. W. Amadeus Mozart	III	11,7	8,2	11,7	8,20	2,00	1,80	-	1,60	-	asfalt	120,0	980		
148	Str. Xenopol	III	15,4	11,8	15,4	11,75	2,00	2,25	-	2,00	-	asfalt	110,0	1.300		
149	Str. Zdrenjanin	III	11,9	6,0	11,9	6,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	asfalt	220,0	1.300		
150	Str. Zimbrului	III	12,0	6,0	12,0	6,00	2,00	0,50	2,00	1,50	2,00	piatra bruta	1000,0	6.000		
													1	44.996,50	319.163,00	
STRĂZI CATEGORIA a IV-a																
151	Str. Romei	IV	13,6	6,0	13,6	6,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	pamant	60,0	360		
152	Str. Salciei	IV	7,7	6,0	7,7	6,00	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	pamant	70,0	420		
													TOTAL	130,0	780	

PROBLEME DE ECHIPĂRI EDILITARE

1. ALIMENTARE CU APĂ

Alimentarea cu apă rece potabilă a Municipiului Arad, deci și a zonei centrale este asigurată de la cele trei uzine de apă existente, respectiv Uzinele de apă nr. 1, 2 și 3.

Ca sursă principală de apă pentru zona centrală o reprezintă Uzina de apă nr. 1, amplasată pe str. Ineului, cu un aport important de debit de la celelalte două uzine de apă.

Caracteristicile principale ale Uzinei de apă nr. 1 sunt:

- captare subterană cu 5 foraje la medie adâncime;
- stație de tratare cu capacitatea de 150l/s;
- înmagazinare apă cu capacitatea de 14.400mc;
- stație de pompare echipată cu 4(patru) electropompe tip 12NDS având o putere totală de 340kw.

De la Uzina de apă nr. 1 există o magistrală de apă subterană care traversează zona studiată având următorul traseu:

Uzina de apă nr. 1 - str. Ineului - B-dul Iuliu Maniu - str. I.C. Brătianu - B-dul Revoluției - ramificație spre str. Crișan - Piața Spitalului - cartier Pârneava.

Ramura de pe B-dul Revoluției - 1 Decembrie 1918 - B-dul Decebal - Piața Arenei.

Magistrala de apă este executată din țevi de oțel Dn500 și Dn600mm pozate subteran cu cămine de vane amplasate la distanțe de 300-350m și la derivațiile de rețele.

Din conducta magistrală de apă există ramificații de rețele de distribuție în general inelare, de la care s-au făcut racordările la consumatorii de apă din zonă.

Pe străzi înfundate sau cu lungimi relativ mici, există rețele de distribuție ramificate, acestea aflându-se într-un număr mic, amintindu-se următoarele străzi: str. N. Bălcescu, parțial, str. Cicio Pop, str. A. Russo, str. I. Chendi, str. Măcinului, str. Desseanu.

Conductele de distribuție a apei existente în zonă au diametre cuprinse între valorile 80 ÷ 250mm și au traseele indicate în documentația desenată.

Materialele conductelor de alimentare cu apă sunt țevi din oțel, tuburi de presiune, tuburi din azbociment, tuburi PREMO tuburi din PVC tip M și PE-HD 100 Pn 6 acestea fiind de asemenea indicate în documentația desenată.

Pe traseele rețelilor de distribuție a apei există cămine de vane echipate cu armăturile necesare pentru sectorizarea unor zone, existând astfel posibilitatea intervențiilor în caz de avarii.

Presiunea necesară în rețelele de distribuție a apei este asigurată din magistralele de apă existente pentru clădirile cu regimul de înălțime P+4 etaje. Clădirile mai înalte de P+4 etaje au asigurată presiunea necesară din stațiile de ridicare a presiunii amenajate în punctele termice, iar pentru clădiri izolate în subsolurile acestora.

Dintre clădirile mai înalte de P+4 etaje, izolate cu stații de ridicarea presiunii amenajate în subsolurile acestora, se pot aminti:

- clădirea Hotel Continental (în subsol)
- clădirea Hotel Parc (în centrala termică)
- clădirea Administrației Financiare (în subsol)
- bloc B-dul Revoluției nr. 49-53 – Libelula (în subsol la Policlinică)
- Hotel Central

Din analiza situației existente în ceea ce privește alimentarea cu apă potabilă a zonei centrale rezultă că aceasta este bună, procentul de rezolvare a cerinței de apă fiind de 98%, menționându-se că în prezent există unele probleme legate de funcționalitatea sistemului de alimentare cu apă prezentate în cele ce urmează.

Disfuncționalități alimentare cu apă

Conform datelor obținute de la Compania de Apă - Canal Arad și din "Studiul de dezvoltare rețele apă, canalizare menajeră și pluvială, gaze și termoficare în Municipiul Arad", pr. nr. 26.123 elaborat de S.C. "PROIECT ARAD" S.A. în colaborare cu R.A. Apă - Canal Arad în anul 1996, se pot concluziona următoarele probleme legate de alimentarea cu apă a zonei:

– Majoritatea rețelilor de distribuție a apei prezintă o degradare pronunțată datorită în primul rând vechimii în funcționare a acestora, fiind depășite normele de fiabilitate ale materialelor acestora, unele conducte având deja o vechime de 40÷50 ani.

– Coroziunea avansată a conductelor din oțel și fontă de presiune.

– În mod special, se menționează problema dimensiunilor conductelor, acestea fiind subdimensionate la cerințele actuale de debite, nefiind respectate prescripțiile SR 4163/1 SR 4163/2-1996 “Alimentări cu apă. Rețele de distribuție” și a altor acte normative apărute ulterior execuției acestor rețele. La această categorie de probleme se încadrează în primul rând toate rețelele cu diametrele sub Dn100mm, care nu respectă punctul 2.2.3.2. din SR 4163/1-1996, prin care se prescrie că diametrul minim al conductelor aferente rețelelor de distribuție a apei potabile și de incendiu “este de 100mm”.

– Disfuncționalități în sistemul de alimentare cu apă a zonei sunt generate și de lipsa unui sistem de automatizare, măsurare și control, ceea ce are ca efect imposibilitatea urmăririi exacte a pierderilor de apă prin rețele, a depistării exacte a avariilor apărute, deci a unei exploatare și întrețineri corespunzătoare, lucru valabil pentru întreg sistemul de alimentare cu apă a Municipiului Arad.

– Se menționează problema căminelor de vane de pe rețelele de distribuție, acestea fiind amplasate rar, cu armăturile în stare avansată de degradare, ceea ce duce la imposibilitatea scoaterii din funcțiune a unor tronsoane scurte în vederea lucrărilor de reparații și de întreținere.

– Materialele din care sunt executate rețelele de distribuție a apei au o uzură morală avansată, acestea nemaifăcând față de cerințele actuale de calitate.

– De asemenea, se menționează problemele legate de utilajele de pompare existente, acestea având parametri de funcționare sub nivelul actual al tehnicii, cu randamente scăzute, ineficiente și datorită vechimii acestora.

O nominalizare exactă a zonelor ce se confruntă cu disfuncționalitățile amintite este imposibil de făcut tocmai datorită lipsei unui sistem de monitoring, dar se poate concluziona că toată zona studiată prezintă problemele funcționale prezentate.

Pentru întocmirea celor prezentate în prezentul capitol, au fost consultate următoarele standarde, acte normative și documentații:

- SR 1343/1 – 1343/2 -2006: Alimentări cu apă. Determinarea cantităților de apă potabilă pentru localități
- SR 4163/1;2;3-1996: Alimentări cu apă. Rețele de distribuție
- STAS 1478-90: Alimentări cu apă la construcții civile, industriale și agrozootehnice
- STAS 859/1-75: Amplasarea în localități a rețelelor edilitare subterane, executate în săpătură
- Normativ I9/1-1996: Pentru proiectarea și executarea instalațiilor sanitare
Normativ pentru proiectarea, executarea și exploatarea instalațiilor de stingere a incendiilor indicativ NP 086-05
- “Studiul de dezvoltare rețele apă, canalizare menajeră și pluvială, gaze și termoficare în Municipiul Arad” - proiect nr. 26.123-1996 elaborat de S.C. “PROIECT ARAD” S.A., în colaborare cu Regia Autonomă Apă - Canal Arad

2. CANALIZARE

Canalizare menajeră

Municipiul Arad dispune de un sistem centralizat de canalizare menajeră, compus din colectoare secundare și principale de canalizare ce se descarcă în stația de epurare mecano - biologică a municipiului, amplasată la limita sud - vestică a localității, modernizată recent.

Canalizarea apelor uzate ale zonei centrale este rezolvată în proporție de cca. 97%, prin sistemul de colectoare secundare și principale de canal menajer, existând unele porțiuni de canal unitar în care sunt preluare și apele meteorice de pe aceste suprafețe.

Sistemul de canalizare menajeră a zonei centrale este compus din trei tipuri de colectoare:

- Sistemul Shonne, construit în perioada anilor 1900, caracterizat prin colectoare de canal menajer din tuburi de bazalt artificial, având D=175mm, cu panta de 0,0012.

Acest sistem este întâlnit în centrul civic al municipiului, pe următoarele artere de circulație:

Colectoarele principale ale sistemului Shonne se află în subteranul B-dul Revoluției, având punctul de colectare stația de pompare amplasată în apropierea intersecției B-dul Revoluției - str. Crișan, în zona verde.

Colectoarele secundare ale sistemului au traseele pe următoarele străzi: str. Unirii, str. N. Bălcescu, B-dul Decebal, 1 Decembrie 1918, Splaiul G-ral Praporgescu, B-dul G-ral Vasile Milea, B-dul G-ral Dragalina, str. Xenopol, str. Parâng, str. Aviator Georgescu, aceste străzi aflându-se între B-dul Revoluției și faleza Mureșului.

Pe partea opusă se menționează următoarele străzi cu colectoare Shonne existente: str. Eminescu, str. Cicio Pop, str. Sebeșului, str. L. Blaga, str. V. Alecsandri, str. Horia, str. G. Coșbuc, str. Cloșca, str. T. Vladimirescu, str. Crișan, str. Andrei Mureșanu, str. Mărășești.

În concluzie, zona centrală dispune în cea mai mare parte a străzilor de sistemul de canalizare Shonne, din tuburi de bazalt artificial, în general având $D_n = 175$ mm.

- Sistemul de canalizare cu scurgere gravitațională are o vechime mai mică decât sistemul Shonne și are ca scop mărirea capacității debitmetrice a sistemului de canalizare, precum și preluarea debitului de apă uzată colectată prin sistemul Shonne.

Cele mai importante colectoare gravitaționale se găsesc pe următoarele străzi ale zonei: B-dul Revoluției, colectoare B300; B400; B500; B600 și ovoidale din beton B600/900, str. A. Mureșanu, str. Lacului, str. N. Grigorescu, str. Crișan, B-dul V. Milea, str. L. Blaga, str. I.C. Brătianu, str. N. Bălcescu.

- Sistemul de canalizare unitar se caracterizează prin faptul că acesta preia și apele meteorice aferente suprafețelor din zonă, acesta fiind construit din tuburi de beton pentru canalizare $D=300 \div 1.000$ mm și canale ovoidale $400/600 \div 800/1.200$ mm. Acest sistem se descarcă în colectoarele principale existente pe str. Lacului, Ghiba Birta, Eminescu.

Dintre principalele colectoare unitare existente în zonă se pot aminti următoarele: str. Mihai Eminescu, str. I.L. Caragiale, str. O. Goga, str. Horia, str. L. Blaga, str. Lacului, str. T. Vladimirescu.

Apele uzate din colectoarele de canal menajer ale zonei centrale sunt evacuate în stații de pompare ape uzate, amplasate în afara zonei studiate, de unde prin pompare sunt trimise la stația de epurare a municipiului. (vezi zona Spitalului, podul de la Grădiște).

Canalizare pluvială

Apele meteorice de pe suprafața zonei centrale sunt colectate în sistemul de canalizare pluvială și unitară existente și trimise spre emisarii naturali, respectiv râul Mureș și Canalul Mureșel.

Evacuarea în emisarii se face gravitațional la colectoarele scurte apropiate de aceștia și prin pompare din stații de pompare la colectoarele mai lungi, cu adâncimi mari (sub nivelul emisarilor).

Principalele colectoare pluviale existente în zona centrală se găsesc pe următoarele străzi: B-dul Revoluției - două colectoare principale de tip ovoid $D=800/1.200$ și $D=700/1.050$ din beton, str. Nicolae Bălcescu, B-dul G-ral Dragalina, B-dul Decebal, B-dul V. Milea, str. M. Eminescu, str. Horia, str. Lucian Blaga, str. G. Coșbuc, str. Crișan, str. Episcopiei, str. T. Vladimirescu, str. Lacului etc.

Colectoarele unitare au fost nominalizate la capitolul "Canalizarea menajeră".

Preluarea apei meteorice de pe suprafețele din zonă se face prin receptorii de ape meteorice aferente tipurilor de suprafețe.

În concluzie, se poate menționa faptul că zona centrală are asigurată evacuarea apelor uzate și meteorice în proporție de cca. 97-98%, sistemele de canalizare prezentând unele disfuncționalități prezentate în cele ce urmează.

Disfuncționalități canalizare menajeră și pluvială

Sistemele de canalizare ale zonei centrale a municipiului prezintă o serie de probleme de ordin tehnic și funcțional, având ca efect o diminuare a eficienței acestora.

Dintre problemele cu cel mai mare efect asupra funcționalității sistemelor de canalizare sunt:

- vechimea foarte mare a sistemului Shonne, construit în jurul anilor 1900, deci cu vechime de peste 100 ani;
- vechimea colectoarelor din beton, acestea având vechimea mai mare de cea normată pentru funcționare (20 ani);
- colmatări ale unor tronsoane de canal, datorită modului de întreținere și exploatare, în special dinaintea anului 1989, datorită lipsei fondurilor pentru aceste categorii de lucrări, a politicii de economie de materiale și energie din acea perioadă;
- necorelarea lucrărilor de reparații ale carosabilelor cu lucrările de reabilitare a rețelelor edilitare subterane. aceste necorelări au ca efect acoperirea a foarte multe capace de acces în căminele de vizitare ale canalizării, deci imposibilitatea de a interveni și de a executa lucrările de întreținere, decolmatare și desfundare ale tronsoanelor;
- una dintre problemele ce imprimă disfuncționalități în sistemele de canalizare este existența colectoarelor de canal unitar, ceea ce are ca efect supraîncărcarea acestora în perioadele ploioase, precum și vehicularea și evacuarea în stația de epurare a municipiului a unui debit suplimentar de apă.

- neîntreținerea periodică a gurilor de scurgere, duce la colmatarea colectoarelor existente.

O nominalizare exactă a subzonelor cu cele mai mari disfuncționalități nu este posibilă, putându-se spune că problemele arătate guvernează întreg sistemul de canalizare al zonei centrale.

La elaborarea documentației de față au fost consultate următoarele standarde, acte normative și documentații anterioare:

- STAS 2099-89: Elemente pentru conducte. Diametre nominale
- STAS 3272-8: Grătare cu ramă din fontă pentru guri de scurgere
- STAS 9470-73: Ploi maxime
- STAS 8591-75: Amplasarea în localități a rețelelor edilitare subterane executate în săpătură
- SR 1846/2-2007: Canalizări exterioare. Determinarea debitelor de apă de canalizare
- STAS 3051-91: Sisteme de canalizare. Canale ale rețelelor exterioare de canalizare
- C90-83: Normativ pentru condițiile de descărcare a apelor uzate în rețelele de canalizare ale centrelor populate
- I9/1-96: Normativ pentru proiectarea și executarea instalațiilor sanitare
- Proiect nr. 26/23 "Studiu de dezvoltare rețele apă, canalizare menajeră și pluvială, gaze și termoficare în Municipiul Arad", elaborat de S.C. "PROIECT ARAD" S.A. în anul 1996 în colaborare cu Regia Autonomă Apă - Canal Arad.

3. ALIMENTARE CU ENERGIE ELECTRICĂ

Conform lucrării **L.1769/2002: "Studiul privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție a energiei electrice în orașele mari (reședință de județ) municipiul Arad"**, întocmită de ENEL DISTRIBUȚIE BANAT – UTR ARAD, situația existentă, în centrul istoric al municipiului Arad, se prezintă astfel:

➤ Amplasamente stații de transformare:

▪ Stații 110kV/MT (3 bucăți):

- Stația 110/20/6 kV Mureșel, 3 bucăți transformatoare: [2 x 25 + 16] MVA;
- Stația 110/20/6 kV Teba, 2 bucăți transformatoare: [25 + 6,3]MVA;
- Stația 110/6 kV Pădurice, 2 bucăți transformatoare: [2 x 25] MVA.

Amplasamentele stațiilor sunt prezentate în desenul nr. 05-2.

➤ Trasee linii electrice de înaltă tensiune (pe tensiuni):

▪ Linii de 110 kV (5 bucăți):

- LEA 110 kV, stația Arad - Mureșel 1, SC; l=5,9 km; S=240 mmp;
- LEA 110 kV, stația Arad - Mureșel 2, SC; l=5,9 km; S=240 mmp;
- LEA 110 kV, stația Orțișoara - Fântânele, SC; l=19,6 km; S=185 mmp;
- LES 110 kV, stația Mureșel - Pădurice, l=1,8 km; S=500 mmp;
- LES 110 kV, stația Pădurice - Teba, l=4,0 km; S=500 mmp.

Traseele LEA 110 kV sunt prezentate în desenul nr. 05-2.

➤ Trasee linii electrice de medie tensiune (pe tensiuni):

▪ Leșiri din stațiile 110/20 kV (5 bucăți):

- Din stația Bujac (2 bucăți);
- Din stația Teba (7 bucăți);
- Din stația Mureșel (3 bucăți);
- Din stația IVA (1 bucată);
- Din stația Pădurice (1 bucată);
- Din stația CET (5 bucăți);
- Din stația Fântânele (1 bucată).

Traseele liniilor de 20(6) kV sunt prezentate în desenul nr. 05-2.

➤ Amplasamente și capacități posturi de transformare:

▪ Puncte de alimentare:

- PA Horia 20/0,6 kV; 1x6,3 MVA;

▪ Posturi de transformare (100 bucăți):

Situația posturilor de transformare este prezentată în tabelul de mai jos:

LISTA POSTURILOR DE TRANSFORMARE, EXISTENTE

Nr. crt.	Nr. post	Localizare post	Anul	Tip post	Puterea [kVA]	Linia	Obs.
1	1503	Statia de betoane-balastiera	1970	B2	250	17 T	
2	1550	SC Teba,conexiuni		Z			
3	3002	str.P.Curcanul Tric.Rosu	1970	Z	1600+1000	C 10	6 KV
4	3003	Bd.Revol.str.A.Muresanu	1988	Z	250	30 M	
5	3004	Bd.Revol.str.Crisan,str.N.Grigorescu	1982	Z	630	14 M	
6	3005	Palat.Cenad	1994	Z	250	32 M	
7	3006	Cinema Arta	1990	Z	400	14 M	
8	3007	Bd.Revol.Optica	1983	Z	400	14 M	
9	3008	Str.Grig.Alexandrescu,str.Cozia	1983	Z	400	2 T	
10	3009	Bd.Decebal,str.Trib.Dobra	1994	Z	630	15 T	
11	3010	Bd.Decebal,str.Unirii	1994	Z	630	32 M	
12	3013	P-ta Catedralei	1983	Z	630	9 T	
13	3014	str.Spitalului,bloc 5	1994	Z	400	6 T	
14	3015	str.A.Saguna,str.O.Goga	1994	Z	400	6 T	
15	3016	Tehnometalica	1994	Z	1000	6 T	
16	3017	str.Blanduziei,str.V.cu Dor	1994	Z	400	6 T	
17	3018	str.A.Saguna,str.Hunedoarei	1994	Z	400	24 T	
18	3019	str.M.Kogalniceanu	1983	Z	400	9 T	
19	3021	P-ta Ciocirliei	1988	Z	400	2 T	
20	3024	Casa Sindicatelor	1977	Z-î	2x400	C 6	6 KV
21	3026	str.E.Necunoscut,P.Term.	1990	Z-î	250	15 T	
22	3027	str.Labirint,sc.prof.UTA	1990	Z	250	15 T	
23	3028	str.1Decembrie 1918,ROMTELECOM	1990	Z-î	400	32 M	
24	3030	Malul Muresului,f-ca de zahar	1990	Z-î	1000	15 T	
25	3031	Cl.Victoriei,str.Feleacului	1994	Z	630	6 T	
26	3032	str.S.Barnutiu,str.Marinarilor	1994	Z	250	6 T	
27	3033	P-ta Arenei,bloc E	1983	Z	160	2 T	
28	3034	str.Coposu,bloc L1	1984	Z	400	C 6	6 KV
29	3037	str.Hunedoarei	1983	Z	250	9 T	
30	3038	Teatrul de Stat Arad	1983	Z-î	400	14 M	
31	3040	Bd.Revol.-str.Lacului	1963	ST	400	C 9	6 KV
32	3041	str.Alexandru Gavra	1983	Z	250	9 T	
33	3043	str.Birsei	1986	Z	400	2 T	
34	3044	str.G-ral Tr.Mosoiu	1965	ST	400	C 1	6 KV
35	3045	fosta f-ca de ceasuri Ar.	1994	Z	630	6 T	
36	3047	str.Episcopiei nr.46	1988	Z	630	30 M	
37	3048	P-ta Podgoria-P.Term	1969	Z-î	630	C 4	6 KV
38	3049	P-ta Podgoria-Cvartal blocuri	1966	Z	400	C 4	6 KV
39	3050	str.T.Vladim.-str.M.Stanescu	1988	Z	400	30 M	
40	3051	str.V.cu Dor,politia	1994	Z-î	400	6 T	
41	3052	str.Acad.Teologica	1983	Z	250	9 T	
42	3053	Str.M.Eminescu,trecatoare	1983	Z	400	14 M	
43	3055	str.Lacului Cvartal blocuri	1968	Z	400	C 6	6 KV
44	3058	Hotel Astoria	1989	Z-î	2x400	32 M	
45	3059	bloc Libelula	1989	Z-î	400	32 M	
46	3062	P-ta C.Iacob,lic.ind.3	1988	Z-î	400	C 10	
47	3063	str.G.Cosbuc,bloc 3 spital	1994	Z	400	6 T	
48	3064	str.Cuza Voda,Vrem.Noi	1983	Z	400	2 T	
49	3065	str. Stefan Augustin Doinas, bloc M12	1988	Z	400	30 M	
50	3068	Bd.Revol.,str.Metianu	1983	Z	630	10 U	
51	3069	Cl.Romanilor,str.Bistritei	1990	Z	400	10 U	
52	3070	str. Stefan Augustin Doinas, nr.1-3	1988	Z	630	10 U	
53	3071	str.Dornei,p-ta Sirbeasca	1983	Z	400	10 U	

54	3072	str.Busteni,Aleea Faget	1970	Z	400	10 U	6 KV
55	3073	Cl.Romanilor,str.Dornei	1983	Z	250	10 U	
56	3074	Cl.Romanilor,str.Patria	1983	Z	400	10 U	
57	3075	Cl.Romanilor,complex Traian	1990	Z	400	10 U	
58	3076	Hotel Parc	1990	Z-Î	250+400	10 U	
59	3078	Bd.Revol.PTTR	1971	Z-Î	2x160	10 U	
60	3079	Splaiul Muresului,SP7-pompe	1990	Z	630+400	10 U	
61	3081	Lic.pedagogic	1983	Z	630	10 U	
62	3082	str.E.Girleanu,UCECOM	1971	CM	160	10 U	6 KV
63	3083	str.T.Vladimirescu	1984	Z	400	10 U	6 KV
64	3084	Str.Episcopiei,spit.matern	1983	Z	400	10 U	
65	3085	str.M.Scaevola,Cv.blocuri	1983	Z	160	10 U	
66	3086	str.Closca-Dir.Agric.	1982	Z	160	10 U	
67	3087	P-ta Veche	1983	Z	250	10 U	
68	3092	str.I.C.Bratiuanu	1988	Z	250	10 U	
69	3094	str.Gheorghe Sincai-trecatoare	1994	Z	250	6 T	
70	3095	str.Transilvaniei,liceu	1994	Z	400	6 T	
71	3096	str.S.Balint-gradin.	1988	Z	250	30 M	
72	3100	Cl.Victoriei-lic.V.Goldis	1994	Z	630	6 T	
73	3101	str.B.Maracine-str.A.Muresanu,bloc 11	1987	Z	400	C 6	6 KV
74	3104	str.I.Suciu,bloc 18	1989	Z	400	C 1	6 KV
75	3105	str.G.Cosbuc,bloc 3 spital	1994	Z	630	6 T	
76	3113	Bd.Decebal, PROIECT ARAD SA	2008	CP	400	32 M	
77	3262	str.L.Rebreanu,str.A.Saguna	1978	B2	250	PÂRNEAVA	
78	3401	Strandul NEPTUN	1972	B2	400	ARADUL NOU	
79	3402	Unitatea Militara	1972	B2	250	ARADUL NOU	
80	3403	Cart.Subcetate,p-ta 13 martiri	1967	B2	250	ARADUL NOU	
81	3404	str.Spartacus,sc.gen.20	1966	B2	160	ARADUL NOU	
82	3405	str.Arinului	1974	B2	250	ARADUL NOU	
83	3406	P-ta Eroilor	1962	B2	250	ARADUL NOU	
84	3413	Calea Timisoarei,lantul	1972	B2	630	ARADUL NOU	
85	3414	str.Zimbrului,str.A.M.Guttenbrunn	1984	B2	250	ARADUL NOU	
86	3415	str.Stefan cel Mare,str.A.M.Guttenbrunn	1948	B2	250	ARADUL NOU	
87	3434	Vinalcool,Ar.Nou	1975	Z	250	ARADUL NOU	
88	3435	Lic.forestier,Ar.Nou	1975	Z	400	ARADUL NOU	
89	3436	Cl.Timisoarei,Dacia service	1978	Z	400	ARADUL NOU	
90	3438	str.Radu de la Afumati,str.Santinelei	1982	B1	100	ARADUL NOU	
91	3439	str.Gladiatorilor,str.Santinelei	1982	B1	100	ARADUL NOU	
92	3440	str.Lugojului,str.A.M.Guttenbrunn	1985	B1	160	ARADUL NOU	
93	3442	RAAC-st.de pompare		Z-Î	400		
94	3443	strandul NEPTUN 2		B2	250		
95	8299	str.S.Dragoi,bloc 9A,9B	1982	Z	400	14 M	
96	8301	Magazinul univ.ZIRIDAVA	1978	Z-Î	400	14 M	
97	8302	str.Horia,Hotel Central	1974	Z-Î	400	14 M	
98	8303	st.str.Horia	1987	Z	250+630	14 M	
99	8304	str.Horia,centr.de calcul	1976	Z-Î	2x160	14 M	
100	8372	Spitalul Judetean Arad	1980	Z-Î	3x400	SPITAL	

În zona studiată există 100 posturi de transformare, având o putere totală instalată de 43530 kVA, legate în buclă prin linii electrice de medie tensiune, care parcurg, în traseu subteran, căile majore de circulație. Tensiunea liniilor electrice de medie tensiune este, în general, 20 kV, exceptând câteva linii electrice mai vechi care funcționează la 6 kV. Liniile electrice de medie tensiune sunt alimentate din stațiile de 110/20 kV din zonă, respective din stațiile adiacente zonei studiate.

- Numărul posturilor de transformare pe tipuri constructive:

- ⚡ Z-Î (construcție înglobată): 17 bucăți;
- ⚡ Z (construcție independentă): 64 bucăți;
- ⚡ CM (cabină metalică): 1 bucată;

⚡ CP (cabină prefabricată):	1 bucată;
⚡ PTA B1 (aeriane pe un stâlp):	3 bucăți;
⚡ PTA B2 (aeriane pe doi stâlpi):	12 bucăți;
⚡ ST (subteran):	2 bucăți.

Amplasamentele posturilor de transformare de 20(6)/0,4 kV sunt prezentate în desenul nr. 05-2.

▪ Retelele electrice de joasă tensiune:

Rețelele electrice de joasă tensiune, care alimentează consumatorii din aceste posturi de transformare, parcurg toate căile de comunicații ale acestei zone, în zona centrală, în traseu subteran, doar de-a lungul străzilor de la marginile zonei sunt aeriene.

Rețeaua de iluminat public parcurge, de asemenea, toată rețeaua de străzi a zonei studiate, în general pe traseu comun cu rețelele electrice de joasă tensiune și de telecomunicații.

➤ Disfuncționalități constatate:

▪ Înaltă tensiune:

- capacitate insuficientă de transport;
- necesitatea păstrării de culoare de protecție pentru liniile aeriene sau trecerea acestora în subteran.

▪ medie tensiune:

- capacitate redusă pentru viitorii 5 ani.

▪ joasă tensiune

- capacitate redusă pentru următorii 5 ani;
- mai sunt rețele aeriene cu conductoare neizolate.

4. ALIMENTARE CU TELECOMUNICAȚII

Situația existentă:

În zona studiată există două centrale telefonice automate conectate la rețeaua telefonică interurbană amplasate pe strada 1 Decembrie 1918 și pe b-dul Revoluției.

De la acestea, de-a lungul principalelor căi de comunicație, în majoritate în traseu subteran, se desfășoară circuitele telefonice majore urbane și interurbane ale municipiului. În afara zonei centrale rețelele telefonice sunt pozate, de la căminele canalizațiilor telefonice, aerian pe clădiri și pe stâlpii rețelelor electrice.

Rețeaua telefonică majoră existentă în zona centrală este prezentată în planșa cu rețelele electrice și de telecomunicații, desenul nr. 05-2.

Pentru telefonia mobilă GSM există centrale telefonice GSM amplasate pe b-dul Revoluției (hotel Astoria), pe Calea Romanilor (zona blocurilor turn) și în zona pieței Spitalului.

Rețelele CATV sunt pozate subteran în canalizare în zona centrală și aerian pe clădiri sau pe stâlpii rețelelor electrice.

Principalele disfuncționalități:

O mare parte din rețelele telefonice și CATV sunt pozate pe clădiri și pe stâlpii rețelelor electrice.

Nu există o rețea modernă de fibre optice pozată în canalizare subterană tip "intercity".

5. ALIMENTARE CU CĂLDURĂ

Conform PUG ARAD, în următoarea etapă se prognozează o dezvoltare a zonelor rezidențiale, precum și a zonelor de depozitare mărfuri.

Apariția zonelor rezidențiale se datorează faptului că populația cu putere financiară evită să mai locuiască în cartiere de blocuri și în centru, unde este o deosebită aglomerație și poluare. Se observă o deplasare a populației către cartierele mărginașe, unde apar clădiri noi, individuale, tip vilă.

În zona studiată, Aradul Nou nu este racordat la sistemul de alimentare cu căldură.

6. ALIMENTARE CU GAZ NATURAL

Având în vedere prevederile actelor normative și a instrucțiunilor în vigoare, lucrările de dezvoltare a rețelelor de distribuție și de racordare a populației la gazele naturale (pentru gătit și încălzit), se pot face în baza cotelor de gaze naturale aprobate municipiului Arad, respectiv de cererile populației.

Analizând situația existentă a stațiilor de reglare - măsurare de sector, respectiv a rețelelor de gaze naturale de presiune redusă, rezultă că sunt posibilități de dezvoltare a acestora, prin racordarea de noi consumatori.

Consumatorii cei mai importanți (propuși) ar fi gospodăriile individuale, care ar utiliza gazele naturale pentru gătit și încălzit (în sobe sau centrale proprii) și blocurile de locuințe, care utilizează gazele naturale pentru gătit, care sunt grupați la distanțe nu prea mari de aceste SRMS-uri.

Pentru racordarea acestor consumatori casnici este necesară executarea de extinderi ale rețelelor de distribuție de presiune redusă, după caz, redimensionarea și înlocuirea unor rețele existente (subdimensionate) al căror diametru nu o să mai facă față debitelor care necesită transportate.

Având în vedere situația existentă și o serie de factori ca:

- procentul de încărcare a SRMS-urilor;
- tipul gospodăriilor (gospodării individuale, blocuri de locuințe);
- densitatea acestor gospodării (blocuri) de-a lungul străzilor;
- amplasamentul acestor consumatori față de rețelele existente;
- cererile pentru cote de gaze naturale ale populației,
- rezultă că zonele din jurul acestor stații de reglare - măsurare (SRMS) se vor dezvolta diferențiat.

7. GOSPODĂRIREA DEȘEURILOR

Municipiul Arad are o deponie ecologică la care vor fi aduse și deșeurile menajere rezultate de la populația cartierului.

Prin Planul de gestionare a deșeurilor, programul aprobat prin hotărâre a C.L. Arad zona va intra în sistemul de salubritate la nivel municipal prin care:

- deșeurile se colectează de la consumatori sortate pe categorii și
- se dirijează către deponia ecologică Arad

În funcționarea ansamblului, anual, indicii stabiliți și aprobați prin Acordul de Mediu, referitor la ocrotirea mediului ambiant, pe categorii de folosință:

- apă
- aer
- sol
- așezări umane

se vor monitoriza și reactualiza prin bilanțurile de mediu ce se vor întocmi anual conform legii.

Modul de gospodărire al deșeurilor

Deșeurile menajere vor fi colectate în puștele de la consumatori de către o firmă autorizată (prin contract) și evacuate la deponia ecologică autorizată din Arad.

DATE DEMOGRAFICE ȘI SOCIO-ECONOMICE

Nu există date statistice cu privire la evoluția populației, însă PUG Arad tratează cu atenție acest aspect valabil și pentru ZCP

Extras din PUG Arad:

Viitorul poate fi estimat întotdeauna atunci când există o legătură între prezent și viitor; când în intervalul de timp dintre momentul prezent și perioada la care se referă estimarea viitorului, modelul nu va fi supus unor modificări esențiale. Aceste considerații stau la baza metodelor de prognoză demografică preliminară.

Metodele utilizate în elaborarea proiectării pot fi clasificate în:

- metode matematice;
- metode economice;
- metoda componentelor.

Metodele matematice sunt utilizate numai la proiectările globale și constau în folosirea unor ecuații matematice, mai simple sau mai complicate, pentru proiectarea populației pornind, în general, de la cifrele furnizate de recensăminte.

La estimarea populației ne vom baza pe două ipoteze cu privire la variația numărului populației; potrivit primei ipoteze populația crește aproximativ în progresie geometrică, potrivit celei de a doua ipoteze populația crește aproximativ după o progresie aritmetică.

La baza calculului stau rezultatele recensămintelor, iar orizontul prognozei se stabilește la 2005, 2010, 2020; de asemenea se va calcula în variante, rezultate la raportarea recensământului din 2002, la recensămintele din 1966, 1977, 1992.

Prognoza demografică bazată pe progresie geometrică se utilizează formula:

$$P_t = P_0 (1 + r)^n, \text{ unde:}$$

P_t = populația preliminară la orizontul prognozei;

r = rata medie de creștere;

P_0 = populația existentă la recensământul din 2002

n = nr de ani pentru care se preliminară populația.

Ritmul mediu anual de creștere se calculează după relația:

$$1 + n = \sqrt[n]{\frac{P_2}{P_1}}, \quad \text{unde } P_1 \text{ și } P_2 \text{ reprezintă populația la al doilea, respectiv primul recensământ;}$$

n = anii între cele două recensăminte.

Varianta V1 2002 - 1992

$$1 + n = \sqrt[10]{\frac{171.859}{190.114}} = 0,98$$

$$P_{2005} = 171.859 \cdot 0,98^3 = 161.547$$

$$P_{2010} = 171.859 \cdot 0,98^8 = 146.080$$

$$P_{2020} = 171.859 \cdot 0,98^{18} = 119.465$$

Varianta V2 2002 - 1977

$$1 + n = \sqrt[25]{\frac{171.859}{171.193}} = 1,00015$$

$$P_{2005} = 171.859 \cdot 1,00015^3 = 171.936$$

$$P_{2010} = 171.859 \cdot 1,00015^8 = 172.065$$

$$P_{2020} = 171.859 \cdot 1,00015^{18} = 172.323$$

Varianta V3 2002 - 1966

$$1 + n = \sqrt[35]{\frac{171.859}{126.000}} = 1,008$$

$$P_{2005} = 171.859 \cdot 1,008^3 = 176.016$$

$$P_{2010} = 171.859 \cdot 1,008^8 = 183.170$$

$$P_{2020} = 171.859 \cdot 1,008^{18} = 198.363$$

Populația preliminară:

	2005	2010	2020
V1	161.500	146.000	119.400
V2	171.900	172.100	172.300
V3	176.000	183.100	198.300

Prognoza demografică bazată pe progresie aritmetică

Se utilizează formula:

$$P_t = P_n \pm \frac{P_n - P_o}{n} \times t_1$$

unde:

P_t = populația proiectată la orizontul prognozat

P_o = populația la primul recensământ

P_n = populația la al doilea recensământ

n = anii dintre cele două recensăminte

t_1 = anii dintre ultimul recensământ și anul prognozat

$$\frac{P_n - P_o}{n} = \text{spor mediu anual (vezi cap.2.3.5.)}$$

Varianta 1 2002 - 1992

$$P_{2005} = 171.859 - 1.822,5 \times 3 = 166.382$$

$$P_{2010} = 171.859 - 1.822,5 \times 8 = 157.279$$

$$P_{2020} = 171.859 - 1.822,5 \times 18 = 139.054$$

Varianta 2 2002 - 1977

$$P_{2005} = 171.859 + 26,64 \times 3 = 171.938$$

$$P_{2010} = 171.859 + 26,64 \times 8 = 172.072$$

$$P_{2020} = 171.859 + 26,64 \times 18 = 172.338$$

Varianta 3 2002 - 1966

$$P_{2005} = 171.859 + 1.310 \times 3 = 175.789$$

$$P_{2010} = 171.859 + 1.310 \times 8 = 182.339$$

$$P_{2020} = 171.859 + 1.310 \times 18 = 195.439$$

Populația preliminară

	2005	2010	2020
V1	166.300	157.200	139.000
V2	171.900	172.000	172.300
V3	175.700	182.300	195.400

În vederea selectării variantei de estimare a populației vom analiza evoluția în ultimii ani a numărului populației Municipiului Arad.

Orașul Arad prezintă o creștere spectaculoasă a numărului populației până în anul 1990, când a ajuns la peste 200.000 locuitori. Din datele statistice rezultă că în ultimii ani populația orașului prezintă o descreștere accentuată, ajungând în 2002 la 1 (populație stabilă). Descreșterea rapidă a populației se datorează fenomenelor demografice care au avut loc odată cu declinul economic al orașului din perioada postrevoluționară: emigrarea forței de muncă în străinătate sau spre mediul rural (o întoarcere la vatră) și sporul natural negativ.

Din acest motiv, ar trebui să acceptăm prognoza cu creșterea cea mai mică a populației. Însă având în vedere că administrația publică locală precum și toți actorii urbani interesați și-au dat tot interesul în redresarea economiei orașului s-a creat un mediu de viață adecvat (în special prin acțiuni sociale) și de asemenea un mediu de afaceri propice, activitatea economică s-a relansat în perioada care a trecut de la întocmirea P.U.G. - ului anterior.

Luând în considerare că în anii ce urmează economia orașului va putea susține o imigrație de populație, considerăm că populația orașului va prezenta o creștere accentuată; varianta - cu cea mai mare creștere demografică - aleasă de proiectant fiind a treia:

Populația	2002 (recensământ)	171.859
	2005	176.000
	2010	183.100
	2020	198.300

Însă administrația publică locală dorește să ducă o politică de revitalizare demografică dorind să atragă un aflor de populație atât din zona de influență a municipiului cât și din restul teritoriului județean și chiar național și internațional (având în vedere faptul că la ora actuală România este o țară de destinație a imigranților din țări asiatice, africane și sudamericane) prin crearea unui cadru social-economic îmbietor și favorabil dezvoltării, estimându-se că până în 2010 (adică în orizontul de valabilitate al prezentului P.U.G.) se va trece de pragul de 200.000 de locuitori urmând ca până la nivelul anului 2025 să atingă 300.000 de locuitori. Această ipoteză însă va putea fi infirmată dacă tendința ultimilor ani se va continua, urmând ca populația Municipiului Arad să se permanentizeze la o valoare inferioară celei prognozate în prezent.

În PATJ vol. II s-au făcut următoarele estimări privind populația sistemului Arad:

SISTEM ARAD	VARIANTA 1		VARIANTA 2	
	2000	2010	2000	2010
Arad	200.205	212.819	209.841	234.501
TOTAL SISTEM	334.563	333.846	350.017	368.525

În anul 2010 populația municipiului va reprezenta 71,20% în varianta 1 și 70,60% în varianta 2.

ESTIMAREA RESURSELOR DE MUNCĂ

Pentru perioada 2005 - 20210 - s-a făcut o estimare a populației în trei variante, după cum urmează:

	2005	2010	2020
V1	161.500	146.000	119.400
V2	171.900	172.100	172.300
V3	176.000	183.100	198.300

Luând în considerare că în anii ce urmează, economia orașului se redresează, considerând că populația orașului va prezenta o creștere accentuată, s-a ales următoarea variantă:

- 2005 176.000
- 2010 183.100
- 2020 198.300

ESTIMAREA LOCURILOR DE MUNCĂ

Corelare cu variantele de evoluție

Dacă luăm în considerare o menținere a ponderii populației apte pentru muncă, populația cuprinsă între 15 și 64 ani, de 70% situația se va prezenta astfel:

– în anul 2010 128.100 locuitori apti pentru muncă cu 49.768 locuri de muncă mai mult decât în acest moment

– în anul 2020 138.800 locuitori apti pentru muncă cu 60.468 locuri de muncă în plus față de 2002 (dublu).

La aceste cifre se adaugă și populația peste 64 ani care va lucra în agricultură și se vor scădea casnicele, pensionarii de boală, elevii și studenții, mai puțin ultimii, având în vedere tendința actuală de a se căuta de lucru în perioada studenției și slujbe temporare pe perioada vacanțelor elevilor.

Dacă ținem cont și de populația preconizată a imigra în municipiu și de viitoarea populație a zonei metropolitane a Aradului vom avea nevoie de numărul de locuri de muncă de mai jos până în anul:

– - 2010 -140.000 (locuitori apti pentru muncă din 200.000 locuitori preconizați) ceea ce înseamnă o suplimentare cu 11.900 a cererilor de locuri de muncă față de cel calculat pentru populația de bază din Arad

– - 2020-210.000 (locuitori apti pentru muncă din 200.000 locuitori preconizați) supliment de 117.800 cereri locuri de muncă

Se estimează că propunerile prevăzute în actualul Plan urbanistic general, zonele destinate dezvoltării industriilor, a depozitării și prestărilor de servicii să dea posibilitatea investitorilor să construiască spații de producție, contribuind astfel la crearea de locuri de muncă.

Conform datelor din PATM (extrase din PATJ), se preconizează ca în perioada de perspectivă să se dezvolte sectorul serviciilor, care să capteze o mare parte din populația activă.

Astfel: Populația activă pe total sistem:

– anul 2000:

334.563 activi V1

350.017 activi V2

– anul 2010

333.846 activi V1

368.525 activi V2

Repartiția populației active pe sectoare de activități la nivelul anului 2010:

	VARIANTA 1	VARIANTA 2
– Sector primar	66.769	73.705
– Sector secundar	100.154	110.557
– Sector terțiar	166.923	184.263
TOTAL POPULAȚIE ACTIVĂ:	333.846	368.525

Datele demografice ale PUG, coroborate cu faptul că Ansamblul Urban Arad este un centru de interes al vieții cotidiene, verifică soluțiile de revitalizare a acestuia propuse prin PUZCP.

PROBLEME DE MARKETING URBAN

PROBLEME DE MANAGEMENT URBAN

Definiții terminologie AMTRANS 1A01/Model conceptual și metodologic- Ghid termeni de specialitate:

Marketing urban sau fundamentarea deciziei,

- La nivel urban, reprezintă procesul de analiză a condițiilor pieței și se definește prin alinierea politicilor urbane la cererile factorilor existenți în economia locală și la speranțele factorilor potențiali, în scopul promovării economiei locale. În analiză sunt importanți: autoritatea locală, sectorul privat, comunitatea.

(IHS – Stabilirea sistemului de indicatori de analiză-diagnostic, Martie 2002)

Managementul urban,

- Reprezintă procesul de dezvoltare, execuție, coordonare și evaluare a strategiilor integrate, în conformitate cu politicile urbane formulate, cu ajutorul actorilor urbani relevanți, reprezentând practic faza de implementare a deciziei în dezvoltarea urbană.

(IHS – Stabilirea sistemului de indicatori de analiză-diagnostic, Martie 2002)

Pentru explicitarea problemelor de marketing urban și de management urban se introduce Aradul în contextul politicii globale europene și a prevederilor acestora.

POLITICA DE COEZIUNE ÎN EUROPA 2007-2013

Noul context european se referă la refacerea politicii de coeziune interregională, având în vedere aderarea în cadrul Europei a două noi membre: România și Bulgaria.

Politica globală a Uniunii Europene se bazează pe concurența economică cu celelalte puteri mondiale S.U.A. și state din Asia- China, Japonia, India. Aderarea României și Bulgariei- țări ce se află într-o perioadă post tranziție- face ca discrepanțele sectoriale interne ale Comunității Europene să crească, având impact asupra concurenței globale.

Consiliul Europei a prevăzut, prin multiple studii și analize, o serie de avantaje și dezavantaje în viitoarea dezvoltare a Europei și a generat o nouă politică de acțiune la nivel intern. Politică de coeziune emite concepte menite a fi generale pentru diferitele sectoare ale mediului de co-existență în cadrul U.E. Conceptele s-au enunțat printr-o serie de conferințe încă la începutul anilor 2000 și s-au întărit ca linii directoare în 2006. Acestea se referă la:

- planul de dezvoltare strategică și la
- planul de dezvoltare spațială

Studiul de față dorește să puncteze fazele principale prin care România va trebui să treacă pentru a putea depăși condiția de țară aflată în perioada tranzițională de post-aderare și de a se alinia la cerințele U.E. față de un membru egal.

Studiul, ca metodă de cercetare, se va concentra pe politicile europene de *amenajare a teritoriului*, dar și pe cele interne- dat fiind faptul că unele decizii țin de administrația națională: metodologii de dezvoltare strategică și spațială. Se vor face referiri la Regiunea V Vest și în special la Județul Arad.

Pentru dezvoltarea uniformă și controlabilă a teritoriilor în cadrul Uniunii Europene s-a creat „Politica europeană de coeziune”. De la macro la micro, unitățile teritoriale de referință s-au denumit *EUROREGIUNI (în cazul regiunilor cu caracter transfrontalier)* și *REGIUNI (restul teritoriului statului)*, ce nu țin cont de actualele limite politico-geografice ale țărilor componente ale U.E. Funcțiunile dominante ale Euroregiunilor și Regiunilor se bazează pe dreptul fundamental european: *democrația*. Astfel, folosind tendințele naturale ale teritoriilor respective, în cadrul unității de Euroregiune și Regiune trebuie să co-existe zone și subzone funcționale între care să se dezvolte, pe sectoare economice principale, concepte ca și:

- **Dreptul la proprietate**- pentru continuitatea sistemului
- **Încurajarea concurenței**- socotită de Consiliul Europei ca cea mai importantă caracteristică ce poate dezvolta o euroregiune
- **Respectul față de vecinătăți**
- **Educare și informare**
- **Creștere și dezvoltare**
- **Sustenabilitate**

În urma lărgirii spațiului european, de-alungul anilor, începând cu anii 2000, politica europeană de coeziune (ce se bazează pe multe studii realizate atât la nivel național în diferite țări, cât și cu aplecare asupra individului) și-a schimbat motorul de acțiune adresându-se cu precădere **societății civile**. Actualmente aceasta reprezintă cel mai important și interactiv segment în toate programele politico-economice.

În cadrul Euroregiunilor și Regiunilor funcționează, pe baza dezvoltării spațiale existente și a concurenței naturale, **poli de generare urbană** care împreună cu teritoriul lor de influență (ce nu coincide în general cu cel administrativ) formează **ARII METROPOLITANE -zone ale Euroregiunilor și Regiunilor**- cu diferite raze de influență.

Subzonele Euroregiunilor și Regiunilor sunt constituite de masa zonelor rurale și a orașelor mici și mijlocii.

Până recent politica de dezvoltare europeană nu cuprindea prevederi pentru această masă, zonele rurale și orașele mici și mijlocii formând o rețea paralelă de dezvoltare față de marii poli urbani, fiind subordonați acestora și depinzând de strategiile locale de dezvoltare.

Pentru 2007-2013, Conceptul European de Dezvoltare Spațială se întoarce spre Zonele rurale și orașele mici și mijlocii, alocându-le programe speciale pentru încurajarea autosustenabilității acestora.

IMPORTANȚA ORAȘELOR MICI ȘI MIJLOCII ȘI A ZONELOR RURALE ÎN DEZVOLTAREA AMENAJĂRII TERITORIULUI ȘI A ZONELOR URBANE

Politica europeană de coeziune pentru 2007-2013 aduce un element de noutate: întoarcerea spre orașe de mici dimensiuni și zone rurale. De la începutul anului 2007 s-au ținut la Bruxelles și Roma mai multe conferințe pe programele europene „URBACT” și „INTERACT” (programe ce se derulau încă dinainte de aderarea țărilor Europei de Est) ce evidențiază importanța de bază a acestor elemente teritoriale și cum ele trebuie angrenate în dezvoltarea europeană. URBACT se referă la dezvoltarea transportului în orașe și regiuni, iar INTERACT la planuri și programe transfrontaliere.

Conform datelor statistice mediul rural este cel care aduce o importantă contribuție în economia statelor europene- cca. 30% din veniturile economiei.

Cel mai important rol pe care orașele mici și mijlocii este relația directă cu mediul rural, deci cu FONDUL AGRICOL ȘI FORESTIER. Marile orașe s-au dezvoltat pe baza altor sectoare economice, însă cel agricol constituie sectorul primar. Deopotrivă sursă de venit și patrimoniu național cu valențe naturale, fondul agricol este foarte important în susținerea marilor aglomerări urbane.

La acest punct este necesară o clasificare (pozitivă) a orașelor mijlocii, mici și a zonelor rurale.

- I. În funcție de numărul populației:
 - a. orașe mijlocii- sub 25 000 locuitori
 - b. orașe mici- 10 000- 25 000 locuitori
 - c. localități rurale- sub 10 000 locuitori
- II. În funcție de poziția în structura regională a Europei:
 - a. Vest-Europene
 - b. Europa de Sud
 - c. Europa de Nord
 - d. Europa Centrală și de Sud- Est
 - e. Europa Estică- Rusia
- III. În funcție de poziția în structura istorico- geografică și politică a Europei- localități ce se bazează pe calitatea:
 - a. peisajului natural
 - b. fondului istoric
 - c. fondului tradițional
 - d. resurselor locale, inclusiv artizanat
 - e. proximității față de aglomerări urbane mari
- IV. În funcție de gradul de influențare al marilor aglomerări urbane- localitățile mici pot fi:
 - a. În jurisdicția administrației zonale
 - b. Auto-administrative- descentralizate pentru anumite sectoare

Pentru punctele III și IV clasificarea depinde de legislația națională a fiecărui stat membru, de gradul de descentralizare pe sectoare și de gradul de autosustenabilitate al zonelor orașelor mijlocii, mici și zonelor rurale.

În majoritatea Europei Occidentale orașele mijlocii și mici au fost deja înglobate în zonele metropolitane și funcționează ca niște zone periurbane (conform conceptului anilor *90- cu legături difuze cu polul urban). Calitatea relațiilor între policentrii și polul urban formează și calitatea dezvoltării orașelor mijlocii.

Orașele mici și mijlocii joacă rolul alternativ de preluare a surplusului de populație din zonele urbane aglomerate- chiar pe o rază de 50 km, ceea ce a scos în evidență câteva aspecte avantajoase ale orașelor mici față de cele mari:

- densități ponderate în cartierele de locuit
- lipsa ariilor industriale în țesutul urban civic
- lipsa poluării locale
- lipsa problemelor socio-culturale și etnice
- imigrare redusă- diversitate etnică mică
- menținerea tradițiilor

NOI METODE EUROPENE DE INTEGRARE A ORAȘELOR MIJLOCII, MICI ȘI A ZONELOR RURALE ÎN REȚEAUA EUROPEANĂ ITERREGIONALĂ- CONCEPTE EUROPENE

În raza de influență a zonelor metropolitane, între policentrii și polii urbani se formează interschimburi.

Conceptul de dezvoltare regională de coeziune sectorială este materializat prin **INTERREG IV C**- program operațional interregional (inițiativa Consiliului Europei apr. 2007). Pornirea acestui program operațional a fost determinată de:

- Mărirea numărului de membri ai U.E. prin aderarea României și Bulgariei, ceea ce a crescut dramatic disparitățile între nivelurile de dezvoltare
- Creșterea globalizării piețelor financiare și a competitivității între UE și SUA și câteva țări din Asia
- Accelerarea schimbărilor climatice și impactul aferent în teritoriu
- Dinamica populației și impactul acesteia asupra pieței forței de muncă
- Dezvoltarea zonelor metropolitane în Europa de Est și Sud

Aceste dezvoltări de importanță strategică pentru UE în anii viitori (2007-2013) au determinat susținerea **Strategiei de la Lisabona (Agenda Lisabona- martie 2000-** ce punctează aspecte legate de sustenabilitate, inovație, reînnoire socială și economică) și **Strategia de la Gothenburg (2001-** reducerea degradării mediului și consumului de resurse din dezvoltarea economică și socială).

Printre propunerile INTERREG IV C:

- Sprijinirea inițiativelor comunităților (**Linii directe Strategice asupra Coeziunii între Comunități- iulie 2006**)
- Modernizarea modelului social european, investind în oameni și combatând excluderea socială
- Sprijin pentru educație, cercetare, informatizare și inovare, prin competitivitate și creșterea piețelor interne.
- Mixarea politicilor macro-economice asemănătoare.
- Îmbunătățirea atractivității între statele membre, regiuni și orașe prin îmbunătățirea accesibilității, asigurând calitatea și nivelul adecvate a serviciilor și conservând mediul înconjurător
- Încurajarea inovării, parteneriatelor și creșterea capacității economice reale prin capacități de cercetare și inovație, inclusiv informaționale și noile tehnologii de telecomunicație
- Creerea mai multor locuri de muncă prin atragerea populației în piața muncii sau în activități antreprenoriale, îmbunătățirea adaptabilității angajaților și societăților comerciale și creșterea investițiilor în capitalul uman.

În momentul de față Europa se confruntă cu mai multe provocări:

.....

Provocarea 4: Schimbarea climatică

Biodiversitatea și conservarea patrimoniului natural

Acest aspect este unul dintre cele mai mari provocări ale UE. Sistemele naturale sănătoase și echilibrate sunt esențiale pentru întreținerea vieții și funcționarea societății. De cele mai multe ori dezechilibrele provin din dezvoltarea economică făcută fără atenție și înțelegere. Modificările mediului înconjurător sunt ireversibile. Așa UE a realizat programul NATURA 2000 și a declarat 18% din teritoriul Europei ca zone protejate. Multe țări au întârziat să și propună astfel de zone, și a rezultat în final că este foarte importantă reintegrarea siturilor industriale abandonate și a celor contaminate, pentru a scădea expansiunea urbană și a proteja habitatele naturale.

Energia și transportul sustenabil

În 2004, Europa era dependentă de resurse majoritatea externe în producerea energiei: 37% petrol, 24% gaz natural, 18% combustibil solid, 15% energie nucleară și 6% energie alternativă (biomasă, apă, solară, eoliană și geotermală). S-au făcut progrese mari, iar 4 dintre statele membre (Danemarca, Finlanda, Germania și Spania) sunt pe cale să atingă scopul de producere de energie alternativă până în 2010. Câteva țări produc energiei eoliană (Danemarca, Germania și Spania). Biomasa este sursă de energie pentru Irlanda și Latvia. Energia solară este exploatată relativ puțin în țările din Europa de Sud.

Producerea energiei reprezintă 4/5 din totalul poluării în UE, iar transportul 1/5. În privința transportului comunitățile locale, naționale și regionale, trebuie să gestioneze reducerea traficului din cauza dispersiei urbane și să îmbunătățească sistemul de transport în comun și a transportului ne-motorizat- Programul operațional URBACT II.

Patrimoniul cultural și peisajul

Europa posedă un vast patrimoniu cultural și peisagistic. S-a constatat că datorită creșterii mediului urban acestea se deteriorează. Introducerea patrimoniului în circuite turistice ar putea să fie salvarea și conservarea lor.

Încă din anul 2002, prin Convenția Mediului și Peisajului de la Venezia, s-a atras atenția asupra factorilor ce pot influența dramatic viața. Comisia Europeană și BERD au alocat multe fonduri pentru proiecte care să ajute atât zonele rurale, dar și aglomerările urbane pentru a avea legături cât mai directe și mai diversificate posibil. De exemplu programul traseelor itinerante din jurul Munchen-ului pentru piste de biciclete sau crearea programelor de dezvoltare a artizanatului local și încurajarea turismului cultural bazat pe tradiții, formând adevărate lanțuri și rețele culturale.

În acest sens atât pentru orașele mici și mijlocii cât și pentru zonele rurale au fost alocate fonduri pentru:

- dezvoltarea infrastructurilor
- dezvoltarea telecomunicațiilor
- implementarea de noi programe arhitecturale în context interregional

Conceptul european de bază este constituit de relațiile directe între regiuni, între localități cu aceeași scară și totodată între acestea și cele de scară mai mare. Inter-relaționarea dintre acestea nu mai este ierarhică, ci de complementaritate, dat fiind că orașele mici oferă noi posibilități pentru cele mari. Unul din conceptele economice europene este acela de creare de noi piețe de desfacere, iar orașele de talie mai mică și zonele rurale oferă acest cadru.

INTERREG este parte din Conceptul European de Dezvoltare Spațială și cuprinde toate sectoarele prin care să se dezvolte rețeaua interregională. Conceptele sunt:

- inter-schimburi economice
- diversitate culturală
- întărirea tradițiilor locale
- menținerea ocupației de bază- agricultura
- educarea populației rurale și creșterea numărului de specialiști în domenii cu precădere rurale

În ceea ce privește planificarea spațială în zonele rurale, în ultimii ani s-au realizat proiecte ce nu mai pot fi absorbite în marile orașe.

Și Municipiul Arad, ca oraș mijlociu, parte din teritoriul european, beneficiază de finanțări BERD ca urmare a conceptelor *INTERREG III B* și *INTERREG IV C*. Sectorul dezvoltat astfel prin grija municipalității este cel al echipării edilitare a unor sectoare de oraș.

Cuplarea celor două problematici de marketing urban și de management urban s-a realizat cu scopul de a ierarhiza cele două aspecte: marketingul urban al Aradului nu se poate dezvolta fără un management urban sistematic. Aici se face referință la necesitatea concepției unui proiect de management urban de coeziune sectorială a teritoriului comunal Arad și tratarea orașului ca un sistem format din aceste subsisteme. Primul pas s-a făcut prin aprobarea Strategiei de Dezvoltare a Municipiului Arad. Proiectul de management urban trebuie realizat de o echipă interdisciplinară, tehnocrată, în mod continuu, ca parte din structura administrației publice locale și în directă legătură cu departamentele din organigrama acesteia.

După rezolvarea problemelor de management urban, marketingul rezultă aproape natural, fiind legat mai mult decât managementul de societatea civilă, deci de un sector concurențial. O bună colaborare între administrația locală și societatea civilă naște concurența macrozonală, adică ridicarea Aradului prin activități specifice lui la concurență cu alte orașe puternice ale Euroregiunii și poate chiar cu orașe din sfera mai largă europeană. Reglementările urbanistice ale prezentului PUZCP vin în sprijinul acestui fapt prin găsirea unui pol de marcă pentru Arad, ce poate deveni chiar „brand”.

5. PROPUNERI DE DEZVOLTARE ZONALĂ

5.1. PROPUNERI PRIVIND ATITUDINEA FAȚĂ DE ȚESUTUL URBAN CU TOATE COMPONENTELE SALE CONCRETIZATĂ ÎN: PROTEJARE, CONSERVARE, PUNERE ÎN VALOARE, DEMOLARE, COMPLETARE, SCHIMBĂRI DE UTILIZARE

Fiind un teritoriu vast, prin reglementări urbanistice s-au urmărit aspecte:

- reglementarea aspectelor ce țin de regimul de monument istoric al Ansamblului Urban
- reglementarea aspectelor ce țin de confort vital în utilizarea imobilelor, Ansamblul Urban suprapunându-se cu o parte din zona centrală a orașului

Astfel, implementarea reglementărilor trebuie cuantificate în etape de timp:

- termen mediu
- termen lung

REGLEMENTĂRI PE TERMEN LUNG

Citat din „Curs de Construcția Orașelor”, I.A. „Ion Mincu”, autor Radu LAURIAN, Ed. Tehnică, București, 1956:

„În partea centrală a orașului găsim de multe ori o folosire excesivă a terenului, cu construcții înalte, foarte înghesuite și cu curți de lumină care constituie focare de infecție, alături de terenuri virane și rar construite ale căror proprietari așteptau creșterea ratei funciare.

Principiul cel mai curent este repartiția concentrică a claselor de construcții cu intensitatea descrescând de la centru spre periferie. Problemele economice, de valorificare a reliefului, de accentuarea unor elemente cu o pondere deosebită sau anumite cerințe compoziționale ne duc, legat și de importanța centrului populat, să adaptăm dispoziția concentrică, condițiilor specifice fiecărui caz în parte

Deseori, zonele industriale așezate periferic, implică construirea în apropierea lor a unor cartiere de construcții mai înalte și cu o densitate mai mare. Centrele secundare, arterele de penetrație cu punctele de intrare unde se stabilește primul contact cu orașul (arterele spre zona industrială sau care leagă între ele puncte importante), sau frontul periferic vizibil de la distanță, implică de asemenea construcții mai înalte, cu o ținută reprezentativă. Silueta piramidală curentă se îmbogățește astfel cu o serie de accente atât la marginea orașului cât și în zona mediană dintre centru și periferie.

Valorificarea unor elemente naturale deosebite (o cornișă, cursul unei ape, punctele înalte), prin accentuarea lor cu construcții mai înalte, contribuie la determinarea repartiției claselor de construcție după caracteristica lor principală, înălțimea, rezultând astfel o siluetă a orașului cu un caracter specific particularităților funcționale și naturale locale.

Pe de altă parte, locurile pitorești, cu plantații bogate, cu relieful accidentat, constituie mediul natural cel mai prielnic pentru amplasarea locuințelor individuale tip vilă.”

Zona construită protejată nr. 1 a Aradului se bucură de toate aceste aspecte, repartiția claselor de construcții realizându-se în diferite epoci și stiluri arhitecturale atât în cadrul arealului pe care aceasta îl cuprinde, cât și în imediata vecinătate (zonă mediană între centru și periferie).

Cea mai importantă particularitate a Aradului în raport cu principiul general de repartiție a densităților claselor de construcții, este CETATEA ARADULUI și parte din ALBIA MAJORĂ A RÂULUI MUREȘ.

Motto-ul PUG Arad: „Aradul un peisaj urban în lunca Muresului

-o necesitate în care vei locui mai mulțumit

-o alternativă pentru viitor, un secret ce trebuie descoperit”

În acest scop, dat fiind cele expuse la cap. 4 despre management urban și marketing urban, această porțiune de oraș devine pol de marcă pentru Arad, ce poate deveni chiar „brand”.

Aradul este un oraș european ce trebuie să intre în competiția acerbă în domeniul turistic, dar și a ofertei de oraș ce suportă viața într-un mediu confortabil.

Conform conceptelor politicilor europene de coeziune sectorială și de conceptul de dezvoltare spațială, se vine în întâmpinarea procesului de management urban prin poziționarea de sectoare de activități specifice zonelor construite protejate, punându-se accent pe trasee intens circulate pietonal (solicitări ale temei lansate de Primăria Municipiului Arad și ilustrate în Planșa 03-1):

1. POZIȚIONAREA SECTOARELOR DE ACTIVITĂȚI SPECIFICE ZCP

REGLEMENTĂRI PE TERMEN MEDIU (3-5 ani)

➔ **CARTIERUL CULTURAL**, care să cuprindă:

- **Instituții culturale**
- **Mici afaceri de creație**
- **Boutique-uri ale producătorilor locali**
- **cafenele**

Cartierul cultural pune accent pe trasee intens circulate pietonal cu accent pe Piața Reconcilierii și relația acesteia cu turnul de apă.

Străzile și fondul construit aferent cuprinse în cartierul cultural: Episcopiei, Chendi, Blaga, Alecsandri, I. Georgescu, Goldiș, Eminescu, Desseanu, parte din I.L. Caragiale, Vârful cu Dor, Transilvaniei, parte din Ceahlău, parte din Ceaikovski, parte din I. Rusu Șirianu

→ **ZONA DESTINATĂ CAZĂRII ȘI GASTRONOMIEI DE TIP REGIONAL**, care să cuprindă:

- Boutique-uri de hotel
- Restaurante pe baza produselor regionale

Această zonă s-a amplasat într-un fond construit ce poate suporta modificări pentru a o susține. Porțiunea este nod de transfer între centrul istoric și reprezentativ cu 3 cartiere însemnate: Pârneava, Vlaicu, Bujac și permite o bună accesibilitate dinspre Aeroportul Internațional Arad și Gara Centrală.

Străzile și fondul construit aferent cuprinse în zona destinată cazării și gastronomiei de tip regional: Coșbuc, Mărășești, parte din I.L. Caragiale, Gh. Popa, I. Sava.

→ **ZONA DESTINATĂ ACTIVITĂȚILOR SPECIFICE CENTRULUI ȘI COMERȚULUI CU MĂRCI ÎNREGISTRATE INTERNAȚIONAL**, care să cuprindă:

- Obiective de interes public- existente
- Magazine de retail de renume mondial

Zona s-a prevăzut în arealul de influență a Bd. Revoluției și Piața Avram Iancu, acolo unde există și astăzi instituții de interes general și comerțul principal central. În această zonă se desfășoară actualmente cel mai intens trafic pietonal, datorită punctelor de interes, al accesibilității cu transportul în comun.

→ **ZONA DESTINATĂ COMERȚULUI CU MĂRCI ÎNREGISTRATE REGIONAL**, care să cuprindă:

- Obiective de interes public- existente
- Magazine de retail de renume regional

Arealul destinat comerțului cu mărci înregistrate regional este mai mare, datorită faptului că se pune accent pe zone care actualmente acumulează multă populație în acest scop: Piața Mihai Viteazu, Piața Catedralei, tangent Piața Arenei și centrul Aradului Nou.

→ **ORAȘUL „ECO-ACTIV”**:

Este un concept anume creat pentru Arad prin prezentul PUZCP.

Are ca scop principal protejarea Cetății Aradului în cadrul natural ce a fost modelat antropic special pentru acest obiectiv. Redarea Cetății în circuitul civil nu este o voință nouă, însă până acum s-a încercat găsirea unei/unor destinații precise. Astfel, prin studii și proiecte se făcea mereu o comparație cu zona centrală, cu obiectivele de interes existente, cu o posibilă relocare a acestora și crearea unui centru cultural și academic nou. Proiectele stau la baza procesului inițiat de introducere a Cetății pentru prima oară în istorie în circuitul civil. Putem spune că demersurile trecute cu privire la revitalizarea Cetății nu mai fac față unei refuncționalizări reale pentru dezvoltarea actuală a Aradului în context macro-economic european. Păstrarea ei în regim non-aedificandi a fost un lucru pozitiv în raport cu tendința dezvoltărilor imobiliare. Foarte important este faptul că acest teren a rămas o rezervă urbanistică ultracentrală, un spațiu ce va echilibra densitatea zonei centrale în general.

Zonificarea propusă prin PUZCP accentuează un areal destinat Cetății (SIR 4) în raport cu albia majoră a Mureșului (SIR 5), un areal ce lasă întrepătrunderea activităților orașului ECO-ACTIV:

ECO: Amenajări peisagere, plămânu verde, aer-apă-sol, dedicate cetățenilor

ACTIV: Activități în aer liber, de promenadă cotidiană, pentru evenimente cheie, pentru un mediu ambiant și o atmosferă primitoare, gentilă, sigură, în toate anotimpurile, dedicată bunăstării individului și societății

- SIR 5 devine **PARCUL CENTRAL** al Aradului, pe ambele maluri ale Râului Mureș, la care să aibă acces cetățenii din toate cartierele perimetrare în primul rând pietonal și cu bicicleta. Parcul va fi amenajat în mod dinamic și pentru activități diverse de petrecere a timpului în aer liber: locuri de joacă, piste pentru biciclete și instalații pentru sport extrem cu bicicleta, piste de jogging, locuri pentru picnic inclusiv cu pavilioane, alimentație publică în noduri de circulație.

Se va asigura și o cale de comunicație rutieră pentru cazuri de situație de urgență, colectare deșeuri și aprovizionare în intervale orare. Tot SIR 5 va acomoda în zona Porții principale de intrare în Cetate (la Vest-pentru a nu deteriora perspectivele valoroase) parcaje pentru vizitatori.

Menționăm că SIR 5 cuprinde activități complementare **PARCULUI CENTRAL** existente pe ambele maluri și cu tradiție- unități de agrement și sport: cluburi sportive (tenis, fitness) atât în clădiri specifice, cât și amenajări de terenuri de sport diverse; există cluburi sportive inițial dedicate canotajului; Ștrandul municipal (azi „Neptun”). Tot în acest areal există o zonă de locuințe: „ZONA BULA”- proprietăți particulare, precum și obiective de alimentație publică. Toate unitățile funcționale se propun a fi păstrate, cu mențiunea că zona este

supusă inundațiilor periodice (cu o frecvență 1 dată la 100 de ani), iar responsabilitatea locuitorilor și proprietarilor pentru posibile daune cade în sarcina acestora.

PUZ- „Malurile Mureșului”, documentație elaborată de arh. Cornelia Tudor și arh. Dana Tudor, predată Primăriei Municipiului Arad în 2007, în curs de avizare, vine în întâmpinarea prevederilor PUZCP. Studiul cuprinde Malul drept al Râului Mureș între Podul Rutier Micălaca și Podul Decebal. S-au prevăzut următoarele amenajări:

- pistă de biciclete pe două sensuri la nivelul coronamentului digului de protecție, pe partea albiei majore, care leagă cartierele perimetrare și poate fi continuată și dincolo de podul Decebal, înspre Sud, în relația cu Mureșul, spre Cartierul Pârneava, dar și înspre Aradul Nou.
- 2 Poduri pietonale definitive și pentru biciclete, pentru accesul la Ștrandul Neptun, în dreptul intrărilor actuale. Acest fapt împreună cu pista principală pentru biciclete a atras necesitatea supralărgirii promenadei de la nivelul coronamentului digului, fără a se afecta elevația de beton cu alte străpungeri.
- 3 puncte de interes major pentru malul drept al Mureșului- platforme flotante, pentru alimentație publică cu terase tip ponton, inclusiv pentru asamblarea de ambarcațiuni fără motor pentru diferite spații de alimentație publică, sau construcții ușoare, demontabile cu o arhitectură specială care să exprime relația cu apa.
- 1 teatru de vară, fără gradene, fără închideri structurale, ce poate deveni patinoar pe timp de iarnă.
- refacerea întregii arhitecturi ale obiectivelor de utilitate publică în spiritul formal arhitectural în relație cu apa
- toalete ecologice

Modelul de amenajare, fără intervenții majore în rețeaua actuală de alei, se preia pentru amenajarea întregului PARC CENTRAL, inclusiv poduri pietonale propuse în puncte-cheie, cu o bună accesibilitate din punct de vedere al traseelor libere pietonale. Și parcul central trebuie să primească amenajări care să ajute la vitalizarea acestuia: alimentație publică, mici chioșcuri, câte un obiectiv în puncte cheie.

- SIR 4 devine elementul cheie, de sinteză al orașului istoric, în completarea parcului central propus și cu trecere înspre fortificația propriu-zisă a Cetății. Cetatea va acomoda în zidurile, clădirile și amenajările sale exterioare, spații destinate unui complex balneo-climateric, în sensul de circuit liber al pietonului în interiorul Cetății și cu obiective care să susțină activitatea menționată. Acestea pot fi: hoteluri din lanțuri internaționale cu servicii bazate pe centre de sănătate prin tratamente cu apă termală și complementare, operă, reconstrucția Bisericii franciscane în care să se organizeze concerte de orgă, alimentație publică în regim restaurant, etc.

REGLEMENTĂRI PE TERMEN SCURT (1-3 ani)

- Încurajarea societății civile interesate de dezvoltări de activități specifice ZCP (comerț, cazare, alimentație publică) să vizeze poziționarea în zonele prevăzute, prin schimburi de trenuri.
- Mediatizarea/aducerea la cunoștința publicului general a sectoarelor de activități specifice ZCP și poziționarea acestora în cadrul fondului construit.
- Realizarea de studii economice și spațiale pentru asigurarea dezvoltării sectoarelor de activități
- Proiectarea și realizarea PARCULUI CENTRAL până la fortificațiile exterioare ale Cetății (adică SIR 5)
- Începerea studiului de revitalizare, reconversie și restaurare a Cetății Aradului (SIR 4), corelat cu amenajările PARCULUI CENTRAL și cătarea și selectarea partenerilor viitori pentru investiții.

2. RENOVAREA ȘI RESTAURAREA CLĂDIRILOR DIN ANSAMBLUL URBAN ARAD

Ca principiu general, renovarea și restaurarea clădirilor pune accent pe conservarea fondului construit istoric. Se va pune accent pe conservarea clădirilor, în sensul refacerii tuturor elementelor compoziționale arhitecturale și pe consolidarea structurală în sensul restaurării: consolidări, operațiuni contra umidității (de infiltrație, din precipitații și eroziuni eoliene).

În funcție de starea de degradare generală a obiectivelor, precum și în funcție de poziția acestora în cadrul fondului construit, în sensul celor impuse de litera și spiritul RLU aferent, ca act de autoritate a administrației publice locale, PUZCP prevede măsurile de rehabilitare, renovare și restaurare a fondului construit existent:

REGLEMENTĂRI PE TERMEN LUNG (5-10 ani)

- Încurajarea societății civile proprietară de imobile din cadrul ZCP și a factorilor interesați să respecte în mod continuu prevederile legale cu privire la protecția monumentelor enunțate în Legea 422/2001 și Ordinul MCC nr. 2684/2003. Întreținerea permanentă a imobilelor și a instalațiilor aferente este o obligație, nu o scuză. În aceeași manieră trebuie tratate și amenajările din domeniul public (străzi, parcuri, scuaruri).
- Obiectiv final: renovarea și restaurarea tuturor obiectivelor construcției din ZCP și amenajarea completă a spațiilor publice aferente.

REGLEMENTĂRI PE TERMEN MEDIU (3-5 ani)

- În mod etapizat și unitar se vor începe lucrările de restaurare și renovare a clădirilor așezate de-a lungul arterelor principale, ce acționează ca interfață pentru toți locuitorii Aradului și pentru vizitatori.
- În mod etapizat și unitar se vor începe lucrările de restaurare și renovare a clădirilor așezate în frontul străzilor de legătură între arterele principale
- În mod etapizat și unitar se vor începe lucrările de restaurare și renovare a clădirilor așezate în frontul străzilor de deservire locală
- Se vor realiza amenajările spațiilor din domeniul public prin tratarea unitară și compozițională a acestora, cu aceleași materiale și texturi pentru îmbrăcăminte, dispuse în modul cel mai avantajos pentru a susține caracterul local. Se va pune accent pe amenajarea trotuarelor, a spațiilor verzi plantate de aliniament, a spațiilor verzi din piețe și scuaruri și a promenadelor existente și propuse, pe mobilierul urban unitar, pe iluminatul public puternic și cel arhitectural.

REGLEMENTĂRI PE TERMEN SCURT (1-3 ani)

- Se vor renova anexele gospodărești și garajele aferente proprietăților în mod concomitent cu asanarea fondului construit de construcțiile mici, parazitare: magazii, cotețe, latrine și salubritatea proprietăților în ordinea de folosință a acestora: publică, semipublică, semiprivată și privată.
- Refacerea signalisticii: firme de pe fațade și domeniul public

5.2. PROPUNERI PRIVIND REZOLVĂRI ALE CIRCULAȚIILOR CAROSABILE, STAȚIONĂRIILOR, CIRCULAȚIILOR PIETONALE

În Municipiul Arad sunt lucrări de execuție în desfășurare pentru modernizarea arterelor de circulație majore, dar și a străzilor din cartiere, inclusiv prin asigurarea de prelungiri ale rețelelor edilitare și modernizarea transportului în comun- tramvai.

În contextul problematicilor expuse în prezentul PUZCP asupra unui areal vast din teritoriul Municipiului Arad și care coincide cu parte din Zona Centrală, s-au identificat atât la niveș de PUG. cât și prin PUZCP disfuncționalități cu privire la circulațiile carosabile, staționări și circulații pietonale. În continuare se prevăd, punctual, câteva concepte asimilate și din alte proiecte ale Municipalității din Arad (atât din trecut, cât și de actualitate) și a Ministerului Transportului, prezentate pe categorii și etape de timp.

REGLEMENTĂRI PE TERMEN LUNG (5-10 ani)

Datorită acțiunilor întreprinse de administrația publică locală, traficul major de tranzit practicat în anii *90 tangențial ZCP a fost deviat parțial pe șoseaua de centură- inel de trafic aproape complet pe direcțiile V-N-E. Inelul se va completa prin implementarea programelor guvernamentale în termenul cel mai scurt.

În cadrul ZCP problema majoră rămâne traficul de tranzit orășenesc, în special datorită punctelor de interes amplasate comasat aici: unități administrative și universitare în special. O altă variabilă a traficului orășenesc de tranzit este navetismul local, a deplasării populației cu autoturismul la locurile de muncă aflate în zonele perimetrice centrului, sau chiar în localități aflate în raza de 50 km de Arad. Practic, se constată că ZCP este aglomerat permanent în primul rând datorită populației care lucrează în zonă, fără ca instituțiile respective să aibă locuri de parcare special amenajate în proprietatea proprie. Peste acest tip de circulație și staționare se suprapune circulația autoturismelor a persoanelor ce vizitează dintr-un interes sau altul zona centrală. Acest tip de circulație, de tranzit orășenesc se va putea reglementa prin:

- finalizarea inelului de centură amintit, pe direcția V-S-E, cu atenție la țesutul urban destinat locuirii (C-șea Ștefan cel Mare, str. A.M. Guttenbrunn, C-lea Cetății)
- organizarea superioară a circulației în conformitate cu traficul de perspectivă, cu necesitățile funcționale orașului și cu legislația în vigoare și aici facem trimitere chiar și la primul plan de sistematizare a orașului din 1838: când se prefigura se prefigura **primul inel de circulație** în jurul așezării. Acest inel nu avea

semnificația pe care astăzi i-o atribuim- de decongestionare a traficului, însă aceea primară de a lega cât mai multe zone cu un traseu minimal. Inelul era format din: Str. Pădurii- Str. Barbu Lăutaru- Str. Primăverii- Splaiul Toth Sandor- Splaiul Praporgescu- Str. I. Alexandru (fostă Ineului)- Calea I. Maniu- Podgoria- Str. Banul Mărăcine- Piața Spitalului- Str. Andrényi Károly- Str. Abatorului- Str. Pădurii. Calea A. Șaguna era o mediană de scurtare a inelului între Aradul Vechi și cartierul Pârnea. Încă de atunci exista viziunea unui pod nou între Calea Andrei Șaguna și Aradul Nou.

- Realizarea podului rutier din vecinătatea ZCP Calea Andrei Șaguna și Aradul Nou și în general a tuturor podurilor rutiere propuse în PUG
- **Există, deci posibilitatea ierarhizării circulației rutiere de tranzit orășenesc, fără a congestiona Centrul și fără a ieși din oraș, așa cum s-a propus în planșa 01- Încadrarea în intravilanul Municipiului Arad.**
- **Inelul propus este demarcat de următoarele străzi și prelungiri ale celor existente:**
 - **Piața Podgoria- str. Corneliu Coposu- str. Banu Mărăcine- Piața Spitalului- Calea Andrei Șaguna- pod nou rutier- str. Ady Endre- Calea Timișorii- C-lea Ștefan cel Mare- centura Subcetate- Pod rutier Micălaca- Bd. N. Titulescu- Calea Iuliu Maniu**
- Foarte important este faptul că generarea acestui inel atrage după sine o altă relație importantă: prelungirea traseului Splaiului Toth Sandor, de pe malul drept al Râului Mureș, după modelul Splaiului Gen. Praporgescu, inclusiv prin continuarea promenadei pietonale.
- Un alt factor important în urma implementării inelului de circulație propus, este redistribuirea căilor de transport în comun, respectiv introducerea tramvaiului pe Calea Andrei Șaguna pentru deservirea unui număr și mai mare de populație (având în vedere și sectoarele de activități specifice ZCP), precum și traversarea acestuia peste Mureș, datorită podului nou, în Aradul Nou până pe Calea Zădăreni și întoarcerea spre Gara Aradul Nou pe str. Orșova. Astfel se va elibera artera principală Calea Timișorii, iar pentru zona centrală, pentru cetățenii care au locuri de muncă aici se vor păstra traseele existente ale tramvaiului între Podgoria și Piața Arenei. Acest traseu special, ar putea fi și util prin promptitudine și poate fi un element specific Aradului prin garnituri de tramvai realizate în stil epocal pentru promovarea turistică.
- Astfel se va putea gestiona și modul de staționare în parcări supraterane propuse prin prezentul PUZCP. există propuneri pentru parcări publice subterane prin PUD aprobat în Piața Avram Iancu și parcări supraterane prin PUD aprobat str. Tudor Vladimirescu.
- Segregarea tipurilor de circulație menționate, va conduce la susținerea traseelor pietonale existente și specifice Aradului: Bd. Revoluției- ca principal traseu de promenadă caracteristic, precum și traseele pietonale aferente străzilor transversale pe acesta. Tot polul Aradului Vechi pietonizat, deschis pietonului de zi cu zi și vizitatorilor se va lega de PARCUL CENTRAL ȘI CETATEA prin continuarea acestor trasee peste Mureș prin realizarea de poduri pietonale cu piste de biciclete.

REGLEMENTĂRI PE TERMEN MEDIU (3-5 ani)

- Se vor încheia toate lucrările de execuție ce se desfășoară în prezent în arealul ZCP
- Se vor realiza parcajele supraterane și subterane propuse (unele chiar aprobate)
- se vor realiza amenajările tuturor piețelor, scuarurilor și a traseelor pietonale principale, ce leagă Aradul vechi cu parcul central, inclusiv podurile pietonale.

REGLEMENTĂRI PE TERMEN SCURT (1-3 ani)

- Se vor întreține continuu marcajele rutiere
- Se va asigura o bună vizibilitate a semnelor de circulație, precum și o mai puternică semnalizare a direcțiilor principale.
- Foarte urgentă este realizarea parcului propus din zona mediană a Bd. Revoluției și reîntregirea aliniamentelor plantate propuse pe străzile menționate în parte scrisă.

5.3. PROPUNERI DE RACORDĂRI ALE REȚELELOR TEHNICO-EDILITARE

În concordanță cu prevederile PUG Arad și a RLU PUG și a ZCP, rețelele tehnico-edilitare se propun a fi:

- întreținute în permanență
- se vor extinde rețelele edilitare la toate obiectivele propuse, inclusiv la nivelul albiei majore și la Cetate
- Se propune alimentarea cu căldură în sistem centralizat a Aradului Nou.

-
- Pe termen scurt, se vor elibera fațadele clădirilor din ZCP de toate rețelele și instalațiile, precum și cele aeriene din domeniul public.

5.4. PROPUNERI PRIVIND PREVEDERILE DIN REGULAMENT, DIFERENȚIATE PE SUBZONE ISTORICE DE REFERINȚĂ ȘI SUBDIVIZIUNI ALE ACESTORA

Regulamentul Local de Urbanism detaliază prevederile PUG în spiritul ZCP. S-au introdus prevederi specifice pentru subzonele istorice de referință și quartalele evidențiate.

5.5. BILANȚ TERITORIAL

5.6. ANALIZE COSTURI-BENEFICII

5.7. PROPUNERI DE INITIERE A UNOR PLANURI URBANISTICE, PROGRAME ȘI PROIECTE DERIVATE ȘI PREVIZIUNI PRIVIND SUPTUL IMPLEMENTĂRII LOR

În PLANȘA 03- REGLEMENTĂRI URBANISTICE s-au evidențiat zonele unde este necesară elaborarea de studii urbanistice și studii arhitecturale în vederea reconversiei și restaurării principalului obiectiv monument istoric: Cetatea Aradului.

PROIECT ARAD

arhitectură & inginerie

310133 ARAD - ROMÂNIA

bd. DECEBAL NR. 2

tel. +4-0257.280.286

fax: +4-0257.280.848

e-mail: proiect@inext.ro

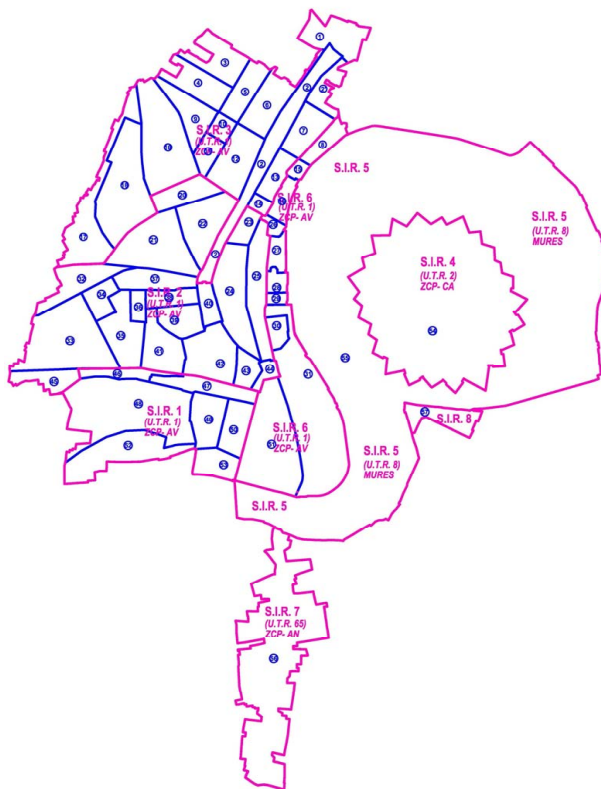
www.proiect-arad.ro

Societate comercială pe acțiuni • Cod RC Arad: J/02/304/1991 • CIF:RO1687590

Beneficiar:

MUNICIPIUL ARAD

FOAIE DE GARDĂ

PROIECT NR.: 39027

P.U.Z.C.P. **ZONA MONUMENTE PROTEJATE ARAD**

VOLUMUL II: REGULAMENT LOCAL DE URBANISM

proiect nr.: 39.027
faza: P.U.Z.C.P.
beneficiar: MUNICIPIUL ARAD.
denumire proiect: ZONA MONUMENTE PROTEJATE ARAD
conținut volum: VOLUM II – REGULAMENTUL LOCAL DE URBANISM

FIȘĂ DE RESPONSABILITĂȚI

a. ÎNSUȘIREA DOCUMENTAȚIEI:

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ARAD

Primar: ing. GHEORGHE FALCĂ

Arhitect Șef: arh. RADU DRĂGAN

SC PROIECT ARAD SA

Director general: arh. GHEORGHE SECULICI

Șef proiect: arh. DANA TUDOR

b. COLECTIV DE ELABORARE:

**Studiu istoric, Urbanism și amenajarea
teritoriului:**

arh. DANA TUDOR

arh. ELISABETA COSMA

arh. VICTORIA VASVARY

arh. IOAN HĂPRIAN

c. EDITARE

Tehnoredactare: RĂZVAN PAP

Întocmit,

arh. IOAN HĂPRIAN

proiect nr.: 39.027
faza: P.U.Z.C.P.
beneficiar: MUNICIPIUL ARAD.
denumire proiect: ZONA MONUMENTE PROTEJATE ARAD
conținut volum: VOLUM II – REGULAMENTUL LOCAL DE URBANISM

BORDEROU DE VOLUME

VOLUM I: MEMORIUL GENERAL

PIESE SCRISE

PIESE DESENATE

VOLUM II: REGULAMENTUL LOCAL DE URBANISM

PIESE SCRISE

PIESE DESENATE

VOLUM III: STUDII DE FUNDAMENTARE ASUPRA ANSAMBLULUI URBAN ARAD

PIESE SCRISE

PIESE DESENATE

A. STUDIUL ISTORIC ZONAL

B. STUDIUL SISTEMULUI URBAN DE SPAȚII VERZI ÎN LIMITA ANSAMBLULUI URBAN ARAD

C. STUDIUL ZONELOR DE PROTECȚIE ALE MONUMENTELOR ISTORICE ÎNSCRISE ÎN LISTA MONUMENTELOR ISTORICE 2004

D. DATE DE EVIDENȚĂ FOND CONSTRUIT

Întocmit,

arh. IOAN HĂPRIAN

PROIECT ARAD
arhitectură & inginerie
Cod RC Arad: J/02/304/1991
CIF: RO 168759C
310133 ARAD-RO Decebal 2
tel.: +4-0257.280.286
fax: +4-0257.280.848
e-mail: proiect@next.rc
www.proiect-arad.rc

proiect nr.: 39.027
faza: P.U.Z.C.P.
beneficiar: MUNICIPIUL ARAD.
denumire proiect: ZONA MONUMENTE PROTEJATE ARAD
conținut volum: VOLUM II – REGULAMENTUL LOCAL DE URBANISM

BORDEROUL VOLUMULUI II

REGULAMENTUL LOCAL DE URBANISM

PIESE SCRISE:

FOAIE DE GARDĂ.....	1
FIȘA DE RESPONSABILITĂȚI	2
BORDEROUL VOLUMULUI II.....	4
REGULAMENTUL LOCAL DE URBANISM AFERENT ZONA ISTORICĂ DE REFERINȚĂ 1: ANSAMBLUL URBAN ARAD	9
1. DISPOZIȚII GENERALE.....	9
2. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN Z.I.R. 1 (ZONĂ ISTORICĂ DE REFERINȚĂ).....	19
CAPITOLUL 1: RLU – CP – ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ.....	19
CAPITOLUL 2: DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. (SUBZONĂ ISTORICĂ DE REFERINȚĂ).....	33
2.1. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 1.....	33
2.2. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 2.....	34
2.3. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 3.....	36
2.4. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 4.....	38
2.5. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 5.....	39
2.6. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 6.....	40
2.7. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 7.....	42
2.8. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 8.....	43

PIESE DESENATE:

03 A	SUBZONA ISTORICĂ DE REFERINȚĂ 1	SC. 1:2000
03	QUARTAL 46	SC. 1:1000
A-46		
03	QUARTAL 46 VOLUMETRIE	-
A-46-V		
03	QUARTAL 47	SC. 1:1000
A-47		
03	QUARTAL 47 VOLUMETRIE	-
A-47-V		
03	QUARTAL 48	SC. 1:1000
A-48		
03	QUARTAL 48 VOLUMETRIE	-
A-48-V		
03	QUARTAL 49	SC. 1:1000
A-49		
03	QUARTAL 49 VOLUMETRIE	-
A-49-V		

03		
A-50	QUARTAL 50	SC. 1:1000
03		
A-50-V	QUARTAL 50 VOLUMETRIE	-
03		
A-52	QUARTAL 52	SC. 1:1000
03		
A-52-V	QUARTAL 52 VOLUMETRIE	-
03		
A-53	QUARTAL 53	SC. 1:1000
03		
A-53-V	QUARTAL 53 VOLUMETRIE	-
03 B	SUBZONA ISTORICĂ DE REFERINȚĂ 2	SC. 1:2000
03		
B-20	QUARTAL 20	SC. 1:1000
03		
B-20-V	QUARTAL 20 VOLUMETRIE	-
03		
B-21	QUARTAL 21	SC. 1:1000
03		
B-21-V	QUARTAL 21 VOLUMETRIE	-
03		
B-22	QUARTAL 22	SC. 1:1000
03		
B-22-V	QUARTAL 22 VOLUMETRIE	-
03		
B-23	QUARTAL 23	SC. 1:1000
03		
B-23-V	QUARTAL 23 VOLUMETRIE	-
03		
B-24	QUARTAL 24	SC. 1:1000
03		
B-24-V	QUARTAL 24 VOLUMETRIE	-
03		
B-25	QUARTAL 25	SC. 1:1000
03		
B-25-V	QUARTAL 25 VOLUMETRIE	-
03		
B-32	QUARTAL 32	SC. 1:1000
03		
B-32-V	QUARTAL 32 VOLUMETRIE	-
03		
B-33	QUARTAL 33	SC. 1:1000
03		
B-33-V	QUARTAL 33 VOLUMETRIE	-
03		
B-34	QUARTAL 34	SC. 1:1000
03		
B-34-V	QUARTAL 34 VOLUMETRIE	-
03		
B-35	QUARTAL 35	SC. 1:1000
03		
B-35-V	QUARTAL 35 VOLUMETRIE	-
03		
B-36	QUARTAL 36	SC. 1:1000
03		
B-36-V	QUARTAL 36 VOLUMETRIE	-
03		
B-37	QUARTAL 37	SC. 1:1000

B-37		
03	QUARTAL 37 VOLUMETRIE	-
B-37-V		
03	QUARTAL 38	SC. 1:1000
B-38		
03	QUARTAL 38 VOLUMETRIE	-
B-38-V		
03	QUARTAL 39	SC. 1:1000
B-39		
03	QUARTAL 39 VOLUMETRIE	-
B-39-V		
03	QUARTAL 40	SC. 1:1000
B-40		
03	QUARTAL 40 VOLUMETRIE	-
B-40-V		
03	QUARTAL 41	SC. 1:1000
B-41		
03	QUARTAL 41 VOLUMETRIE	-
B-41-V		
03	QUARTAL 42	SC. 1:1000
B-42		
03	QUARTAL 42 VOLUMETRIE	-
B-42-V		
03	QUARTAL 43	SC. 1:1000
B-43		
03	QUARTAL 43 VOLUMETRIE	-
B-43-V		
03	QUARTAL 44	SC. 1:1000
B-44		
03	QUARTAL 44 VOLUMETRIE	-
B-44-V		
03	QUARTAL 45	SC. 1:1000
B-45		
03	QUARTAL 45 VOLUMETRIE	-
B-45-V		
03 C	SUBZONA ISTORICĂ DE REFERINȚĂ 3	SC. 1:2000
03	QUARTAL 1	SC. 1:1000
C-1		
03	QUARTAL 1 VOLUMETRIE	-
C-1-V		
03	QUARTAL 2	SC. 1:1000
C-2		
03	QUARTAL 2 VOLUMETRIE	-
C-2-V		
03	QUARTAL 2'	SC. 1:1000
C-2'		
03	QUARTAL 2' VOLUMETRIE	-
C-2'-V		
03	QUARTAL 3	SC. 1:1000
C-3		
03	QUARTAL 3 VOLUMETRIE	-
C-3-V		
03	QUARTAL 4	SC. 1:1000
C-4		
03	QUARTAL 4 VOLUMETRIE	-
C-4-V		
03	QUARTAL 5	SC. 1:1000
C-5		
03	QUARTAL 5 VOLUMETRIE	-

C-5-V		
03	QUARTAL 6	SC. 1:1000
C-6		
03	QUARTAL 6 VOLUMETRIE	-
C-6-V		
03	QUARTAL 7	SC. 1:1000
C-7		
03	QUARTAL 7 VOLUMETRIE	-
C-7-V		
03	QUARTAL 9	SC. 1:1000
C-9		
03	QUARTAL 9 VOLUMETRIE	-
C-9-V		
03	QUARTAL 10	SC. 1:1000
C-10		
03	QUARTAL 10 VOLUMETRIE	-
C-10-V		
03	QUARTAL 11	SC. 1:1000
C-11		
03	QUARTAL 11 VOLUMETRIE	-
C-11-V		
03	QUARTAL 12	SC. 1:1000
C-12		
03	QUARTAL 12 VOLUMETRIE	-
C-12-V		
03	QUARTAL 13	SC. 1:1000
C-13		
03	QUARTAL 13 VOLUMETRIE	-
C-13-V		
03	QUARTAL 14	SC. 1:1000
C-14		
03	QUARTAL 14 VOLUMETRIE	-
C-14-V		
03	QUARTAL 17	SC. 1:1000
C-17		
03	QUARTAL 17 VOLUMETRIE	-
C-17-V		
03	QUARTAL 18	SC. 1:1000
C-18		
03	QUARTAL 18 VOLUMETRIE	-
C-18-V		
03	QUARTAL 19	SC. 1:1000
C-19		
03	QUARTAL 19 VOLUMETRIE	-
C-19-V		
03 D	SUBZONE ISTORICE DE REFERINȚĂ 4,5,8	SC. 1:2000
03	QUARTAL 57	SC. 1:1000
D-57		
03	QUARTAL 57 VOLUMETRIE	-
D-57-V		
03 E	SUBZONA ISTORICĂ DE REFERINȚĂ 6	SC. 1:2000
03	QUARTAL 8	SC. 1:1000

E-8		
03	QUARTAL 8 VOLUMETRIE	-
E-8-V		
03	QUARTAL 15	SC. 1:1000
E-15		
03	QUARTAL 15 VOLUMETRIE	-
E-15-V		
03	QUARTAL 16	SC. 1:1000
E-16		
03	QUARTAL 16 VOLUMETRIE	-
E-16-V		
03	QUARTAL 26	SC. 1:1000
E-26		
03	QUARTAL 26 VOLUMETRIE	-
E-26-V		
03	QUARTAL 27	SC. 1:1000
E-27		
03	QUARTAL 27 VOLUMETRIE	-
E-27-V		
03	QUARTAL 28	SC. 1:1000
E-28		
03	QUARTAL 28 VOLUMETRIE	-
E-28-V		
03	QUARTAL 29	SC. 1:1000
E-29		
03	QUARTAL 29 VOLUMETRIE	-
E-29-V		
03	QUARTAL 30	SC. 1:1000
E-30		
03	QUARTAL 30 VOLUMETRIE	-
E-30-V		
03	QUARTAL 31	SC. 1:1000
E-31		
03	QUARTAL 31 VOLUMETRIE	-
E-31-V		
03	QUARTAL 51	SC. 1:1000
E-51		
03	QUARTAL 51 VOLUMETRIE	-
E-51-V		
03 F	SUBZONA ISTORICĂ DE REFERINȚĂ 7	SC. 1:2000
03	QUARTAL 56	SC. 1:1000
F-56		
03	QUARTAL 56 VOLUMETRIE	-
F-56-V		

Întocmit,

arh. IOAN HĂPRIAN

REGULAMENTUL LOCAL DE URBANISM AFERENT ZONA ISTORICĂ DE REFERINȚĂ 1 ANSAMBLUL URBAN ARAD

1. DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1 – Rolul RLU

1.1. Regulamentul local de urbanism (denumit prescurtat RLU) aferent P.U.Z.C.P. reprezintă o piesă de bază în aplicarea P.U.Z.C.P.

1.2. RLU întărește și detaliază reglementările din P.U.Z.C.P.

1.3. RLU **constituie act de autoritate al administrației publice locale** și se aprobă de către Consiliul Local Municipal cu avizul M.D.R.L. și M.C.C.

1.4. Dacă prin prevederile unor documentații de urbanism. (Planuri urbanistice zonale sau Planuri urbanistice de detaliu) pentru părți componente se schimbă concepția generală care stă la baza P.U.Z.C.P. aprobat, este necesară modificarea Planului urbanistic general conform legii.

1.5. Modificarea RLU – P.U.Z.C.P. aprobat se va face numai în spiritul prevederilor Regulamentului General de Urbanism. Aprobarea unor modificări ale Planului urbanistic general și implicit, ale RLU, se poate face numai cu respectarea filierei de avizare - aprobare pe care a urmat-o și documentația inițială.

Prescripțiile cuprinse în RLU (permisiuni și restricții) sunt obligatorii pe întregul teritoriu ce face obiectul P.U.Z.C.P.

Art. 2 – Baza legală

2.1. La baza elaborării RLU aferent P.U.Z.C.P. stau:

- Regulamentul General de Urbanism aprobat prin H.G.R. Nr. 525/1996 și Ghidul de aplicare al RGU aprobat prin Ordinul M.L.P.A.T. Nr. 21/N/2000.
- Reglementările cuprinse în PUG și în prescripțiile RLU aferente PUG pentru zona care face obiectul P.U.Z.C.P..
- Legea 350/2001 – privind amenajarea teritoriului și urbanismul.
- Ordonanța 27/29.08.2008 – pentru modificarea și completarea Legii 350/2001.
- Legea 315/2004 – privind dezvoltarea regională în România.
- Ordonanță de Urgență nr. 111/2004 – pentru modificare și completarea Legii 315/2004 privind dezvoltarea regională în România.
- Legea 50/1991 republicată în 13.10.2004 – privind autorizarea executării lucrărilor de construcții.
- Ordonanța de urgență nr. 214/16.12.2008 – pentru modificarea și completarea Legii 50/1991.
- Legea 422/18.07.2001 – privind protejarea monumentelor istorice.
- Ordin Administrație Publică 2807/2003 – pentru modificarea Ordinului ministrului culturii și cultelor nr. 2681/2003 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și evidență a monumentelor istorice, a Listei monumentelor istorice, a Fișei analitice de evidență a monumentelor istorice și a Fișei minimale de evidență a monumentelor istorice.
- Ordin 2260/2008 – privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice.
- Ordinul ministrului culturii și cultelor 2684/2003 – privind aprobarea Metodologiei de întocmire a obligației privind folosința monumentului istoric și a conținutului acestuia.
- Legea 451/2002 – pentru ratificarea Convenției europene a peisajului adoptată la Florența la 20.10.2000.
- Legea 24/15.01.2007 – privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din zonele urbane.

- Ordonanța de Urgență 114/17 octombrie 2007 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, schimbarea destinației terenurilor amenajate ca spații verzi și/sau prevăzute ca atare în documentațiile de urbanism.
- Legea 213/17.11.1998 – privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia.
- Decret 398/14.11.2008 – pentru promulgarea Legii privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia.
- Strategia de Dezvoltare a Municipiului Arad 2007-2013/2013-2020 – Hotărârea HCLM Arad nr. 26/28.02.2008.
- Ordinul 562/20.10.2003 – emis de către M.T.C.T.- pentru aprobarea Reglementării tehnice „Metodologie de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate (PUZ)2 – publicat în M.Of. Partea I. Nr. 125 bis/11.II.2004.

2.2. RLU – P.U.Z.C.P. detaliază prevederile RGU în conformitate cu condițiile specifice ale zonei construite protejate.

S-au preluat prevederile cuprinse în documentațiile de urbanism și amenajarea teritoriului elaborate anterior P.U.Z.C.P. și aprobate conform Legii (PATN, PATJ, PATM, PUZ, PUD).

S-au preluat prevederile cuprinse în autorizațiile privind executarea construcțiilor (AC) și autorizațiile privind demolarea construcțiilor (AD) eliberate anterior P.U.Z.C.P. și aprobate conform legii.

Art. 3 – Domeniul de aplicare

3.1. Planul urbanistic general împreună cu Regulamentul local de urbanism aferent, cuprinde norme obligatorii pentru autorizarea executării construcțiilor pe orice categorie de terenuri, atât în intravilan, cât și în extravilan:

- intravilanul municipiului Arad
- trupuri izolate

3.2. După aprobare intravilanul figurat în planșa de REGLEMENTĂRI a Planului urbanistic general, va fi marcat pe teren prin borne, potrivit Legii cadastrului și publicității imobiliare nr. 7/1996.

3.3. Zonificarea funcțională a localității a fost evidențiată în planșa de REGLEMENTĂRI a Planului urbanistic general. Zonificarea se stabilește în funcție de categoriile de activități pe care le cuprinde localitatea și de ponderea acestora în teritoriu, în conformitate cu prevederile art.14 din Regulamentul general de urbanism. Pe baza acestei zonificări se stabilesc condițiile de amplasare și conformare a construcțiilor ce se vor respecta în cadrul fiecărei zone funcționale.

Articolul 14 – Asigurarea compatibilității funcțiilor (RGU)

(1) Autorizarea executării construcțiilor se face cu condiția asigurării compatibilității dintre destinația construcției și funcțiunea dominantă a zonei, stabilită printr-o documentație de urbanism, sau dacă zona are o funcțiune dominantă tradițională caracterizată de țesut urban și conformare spațială proprie.

(2) Condiția de amplasare a construcțiilor în funcție de destinația acestora în cadrul localității sunt prevăzute în anexa 1 la prezentul regulament.

Detalii

- Destinația terenurilor reprezintă, în sensul prezentului Regulament, modul de utilizare a acestora, conform funcțiunii prevăzute în reglementările cuprinse în planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, aprobate conform legii.

- Funcțiunile urbane reprezintă activități umane specifice care se desfășoară într-o localitate, într-o anumită perioadă de timp, localizate teritorial și definite de indicatori spațiali și indicatori de funcționare.

- Țesutul urban reprezintă structura unei zone, teritoriu sau localitate constituită în timp, cu particularități ce țin de funcțiunea specifică dominantă, tradiția culturală, condițiile de mediu, și care e definită de configurația parcelelor și a tramei stradale, distribuția spațiilor publice și a spațiilor private, volumetrie și modalități de ocupare a parcelelor de construcții etc.

Precizări

Prin documentațiile de urbanism și amenajarea teritoriului se stabilesc la nivelul unui teritoriu sau localități zonele funcționale omogene, precum și funcțiunile dominante și complementare ale acestora, constatate, admisibile sau propuse. De asemenea, se reglementează modalitățile de construire la nivelul fiecărei zone funcționale și se stabilesc măsurile de eliminare a disfuncționalităților (diminuarea sau eliminarea factorilor de risc, de poluare, protecția zonelor și clădirilor valoroase etc.).

- Identificarea compatibilității dintre destinația construcției propuse (inclusiv terenul aferent) și funcțiunea dominantă a zonei în care urmează a fi amplasată se face, în situația autorizării directe pe baza prezentului Regulament prin analiza raportului între construcția propusă și structura funcțională a zonei.

- Integrarea în zonă a construcțiilor noi se va face cu respectarea și corelarea atât a regulilor de bază privind ocuparea terenului, cât și a celor privind amplasarea și conformarea construcțiilor, în acord cu destinația acestora. În acest sens, trebuie menționate construcțiile noi din zonele protejate care, deși pot fi compatibile funcțional cu acestea, nu pot fi autorizate decât în condițiile cuprinse în articolele 8 și 9 ale Ordinului MLAPT 21/N/10.04.2000, Indicativ GM-007-2000.

Aplicare

1. Generalități

Analiza teritoriului urban evidențiază faptul că acesta are rareori un țesut cu caracter omogen, rezultat din existența într-o anumită zonă a unei singure funcțiuni.

Mai mult chiar, țesutul urban specializat poate prezenta configurații diferite în cadrul aceleiași categorii funcționale (cazul zonelor rezidențiale, cu tipuri de locuire diferite), ceea ce conduce în procesul de elaborare a documentațiilor de amenajare a teritoriului și a celor de urbanism cu regulamentele aferente acestora la împărțirea, din rațiuni operaționale, a teritoriului, în zone și subzone funcționale.

În urma acestei analize trebuie precizate funcțiunile dominante ale zonelor urbane, funcțiunile complementare acestora (deci compatibile), disfuncțiunile și incompatibilitățile constatate, precum și necesitățile de delimitare a unor subzone funcționale care prezintă configurații distincte ale țesutului urban.

2. Modul de utilizare a Anexei 1

În Anexa nr. 1 la Regulamentul general de urbanism sunt prezentate, în principal, recomandări de amplasare a instituțiilor și serviciilor de interes public.

În activitatea de autorizare a acestora pot fi întâlnite trei posibilități distincte, datorate destinației construcțiilor și condițiilor specifice de funcționare.

- Amplasarea în interiorul zonei rezidențiale sau a altor zone urbane, după caz, ca funcțiune complementară.

- Amplasarea în zone cu funcțiuni complexe (zonele centrale și zonele mixte, reprezentate de regulă de centrele de cartier ale localităților mai mari de 30.000 locuitori, ce prezintă subdiviziuni teritoriale cu caracteristici distincte).

- Amplasarea în zone sau subzone specializate, destinate instituțiilor și serviciilor de interes public, ce prezintă omogenitate funcțională și care cuprind de regulă unități aparținând aceleiași categorii. Ele pot fi localizate pe teritoriul ce constituie trupul principal al localității, sau pe suprafața altor trupuri ale intravilanului (campusuri universitare, zone de tratament sau de odihnă în cadrul stațiunilor balneo-climaterice, zone comerciale, zone cu instituții de sănătate, zone de agrement etc.).

Respectarea condițiilor de amplasare conținute în Anexa nr. 1 impune următoarele precizări:

1.1. Construcții administrative

Amplasarea sediilor de birouri se face atât în zona centrală cât și în celelalte zone cu activități urbane, în funcție de necesitățile specifice fiecărui tip de activitate.

1.3. Construcții comerciale

1.3.5. Unitățile de comerț alimentar de folosință zilnică se pot amplasa și în interiorul zonelor rezidențiale (ca funcțiune complementară).

1.3.6. Unitățile de alimentație publică amplasate în zonele rezidențiale vor avea înscrise în autorizația de funcționare condiții care să asigure protecția acustică a zonei limitrofe.

Funcționarea lor este condiționată de obținerea autorizației de mediu.

1.3.7. Serviciile industriale vor fi amplasate, de regulă, în interiorul zonelor industriale cu a căror activitate sunt compatibile.

1.4. Construcții de cult

1.4.1. Lăcașele de cult vor fi amplasate în funcție de numărul de practicanți, în condițiile legii. Autorizarea acestora se face cu avizul Secretariatului de Stat pentru Culte.

1.4.4. Cimitirele sunt, de regulă, amplasate la marginea localităților, în vecinătatea bisericilor. Amplasarea construcțiilor de locuințe față de aceste cimitire se va face cu respectarea normelor sanitare.

1.5. Construcții de cultură

Construcțiile pentru agrement (cluburi, săli polivalente, săli de reuniune, circuri etc.) vor fi amplasate de preferință în zona verde sau în cea de agrement.

1.6. Construcții de învățământ

1.6.7. Construcțiile pentru învățământ superior vor putea fi amplasate, în funcție de condițiile și exigențele profilului de învățământ, în intravilanul localității, organizate în campusuri universitare sau izolate.

1.7. Construcții pentru sănătate

1.7.6. Dispensarele urbane pot fi amplasate în clădiri independente sau în cadrul unor construcții cu funcțiuni compatibile.

1.8. Construcții și amenajări sportive

Stadioanele, bazele sportive și centrele de antrenament, hipodromele, patinoarele, pistele pentru concursuri și alte activități sportive care creează mari aglomerări de persoane, se amplasează de regulă în zone verzi de folosință generală, cu asigurarea spațiilor necesare accesului și evacuării spectatorilor fără perturbarea traficului, precum și a spațiilor de parcare necesare, fără ocuparea arterelor de circulație.

1.10. Construcții de turism

Construcțiile de turism se autorizează în condițiile stabilite prin avizul Ministerului Turismului, precum și ale normelor din Regulamentul general de urbanism și/sau ale documentațiilor aprobate în condițiile legii.

Hotelurile, motelurile, cabanele turistice, satele de vacanță, campingurile se amplasează de regulă în afara localităților, în zone specializate pentru turism.

Hotelurile și vilele turistice, clasificate potrivit prevederilor legale pot fi amplasate și în interiorul localităților, cu respectarea condițiilor de amplasare și conformare stabilite prin prezentul Regulament sau în documentațiile de urbanism.

3.4. Împărțirea teritoriului în unități teritoriale de referință a fost evidențiată în planșa care cuprinde delimitarea UTR-urilor. UTR-ul cuprinde o zonă a teritoriului urban cu o funcțiune predominantă sau cu caracteristici morfologice unitare sau pentru care sunt necesare planuri urbanistice zonale sau de detaliu. Au fost delimitate:

- UTR-uri în cadrul municipiului Arad
- UTR-uri în trupuri izolate

➤ Explicitarea zonificării propuse:

- alcătuirea Z.I.R. (conf. PUG – mai multe UTR-uri)

Conform zonificării PUG Arad, **Ansamblul Urban Arad redefinit** cuprinde următoarele unități teritoriale de referință și zonele și subzonele funcționale:

UTR nr.	ZONA FUNCȚIONALĂ	SUBZONA FUNCȚIONALĂ
UTR 1	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ (ZCP)	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ ARADUL VECHI (ZCP-AV)
UTR 2	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ (ZCP)	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ A CETĂȚII ARADULUI (ZCP-CA)
UTR 3 - parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA CENTRULUI ISTORIC ÎN CARE S-A MENȚINUT CONFIGURAȚIA ȚESUTULUI URBAN TRADIȚIONAL (CA1)
UTR 4 - parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA LOTIZĂRII INTERBELICE (CA3)
UTR 5 - parte din (Lac Pădurice cu amenajare)	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA LOTIZĂRII INTERBELICE (CA3)
UTR 6- parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA LOTIZĂRII INTERBELICE (CA3)
UTR 7- parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA CENTRULUI ISTORIC ÎN CARE ȚESUTUL URBAN TRADIȚIONAL A FOST ALTERAT (CA2)
UTR 8 - parte din albia majoră a Mureșului	SPAȚII PLANTATE CU VALOARE PEISAGERĂ (SP-VP)	<ul style="list-style-type: none"> • ZONĂ AFLATĂ PERMANENT SUB APE (ZPA) • ZONA CIRCULAȚIEI PIETONALE (CC-P) • ZONA DIGURILOR (ZD) • SPAȚII PLANTATE CU VALOARE PEISAGERĂ (SP-VP)

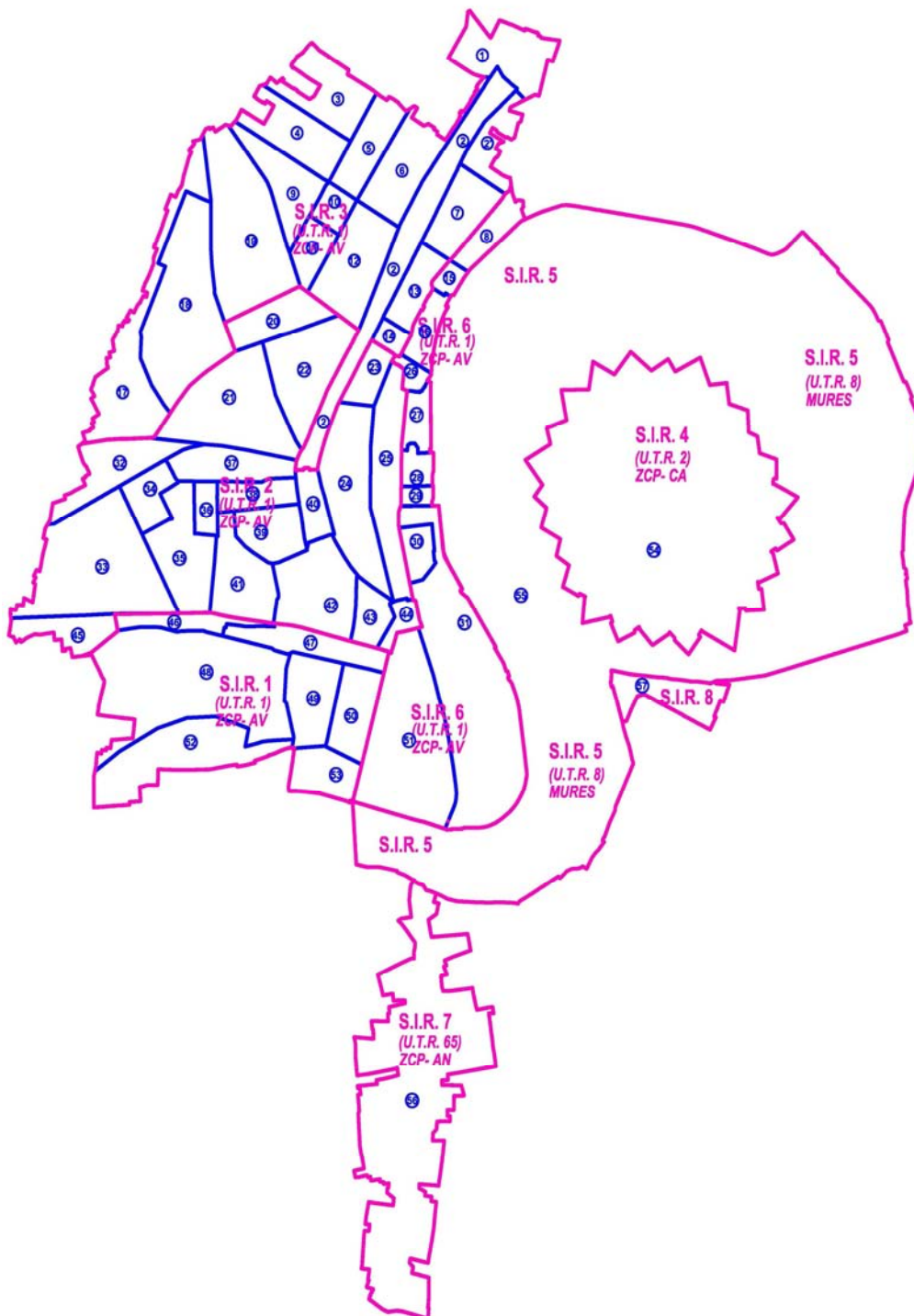
UTR nr.	ZONA FUNCȚIONALĂ	SUBZONA FUNCȚIONALĂ
UTR 31- parte din	ZONA SUBCETATE	ZONA LOCUINȚE INDIVIDUALE CU SPECIFIC LOCAL CE PREIAU CARACTERUL ARHITECTURAL URBANISTIC AL ZONEI PROTEJATE (LI-SL-czp)
UTR 32 - parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA CENTRULUI ISTORIC ÎN CARE S-A MENȚINUT CONFIGURAȚIA ȚESUTULUI URBAN TRADIȚIONAL (CA1)
UTR 65	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ (ZCP)	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ ARADUL NOU (ZCP-AN)
UTR 66 - parte din	ZONA ARADUL NOU	LOCUINȚE INDIVIDUALE CU SPECIFIC LOCAL CE VOR PRELUA CARACTERUL ZONEI PROTEJATE UNDE SE MAI POT OPERA PARCELĂRI (LI-SL-czp-op)

Din tabelul și descrierile de mai sus, rezultă faptul că PUG Arad definește ca zone istorice de referință (Z.I.R. 1) Aradul Vechi (UTR 1), Aradul Nou (UTR 65) și Cetatea Aradului (UTR 2). Ca principiu al zonificării, unitățile teritoriale de referință sunt departajate pe cartierele componente ale Aradului. Dintre acestea, delimitarea Cartierului Central se realizează prin unități teritoriale de referință raportate la mediul tematic al fiecăreia. Astfel UTR-urilor le corespund „zone” și „subzone”, în funcție de evoluția țesutului urban, de caracteristici și de legislația în vigoare. Zonei Centrale îi corespund UTR-uri delimitate primar cu privire la:

- Zone Centrale Protejate (ZCP) cu subzonele: - Aradul Vechi (AV)
- Aradul Nou (AN)
- Cetatea Aradului (CA)
- Zone Centrale situate în afara zonei protejate (Z)
- Albia majoră a Râului Mureș

UTR 1 și UTR 65 sunt delimitate și conform descrierii Ansamblului Urban Arad din Lista Monumentelor Istorice 2004, însă Cetatea Aradului și albia majoră a Mureșului sunt delimitate ca UTR distincte.

- împărțirea în S.I.R. (conf. Studiu fundamentare „Evoluția”)
- reprezentate cu albastru: quartalele (Q1...Q57)

Subzonă istorică de referință	Tipul de țesut urban cuprins	Descrierea limitei
S.I.R. 1	Parte din Cartier Drăgășani Țesut urban 1707, cristalizat în 1881	<p>La N: Str. Hunedoarei în drept cu str. Minervei până la frontul str. Hunedoarei nr.2 - Piața Sârbească nr. 5, 6; continuă pe str.Preparandiei până la front str.Preparandiei nr.2 - Piața Arenei nr. 26, 24 - str.T. Dobra nr.24 -str. Decebal nr. 3-str.Dragalina nr. 38 - Piața Arenei nr. 1 scara A, nr. 3,5 - continuare fronturi până la str. M. Scaevola</p> <p>La E: Str. M. Scaevola în drept cu str. Preparandiei până la dig str. Malul Mureșului</p> <p>La S: Dig str. Malul Mureșului până la frontul str. Malul Mureșului nr. 9-str. Spătarul Borcea nr. 2,1- str. Ialomiței nr. 19 - str. Reșiței nr. 2, traversează în spatele proprietăților str. G. Ureche nr 1 - 65 și str. Putnei nr. 33, apoi de-a lungul proprietății Fabrica de Zahăr include și proprietăți str. Primăverii până la intersecția cu str. Remus;</p> <p>La V: Spatele proprietăților str. Remus nr. 50- 44, include proprietatea str. Mărgăritar nr. 5 și nr. 2 și cuprinde proprietăți str. Putnei nr. 8-4 și continuă prin spatele proprietăților str. E. Gârleanu nr. 34-8 incluzând Hunedoare nr. 21.</p>
S.I.R. 2	Parte din Cartier Centru Țesut urban 1751, cristalizat în 1881	<p>La N: Din dreptul str. M. Eminescu nr.71, apoi str. Episcopiei - partea nr. poștale impare-, str. Mărășești nr. 2-6, str. O. Goga – partea nr. poștale impare-, str. Horia - partea nr. poștale impare-, traversează Bd. Revoluției și continuă cu str. Xenopol și front P-ța G. Enescu nr.2 - Bd. Dragalina nr. 2,4;</p> <p>La E: gard Parcul Copiilor - front proprietate Dragalina nr. 27, 25, 23, cuprinde Bd. Dragalina de la nr. 22 până la nr. 38</p> <p>La S: Front Dragalina nr. 38 - Decebal nr. 37- Piața Arenei nr. 24,26 - Preparandiei nr.2, cuprinde str. Preparandiei - partea cu nr. poștale pare până la nr. 50- include proprietăți pare str. Hunedoarei până la nr. 42, 44 - str. M. Kogălniceanu nr. 49,51,53- str. Blanduziei nr.33, 40 - str. M. Kogălniceanu nr. 55,57,59,61;</p> <p>La V: Include proprietăți str. M. Kogălniceanu nr. 58, 54, 52, 50 - str. Blanduziei nr. 32- 4- str. Vârful cu Dor nr. 33-39, 58-42 - str. Transilvaniei nr. 15, 12-14, str. Eminescu nr.71.</p>
S.I.R. 3	Parte din Cartier Centru Țesut urban 1838, cristalizat în 1866	<p>La N: Cuprinde Str. Mărășești nr. 71, 58-60, str. G. Coșbuc nr. 61, str. E.G. Birta nr. 23,38, str. Bușteni 33-41, 42-22, str. A. Mureșanu nr. 35-49, proprietăți str. A. Mureșanu nr. poștale pare, Bd. Revoluției 26-38, parcul Lac Pădurice, Liceul de Artă, Palatul C.F.R., se întoarce și cuprinde Bd. Revoluției nr. 23-29, str. A. Russo nr. 6-10, str. I.C. Brătianu nr. 6A-11, Bd. V. Milea nr. 45A, 45-15, gard Parcul Eminescu</p> <p>La E: Bd. V. Milea nr. 45-15, gard Parcul Eminescu;</p> <p>La S: Str. Xenopol, traversează Bd. Revoluției, str. Horia – partea nr. poștale pare, str. O. Goga- partea nr. poștale pare-, str. Mărășești nr. 7-3, apoi str. Episcopiei- partea nr. poștale pare 28-60-, str. M. Eminescu nr. 44-64;</p> <p>La V: trece prin spatele proprietăților Calea A. Șaguna nr. 93-5, incluzând nr. 81,85,75 și se încheie la Str. Mărășești nr. 71</p>
S.I.R. 4	Cetatea Aradului 1763-1784	Nucleu constituit din ansamblul Cetății Aradului, definit de zidurile fortificate exterioare
S.I.R. 5	Râul Mureș, inclusiv albia majoră și diguri Reconfigurat antropic din 1838 până în 1975 Str. Eugen Popa și Podul Rutier Micălaca	<p>La N: Include albia majoră a Mureșului până la Splaiul G-ral Praporgescu și Splaiul G-ral Magheru</p> <p>La E: Albia majoră a Mureșului inclusiv Podul rutier Micălaca și str. Eugen Popa;</p> <p>La S: Albia majoră a Mureșului, inclusiv taluz Calea Cetății și str. Gladiolelor</p> <p>La V: Albia majoră a Mureșului până la str. Malul Mureșului și Splaiul Toth Sandor, apoi dig pământ aferent Parcul Copiilor - Parcul Eminescu și Splaiul Gen. Praporgescu</p>

Subzonă istorică de referință	Tipul de țesut urban cuprins	Descrierea limitei
S.I.R. 6	Parte din Cartier Centru La E de Calea Romanilor: țesut urban preponderent interbelic 1927-1938 La V de Calea Romanilor: țesut urban de sec. XVII, restructurat la 1881, 1938 și la 1970	La N: Include str. I.C. Brătianu nr. 13-19 La E: Include Splaiul Gen. Praporgescu, Parcul Eminescu, Parcul copiilor, Dragalina nr. 23, 25,27, Splaiul T. Sandor, până la digul de pământ La S: Include Splaiul T. Sandor și str. Malul Mureșului până la digul de pământ La V: Cuprinde str. M. Scaevola - nr. poștale impare, fronturi Piața Arenei inclusiv nr. 5,3,1, Bd. Dragalina nr. 9-1, front proprietate Dragalina nr. 27, 25, 23, gard Parcul Copiilor, Bd. Dragalina nr. 2,4, front P-ța G. Enescu nr.2, gard Parcul Eminescu, Bd. G-ral V. Milea nr. 2-30 și se închide la str. I.C. Brătianu nr. 13.
S.I.R. 7	Parte din Cartier Aradul Nou Țesut urban 1707 și 1765, cristalizat în N la 1866	La N: Cuprinde Clădirea Vămii și teren aferent, traversează Calea Timișorii și include proprietatea str. Gladiolelor nr.3 La E: Include proprietăți Calea Timișorii- nr. poștale impare-, inclusiv nr. 115 La S: Proprietatea C. Timișorii nr. 115, traversează Calea Timișorii și cuprinde proprietatea C. Timișorii nr. 110 La V: Include proprietăți Calea Timișorii- nr. poștale pare-, include fronturi proprietăți str. Berzei inclusiv Piața Eroilor, front proprietate Școala de Șoferi și cuprinde stația de benzină.
S.I.R. 8	Parte din Cartier Subcetate Țesut urban 1938	La N: Până la str. Eugen Popa (exclusiv taluzul) La E: Cuprinde proprietăți str. Trompetei nr. 3,5, str. R. de la Afumați nr. 27,25 La S: Include proprietăți str. R. de la Afumați nr. 23b-7, nr.6, str. Infanteriei nr. 1 La V: Cuprinde proprietăți str. Infanteriei de la nr. 1 la nr.3

Descrierea limitelor quartalelor

Subzonă istorică de referință	Quartale conținute	Descrierea limitei quartalului
S.I.R. 1	QUARTAL 46	Mărginit de străzile: M. Kogălniceanu, Piața Sârbească și Hunedoarei până la nr. 24
	QUARTAL 47	Mărginit de străzile: Preparandiei, Mucius Scaevola, Dornei și Piața Sârbească
	QUARTAL 48	Mărginit de străzile: Hunedoarei, Piața Sârbească, Dornei, G. Alexandrescu, Ialomiței, V. Ureche, V. Micle, Remus și limita propusă a ZCP
	QUARTAL 49	Mărginit de străzile: Dornei, Cuza Vodă, Reșiței, Ialomiței și G. Alexandrescu
	QUARTAL 50	Mărginit de străzile: Dornei, Mucius Scaevola, Reșiței și Cuza Vodă
	QUARTAL 52	Mărginit de străzile: Remus, V. Micle, V. Ureche, Ialomiței și limita ZCP la sud și vest
	QUARTAL 53	Mărginit de străzile: Reșiței, Mucius Scaevola și limita propusă a zonei protejate la sud și vest.
S.I.R. 2	QUARTAL 20	Mărginit de străzile: Mărășești, O. Goga, Horia și Episcopiei
	QUARTAL 21	Mărginit de străzile: Episcopiei, L. Blaga, Revoluției și Eminescu
	QUARTAL 22	Mărginit de străzile: L. Blaga, Episcopiei, Horia și Revoluției
	QUARTAL 23	Mărginit de străzile: Xenopol, Decebal, 1 Decembrie 1918 și Revoluției
	QUARTAL 24	Mărginit de străzile: 1 Decembrie 1918, Decebal, Piața Arenei, Tribunalul Dobra, Piața Avram Iancu și Revoluției
	QUARTAL 25	Mărginit de străzile: Piața G. Enescu, Dragalina, Piața Arenei, Decebal
	QUARTAL 32	Mărginit de străzile: Eminescu, Vârful cu Dor și limita propusă ZCP la vest
QUARTAL 33	Mărginit de străzile: Vârful cu Dor, Ceaikovski, M. Kogălniceanu și limita propusă ZCP la vest	

Subzonă istorică de referință	Quartale conținute	Descrierea limitei quartalului
	QUARTAL 34	Mărginit de străzile: Vârful cu Dor, P-ța Împăratul Traian, Ecaterina Teodoroiu, Csiki Gergely, Ioan Rusu Șirianu și Ceaikovski.
	QUARTAL 35	Mărginit de străzile: Ioan Rusu Șirianu, Csiki Gergely, Ecaterina Teodoroiu, P-ța Catedralei, str. Academia Teologică, P-ța Sârbească, Mihail Kogălniceanu și Ceaikovski
	QUARTAL 36	P-ța Catedralei.
	QUARTAL 37	Mărginit de străzile: P-ța Împăratul Traian, Vârful cu Dor, Eminescu, Revoluției, Vasile Goldiș, P-ța Catedralei și Ecaterina Teodoroiu.
	QUARTAL 38	Mărginit de străzile: P-ța Catedralei, Revoluției și Mețianu.
	QUARTAL 39	Mărginit de străzile: Mețianu, P-ța Avram Iancu și Gheorghe Barițiu.
	QUARTAL 40	P-ța Avram Iancu
	QUARTAL 41	Mărginit de străzile: Mețianu, Gheorghe Barițiu, Paul Chinezul, Preparandiei, Academia Teologică și P-ța Catedralei.
	QUARTAL 42	Mărginit de străzile: Gheorghe Barițiu, P-ța Avram Iancu, Tribunalul Dobra, Cuza Vodă, Preparandiei și Paul Chinezul.
	QUARTAL 43	Mărginit de străzile: Cuza Vodă, Tribunalul Dobra și P-ța Arenei.
	QUARTAL 44	P-ța Arenei
	QUARTAL 45	Mărginit de străzile: Mihail Kogălniceanu, Hunedoarei și limita propusă a zonei protejate la sud și vest.
S.I.R. 3	QUARTAL 1	Mărginit de: limita propusă a zonei protejate la sud, vest, nord și est, de partea terminală nord a B-dului Revoluției. Conține Lacul Pădurice, P-ța Drapelului, P-ța Caius Iacob și spațiul verde din fața blocurilor F.
	QUARTAL 2	Conține suprafața de teren din B-dul Revoluției mărginită de fronturile construite la est și vest de Teatrul „Ioan Slavici” la sud și P-ța drapelului la nord.
	QUARTAL 2a	Mărginit de străzile: I.C. Brătianu, Revoluției, P-ța Drapelului și limita propusă a zonei protejate la est.
	QUARTAL 3	Mărginit de străzile: Ștefan Augustin Doinaș, Iustin Marșieu și limita propusă a zonei protejate la vest și nord.
	QUARTAL 4	Mărginit de străzile: Iustin Marșieu, Ștefan Augustin Doinaș, Elena Ghiba Birta și limita propusă a zonei protejate la vest.
	QUARTAL 5	Mărginit de străzile: Tudor Vladimirescu, P-ța Mihai Viteazul, Ștefan Augustin Doinaș și limita propusă a zonei protejate la nord.
	QUARTAL 6	Mărginit de străzile: Revoluției, Crișan, Tudor Vladimirescu și limita propusă a zonei protejate la nord și vest.
	QUARTAL 7	Mărginit de străzile: G-ral Vasile Milea, Nicolae Grigorescu, Revoluției și I.C. Brătianu
	QUARTAL 9	Mărginit de străzile: Elena Ghiba Birta, I. Sava, George Coșbuc și limita propusă a zonei protejate la vest
	QUARTAL 10	P-ța Mihai Viteazul, suprafața cuprinsă între fronturile construite ce o mărginesc
	QUARTAL 11	Mărginit de străzile: Gh. Popa de Teiuș, Horia, George Coșbuc, Ion Sava și P-ța Mihai Viteazul
	QUARTAL 12	Mărginit de străzile: Crișan, Revoluției, Horia, Gh. Popa de Teiuș, și P-ța Mihai Viteazul
	QUARTAL 13	Mărginit de străzile: Nicolae Grigorescu, G-ral Vasile Milea, Romul Veliciu și Revoluției
	QUARTAL 14	P-ța Primăriei, suprafața cuprinsă între fronturile construite, mărginită de străzile Romul Veliciu, G-ral Vasile Milea, Al.D. Xenopol și Revoluției
	QUARTAL 17	Mărginit de străzile: Mărășești, Aron Cotruș, Dorel Sibii, Bela Bartok, Ion Luca Caragiale, Episcopiei, Eminescu și limita propusă a zonei protejate în zona de vest
	QUARTAL 18	Mărginit de străzile: Mărășești, Episcopiei, Ion Luca Caragiale, Dorel Sibii și Aron Cotruș

Subzonă istorică de referință	Quartale conținute	Descrierea limitei quartalului
	QUARTAL 19	Mărginit de străzile: George Coșbuc, Octavian Goga, Mărășești și limita propusă a zonei protejate la nord-vest.
S.I.R. 4	QUARTAL 54	Definit de Cetatea Aradului cu tot conținutul construit și amenajat de la al treilea rând de fortificații și până în centrul ei.
S.I.R. 5	QUARTAL 55	Definit ca suprafață făcând parte din albia majoră a râului Mureș de la podul Micălaca în amonte, până la podul Traian în drept cu str. Mucius Scaevola, mărginită atât pe malul drept cât și pe malul stâng de marginea exterioară a digurilor de apărare. Sunt cuprinse toate amenajările și construcțiile existente.
S.I.R. 6	QUARTAL 8	Mărginit de străzile: I.C. Brătianu, Splaiul G-ral Praporgescu, Nicolae Grigorescu, G-ral Vasile Milea
	QUARTAL 15	Mărginit de străzile: Nicolae Grigorescu, digul de protecție al Mureșului mal drept, Parcul Eminescu și G-ral Vasile Milea. Conține tribunalul Arad
	QUARTAL 16	Mărginit de: Tribunalul Arad, digul de protecție al Mureșului, mal drept, P-ța George Enescu și G-ral Vasile Milea. Conține Parcul Eminescu.
	QUARTAL 26	Mărginit de: Parcul Eminescu, Parcul Copiilor, B-dul G-ral Dragalina și B-dul Decebal. Conține P-ța George Enescu și Palatul Cultural.
	QUARTAL 27	Mărginit de: Palatul cultural, digul de protecție al Mureșului mal drept, Hotel Parc și B-dul G-ral Dragalina. Conține Parcul Copiilor.
	QUARTAL 28	Mărginit de: Parcul Copiilor, digul de protecție al Mureșului mal drept, P-ța Moise Nicoară și B-dul G-ral Dragalina. Conține Hotel Parc.
	QUARTAL 29	Mărginit de: Hotel Parc, digul de protecție al Mureșului mal drept, rambleul podului Decebal și B-dul G-ral Dragalina. Conține P-ța Moise Nicoară
	QUARTAL 30	Mărginit de străzile: Gheorghe Lazăr, Dacilor, Mozart și B-dul G-ral Dragalina. Conține Liceul Dimitrie Țichindeal.
	QUARTAL 31	Mărginit de străzile: Mozart, Splaiul Toth Șandor, Calea Romanilor, P-ța Arenei
QUARTAL 51	Mărginit de străzile: Calea Romanilor, Splaiul Mureșului, Mucius Scaevola și P-ța Arenei	
S.I.R. 7	QUARTAL 56	Toată suprafața din Aradul Nou, pe malul stâng al râului Mureș, în interiorul limitei propuse a zonei protejate, de-o parte și de alta a Căii Timișorii, de la podul Traian până la Str. Ady Endre.
S.I.R. 8	QUARTAL 57	Suprafața de teren mărginită de giratoriul din Subcetate, drumul de acces la podul Micălaca și limita propusă a zonei protejate la est, sud și vest.

- componente S.I.R.: QUARTALE = subunități
- ce acționează simultan cu RLU-ul nostru ?
 - RLU PUG ce s-a adaptat
 - Proiecte și programare: BERD, structurale, legi specifice diverselor unități funcționale – școli, unități speciale, tehnico-edilitare, Apele Române, etc.
- alte condiționări (avize suplimentare)
- definire POT și CUT

2. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN Z.I.R. 1 (ZONĂ ISTORICĂ DE REFERINȚĂ)

CAPITOLUL 1: RLU – CP – ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ

ART 1 - TIPURI DE SUBZONE FUNCȚIONALE

Zona centrală protejată CP a municipiului Arad este situată în limitele zonei de protecție a valorilor istorice și arhitectural urbanistice și se compune din următoarele subzone:

CP-AV - Subzona centrului istoric al Aradului Vechi - subzona centrală protejată datorită valorilor arhitecturale și urbanistice, adiacentă nucleului istoric, constituind rezervația urbanistică a municipiului Arad, cuprinzând în perimetrul său majoritatea monumentelor istorice și de arhitectură ale orașului, având caracter reprezentativ și rolul de principal centru comercial și administrativ, în care se menține configurația țesutului urban tradițional, formată din clădiri medii și înalte, dispuse pe aliniament și alcătuit un front relativ continuu la stradă

CP-AN - Subzona centrului istoric al Aradului Nou – subzonă situată perimetral de-a lungul Căii Timișorii, care conturează prin clădirile specifice un centru reprezentativ cu rol comercial, cultural și administrativ

CP-CA - Subzona cetății Aradului – subzonă cu vocație de a deveni "inima orașului", care cuprinde incinta cetății de secol XVIII în stil Vauban, propusă a deveni cel mai important centru polarizator al vieții urbane.

Subzonele CP-AV, CP-AN și CP-CA se comasează în Z.I.R. 1 (Zonă Istorică de Referință).

ART 2 - FUNCȚIUNEA DOMINANTĂ A ZONEI

Funcțiunea dominantă a zonei centrale reprezintă o îmbinare dintre funcțiunea rezidențială, social-culturală, administrativă, comercială și recreere.

Zona centrală păstrează *fragmentar* țesutul urban rezultat din succesiunea diferitelor etape de precizare a tramei stradale ca trasee și profile și de reconstrucție spontană sau bazată pe regulamente urbanistice ori proiecte. Această zonă conține marea majoritate a monumentelor de arhitectură din Arad, alcătuită din cele mai importante și mai reprezentative clădiri destinate funcțiunilor publice, biserici sau foste clădiri rezidențiale de mare valoare istorică, arhitecturală și memorială adăpostind acum diferite alte funcțiuni, clădiri de locuit, înscrise în lista monumentelor și propuse a fi înscrise conform studiului de fundamentare "Zone construite protejate din Arad", toate acestea însoțite de clădiri cu valoare arhitecturală sau numai de acompaniere. Valoarea deosebită a zonei constă în existența într-un perimetru ușor de parcurs pietonal a unor areale aparținând unor diferite perioade istorice care sunt suficient de ample pentru a conferi o atmosferă proprie bine definită. Această diversitate pe arii coerente necesită o protecție specială deoarece reprezintă atractivitate pentru:

- turismul urban - sursă importantă de venituri pentru locuitori și deci și pentru bugetul local;
- investitorii importanți - datorită prestigiului cultural conferit localității de existența unor valori arhitectural-urbanistice.

ART 3 – FUNCȚIUNILE COMPLEMENTARE ADMISE ALE ZONEI

- Funcțiuni economice neproductive
- Funcțiuni ecologice și de comunicații

Capitolul 2- utilizare funcțională a terenurilor

Utilizarea funcțională din zona centrală respectă prevederile Regulamentului general de Urbanism (RGU) și sunt specifice zonelor funcționale din care fac parte construcțiile, cu precizările de mai jos:

ART 4 - UTILIZĂRI PERMISE

- Utilizări permise
- Sunt permise următoarele tipuri de activități reprezentative și cu atractivitate, considerate caracteristice pentru o zonă centrală:

- administrație publică
- cultură
- comerț și alimentație publică
- spații plantate urbane
- locuire
- staționarea autovehiculelor în spații publice amenajate
- rețele tehnico-edilitare
- sedii firma ce nu necesita construcții adecvate
- biblioteci, muzee, mediateci

- se admit conversii ale funcțiunilor existente în condițiile în care orice schimbare de destinație a clădirilor monument de arhitectură și din centrul istoric se avizează conform legii;

- se admite, în cazul conversiei funcțiunilor din clădirile actuale care nu sunt sau nu se propun a fi declarate monumente de arhitectură și în cazul reconstrucției unor clădiri fără valoare, introducerea unor funcțiuni publice și funcțiuni de interes general care permit accesul liber al locuitorilor și turiștilor la parterul clădirilor având preponderent caracter de comerț și

servicii de standard ridicat: magazine de lux, restaurante, cofetării, cafenele, baruri, agenții, și oficii bancare, hoteluri, birouri diverse, servicii colective și personale, distracții, servicii pentru recreere, ateliere manufacturiere, locuințe cu partiu adecvat profesiunilor liberale etc;

- se admite extinderea vadurilor comerciale pe toate străzile din cadrul zonei centrale și utilizarea pentru funcțiuni atractive pentru turism a curților clădirilor, a subsolurilor și a mansardelor;
- se admite acoperirea cu sticlă a curților în vederea transformării lor în spații funcționale interioare;
- se vor menține activitățile productive manufacturiere compatibile cu statutul zonei centrale și atractive pentru turismul cultural; activitățile incompatibile vor face obiectul unor programe de conversie sau relocare conform PUZ, PUD;
- în cazul conversiei și extinderii funcțiunilor din clădirile actuale, ca și în cazul introducerii unor noi funcțiuni și al reconstrucției unor clădiri fără valoare este necesară dispunerea la parterul clădirilor și în curți a acelor funcțiuni care permit accesul liber al locuitorilor și turiștilor.

ART 5 - UTILIZĂRI PERMISE CU CONDIȚII

Orice intervenție în zona centrală protejată se va face numai în baza avizelor necesare, reglementate de Regulamentul general de Urbanism.

- emiterea autorizațiilor de construire în zona centrală se va face numai după punerea în discuție a proiectelor în cadrul organizațiilor profesionale ale arhitecților, urbanistilor, restauratorilor, etc.
- se admit funcțiuni complementare zonei în procent de max.20% pe ansamblul zonei
- se admite conversia locuințelor în alte funcțiuni numai în cazul menținerii unei ponderi a acestora de minim 30% din aria construită desfășurată, atât pe ansamblul subzonei cât și pe fiecare operațiune urbanistică - de exemplu, de reabilitare a unei insule;
- se admit restaurante de orice tip care comercializează pentru consum băuturi alcoolice numai la o distanță de minim 100 metri de instituțiile publice și lăcașele de cult;
- parterul clădirilor va fi destinat unor spații comerciale, restaurante și servicii accesibile publicului;
- se admit fronturi în care la parter publicul să nu aibă acces cu condiția ca lungimea unor astfel de segmente să nu depășească 40 metri și să grupeze cel mult două construcții adiacente.
- se admit extinderi sau reconstrucții ale clădirilor existente lipsite de valoare cu următoarele două condiții:
 - (1) - funcțiunea existentă să nu stânjenească vecinătățile sau, în caz contrar, proiectul să demonstreze eliminarea sursei de incomodare sau poluare;
 - (2) - proiectul să asigure ameliorarea aspectului construcției și amenajărilor, și o mai bună integrare în zona protejată.
- se admite realizarea de spații pietonale gen esplanade pe fortificațiile cetății; condițiile vor fi stipulate prin PUZ.

Următoarele funcțiuni sunt permise numai în zona destinată polului urban:

- mari unități financiar-bancare;
- clădiri specializate pentru birouri;
- mari centre de afaceri și loisir;
- spații pentru concerte;
- cluburi sportive și nautice;
- centru expozițional;
- spații pentru învățământ superior, auditoriu academic în construcții specializate;
- grădini urbane;
- clădiri administrative de importanță municipală și supramunicipală ce necesită suprafețe aferente mari.

ART 6 – INTERDICȚII TEMPORARE

Se instituie interdicție temporară de construire în zona propusă pentru realizarea de poduri rutiere, cât și a zonei destinată pentru extindere pol urban până la realizarea PUZ în vederea stabilirii regulilor de construire aplicabile pentru zona respectivă.

Se instituie interdicții temporare de construire în zona aferentă cetății pentru realizarea unor studii privind reabilitarea zonei care va cuprinde și amenajarea ambientului și a zonei verzi.

Se instituie interdicții temporare de construire pe teren liber până la realizarea unui studiu pe ansamblul zonei protejate privind gradul de ocupare cu dotări pentru a evita epuizarea terenului prin dispunerea neselectivă a Funcțiunilor dominante și complementare.

ART 7 – INTERDICȚII PERMANENTE

Se instituie interdicție permanentă de construire în zona de protecție a digurilor și în zona de protecție a râului Mureș.

Se interzic următoarele tipuri de activități:

- activitate industrială sau alte tipuri de activități care generează noxe și care nu sunt direct legate de activitățile permise în zonă
- activități care pot provoca degradarea clădirilor protejate sau sunt incompatibile cu statutul de zonă protejată;
- activități productive poluante, cu risc tehnologic sau incomode prin traficul generat;

- construcții provizorii de orice natură;
- activități de comerț sau prestări servicii desfășurate în construcții provizorii amplasate pe domeniul public sau pe cel aflat în administrația consiliului local;
- activități de depozitare en-gros;
- depozitarea pentru vânzare a unor cantități mari de substanțe inflamabile sau toxice;
- activități care utilizează pentru depozitare și producție terenul vizibil din circulațiile publice sau din instituțiile publice;
- depozități de materiale re folosibile;
- platforme de pre colectare a deșeurilor urbane;
- lucrări de terasament de natură să afecteze amenajările din spațiile publice și construcțiile de pe parcelele adiacente;
- orice lucrări de terasament care pot să provoace scurgerea apelor pe parcelele vecine sau care împiedică evacuarea și colectarea apelor meteorice;
- staționarea autovehiculelor în spații publice amenajate.

Capitolul 3-condiții de amplasare și conformare a construcțiilor

3.1 reguli de amplasare și retrageri minime obligatorii

ART 8 - AMPLASAREA FAȚĂ DE ALINIAMENT

În cadrul Planurilor de Urbanism, ce urmează a se elabora în zona centrală, se vor respecta prevederile art. 23 din RGU.

- se menține neschimbată situația existentă de raportare la aliniament;
- clădirile care adăpostesc funcțiuni publice reprezentative se vor amplasa retrase de la aliniament la o distanță de minim 6.00 metri cu condiția să nu lase vizibile calcane ale clădirilor situate pe limitele laterale ale parcelelor;

ART 9 - AMPLASAREA ÎN INTERIORUL PARCELEI

- Amplasamentul în interiorul parcelei se va realiza în cadrul Planurilor de Urbanism cu următoarele recomandări:
- se menține neschimbată situația actuală;
- clădirile ce se vor dispune izolat în interiorul parcelei vor avea distanța până la limitele parcelei egală cu cel puțin 1/2 din cea a înălțimii măsurate la cornișă;
- se admit clădiri tip patio sau în formă de U în cazul în care sunt respectate retragerile de mai sus

AMPLASAREA CLĂDIRILOR UNELE FAȚĂ DE ALTELE PE ACEEAȘI PARCELĂ

- se recomandă a se menține neschimbată situația existentă; dacă din necesități funcționale sunt necesare unele completări, extinderi sau demolări, acestea se vor efectua pe baza studiilor de impact asupra mediului artificial construit din zona protejată, conform legii.

se admite acoperirea curților la clădirile în formă de U, la clădirile cu funcțiuni de birouri, hoteluri, comerț, recreere care pot deveni astfel spații funcționale de tip galerii, hall - uri, zone de recepție, săli de expoziție, etc.

- se va evita amplasarea mai multor corpuri de clădire pe aceeași parcelă
- se vor permite clădiri cu mai multe corpuri distincte doar dacă acestea sunt legate prin pasarele sau galerii și numai în baza unor P.U.D.

3.2. - Reguli cu privire la asigurarea acceselor obligatorii

ART 10 – ACCESE CAROSABILE

- Accesele carosabile se vor rezolva ținând seama de trama majora de circulație a orașului și se vor ierarhiza corespunzător categoriilor inferioare de străzi printr-o schema de organizare a circulației secundare în cadrul zonei centrale în cadrul PUZ.

Accesele carosabile se vor rezolva în cadrul Planurilor de Urbanism ce se vor elabora ținându-se seama de art. 25 din RGU (anexa 4).

În cazul fronturilor continue la stradă se va asigura un acces carosabil în curtea posterioară printr-un pasaj care să permită accesul autovehiculelor de stingere a incendiilor.

- în toate cazurile este obligatorie asigurarea accesului în spațiile publice a persoanelor cu handicap sau cu dificultăți de deplasare.

SPAȚII PUBLICE

STRĂZI

- străzile din Z.C. formează o tramă unitară din punct de vedere geometric și arhitectural, care asigură coerența în perceperea globală a ansamblului urbanistic.

Ambientul lor va fi relațional în mod direct cu cel al fațadelor, gangurilor și curților interioare.

- libertatea de mișcare a pietonului pe străzile din centrul istoric este o caracteristică principală legată de funcționalitatea Z.C. și rolul său în cadrul orașului.

- Z.C. este o zonă de întâlnire și schimb de informații. Circulația auto va avea un caracter ocazional destinat servirii riveranilor sau turiștilor. Ea va fi corelată cu circulația pietonală și cu transportul în comun (care va compensa limitările de circulația auto impusă).

- până la realizarea condițiilor necesare închețării tramei majore de circulație conform studiilor prezentate, folosirea străzilor pentru deservirea circulației auto de tranzit este contraindicată în perimetrul Z.C. afectând confortul urban și segmentând fondul construit. Circulația auto de tranzit va fi descurajată prin diverse procedee (șicanarea traseului - bariere de viteză, signalistică).

- în Z.C. strada poate fi folosită pentru mijloace de deplasare neconvenționale, în limitele impuse de administrația locală (trăsura cu cai pentru turiști, bicicleta, patine, etc). Acest fapt poate duce la personalizarea spațiului urban.

- finisajele (îmbrăcămintea) străzii și trotuarului vor fi tratate cu aceeași atenție ca și fațada clădirii. Ele vor fi realizate cu tehnologii reversibile (desfacerea se face fără distrugerea materialelor) pentru a putea asigura o întreținere ușoară a instalațiilor pozate în infrastructură. Se va elimina finisajul cu îmbrăcăminte de asfalt.

- proiectele de drumuri, parcuri, secțiunile transversale, de îmbrăcăminte a drumurilor și trotuarelor realizate de ateliere de specialitate vor fi avizate de Comisia Monumentelor Istorice. Acestea vor ține cont de problemele privind reducerea umidității din fondul construit și se vor subordona ambianței urbanistice generale.

MOBILIER URBAN, ACCESORII

- Z.C.P face parte integrantă din zona centrală a municipiului Arad, și are un caracter arhitectural clar definit.

Mobilierul urban și accesoriile urbane vor fi proiectate exclusiv pentru această zonă pentru a o individualiza. Ele vor fi proiectate de un arhitect responsabil care va urmări și recepția lucrării.

a) Mobilierul urban (chioșcuri pentru presă, iluminat public, bănci, stații de transport în comun, rastele de biciclete, coșuri de gunoi, fântâni și bazine decorative, fântâni arteziene, cișmele, bazine de porumbei, etc.) va fi realizat din materiale naturale rezistente la vandalism și corect dimensionate în raport cu spațiul arhitectural.

b) Mobilierul urban pentru Z.C.P va fi personalizat și realizat în serii limitate pentru a fi întărită identitatea ambientului construit.

c) Amplasarea mobilierului urban va fi făcută pe principiul relaționării lui cu cadrul existent și pe principiul fotogenic. În acest sens ambientul va fi conceput în așa fel încât să poată fi fotografiat în cel mai avantajos mod din punct de vedere estetic.

d) Construcțiile pentru stațiile de tranzit în comun, vor fi realizate din materiale rezistente (metal, sticlă), vor avea dimensiuni cât mai reduse. Caracteristica lor principală va fi transparența și eleganța.

Aceste construcții nu vor prelua designul celorlalte stații din oraș și nici formula de cuplare a lor cu elemente adiționale cu caracter comercial decât în cazuri bine justificate. Se recomandă transparența construcției.

ART 11 – ACCESE PIETONALE

La instituțiile publice existente din zona centrală se va studia posibilitatea executării unor rampe de acces pentru persoanele cu deficiență locomotorie.

- Accese pietonale

La realizarea PUZ-urilor, PUD-urilor și studiilor urbanistice de orice tip pentru zona centrală, se va avea în vedere posibilitatea integrării acceselor pietonale majore conform reglementărilor PUG și P.U.Z.C.P. a căror trasee pot fi modificate pentru a le pune în concordanță cu galerii, portice și pasaje subterane (din care să se acceadă în parcaje subterane) care să asigure legătura cu obiective turistice și administrative și parcurgerea ușoară a centrului istoric, cât și realizarea într-o pondere mare de trasee pietonale locale ori de câte ori este posibil pentru a dezvolta funcțiunea de recreere.

TROTUARE

a) Finisajele pentru zonele pietonale, trotuare sau străzi vor fi din piatră naturală cu texturi antiderapante sau rosturi adânci.

Ele vor fi tratate diferențiat în funcție de gradul de reprezentabilitate al zonei, confortul pietonilor, frecvența circulației sau pentru marcarea diferitelor funcțiuni (ex: stații transport în comun).

b) Bordurile vor fi executate conform cu cele tradiționale. La intersecții se vor executa borduri teșite pentru handicapați locomotori.

c) Pentru îmbrăcămintea trotuarelor se va folosi bazaltul. Fâșia cu o lățime de 70 cm lângă fațada clădirii va fi realizată pe pat de nisip compactat, pentru a permite evaporarea apei din infiltrație. Peste acest pat va fi montată îmbrăcămintea trotuarului. Această fâșie va fi întreruptă numai în dreptul gangurilor de acces înspre curțile interioare, unde se admire un suport din șapa de beton pentru accesul ocazional al mașinilor.

d) În îmbrăcămintea trotuarului, indiferent de modul de așezare al pietrelor, se va marca parcelarul existent prin așezarea diferită a pietrelor în zona despărțitoare între două clădiri. Detaliile vor fi relaționate cu burlanele de scurgere a apei pluviale.

e) Toate capacele care acoperă căminele sau guri de aerisire a subsolurilor, accese de aprovizionare ale subsolurilor, etc., vor fi executate prin turnare, din fontă. Ele vor fi inscripționate și vor fi tratate ca obiect decorativ făcând parte din categoria "mobilier și accesorii urbane". Ele vor fi distincte față de elementele similare pozate în alte cartiere. Cotele finite ale

îmbrăcăminților vor respecta cotele de călcare tradiționale. Nu se admite ridicarea cotelor de călcare, deoarece afectează aerisirile subsolurilor și gradul de umiditate al zidurilor.

f) Se va marca în pavimentul trotuarelor parcelarul (limitele clădirilor).

STRĂZI PIETONALE

- străzile pietonale vor face parte dintr-un sistem coerent împreună cu piețele pietonale și anumite spații publice interioare reprezentative. Ele vor fi tratate ca atare și vor fi diferențiate de la caz la caz pentru a-și păstra identitatea.

a) Toate străzile pietonale vor avea infrastructuri dimensionate și pentru circulație auto.

b) Finisajele vor fi din piatră naturală. Nu se admite asfaltul, elementele prefabricate decorative din beton natur sau colorat, plăcile mozaicate.

c). Desenul pentru montarea finisajului va fi corelat cu punctele de scurgere a apelor pluviale și acolo unde este cazul va fi condiționat de rațiuni compozițional-urbanistice (marcarea unor elemente de reper reprezentative, a unor locuri de staționare, odihnă, fântâni, etc.).

d) Capacele de cămine montate în finisaj vor fi executate din metal prin turnare și inscripționate "Centrul Istoric Arad".

e) Nu se admite obturarea vizibilității de ansamblu de-a lungul străzii cu elemente de signalistică (bariere, etc.) sau de natură tehnică (cabluri, rețele), decât pentru perioade mai scurte de 10 zile.

PIEȚE PIETONALE

a) Amenajarea piețelor pietonale, având un caracter istoric și o tradiție proprie va fi realizată în corelație cu aceasta pe bază de documentare și subordonând funcțiunile unor elemente de compoziție urbană (relații urbanistice, luminozitatea spațiilor și orientarea lor față de punctele cardinale) sau unor elemente notabile valoroase care au intrat deja în conștiința colectivă.

b) Modul de amenajare al fiecărei piețe istorice va fi adaptat condițiilor specifice accentuându-se personalitatea fiecăreia din ele.

c) Orice lucrare subterană de amenajare (pasaje pietonale sau auto, parcaje, zone comerciale) va fi executată în relație directă cu estetica imaginii urbane și în condițiile de bună conservare și întreținere a fondului construit existent. Ea va fi făcută numai cu verificarea arheologică prealabilă.

d) Nici o construcție temporară (estradă, elemente de signalistică, etc.) nu sunt admise decât cu caracter temporar, maxim 10 zile.

Comerțul stradal este acceptabil numai realizat în structuri ușoare, demontabile în fiecare seară după ora 23⁰⁰. Ele nu au drept de conectare la gospodăria subterană.

e) Nici o amenajare temporară (scenă, arenă, împrejmuire, chioșc, etc.) nu are voie să fie ancorată în finisajul pardoselilor sau să-i afecteze calitățile mecanice și estetice.

3.3. - Reguli cu privire la echiparea edilitară existentă

ART 12 – RACORDAREA LA REȚELE TEHNICO-EDILITARE EXISTENTE

- Se vor respecta prevederile art. 28 din RGU.

- toate construcțiile vor fi racordate la rețelele edilitare publice;

- în cazul alimentării cu apă din surse proprii se va obține acordul autorității competente

- se recomandă la clădirile dispuse pe aliniament ca racordarea burlanelor la canalizarea pluvială să fie făcută pe sub trotuare pentru a se evita producerea gheții;

- se va asigura în mod special evacuarea rapidă și captarea apelor meteorice în rețeaua de canalizare;

- toate noile bransamente pentru electricitate și telecomunicații vor fi realizate îngropat;

- se interzice dispunerea antenelor TV-satelit în locuri vizibile din circulațiile publice și se recomandă evitarea dispunerii vizibile a cablurilor TV.

ART 13 - REALIZAREA DE REȚELE TEHNICO-EDILITARE

a) Toate tipurile de lucrări edilitare vor avea trasee noi sau refaceri de trasee subordonate condițiilor urbanistic-arhitecturale și de ambianță globală specifice Z.C.

b) Toate tipurile de lucrări edilitare vor avea puncte de bransament, contoare de citire, zone de joncțiune realizate corespunzător din punct de vedere estetic și încadrându-se în categoria "mobilier și accesorii cu caracter urban".

c) Toate lucrările de proiectare pentru Z.C. din perimetrul rezervației urbanistice și de arhitectură vor fi întocmite de echipe în care va fi inclus un arhitect responsabil pentru lucrările de integrare în ambientul arhitectural al Z.C. și vor fi avizate de Comisia Monumentelor Istorice.

d) Toate lucrările edilitare sau lucrările executate în zonele semipublice (ganguri, case de scări, cursive, curți interioare acoperite și descoperite) vor fi urmate de lucrări de remediere, refacere și restaurare a tuturor detaliilor de arhitectură. Ele intră în responsabilitatea întregului proiect.

e) Cișmelele vor fi realizate în zone semnificative, cu trafic pietonal sau agrement. Ele vor fi realizate din materiale naturale durabile și vor fi proiectate în corelare cu zona lor de influență și vecinătăți.

INSTALAȚII DE APĂ POTABILĂ

Sursele publice de apă potabilă (cișmele) vor avea un caracter arhitectural subordonat ambianței urbanistice generale, amplasamentul lor fiind studiat în consecință.

Contoarele pentru citirea consumului de apă vor fi amplasate discret, fără afectarea detaliilor de arhitectură.

CANALIZARE MENAJERĂ

a) Canalizarea menajeră la subsolurile clădirilor parterului va fi realizată prin pompă în canalizarea parterului.

b) Clădirile mari care ocupă un cvartal și oferă fațade spre mai multe străzi, pot fi canalizate spre fiecare din aceste străzi pentru a scurta traseele de canalizare interioară și pericolul de avarie. (art. 26C).

c) Capacele căminelor de canalizare sunt elemente componente ale pavajului decorativ și vor fi realizate și montate corespunzător (vezi art. 40.e). Amprentarea lor va fi specifică, contribuind la accentuarea identității cartierului.

CANALIZARE PLUVIALĂ

a) Amenajările pe orice teren vor fi realizate în așa fel încât să permită scurgerea apelor meteorice spre rețeaua publică de canalizare.

b) Se admit rigole deschise pentru colectarea apelor pluviale numai cu luarea măsurilor necesare de securitate în exploatare.

INSTALAȚII DE APĂ DE INCENDIU

a) Hidranții interiori vor fi poziționați conform normelor dar fără să afecteze detaliile de arhitectură a clădirii. La fel și traseele de alimentare cu apă.

b) Hidranții exteriori vor fi montați corespunzător și corelați cu amenajările limitrofe.

REȚELE ELECTRICE - INSTALAȚII DE DISTRIBUȚIE A ENERGIEI ELECTRICE

Rețelele electrice în ansamblul lor, vor fi adaptate exigențelor cerute de zona de rezervație de urbanism și arhitectură. Măsurile de adaptare vor fi aplicate la lucrări noi sau la lucrările de întreținere sau modificare a instalațiilor existente.

a) Instalații de medie tensiune

- Liniile de medie tensiune se vor executa în cablu subteran; la stabilirea traseelor se vor evita piețele și spațiile mai largi, propice pentru amplasarea unor construcții subterane;

- posturile de transformare se vor amplasa fie suprateran numai în asociere cu alte funcțiuni prin adăugare laterală sau superioară, în spații de circulație, fie subteran, dacă nu este altă posibilitate, înglobate în clădiri care au posibilități de acces în curți interioare de dimensiuni mari, acolo unde configurația acestora și proprietarul o permite.

În toate cazurile proiectele vor fi contrasemnate de un arhitect responsabil și vor fi avizate de Comisia Monumentelor Istorice.

b) Instalații de joasă tensiune

- liniile de joasă tensiune se vor executa în cablu subteran, pentru trasee vezi observațiile de la medie tensiune.

- firidele de bransament se vor amplasa subteran pe cabluri care vor fi distanțate de fațadele clădirilor, acolo unde spațiul exterior o permite, fie în interiorul clădirilor în zone semipublice.

INSTALAȚII DE ILUMINAT PUBLIC

- alimentarea instalațiilor se va face cu cabluri pozate subteran;

- se vor utiliza corpuri de iluminat montate pe console fixate pe fațadele clădirilor, în directă relație cu arhitectura fațadei; amplasarea acestora va ține cont de elementele de arhitectură și ale fațadelor și de caracterul străzii (pietonal, circulație auto, etc.).

În cazul piețelor sau spațiilor largi vor fi folosiți stâlpi pentru iluminat sau alte sisteme. Forma și dimensiunile materialului vor fi adaptate ambientului arhitectural.

- cutiile de deviație și protecție vor fi de dimensiuni mici, iar culoarea lor va fi asortată cu a soclului clădirii. Proiectul lor va fi contrasemnat de un arhitect responsabil.

- accesul cablurilor de alimentare în aceste cutii și circuitul - corp de iluminat, se vor proteja în cabluri astfel ca la înlocuirea cablurilor sau comutatoarelor să nu fie afectată fațada clădirii: traseele îngropate se vor alege astfel încât să nu afecteze decorația fațadei. Lucrările vor fi urmărite de un arhitect responsabil.

- iluminarea de punere în valoare a unui monument se va face pe bază de proiect de ansamblu coordonat de un arhitect responsabil.

INSTALAȚII DE TELECOMUNICAȚII (TELEFONIE, TELEVIZIUNE ÎN CABLU, ETC.)

- liniile Tc se vor poza subteran;

- elementele de rețea (cutii de deviație, distribuitoare, amplificatoare, etc.) se vor amplasa de regulă în camerele de tragere; acolo unde nu există posibilități tehnice pentru aceasta, aceste elemente se vor amplasa suprateran, în cutii montate pe socluri comune cu ale firidelor de bransament pentru energie electrică astfel încât să formeze un singur ansamblu.

REȚELE DE GAZ

* Pentru punerea de acord a regulamentului de gaze, administrația locală va întreprinde cele necesare.

Rețeaua de gaz și accesoriile sale afectează iremediabil coerența fațadei, în special a parterelor clădirilor.

- a) Nu se admite pozarea conductelor de gaz pe fațada clădirilor. Ele vor fi pozate subteran conform normelor specifice.
- b) Nu se admite poziționarea firidei de bransament și a contorului în zona portalului de acces în curte prin afectarea elementelor de arhitectură și a stabilității clădirii. Ele vor fi montate în interiorul gangului de acces, evitându-se degradarea elementelor de arhitectură.
- c) Nu se admite folosirea culorii galbene pentru indicarea rețelei de gaz. Culoarea admisă va fi gri sau acordată de la caz la caz caracteristicii adoptate de arhitectul responsabil pentru fundal (perete).

TERMIFICARE

- a) Rețelele de termoficare orașenești vor fi scoase din subsolurile clădirilor și pozate în infrastructura străzilor.
- b) Nu se admit trasee aparente de termoficare în ganguri sau case de scară. Ele vor avea trasee mascate fără a afecta decorația spațiului arhitectural.
- c) Situațiile actuale neconforme cu pct. a, b, vor fi remediate în decurs de 36 de luni de la intrarea RLU în vigoare. Proiectele de amplasare a instalațiilor de climatizare și a traseelor vor fi contrasemnate de un arhitect responsabil.
- d) Nu se admit construcții pentru realizarea instalațiilor termice care sunt adosate unor clădiri existente.
- e) Nu se permite adosarea coșurilor pe fațada clădirilor sau în curtea interioară.

INSTALAȚII DE CLIMATIZARE

- a) Nu se admite montarea instalațiilor de climatizare în golurile ferestrelor sau pe fațada clădirii.
- b) Toate unitățile exterioare de climatizare vor fi montate pe acoperiș cu retragere de minim 5,00 m de la cornișă, pe structuri suport corespunzătoare, fără a afecta calitățile de protecție ale învelitorilor.

SALUBRITATE

Odată cu lucrările de amenajare în clădirile din Z.C. vor fi amenajate în zona parterului lângă intrare încăperi pentru colectarea gunoierului în containere de plastic pe roți (pentru a nu fi deteriorat pavajul și treptele) - vezi art. 40, a3.

POȘTA

Cutiile poștale vor fi amplasate grupat, fără afectarea detaliilor de arhitectură, în zona accesului (gang intrare) acoperite și iluminate artificial. Ele vor constitui obiectul unui proiect specific.

REGULI PARTICULARE PENTRU COMERȚ

Pe lângă articolele anterioare în cazul activităților comerciale desfășurate în clădiri sau în exterior vor fi luate în considerare următoarele :

- a) toate adaptările spațiilor interioare la exigențele funcționale sau impuse de moda zilei vor fi realizate cu mijloace reversibile, care să permită reamenajări ulterioare și să nu afecteze caracteristicile inițiale ale spațiului arhitectural.
- b) La amenajarea spațiilor comerciale se vor încuraja modalități de punere în valoare a unui element decorativ sau de arhitectură care aparțin clădirii (ferestre existente, sisteme de boltire, detalii de feronerie, etc.).
- c) Nu se admit finisajele impermeabile (vopsitorii sau acoperiri de pereți cu faianță) pe mai mult de 10 % din suprafața pereților.
- d) Nu se admite așezarea de depozite sau anexe ale spațiilor comerciale care se află la distanță față de spațiul de vânzare și se interferează cu circuitul locatarilor.
- e) Aprovizionarea cu marfă se va face numai cu vehicule de mici dimensiuni (microbuz) și numai în afara orelor de activitate comercială, fie dimineața, fie seara.

SIGNALECTICA

a) Elementele de signalistică (firme comerciale, reclame, firme de instalații, plăci comemorative, panouri de informație, indicatoare de circulație, etc.) vor fi proiectate de persoane competente. Ele vor fi semnate de un arhitect responsabil care va recepționa lucrarea executată. Proiectul va fi avizat de organele locale și Comisia Monumentelor Istorice.

Proiectele vor conține toate elementele privind poziționarea, dimensiunile, forma, culoarea, natura materialului folosit, probleme legate de iluminat, detaliul de execuție, caracterul literar.

b) Nici un sistem de afișaj sau firmă nu va depăși înălțimea parterului limitat de obicei de profilul orizontal de separație cu etajul.

Excepție fac cazurile în care clădirea a avut spații originare pentru signalistică peste această cotă.

Nu se admite sistemul de afișare al programelor culturale pe fațada Teatrului de Stat. Afișajul va fi realizat pe catarge adecvate situate de-o parte și de alta a clădirii sau alte sisteme realizate pe bază de proiect.

c) Firmele vor ocupa zonele fără decorație de arhitectură ale fațadei și vor avea dimensiuni proporționate cu fațada clădirii.

d) Se recomandă folosirea firmelor așezate perpendicular pe planul fațadei și transparența acestora. Nu se admit sisteme signalectice de tip "copertină" deasupra intrărilor.

e) Detaliile de execuție pentru fixarea lor va afecta cât mai puțin fațada clădirii.

f) Caracterul literei și natura materialului folosit va fi ales în funcție de caracterul zonei și importanța funcțiunii pe care o semnalizează.

g) Nu se admit benzi de informații transversale care traversează strada, decât pe perioade de timp limitate de maximum 10 zile și numai în ocazii deosebite.

h) Amplasarea elementelor de signalistică destinate circulației (semafoare, semne de circulație, tabele indicatoare) va fi executată ținând cont de condițiile cerute de funcționalitate, dar corelate cu elementele reper de arhitectură. Imaginea de ansamblu va fi gândită pentru a deveni fotogenică. Această condiție este esențială în cazul Z.C. care este o zonă turistică și culturală.

i) Plăcile pentru inscripționarea numelor de străzi vor fi realizate din fontă cu caractere "Antiqua".

3.4. - Reguli cu privire la forma și dimensiunile terenurilor și construcțiilor

ART 14 - PARCELARE

- se mențin neschimbate dimensiunile și formele actuale ale parcelelor din zona protejată

- se consideră construibile parcelele având minim 150 mp și un front la stradă de minim 8.0 m în cazul construcțiilor înșiruite dintre două calcani laterale și de minim 12.0 metri în cazul construcțiilor cuplate și izolate; parcelele sub 150 mp pentru a deveni construibile, este necesar să se comaseze cu una dintre parcelele adiacente;

- în cazul comasării parcelelor se vor menține amprentele vechii lotizări prin amenajările din curți - dalaje, parapete, jardiniere fixe, plantații, etc.

Intervenții asupra parcelelor existente

Parcelele existente vor fi menținute ca formă fără a recurge la unificări sau subparcelări și apoi modificări ale construcțiilor ce decurg de aici (fațade, acoperișuri, curți interioare, etc.).

a) Parcelele eliberate de construcții (indiferent din ce motiv) vor fi reocupate prin realizarea unui PUZ. Indiferent de determinările funcționale ale noii clădiri, ea va fi structurată conform tipologiei folosite în zonă. C.U.T. și P.O.T. vor fi cuprinși în limitele celor deja existenți în Z.C.

b) Indiferent de poziția unor corpuri de clădire sau de dimensiunea lor, ele vor fi concepute și realizate în aceleași parametrii calitativi ca și construcția dinspre stradă.

ART 15 - ÎNĂLȚIMEA CLĂDIRILOR

- Înălțimea construcțiilor se va rezolva în cadrul Planurilor Urbanistice Zonale și de detaliu, ținând seama de funcționalitatea clădirilor propuse.

ZC.P- se va menține situația existentă;

ÎNĂLȚIMEA MAXIMĂ ADMISIBILĂ A CLĂDIRILOR

ZC.AP- în cazul clădirilor noi înălțimea maximă admisibilă este egală cu distanța dintre aliniamente; pot fi adăugate suplimentar două niveluri cu condiția retragerii acestora în limitele unui arc de cerc cu raza de 4.0 metri continuat cu tangenta sa la 45 grade;

- în cazul în care la intersecții există deja o marcare pe colț a poziției favorizate a clădirilor printr-un plus de înălțime, se admite pe colț depășirea înălțimii maxime admisibile cu cel mult un nivel.

ART 16 - ASPECTUL EXTERIOR AL CLĂDIRILOR

- Se vor respecta prevederile art. 32 din RGU.

ZC.P- orice intervenție asupra fațadelor existente, ca și modul de realizare al unor completări sau extinderi, elemente de mobilier urban, signalectica necesită studii de specialitate, avizat conform legii;

- în cazul utilizării funcționale a mai multor parcele pentru o nouă construcție, se va menține exprimarea în plan și în arhitectura fațadelor a amprentelor parcelarului inițial.

- orice intervenție asupra monumentelor de arhitectură declarate sau propuse a fi declarate, se va putea realiza numai în condițiile legii;

- pentru restul clădirilor și pentru noile clădiri propuse se va ține seama de caracterul zonei și de caracteristicile clădirilor din proximitate ca volumetrie, arhitectura fațadelor, materiale de construcție, firme, afișaj, publicitate; în această zonă arhitectura se va subordona cerințelor de coerență la scara urbană;

- în cazul intervențiilor se va ține cont de următoarele criterii

- țesutul urban
- natura ocupării și utilizării terenului
- se va respecta regimul de aliniere, retragerea față de aliniament
- se va respecta regimul de înălțime
- se va respecta zonificarea funcțională
- de dimensiunile și suprafețele minime construibile sau maxime admisibile ale parcelelor
- implantarea construcțiilor în raport cu căile de circulație și cu limitele laterale ale parcelei
- aliniamentul de "fund"

- se va specifica categoria de intervenție asupra clădirilor
 - se vor specifica mijloacele de realizare
 - se va ține cont de aspectul exterior, materiale de construcție.
 - Se va ține seama de următoarele recomandări:
 - noile construcții sau modificarea celor existente trebuie să se subordoneze caracterului reprezentativ al zonei și să se armonizeze cu cele existente
 - la construirea unor clădiri noi, se va urmări respectarea și păstrarea caracterului arhitectural al zonei. Se va recomanda utilizarea la fațade a materialelor folosite la clădirile reprezentative existente sau în construcție: sediile bancare, sediul primăriei și al consiliul județean.
 - aspectul și detaliile pentru firme și mobilier urban se vor stabili printr-un proiect care să privească zona în ansamblul ei.
 - în vederea autorizării pot fi cerute studii suplimentare de inserție pentru noile clădiri și justificări grafice, fotomontaje sau machete pentru intervenții asupra clădirilor existente sau noi inserții;
 - se interzic imitații stilistice după arhitecturi străine zonei, imitații de materiale sau utilizarea improprie a materialelor, utilizarea culorilor stridente sau strălucitoare;
 - firmele, sistemele de afișaj și publicitate, elementele de mobilier urban vor respecta valoarea zonei protejate și arhitectura clădirilor.
- ZC-AP- noile intervenții vor urmări creșterea gradului de coerență și vor exprima caracterul comercial și de afaceri al noului nucleu central atât prin arhitectura clădirilor, amenajările exterioare cât și prin elementele de mobilier urban, firme, reclame, iluminat nocturn, vegetație.

Intervenții asupra clădirilor existente

Intervențiile vor fi realizate după ce a fost consultat material documentar referitor la subiectul în cauză.

Indiferent de natura intervenției (structurală, tehnico-ediliciară, spațială sau de imagine) ea va fi făcută în spiritul clădirii și întregii zone în scopul de-a pune la maxim în valoare potențialul, personalitatea, identitatea și substanța originală.

În acest scop vor fi folosite tehnici și procedee reversibile specifice structurilor din zidărie, lemn sau metal. Vor fi evitate pe cât posibil tehnologiile betonului armat.

Intervențiile vor fi făcute luându-se măsurile necesare pentru îmbunătățirea calității structurale în sensul protejării la cutremur și foc.

Problema umidității

a) Traseul apelor pluviale va fi urmărit de la contactul cu învelitoarea și până la canalizare pentru fiecare parcelă în parte. Toate traseele vor fi vizibile și ușor de întreținut. Se vor folosi materiale și tehnologii tradiționale.

Toate suprafețele sensibil orizontale vor fi protejate cu glafuri din tablă, șorturi, etc.

Traseele jgheburilor orizontale care străbat podurile pot fi folosite numai în cazul spațiilor nemansardabile și vizitabile în mod curent.

Curtițele interioare vor fi canalizate separat. În cazul palatelor se va opta pentru trasee de canalizare cât mai scurte. Se acceptă pentru siguranța în exploatare racorduri către străzile cele mai apropiate.

b) Pentru reducerea umidității din construcție se interzice folosirea suprafețelor verticale impermeabile (tencuieli impermeabile din ciment cu apa stop, hidroizolații verticale executate peste cota de călcare la încăperi sau pereți exteriori). Materialele folosite la astfel de lucrări vor avea agremente tehnice corespunzătoare.

c) Se recomandă la încăperi sau pereți exteriori tencuieli și vopsitorii poroase care permit eliminarea apei și a vaporilor de apă.

d) Se recomandă folosirea canalelor de ventilație orizontale sub nivelul cotei de călcare (cota ± 0.00) pentru coborârea cotei de umiditate și protejarea lor contra dăunătorilor (substanțe chimice, grile de protecție, etc.).

Se recomandă păstrarea coșurilor de fum și folosirea lor ca ventilații naturale pentru încăperile umede situate la parterul și subsolul clădirilor.

e) Se interzice realizarea soclurilor la construcții existente sau noi cu placaje, fără introducerea unui strat de ventilație între materialul de finisaj și suportul zidăriei.

f) Se recomandă la curți și trotuare folosirea pardoselilor permeabile pentru a permite apei care a pătruns în sol să se evapore.

g) Se recomandă ca în cazul unei intervenții ample la clădiri existente să se realizeze hidroizolații orizontale, protecții verticale până la nivelul de călcare, drenuri și puncte de colectare-pompare a apei subterane.

Subsoluri

a) Subsolurile clădirilor existente, destinate inițial în principal pentru depozitare a combustibilului sau depozite, vor fi introduse în circuitul funcțional specific fiecărei construcții prin operații de recuperare structural-arhitecturală.

Aceste spații sunt cele mai vechi și mai nealterate de intervenții din ansamblul spațiilor existente în C.C. și au o mare valoare documentară. Intervențiile de recuperare funcțională a subsolurilor vor fi făcute fără a le afecta. Ele vor fi expuse vederii și lăsate aparent pentru o mai bună ventilație a zidăriei.

b) Subsolurile vor fi recuperate prin operații de consolidare a structurii și îndepărtare sau ținere sub control a umidității.

c) Traseele și tehnologiile legate de rețelele edilitare vor fi reconsiderate în lumina celor de mai sus. (a, b)

d) Dotările sanitare amplasate la subsol vor fi canalizate separat prevăzându-se cu pompe pentru introducerea apelor uzate în canalizarea parterului.

Nu se recomandă deversarea apelor uzate de la subsol în canalizare chiar în ipoteza introducerii clapetelor de siguranță pe traseul conductelor. Subsolurile vor fi prevăzute cu bașe colectoare suplimentare de apă; în caz de avarie și sisteme de pompare a apei din acestea în sistemul de canalizare al parterului.

e) Pardoselile subsolului vor fi permeabile pentru eliminarea umidității. Se interzice folosirea pardoselilor din beton armat.

f) Se vor menține toate gurile de aerisire naturală a subsolurilor, chiar în ipoteza practicării de goluri pentru uși în locul ferestrelor situate la parterul clădirilor.

g) Nu se admite accesul la subsoluri dinspre stradă prin practicarea unor scări în lățimea trotuarului.

h) În zonele piețelor publice pietonizate sau pe trasee pietonizate cu caracter tradițional sunt admise accese directe dinspre acestea numai în cazuri bine justificate

Partere

* Parterele clădirilor existente formează în majoritatea cazurilor vadurile comerciale din Z.C. și sunt accesibile direct dinspre stradă prin uși. Deoarece vadurile comerciale au tendința de a se extinde și în zone până acum mai retrase, există o tendință accentuată de a se practica uși în locul ferestrelor existente.

Există totuși cazuri frecvente în care refuncționalizarea parterului poate fi făcută mai convenabil cu acces dinspre curtea interioară. Numai după analizarea acestei soluții și a unei analize legate de capacitatea curților interioare de a deservi spații publice se va recurge la practicarea de goluri noi.

a) Se admite practicarea de goluri de uși pentru accesul public la parterul clădirii (magazine) numai dacă intervenția nu afectează coerența compozițională a fațadei, logica comercială sau potențialul de organizare funcțională a întregului imobil.

b) Opțiunea pentru practicarea unui gol pentru ușa se va face pe bază de P.U.D. Se va studia toată problematica clădirii și impactul intervenției asupra coerenței ansamblului. În ipoteza avizării soluției de realizare a unui gol de acces nou la parter, următoarele goluri care vor fi practicate în parter de-a lungul timpului vor fi subordonate ca detalii constructive, de arhitectură, materiale de finisaj, etc., primului gol avizat. Acest procedeu este impus de necesitatea păstrării unei tratări unitare a fațadei.

c) Orice trapă de acces în subsolul clădirii poate depăși maxim 0,30 m planul fațadei la parter.

d) Orice operație de renovare sau reamenajare la parterul clădirii presupune o operație de cercetare prealabilă a tavanelor parterului, pardoselilor, etc., pentru depistarea eventualelor detalii de arhitectură originare. În cazul când vor fi găsite vor fi puse în valoare (integrate în soluția de amenajare). Se va avea în vedere păstrarea materialelor originare.

e) Sunt admise legături funcționale între partere și subsoluri în limita admisă de logica constructivă a clădirii.

f) Pentru lucrările de consolidare ale structurii se recomandă soluțiile reversibile (soluțiile care folosesc metalul). Se acceptă injectările, împănările bolților și arcelor din cărămidă.

Se vor evita suprabetonările, cămășuirile sau sâmburii din beton armat.

g) Nu se admite acoperirea integrală a sistemului de boltire inițială cu sisteme de mascare în scop decorativ.

Nivelele peste parter

a) La reamenajarea spațiului se recomandă păstrarea logicii constructive și a scării arhitecturale inițiale, folosindu-se pereți de compartimentare ușori. Reamenajarea băilor și bucătărilor sau altor anexe poate folosi parțial înălțimea încăperilor, spațiul de deasupra devenind supantă.

A 1) Fronturile fațadelor atât ziua cât și în condiții de iluminat artificial (seara) personalizează fiecare stradă și aparțin orașului în aceeași măsură în care aparțin clădirii. În cazul unor investiții noi (clădiri tip plombă) se disting 2 cazuri :

a). în cazul unor construcții noi ce urmează a fi realizate pe amplasamentul, se va relua sau păstra integral fațada tradițională

b). în cazul unor construcții noi pe amplasamente unde nu au fost construcții vechi se vor realiza fațade cu expresie modernă, dar ținând cont de scara arhitecturală a fronturilor existente, cadența, ritm, raportul plin-gol în favoarea plinului. Acoperișurile vor prelua pantele uzuale și materialele folosite în zonă. Pentru finisarea fațadelor se vor folosi materiale tradiționale fără excese de placări.

Studiul fațadei va fi inclus în studiul fronturilor stradale cu ritmul, cadența și morfologia detaliilor de arhitectură specifice.

A2) Portalul de acces în gangul de intrare este elementul definitiv de marcă al simetriei în compoziția arhitecturală. El va fi protejat structural și vizual prin îndepărtarea unor elemente perturbatoare (firide bransament electric, gaz, etc).

A3) Toate elementele de detaliu arhitectural, inclusiv accesorii (mâner ușă, ștergător de picioare, mână curentă, sonerii, chiuvete, etc.) vor fi refăcute pe bază documentară.

Paramentul fațadelor

Paramentul fațadelor existente nu este conceput ca suport pentru firidele de bransament electric, instalații de semafoare, firide de bransament gaz, conducte instalații, etc. Acestea vor fi eliminate de pe paramentul clădirii odată cu activitatea de modernizare și întreținere a lucrărilor de instalații.

B1) Se interzice folosirea finisajelor sus amintite cu textură puternică pe zonele cu decorații sau asize (tehnica "stropirii cu mătura" sau alte proceduri similare indiferent de tehnologie). Ele afectează luminozitatea generală a Z.C. și claritatea detaliilor de arhitectură.

B2) Se interzice folosirea materialelor de finisaj impermeabile. Nu se admit tencuieli pe bază de ciment (impermeabile) la parter și subsol, atât la interior cât și la exterior.

B3) La orice refacere a fațadei se va realiza restaurarea ei pe bază de material iconografic de epocă, în sensul reîntregirii ei cu detaliile de arhitectură și decorație dispărute odată cu lucrări anterioare de refacere. Toate documentațiile de avizare pentru aceste lucrări vor fi însoțite de fotografii color ale situației existente.

B4) Toate decorațiile vor fi înainte de curățate, și acolo unde este cazul protejate cu glafuri și șorturi din tablă.

B5) Soclul clădirii va fi realizat din materiale rezistente dar permeabile la vapori.

B6) Nu se va folosi piatră naturală sau alte materiale scumpe la clădiri care nu au folosit-o și înainte. Noblețea fațadelor va rezulta din claritatea concepției generale, acuratețea detaliilor, întreținerea și gestionarea ei. Placarea fațadelor se va realiza numai în cazul în care placajul inițial necesită înlocuire. El va fi făcut din aceeași piatră, cu aceeași textură.

B7) Nu se admite placarea clădirilor care inițial au avut finisaje realizate din tencuială, cu excepția cazurilor în care, pe bază documentară, poate fi dovedit că au existat placaje.

B8) Cromatica fațadelor va păstra caracterul tradițional (nuanțe pastelate, culori calde, cu preponderență spre galben, oranj, ocru). Alegerea culorii se face pe bază de eșantioane și probe avizate și recepționate de arhitectul responsabil al lucrării și Comisia Monumentelor Istorice.

Confecții diverse

Porțile sunt de obicei plasate în axul clădirii. Ele constituie un element definitoriu arhitectural al fațadei. Portalul, poarta și gangul vor fi protejate în consecință. Porțile spre ganguri nu vor fi înlocuite cu confecții noi. În acest caz vor fi refăcute după modelul anterior.

a1) Nu se admite folosirea tâmplăriei de plastic sau aluminiu. În cazul tâmplăriilor de plastic și aluminiu existente, la prima intervenție se va urmări schimbarea acestora cu confecții din lemn adecvate arhitectural.

a2) Nu se admite modificarea detaliilor de uși și ferestre, nici a desenului de șprosuri. Refacerea confecțiilor de uși și ferestre se va realiza respectând caracterul arhitectural al clădirii.

a3) Nu se admite montarea sistemelor de protecție tip Esslinger. Se admit obloanele în două sau mai multe canale.

a4) Nu se admit gratii exterioare de protecție la vitrine sau uși, cu excepția celor care în timpul zilei sunt mascate. Se admit gratii de protecție fixate la interior.

a5) Nu se admite realizarea de "balcoane franțuzești" la clădirile existente.

a6) Nu se admite montarea pe fațadă pentru reclamă a firmelor sau panourilor, deasupra cornișelor peste parter, ci numai sub linia de demarcare dintre parter și etaj.

a7) Nu se admite acoperirea elementelor de decorație sau arhitectură (cornișe, balustrade de balcoane, frontoane, liziere, etc.) cu elemente de signalistică sau dirijare a circulației decât în cazul în care recuperarea lor nu este posibilă.

b) Nu se admit șlițuri orizontale ale structurii de zidărie portantă pentru realizarea instalațiilor, însă în cazuri justificate, pot fi folosite șlițurile verticale existente. Dacă este cazul cu lucrări de consolidare corespunzătoare.

c) Șlițurile vechi trebuie închise cu cărămidă de același fel țesută cu zidăria existentă. În majoritate instalațiile au fost executate ulterior construcției, prin spargere.

d) Modificările făcute pentru îmbunătățirea locuirii, se vor face ținând cont de respectarea logicii constructive și punerea în valoare a unor materiale tradiționale de construcție care mai pot fi păstrate prin operații de consolidare și restaurare. Se vor păstra gurile coșurilor de aerisire în scopul ventilării spațiilor. Se vor păstra elementele semnificative de ornament (sobe, pardoseli, stucatură, etc.). Se vor păstra confecțiile din lemn și accesoriile (feronerie, grilaje, etc.) prin restaurare și adaptare.

e) Re compartimentarea spațiilor de locuit nu va afecta fațadele spre stradă sau curți interioare, inclusiv curțile de lumină și ventilație.

Mansarde

a) Se recomandă mansardarea spațiului de sub acoperiș în scopul locuirii sau alte activități specifice (atelier de prestări servicii, arhitectură, design, pictură, etc).

b) Mansardarea va fi admisă numai în cazul păstrării geometriei exterioare a învelitorii și a detaliilor de arhitectură.

c) Spațiile de la mansarde pot fi legate de etajul inferior prin scări interioare.

d) Nu se admite demolarea coșurilor de fum. Ele pot fi folosite pentru ventilarea naturală a diverselor încăperi.

e) Arhitectura tuturor sistemelor de contact cu exteriorul (coșuri de ventilație, coșuri de fum, lucarne, antene, etc.) va fi subordonată caracteristicilor arhitecturale a fiecărei clădiri în parte și siluetei generale a cartierului.

Acoperișuri

a) Ansamblul acoperișurilor tuturor clădirilor formează o fațadă "spre cer" reprezentativă a Z.C. Ansamblul acoperișurilor sunt parte din silueta Z.C. și mențin identitatea ansamblului dându-i personalitate

Din acest motiv, acoperișurile, detaliile arhitecturale și materialele din care sunt executate vor fi respectate cu strictețe.

b) Se admite montarea în planul acoperișului a ferestrelor tip VELLUX cu o retragere minimă de la streășină de 2,00 m de la buza învelitorii, măsurat pe orizontală.

c) Se admite montarea agregatelor exterioare pentru climatizare pe structuri situate deasupra, dar retras de la cornișă cu minim 3,00 m, numai pe versantul interior, sau în podurile nemansardabile.

d) Datorită pantelor abrupte și a vânturilor puternice, toate țiglele ceramice vor fi prinse de șipci fie prin batere cu cuie, fie prin legate cu sârmă.

e) Nu se admite eliminarea tabacherelor din tablă pentru ventilarea podurilor.

f) Pentru învelitorile caselor monumente istorice se va folosi țigla ceramică solzi de culoare roșie. Se interzic învelitorile de tip bituminos sau metalice care imită țigla.

g) Pentru învelitorile de tablă se acceptă materialele și detaliile tradiționale.

h) Orice intervenție se va face respectându-se partiul de acoperiș inițial. În cazul construcțiilor noi, se va respecta tipologia acoperișului din vecinătăți.

i) Elementele de decor din tablă sau alte materiale (amfore, elemente figurative, semnale, etc.) depreciate se vor reface întocmai după original.

j) În cazul acoperișurilor cu pantă ruptă se recomandă plasarea lucarnelor tip "ochi de bou" pe linia de rupere de pantă.

k) În cazurile în care rațiuni de siluetă o cer sunt posibile plasări ale unor elemente de reper odată cu lucrările de mansardare (lucarne, supraînălțări locale, etc.)

l) La învelitorile din țigla neceramică nu se admite folosirea materialelor poroase, de proastă calitate, care acumulează apa peste un procent de 5% și care au un aspect vizual necorespunzător. Acceptul se dă pe baza certificatului de garanție asupra calității.

Fațade

Fațadele clădirilor din Z.C. formează fronturi continue care asigură identitatea întregului ansamblu urbanistic. Ele se disting prin luminozitate, claritate, ordonanță, tratarea golurilor pe verticală, simetrie cu marcarea accesului în curtea interioară, unitate de materiale și detalii.

C8) Așezarea pancartelor pentru denumirea străzii și numărul de casă va fi făcută în corelare cu detaliile de arhitectură ale fiecărei clădiri.

C9) Nu se admite practicarea nișelor pentru instalații electrice, de gaz, sau alte instalații în zone care afectează coerența pozițională a clădirii, sau diverse detalii de arhitectură (ex, zona porților de intrare).

C10) Nu se admite pozarea cablurilor telefonice, telegrafice, a conductelor de gaze sau a oricăror canalizații pe fațadele clădirii.

C11) Pentru poziționarea plăcilor comemorative, a firelor de instalații sau a oricăror elemente pe fațadă, se va întocmi o documentație specifică care va fi aprobată de Comisia Monumentelor Istorice.

C12) Feroneria face parte integrantă din decorația clădirii și va fi protejată și restaurată (portdrapele, console iluminat, parapeți, grilaje).

C13) Plăcuțele memoriale nu vor fi făcute din marmură de Rușchița. Se vor scrie cu caractere Antiqua și vor fi montate la fața finisajului. Pentru texte explicative mai ample se vor folosi gangurile și curțile interioare.

C14) Confecțiile necesare iluminatului public (console, dispozitive, etc.) se vor subordona compoziției arhitecturale a fațadei și vor avea prioritate în privința poziționării față de firmele comerciale.

C15) Se va folosi, exclusiv geam transparent. Se pot folosi geamuri termopan acolo unde e cazul.

SPAȚII SEMIPUBLICE - CURȚI INTERIOARE, GANGURI DE ACCES, SCĂRI, CURSIVE

Curțile interioare, împreună cu ganguri de acces, scările spre etaje, și cursivele exterioare de distribuție, formează un ansamblu caracteristic al locuirii în Z.C. și va fi păstrat ca atare. Ele au un caracter semipublic, cu valoare culturală și documentară structurează morfologic fiecare parcelă păstrându-i identitatea.

A). Curți interioare

A1) Nu se admite modificarea curților interioare, decât pe baza unui P.U.D., și numai în cazuri bine justificate și cu condiția păstrării detaliilor caracteristice.

A2) Punctele comune de apă situate în curțile interioare vor fi păstrate sau refăcute în cazul în care ele au dispărut odată cu intervențiile anterioare.

A3) Reamenajarea curților interioare presupune rezolvarea unui loc de depozitare a gunoiului. Se interzice depozitarea gunoiului în gangul de acces.

A4) Problema paramentului fațadelor curților interioare, a accesoriilor, confecțiilor este aceeași ca și în cazul fațadelor spre stradă. Fapt justificat de statutul lor de spațiu semipublic.

A5) Orice intervenție de reamenajare va avea în vedere păstrarea intimității locatarilor și se va face cu acordul lor. Punctul de vedere al locatarilor va fi respectat cu condiția ca el să fie argumentat logic.

A6) Pavajul curților interioare se va menține în cazul în care este valoros (ex: calupuri de dimensiuni mari sau dale de piatră sau lemn). În cazul înlocuirii lui se vor alege materiale tradiționale și rezistente, în acord cu arhitectura clădirii. Orice modificare a materialelor existente va fi făcută pe bază de proiect cu avizul Comisiei Monumentelor Istorice.

A7) Curțile interioare acoperite vor fi conservate și întreținute ca unități arhitecturale distincte și reprezentative. Amenajarea lor se va face pe baza de P.U.D. în spiritul arhitecturii clădirii, completat cu toate detaliile de execuție necesare.

A8) Acoperirea unor curți interioare este admisă, numai în cazul justificării soluției în corelare cu problematica întregii clădiri. Anumite case, datorită valorii ambientale caracteristice, nu pot primi acoperirea curții.

A9) Curțile interioare sunt entități arhitecturale valoroase care necesită asanări de volume parazitare și operații de punere în valoare.

A10) Caracterul curților interioare poate fi privat, semiprivat, semipublic sau public de la caz la caz, în funcție de caracterul casei și funcțiunile dominante ale mobilului.

Curte cu caracter privat = o curte deținută de un singur locatar împreună cu tot imobilul.

Curte cu caracter semiprivat = o curte ce deservește circulația de distribuție a locatarilor spre locuințe sau spre spațiu de serviciu al funcțiunilor publice de pe parter.

Curte cu caracter semipublic = o curte ce conține distribuția persoanelor private dar și publice către funcțiunile publice deschise spre curte.

Curte cu caracter public = o curte a unei case cu o funcțiune preponderent public.

B) Ganguri

B1) Portalul de intrare în clădire și gangul reprezintă un element important al clădirii. El va fi protejat păstrându-se sau refăcându-se decorația inițială și reordonând traseele edilitare deja executate.

B2) Accesoriile (curți de corespondență, camere de serviciu, camere de gunoi, interfon, afișaj) vor fi realizate în acord cu arhitectura de intrare a gangului, de către persoane autorizate.

C) Scări de acces și cursive

De obicei aceste elemente au elemente remarcabile și folosesc materiale de bună calitate, care chiar degradate au o valoare mai mare cultural-istorică decât cele noi. Ca atare ele vor fi restaurate acceptându-se înlocuiri parțiale cu replici identice și numai în cazuri bine justificate.

C1) Nu se admite schimbarea finisajelor la scări (chiar dacă sunt de lemn) sau la pardoseala cursivelor. În cazuri bine justificate, acestea se vor înlocui cu materiale similare. Este preferabil să se înlocuiască exclusiv zonele distruse, păstrându-se restul elementelor.

C2) Se interzice desființarea elementelor utilitare cu valoare documentară (ștergătoare de picioare, mânere, nișe pentru iluminatul cu felinar, etc.).

C3) Confecțiile metalice sau din lemn la balustrade, console, etc., vor fi păstrate, și acolo unde este cazul refăcute.

C4) Nu se va altera caracterul arhitectural al spațiului interior prin intervenții pe cursive: închideri, depozitări, etc. Înlocuirea elementelor structurale distruse se va face cu materiale identice (dale de marmură de Moneasa, elemente de fontă, console lemn, etc.).

C5) Treptele de acces în spațiile comerciale de la parter și subsol dinspre stradă și curțile interioare se vor face respectând finisajul inițial, sau în cazuri justificate, vor fi înlocuite cu finisaje rezistente (piatră, fontă). Nu se admit finisaje din gresie sau faianță.

C6) Geamlăcurile (cursivele închise) existente se vor păstra. Intervențiile la aceste elemente se vor face cu material lemnos și acolo unde e cazul se vor înlocui geamurile cu geamuri termopan. Intervențiile se vor face pe bază de proiect avizat.

ART 15 - PROCENTUL DE OCUPARE A TERENULUI (POT)

- Procentul de ocupare a terenului se va respecta POT-ul specific zonei conf. art. 15 din RGU (anexa 2).

- PROCENT MAXIM DE OCUPARE A TERENULUI (POT %)

ZCP - se va menține situația existentă;

- se admite acoperirea integrală a curților în formă de U.

ZCAP - POT maxim 60%, cu posibilitatea acoperirii restului terenului în proporție de 75% cu clădiri cu maxim 2 niveluri (8 metri) pentru activități comerciale, săli de spectacole etc.

- POT maxim 75%, cu posibilitatea acoperirii restului terenului în proporție de 75% cu clădiri cu maxim 2 niveluri (8 metri);

- pentru funcțiunile publice se vor respecta normele specifice și tema beneficiarului.

- COEFICIENT MAXIM DE UTILIZARE A TERENULUI (CUT)

ZC-P- conform caracterului zonei protejate;

- CUT maxim = 2.4 mp.ADC/mp.teren

- pentru funcțiunile publice se vor respecta normele specifice sau tema beneficiarului.

3.5. - Reguli cu privire la amplasarea de parcaje, spații verzi și împrejuriri

ART 16 - PARCAJE

- Ținând seama de densitatea mare a instituțiilor publice din zona centrală, singura posibilitate de a rezolva problema parcajelor din zonă este aceea de a se realiza parcaje subterane. În cadrul PUZ și PUD se va studia această posibilitate. O altă măsură importantă este degresarea zonei centrale prin amplasarea construcțiilor de importanță supramunicipală, municipală sau a instituțiilor financiar bancare în zona polului urban terțiar.

ZC-AP- staționarea vehiculelor se admite numai în interiorul parcelei, deci în afara circulațiilor publice;

- în cazul în care nu există spațiu suficient pentru asigurarea locurilor de parcare normate, se va demonstra prin prezentarea formelor legale amenajarea unui parcaj propriu sau în cooperare ori concesionarea locurilor necesare; aceste parcaje se vor situa la distanța de maxim 150 metri.

ART 17 - SPAȚII VERZI ȘI PLANTATE

- Se vor păstra zonele verzi din Piața Avram Iancu și de pe traseul B-dului Revoluției. În cadrul P.U.Z.C.P. s-a propus reamenajarea zonelor și dotarea cu mobilier urban adecvat.

În zonele verzi nu se va autoriza amplasarea de chioșcuri sau alte construcții provizorii.

- Se va acorda o atenție deosebită iluminatului public din zona centrală și în special în zona parcurilor.

- spațiile libere vizibile din circulațiile publice vor fi tratate ca grădini de fațadă;

- curțile interioare accesibile publicului vor fi tratate cu pavaje decorative, elemente de mobilier urban, plantații, decorative inclusiv pe fațade;

- spațiile neconstruite și neocupate de accese și trotuare de gardă vor fi înierbate și plantate cu arbori la fiecare 100 mp maxim;

- se recomandă ca pentru îmbunătățirea microclimatului și pentru protecția construcției să se evite impermeabilizarea terenului peste minimum necesar pentru accese;

- se va avea în vedere subordonarea oricăror elemente de mobilier urban caracterului clădirilor și condiționarea realizării lor de aceleași avize de specialitate ca și construcțiile.

SPAȚII VERZI

a) Spațiile verzi tradiționale vor fi întreținute și respectate. O atenție deosebită se va acorda zonei albiei majore a Mureșului.

b) Spațiile verzi nou propuse vor fi realizate în corelare cu ambientul urbanistic. Se vor recrea spațiile verzi pe toate străzile care le-au conținut anterior anului 2009.

SPAȚII LIBERE

a) Noțiunea de spațiu liber desemnează în prezent spațiul rezidual aflat la interferența a 2 funcțiuni. El nu va fi ocupat cu construcții sau amenajări decât în urma unui P.U.D. și numai după ce se va analiza dacă una din funcțiunile existente cu care se învecinează nu trebuie extinsă ocupându-l în scopul măririi confortului urban din acel loc.

b) În general spațiile libere actualmente cu caracter rezident pot fi folosite mai bine prin ambientare și nu prin construire.

ART 18 - ÎMPREJMUIRI

- se va menține caracterul existent al împrejuririlor astfel:

- gardurile spre stradă vor fi transparente, vor avea înălțimea de maxim 2,00 metri dacă sunt conform vechilor regulamente; gardurile vor avea un soclu opac de circa 0,60 m, partea superioară fiind transparentă realizată din fier forjat sau plasă metalică și vor putea fi dublate de gard viu; pe limitele laterale și posterioare gardurile vor fi opace și vor avea înălțimea minimă de 2.50 metri;

- construcțiile publice vor putea face excepție ca dimensiuni și calitate a decorației gardurilor și porților de intrare.

CAPITOLUL 2: DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. (SUBZONĂ ISTORICĂ DE REFERINȚĂ)

2.1. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 1

- S.I.R. 1 conține 7 quartale, după cum urmează:
 - Quartal 47 mărginit de străzile Preparandiei, Mucius Scaevola, Dornei și P-ța Sârbească.
 - Quartal 48 mărginit de străzile Hunedoarei, P-ța Sârbească, Dornei, Grigore Alexandrescu, Ialomiței, Vasile Ureche, Veronica Micle, Remus și limita propusă a zonei protejate la vest.
 - Quartal 49 mărginit de străzile Dornei, Cuza Vodă, Reșiței, Ialomiței și Grigore Alexandrescu.
 - Quartal 50 mărginit de străzile Dornei, Mucius Scaevola, Reșiței și Cuza Vodă.
 - Quartal 52 mărginit de străzile Remus, Veronica Micle, Vasile Ureche, Ialomiței și limita propusă a zonei protejate la sud și vest.
 - Quartal 53 mărginit de străzile Reșiței, Mucius Scaevola și limita propusă a zonei protejate la sud și vest.
 - Quartal 46 mărginit de străzile Mihail Kogălniceanu, P-ța Sârbească și Hunedoarei până la nr. 24.

- **Descrierea caracterului general al S.I.R. 1**

Funcțiunea cuprinsă în S.I.R. 1 este rezidențială.

- **Expunerea la riscuri naturale**

Fără riscuri naturale.

- **Asigurarea compatibilității funcțiilor**

- Destinația terenurilor reprezintă, în sensul prezentului RLU - P.U.Z.C.P., modul de utilizare a acestora, conform funcțiunii prevăzute în reglementările cuprinse în planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, aprobate conform legii.

- Funcțiunile urbane reprezintă activități umane specifice care se desfășoară într-o localitate, într-o anumită perioadă de timp, localizate teritorial și definite de indicatori spațiali și indicatori de funcționare.

- Țesutul urban reprezintă structura unei zone, teritoriu sau localitate constituită în timp, cu particularități ce țin de funcțiunea specifică dominantă, tradiția culturală, condițiile de mediu, și care e definită de configurația parcelelor și a tramei stradale, distribuția spațiilor publice și a spațiilor private, volumetrie și modalități de ocupare a parcelelor de construcții etc.

- Identificarea compatibilității dintre destinația construcțiilor propuse (inclusiv terenul aferent) și funcțiunea dominantă a zonei în care urmează a fi amplasate se face, în situația autorizării directe, pe baza prezentului RLU - P.U.Z.C.P. prin analiza raportului între construcția propusă și structura funcțională a zonei.

- Integrarea în zonă a construcțiilor noi se va face cu respectarea și corelarea atât a regulilor de bază privind ocuparea terenului, cât și a celor privind amplasarea și conformarea construcțiilor, în acord cu destinația acestora.

- **Posibilități maxime de ocupare a terenului, procentul de ocupare a terenului (POT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Posibilități maxime de utilizare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului (CUT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Dispoziții finale**

În funcție de starea de degradare generală a obiectivelor, precum și în funcție de poziția acestora în cadrul zonei protejate propuse, în sensul celor impuse de litera și spiritul RLU aferent ca act de autoritate al administrației publice locale, P.U.Z.C.P. prevede măsurile de reabilitare, renovare și restaurare a fondului construit existent.

2.2. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 2

- S.I.R. 2 conține 20 quartale, după cum urmează:
 - Quartal 20 mărginit de străzile Mărășești, Octavian Goga, Horia și Episcopiei.
 - Quartal 21 mărginit de străzile Episcopiei, Lucian Blaga, Revoluției și Eminescu.
 - Quartal 22 mărginit de străzile Lucian Blaga, Episcopiei, Horia și Revoluției.
 - Quartal 23 mărginit de străzile Al.D. Xenopol, Decebal, 1 Decembrie 1918 și Revoluției.
 - Quartal 24 mărginit de străzile 1 Decembrie 1918, P-ța Arenei, Tribunalul Dobra, P-ța Avram Iancu și Revoluției.
 - Quartal 25 mărginit de străzile P-ța George Enescu, Dragalina, P-ța Arenei, Decebal.
 - Quartal 32 mărginit de străzile Eminescu, Vârful cu Dor și limita propusă a zonei protejate la vest.
 - Quartal 33 mărginit de străzile Vârful cu Dor, Ceaikovski, Mihail Kogălniceanu și limita propusă a zonei protejate la vest.
 - Quartal 34 mărginit de străzile Vârful cu Dor, P-ța Împăratul Traian, Ecaterina Teodoroiu, Csiki Gergely, Ioan Rusu Șirianu și Ceaikovski.
 - Quartal 35 mărginit de străzile Ioan Rusu Șirianu, Csiki Gergely, Ecaterina Teodoroiu, P-ța Catedralei, str. Academia Teologică, P-ța Sârbească, Mihail Kogălniceanu și Ceaikovski.
 - Quartal 36 – P-ța Catedralei.
 - Quartal 37 mărginit de străzile P-ța Împăratul Traian, Vârful cu Dor, Eminescu, Revoluției, Vasile Goldiș, P-ța Catedralei și Ecaterina Teodoroiu.
 - Quartal 38 mărginit de străzile P-ța Catedralei, Revoluției și Mețianu.
 - Quartal 39 mărginit de străzile Mețianu, P-ța Avram Iancu și Gheorghe Barițiu.
 - Quartal 40 – P-ța Avram Iancu.
 - Quartal 41 mărginit de străzile Mețianu, Gheorghe Barițiu, Paul Chinezul, Preparandiei, Academia Teologică și P-ța Catedralei.
 - Quartal 42 mărginit de străzile Gheorghe Barițiu, P-ța Avram Iancu, Tribunalul Dobra, Cuza Vodă, Preparandiei și Paul Chinezul.
 - Quartal 43 mărginit de străzile Cuza Vodă, Tribunalul Dobra și P-ța Arenei.
 - Quartal 44 – P-ța Arenei.
 - Quartal 45 mărginit de străzile Mihail Kogălniceanu, Hunedoarei și limita propusă a zonei protejate la sud și vest.

- **Descrierea caracterului general al S.I.R. 2**

Funcțiunile cuprinse în S.I.R. 2 sunt rezidențială, social-culturală, administrativă, comercială și de recreere.

- **Expunerea la riscuri naturale**

Fără riscuri naturale.

- **Asigurarea compatibilității funcțiilor**

- Destinația terenurilor reprezintă, în sensul prezentului RLU - P.U.Z.C.P., modul de utilizare a acestora, conform funcțiunii prevăzute în reglementările cuprinse în planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, aprobate conform legii.

- Funcțiunile urbane reprezintă activități umane specifice care se desfășoară într-o localitate, într-o anumită perioadă de timp, localizate teritorial și definite de indicatori spațiali și indicatori de funcționare.

- Țesutul urban reprezintă structura unei zone, teritoriu sau localitate constituită în timp, cu particularități ce țin de funcțiunea specifică dominantă, tradiția culturală, condițiile de mediu, și care e definită de configurația parcelelor și a tramei stradale, distribuția spațiilor publice și a spațiilor private, volumetrie și modalități de ocupare a parcelelor de construcții etc.

- Identificarea compatibilității dintre destinația construcțiilor propuse (inclusiv terenul aferent) și funcțiunea dominantă a zonei în care urmează a fi amplasate se face, în situația autorizării directe, pe baza prezentului RLU -P.U.Z.C.P. prin analiza raportului între construcția propusă și structura funcțională a zonei.

- Integrarea în zonă a construcțiilor noi se va face cu respectarea și corelarea atât a regulilor de bază privind ocuparea terenului, cât și a celor privind amplasarea și conformarea construcțiilor, în acord cu destinația acestora.

- **Posibilități maxime de ocupare a terenului, procentul de ocupare a terenului (POT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Posibilități maxime de utilizare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului (CUT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Dispoziții finale**

În funcție de starea de degradare generală a obiectivelor, precum și în funcție de poziția acestora în cadrul zonei protejate propuse, în sensul celor impuse de litera și spiritul RLU aferent ca act de autoritate al administrației publice locale, P.U.Z.C.P. prevede măsurile de reabilitare, renovare și restaurare a fondului construit existent.

2.3. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 3

- S.I.R. 3 conține 17 quartale, după cum urmează:
 - Quartal 1 mărginit de limita propusă a zonei protejate la sud, vest, nord și est, de partea terminală nord a B-dului Revoluției. Conține Lacul Pădurice, P-ța Drapelului, P-ța Caius Iacob și spațiul verde din fața blocurilor F.
 - Quartal 2 conține suprafața de teren din B-dul Revoluției mărginită de fronturile construite la est și vest de Teatrul „Ioan Slavici” la sud și P-ța drapelului la nord.
 - Quartal 2a mărginit de străzile I.C. Brătianu, Revoluției, P-ța Drapelului și limita propusă a zonei protejate la est.
 - Quartal 3 mărginit de străzile Ștefan Augustin Doinaș, Iustin Marșieu și limita propusă a zonei protejate la vest și nord.
 - Quartal 4 mărginit de străzile Iustin Marșieu, Ștefan Augustin Doinaș, Elena Ghiba Birta și limita propusă a zonei protejate la vest.
 - Quartal 5 mărginit de străzile Tudor Vladimirescu, P-ța Mihai Viteazul, Ștefan Augustin Doinaș și limita propusă a zonei protejate la nord.
 - Quartal 6 mărginit de străzile Revoluției, Crișan, Tudor Vladimirescu și limita propusă a zonei protejate la nord și vest.
 - Quartal 7 mărginit de străzile G-ral Vasile Milea, Nicolae Grigorescu, Revoluției și I.C. Brătianu.
 - Quartal 9 mărginit de străzile Elena Ghiba Birta, I. Sava, George Coșbuc și limita propusă a zonei protejate la vest.
 - Quartal 10 – P-ța Mihai Viteazul, suprafața cuprinsă între fronturile construite ce o mărginesc.
 - Quartal 11 mărginit de străzile Gh. Popa de Teiuș, Horia, George Coșbuc, Ion Sava și P-ța Mihai Viteazul.
 - Quartal 12 mărginit de străzile Crișan, Revoluției, Horia, Gh. Popa de Teiuș, și P-ța Mihai Viteazul.
 - Quartal 13 mărginit de străzile Nicolae Grigorescu, G-ral Vasile Milea, Romul Veliciu și Revoluției.
 - Quartal 14 – P-ța Primăriei, suprafața cuprinsă între fronturile construite, mărginită de străzile Romul Veliciu, G-ral Vasile Milea, Al.D. Xenopol și Revoluției.
 - Quartal 17 mărginit de străzile Mărășești, Aron Cotruș, Dorel Sibii, Bela Bartok, Ion Luca Caragiale, Episcopiei, Eminescu și limita propusă a zonei protejate în zona de vest.
 - Quartal 18 mărginit de străzile Mărășești, Episcopiei, Ion Luca Caragiale, Dorel Sibii și Aron Cotruș.
 - Quartal 19 mărginit de străzile George Coșbuc, Octavian Goga, Mărășești și limita propusă a zonei protejate la nord-vest.

- **Descrierea caracterului general al S.I.R. 3**

Funcțiunile cuprinse în S.I.R. 3 sunt rezidențială, social-culturală, administrativă, comercială și de recreere.

- **Expunerea la riscuri naturale**

Fără riscuri naturale.

- **Asigurarea compatibilității funcțiilor**

- Destinația terenurilor reprezintă, în sensul prezentului RLU - P.U.Z.C.P., modul de utilizare a acestora, conform funcțiunii prevăzute în reglementările cuprinse în planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, aprobate conform legii.

- Funcțiunile urbane reprezintă activități umane specifice care se desfășoară într-o localitate, într-o anumită perioadă de timp, localizate teritorial și definite de indicatori spațiali și indicatori de funcționare.

- Țesutul urban reprezintă structura unei zone, teritoriu sau localitate constituită în timp, cu particularități ce țin de funcțiunea specifică dominantă, tradiția culturală, condițiile de mediu, și care e definită de configurația parcelelor și a tramei stradale, distribuția spațiilor publice și a spațiilor private, volumetrie și modalități de ocupare a parcelelor de construcții etc.

- Identificarea compatibilității dintre destinația construcțiilor propuse (inclusiv terenul aferent) și funcțiunea dominantă a zonei în care urmează a fi amplasate se face, în situația autorizării directe, pe baza prezentului RLU -P.U.Z.C.P. prin analiza raportului între construcția propusă și structura funcțională a zonei.

- Integrarea în zonă a construcțiilor noi se va face cu respectarea și corelarea atât a regulilor de bază privind ocuparea terenului, cât și a celor privind amplasarea și conformarea construcțiilor, în acord cu destinația acestora.

- **Posibilități maxime de ocupare a terenului, procentul de ocupare a terenului (POT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicators urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Posibilități maxime de utilizare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului (CUT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicators urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Dispoziții finale**

În funcție de starea de degradare generală a obiectivelor, precum și în funcție de poziția acestora în cadrul zonei protejate propuse, în sensul celor impuse de litera și spiritul RLU aferent ca act de autoritate al administrației publice locale, P.U.Z.C.P. prevede măsurile de reabilitare, renovare și restaurare a fondului construit existent.

2.4. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 4

- S.I.R. 4 conține 1 quartal și anume:
 - Quartal 54 definit de Cetatea Aradului cu tot conținutul construi și amenajat de la al treilea rând de fortificații și până în centrul ei.

- **Descrierea caracterului general al S.I.R. 4**

Funcțiunea dominantă în S.I.R. 4 este social-culturală și de recreere.

- **Expunerea la riscuri naturale**

Riscuri directe de inundație.

- **Asigurarea compatibilității funcțiilor**

- Destinația terenurilor reprezintă, în sensul prezentului RLU - P.U.Z.C.P., modul de utilizare a acestora, conform funcțiunii prevăzute în reglementările cuprinse în planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, aprobate conform legii.

- Funcțiunile urbane reprezintă activități umane specifice care se desfășoară într-o localitate, într-o anumită perioadă de timp, localizate teritorial și definite de indicatori spațiali și indicatori de funcționare.

- Țesutul urban reprezintă structura unei zone, teritoriu sau localitate constituită în timp, cu particularități ce țin de funcțiunea specifică dominantă, tradiția culturală, condițiile de mediu, și care e definită de configurația parcelelor și a tramei stradale, distribuția spațiilor publice și a spațiilor private, volumetrie și modalități de ocupare a parcelelor de construcții etc.

- Identificarea compatibilității dintre destinația construcțiilor propuse (inclusiv terenul aferent) și funcțiunea dominantă a zonei în care urmează a fi amplasate se face, în situația autorizării directe, pe baza prezentului RLU -P.U.Z.C.P. prin analiza raportului între construcția propusă și structura funcțională a zonei.

- Integrarea în zonă a construcțiilor noi se va face cu respectarea și corelarea atât a regulilor de bază privind ocuparea terenului, cât și a celor privind amplasarea și conformarea construcțiilor, în acord cu destinația acestora.

- **Posibilități maxime de ocupare a terenului, procentul de ocupare a terenului (POT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Posibilități maxime de utilizare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului (CUT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Dispoziții finale**

În funcție de starea de degradare generală a obiectivelor, precum și în funcție de poziția acestora în cadrul zonei protejate propuse, în sensul celor impuse de litera și spiritul RLU aferent ca act de autoritate al administrației publice locale, P.U.Z.C.P. prevede măsurile de rehabilitare, renovare și restaurare a fondului construit existent.

2.5. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 5

- S.I.R. 5 conține 1 quartal și anume:
 - Quartal 55 definit ca suprafață făcând parte din albia majoră a râului Mureș de la podul Micălaca în amonte, până la podul Traian în drept cu str. Mucius Scaevola, mărginită atât pe malul drept cât și pe malul stâng de marginea exterioară a digurilor de apărare. Sunt cuprinse toate amenajările și construcțiile existente mai puțin Cetatea Aradului care este cuprinsă în S.R.I. 4.

- **Descrierea caracterului general al S.I.R. 5**

Funcțiunea dominantă în S.I.R. 5 este social-culturală și de recreere.

- **Expunerea la riscuri naturale**

Riscuri directe de inundație.

- **Asigurarea compatibilității funcțiilor**

- Destinația terenurilor reprezintă, în sensul prezentului RLU - P.U.Z.C.P., modul de utilizare a acestora, conform funcțiunii prevăzute în reglementările cuprinse în planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, aprobate conform legii.

- Funcțiunile urbane reprezintă activități umane specifice care se desfășoară într-o localitate, într-o anumită perioadă de timp, localizate teritorial și definite de indicatori spațiali și indicatori de funcționare.

- Țesutul urban reprezintă structura unei zone, teritoriu sau localitate constituită în timp, cu particularități ce țin de funcțiunea specifică dominantă, tradiția culturală, condițiile de mediu, și care e definită de configurația parcelelor și a tramei stradale, distribuția spațiilor publice și a spațiilor private, volumetrie și modalități de ocupare a parcelelor de construcții etc.

- Identificarea compatibilității dintre destinația construcțiilor propuse (inclusiv terenul aferent) și funcțiunea dominantă a zonei în care urmează a fi amplasate se face, în situația autorizării directe, pe baza prezentului RLU -P.U.Z.C.P. prin analiza raportului între construcția propusă și structura funcțională a zonei.

- Integrarea în zonă a construcțiilor noi se va face cu respectarea și corelarea atât a regulilor de bază privind ocuparea terenului, cât și a celor privind amplasarea și conformarea construcțiilor, în acord cu destinația acestora.

- **Posibilități maxime de ocupare a terenului, procentul de ocupare a terenului (POT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Posibilități maxime de utilizare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului (CUT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Dispoziții finale**

În funcție de starea de degradare generală a obiectivelor, precum și în funcție de poziția acestora în cadrul zonei protejate propuse, în sensul celor impuse de litera și spiritul RLU aferent ca act de autoritate al administrației publice locale, P.U.Z.C.P. prevede măsurile de rehabilitare, renovare și restaurare a fondului construit existent.

2.6. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 6

- S.I.R. 6 conține 10 quartale, după cum urmează:
 - Quartal 8 mărginit de străzile I.C. Brătianu, Splaiul G-ral Praporgescu, Nicolae Grigorescu, G-ral Vasile Milea.
 - Quartal 15 mărginit de străzile Nicolae Grigorescu, digul de protecție al Mureșului mal drept, Parcul Eminescu și G-ral Vasile Milea. Conține tribunalul Arad.
 - Quartal 16 mărginit de străzile Tribunalul Arad, digul de protecție al Mureșului, mal drept, P-ța George Enescu și G-ral Vasile Milea. Conține Parcul Eminescu.
 - Quartal 26 mărginit de Parcul Eminescu, Parcul Copiilor, B-dul G-ral Dragalina și B-dul Decebal. Conține P-ța George Enescu și Palatul Cultural.
 - Quartal 27 mărginit de Palatul cultural, digul de protecție al Mureșului mal drept, Hotel Parc și B-dul G-ral Dragalina. Conține Parcul Copiilor.
 - Quartal 28 mărginit de Parcul Copiilor, digul de protecție al Mureșului mal drept, P-ța Moise Nicoară și B-dul G-ral Dragalina. Conține Hotel Parc.
 - Quartal 29 mărginit de Hotel Parc, digul de protecție al Mureșului mal drept, rambleul podului Decebal și B-dul G-ral Dragalina. Conține P-ța Moise Nicoară.
 - Quartal 30 mărginit de străzile Gheorghe Lazăr, Dacilor, Mozart și B-dul G-ral Dragalina. Conține Liceul Dimitrie Țichindeal.
 - Quartal 31 mărginit de străzile Mozart, Splaiul Toth Șandor, Calea Romanilor, P-ța Arenei.
 - Quartal 51 mărginit de străzile Calea Romanilor, Splaiul Mureșului, Mucius Scaevola și P-ța Arenei.

• **Descrierea caracterului general al S.I.R. 6**

Funcțiunile cuprinse în S.I.R. 6 sunt rezidențială, social-culturală, administrativă, comercială și de recreere.

• **Expunerea la riscuri naturale**

Cu riscuri indirecte de inundație.

• **Asigurarea compatibilității funcțiunilor**

- Destinația terenurilor reprezintă, în sensul prezentului RLU - P.U.Z.C.P., modul de utilizare a acestora, conform funcțiunii prevăzute în reglementările cuprinse în planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, aprobate conform legii.
- Funcțiunile urbane reprezintă activități umane specifice care se desfășoară într-o localitate, într-o anumită perioadă de timp, localizate teritorial și definite de indicatori spațiali și indicatori de funcționare.
- Țesutul urban reprezintă structura unei zone, teritoriu sau localitate constituită în timp, cu particularități ce țin de funcțiunea specifică dominantă, tradiția culturală, condițiile de mediu, și care e definită de configurația parcelelor și a tramei stradale, distribuția spațiilor publice și a spațiilor private, volumetrie și modalități de ocupare a parcelelor de construcții etc.
- Identificarea compatibilității dintre destinația construcțiilor propuse (inclusiv terenul aferent) și funcțiunea dominantă a zonei în care urmează a fi amplasate se face, în situația autorizării directe, pe baza prezentului RLU -P.U.Z.C.P. prin analiza raportului între construcția propusă și structura funcțională a zonei.
- Integrarea în zonă a construcțiilor noi se va face cu respectarea și corelarea atât a regulilor de bază privind ocuparea terenului, cât și a celor privind amplasarea și conformarea construcțiilor, în acord cu destinația acestora.

• **Posibilități maxime de ocupare a terenului, procentul de ocupare a terenului (POT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

• **Posibilități maxime de utilizare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului (CUT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Dispoziții finale**

În funcție de starea de degradare generală a obiectivelor, precum și în funcție de poziția acestora în cadrul zonei protejate propuse, în sensul celor impuse de litera și spiritul RLU aferent ca act de autoritate al administrației publice locale, P.U.Z.C.P. prevede măsurile de reabilitare, renovare și restaurare a fondului construit existent.

2.7. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 7

- S.I.R. 7 conține 1 quartal și anume:
 - Quartal 56 toată suprafața din Aradul Nou, pe malul stâng al râului Mureș, în interiorul limitei propuse a zonei protejate, de-o parte și de alta a Căii Timișorii, de la podul Traian până la Str. Ștefan cel Mare.

- **Descrierea caracterului general al S.I.R. 7**

Funcțiunile cuprinse în S.I.R. 7 sunt rezidențială, social-culturală, administrativă și comercială.

- **Expunerea la riscuri naturale**

Fără riscuri naturale.

- **Asigurarea compatibilității funcțiilor**

- Destinația terenurilor reprezintă, în sensul prezentului RLU - P.U.Z.C.P., modul de utilizare a acestora, conform funcțiunii prevăzute în reglementările cuprinse în planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, aprobate conform legii.

- Funcțiunile urbane reprezintă activități umane specifice care se desfășoară într-o localitate, într-o anumită perioadă de timp, localizate teritorial și definite de indicatori spațiali și indicatori de funcționare.

- Țesutul urban reprezintă structura unei zone, teritoriu sau localitate constituită în timp, cu particularități ce țin de funcțiunea specifică dominantă, tradiția culturală, condițiile de mediu, și care e definită de configurația parcelelor și a tramei stradale, distribuția spațiilor publice și a spațiilor private, volumetrie și modalități de ocupare a parcelelor de construcții etc.

- Identificarea compatibilității dintre destinația construcțiilor propuse (inclusiv terenul aferent) și funcțiunea dominantă a zonei în care urmează a fi amplasate se face, în situația autorizării directe, pe baza prezentului RLU -P.U.Z.C.P. prin analiza raportului între construcția propusă și structura funcțională a zonei.

- Integrarea în zonă a construcțiilor noi se va face cu respectarea și corelarea atât a regulilor de bază privind ocuparea terenului, cât și a celor privind amplasarea și conformarea construcțiilor, în acord cu destinația acestora.

- **Posibilități maxime de ocupare a terenului, procentul de ocupare a terenului (POT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Posibilități maxime de utilizare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului (CUT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Dispoziții finale**

În funcție de starea de degradare generală a obiectivelor, precum și în funcție de poziția acestora în cadrul zonei protejate propuse, în sensul celor impuse de litera și spiritul RLU aferent ca act de autoritate al administrației publice locale, P.U.Z.C.P. prevede măsurile de reabilitare, renovare și restaurare a fondului construit existent.

2.8. DISPOZIȚII APLICABILE ÎN S.I.R. 8

- S.I.R. 8 conține 1 quartal și anume:
 - Quartal 57 suprafața de teren mărginită de giratoriul din Subcetate, drumul de acces la podul Micălaca și limita propusă a zonei protejate la est, sud și vest.

- **Descrierea caracterului general al S.I.R. 8**

Funcțiunea cuprinsă în S.I.R. 8 este rezidențială.

- **Expunerea la riscuri naturale**

Riscuri indirecte de inundație.

- **Asigurarea compatibilității funcțiilor**

- Destinația terenurilor reprezintă, în sensul prezentului RLU - P.U.Z.C.P., modul de utilizare a acestora, conform funcțiunii prevăzute în reglementările cuprinse în planurile de urbanism și amenajarea teritoriului, aprobate conform legii.

- Funcțiunile urbane reprezintă activități umane specifice care se desfășoară într-o localitate, într-o anumită perioadă de timp, localizate teritorial și definite de indicatori spațiali și indicatori de funcționare.

- Țesutul urban reprezintă structura unei zone, teritoriu sau localitate constituită în timp, cu particularități ce țin de funcțiunea specifică dominantă, tradiția culturală, condițiile de mediu, și care e definită de configurația parcelelor și a tramei stradale, distribuția spațiilor publice și a spațiilor private, volumetrie și modalități de ocupare a parcelelor de construcții etc.

- Identificarea compatibilității dintre destinația construcțiilor propuse (inclusiv terenul aferent) și funcțiunea dominantă a zonei în care urmează a fi amplasate se face, în situația autorizării directe, pe baza prezentului RLU -P.U.Z.C.P. prin analiza raportului între construcția propusă și structura funcțională a zonei.

- Integrarea în zonă a construcțiilor noi se va face cu respectarea și corelarea atât a regulilor de bază privind ocuparea terenului, cât și a celor privind amplasarea și conformarea construcțiilor, în acord cu destinația acestora.

- **Posibilități maxime de ocupare a terenului, procentul de ocupare a terenului (POT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Posibilități maxime de utilizare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului (CUT)**

Conform ART. 15 din prezentul RLU - P.U.Z.C.P. și a datelor tehnice din TABEL CARTARE – Indicatori urbanistici pentru fiecare quartal în parte.

- **Dispoziții finale**

În funcție de starea de degradare generală a obiectivelor, precum și în funcție de poziția acestora în cadrul zonei protejate propuse, în sensul celor impuse de litera și spiritul RLU aferent ca act de autoritate al administrației publice locale, P.U.Z.C.P. prevede măsurile de reabilitare, renovare și restaurare a fondului construit existent.

PROIECT ARAD

arhitectură & inginerie

310133 ARAD - ROMÂNIA

bd. DECEBAL NR. 2

tel. +4-0257.280.286

fax: +4-0257.280.848

e-mail: proiect@inext.ro

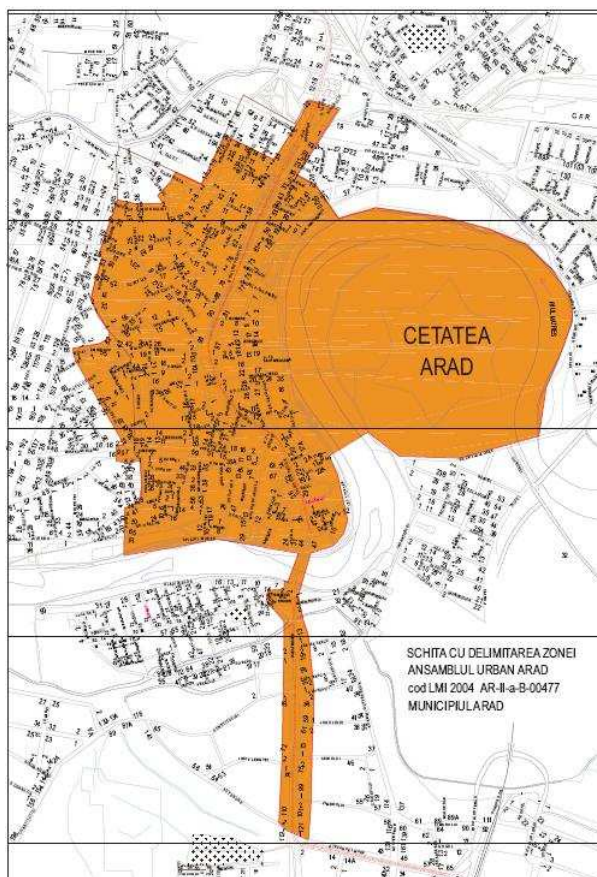
www.proiect-arad.ro

Societate comercială pe acțiuni • Cod RC Arad: J/02/304/1991 • CIF:RO1687590

Beneficiar:

MUNICIPIUL ARAD

FOAIE DE GARDĂ

PROIECT NR.: 39027

P.U.Z.C.P. **ZONA MONUMENTE PROTEJATE ARAD**

VOLUMUL III: STUDII DE FUNDAMENTARE ASUPRA ANSAMBLULUI URBAN ARAD

PROIECT ARAD
arhitectură & inginerie
Cod RC Arad: J/02/304/1991
CIF: RO 168759C
310133 ARAD-RO Decebal 2
tel.: +4-0257.280.286
fax: +4-0257.280.848
e-mail: proiect@next.rc
www.proiect-arad.rc

proiect nr.: 39.027
faza: P.U.Z.C.P.
beneficiar: MUNICIPIUL ARAD.
denumire proiect: ZONA MONUMENTE PROTEJATE ARAD
conținut volum: VOLUM III – STUDII DE FUNDAMENTARE

FIȘĂ DE RESPONSABILITĂȚI

a. ÎNSUȘIREA DOCUMENTAȚIEI:

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ARAD

Primar: ing. GHEORGHE FALCĂ

Arhitect Șef: arh. RADU DRĂGAN

SC PROIECT ARAD SA

Director general: arh. GHEORGHE SECULICI

Șef proiect: arh. DANA TUDOR

b. COLECTIV DE ELABORARE:

Studiu istoric, Urbanism și amenajarea teritoriului:

arh. DANA TUDOR

arh. ELISABETA COSMA

arh. IOAN HĂPRIAN

Date de evidență fond construit pe baza ridicării topografice și cadastrale recepționată de la Primăria Municipiului Arad:

teh. AURELIA BALAS

c. COLABORATORI:

Studiu istoric general: Prof. GHEORGHE LANEVSCHI

Studiu sistem urban de spații verzi: Grădinar șef ing. ELVIRA ACHIM

d. EDITARE

Tehnoredactare: RODICA PAP

Întocmit,

arh. DANA TUDOR

proiect nr.: 39.027
faza: P.U.Z.C.P.
beneficiar: MUNICIPIUL ARAD.
denumire proiect: ZONA MONUMENTE PROTEJATE ARAD
conținut volum: VOLUM III – STUDII DE FUNDAMENTARE

BORDEROU DE VOLUME

VOLUM I: MEMORIUL GENERAL

PIESE SCRISE

PIESE DESENATE

VOLUM II: REGULAMENTUL LOCAL DE URBANISM

PIESE SCRISE

PIESE DESENATE

VOLUM III: STUDII DE FUNDAMENTARE ASUPRA ANSAMBLULUI URBAN ARAD

PIESE SCRISE

PIESE DESENATE

A. STUDIUL ISTORIC ZONAL

B. STUDIUL SISTEMULUI URBAN DE SPAȚII VERZI ÎN LIMITA ANSAMBLULUI URBAN ARAD

C. STUDIUL ZONELOR DE PROTECȚIE ALE MONUMENTELOR ISTORICE ÎNSCRISE ÎN LISTA MONUMENTELOR ISTORICE 2004

D. DATE DE EVIDENȚĂ FOND CONSTRUIT

Întocmit,
arh. DANA TUDOR

BORDEROUL VOLUMULUI III

STUDII DE FUNDAMENTARE ASUPRA ANSAMBLULUI URBAN ARAD

A. STUDIUL ISTORIC ZONAL

PIESE SCRISE:

FOAIE DE GARDĂ.....	1
FIȘA DE RESPONSABILITĂȚI	2
BORDEROU DE VOLUME	3
BORDEROUL VOLUMULUI III.....	4
A. STUDIUL ISTORIC ZONAL ANSAMBLUL URBAN ARAD	10
I. NOTĂ METODICĂ GENERALĂ	10
1. DESCRIEREA OBIECTIVELOR ȘI LIMITELOR STUDIULUI	10
2. DESCRIEREA METODEI ȘI DIRECȚIILOR DE CERCETARE	13
3. EVIDENȚIEREA SURSELOR DOCUMENTARE, ICONOGRAFICE, CARTOGRAFICE	13
4. PREZENTAREA ECHIPEI DE CERCETARE DUPĂ SPECIALITATE	14
5. PREZENTAREA CRITICĂ A BIBLIOGRAFIEI GENERALE	14
6. PREZENTAREA STUDIILOR ANTERIOARE PE CARE SE BAZEAZĂ CERCETAREA.....	14
II. ANALIZA EVOLUȚIEI ȘI CARACTERISTICILOR TERITORIULUI STUDIAT	16
1. DESCRIEREA OBIECTIVELOR ȘI LIMITELOR STUDIULUI	16
2. DATE ISTORICE IMPORTANTE, EVENIMENTE ISTORICE ÎN TERITORIUL STUDIAT	16
a. Istoricul teritoriului studiat în raport cu localitatea în care se situează	16
b. Evoluția structurii etnice, a ocupațiilor populației, a caracterului funcțional	16
c. Evoluția reglementărilor edilitare și urbanistice	16
d. Evoluția tramei stradale și a parcelarului.....	16
e. Evoluția fondului construit	16
f. Concluzii referitoare la evoluția teritoriului studiat	16
3. PREZENȚE ARHEOLOGICE ÎN TERITORIUL STUDIAT	40
4. MONUMENTE ISTORICE, VALORI DE PATRIMONIU CULTURAL DE INTERES NAȚIONAL	41
5. ANALIZA CARACTERISTICILOR ȚESUTULUI URBAN	46
a. Analiza tramei stradale: vechime, caracteristici (formă, dimensiuni, utilizări).....	46
b. Analiza parcelarului: vechime, caracteristici (formă, dimensiuni, utilizări)	46
c. Analiza legăturilor dintre acestea (lungimea aliniamentelor, mod și grad de ocupare a parcelelor, retrageri față de aliniament, accese)	46
d. Analiza caracteristicilor funcționale	46
e. Analiza fondului construit	46
f. Concluzii referitoare la caracteristicile țesutului urban	46
III. ZONE ȘI SUBZONE ISTORICE DE REFERINȚĂ	54
1. PREZENTAREA CARACTERISTICILOR ZONELOR ISTORICE DE REFERINȚĂ- DEFINITE PRIN PUG- DE PE TERITORIUL STUDIAT ȘI A PREVEDERILOR CARE SE REFERĂ LA ACESTEA.....	54

2.	DEFINIREA ȘI DELIMITAREA SUBZONELOR ISTORICE DE REFERINȚĂ, ÎN FUNCȚIE DE MODUL DE DEZVOLTARE ȘI DE CARACTERISTICILE ȚESUTULUI URBAN	76
3.	ZONELE ȘI SUBZONELE ISTORICE DE REFERINȚĂ DIN TERITORIUL STUDIAT	76
	a. Listarea zonelor de referință, după caracteristicile acestora	76
	b. Schemă cu evidențierea subzonelor istorice de referință (limite, tipuri)	76
4.	DEFINIREA TIPULUI DE PROTECȚIE NECESAR FIECĂREI SUBZONE, ÎN FUNCȚIE DE CARACTERISTICILE ACESTEIA	84
5.	DEFINIREA MODULUI ȘI GRADULUI DE DEZVOLTARE POSIBIL FIECĂREI SUBZONE	84
IV.	IDENTIFICAREA VALORILOR DE PATRIMONIU CONSTRUIT	87
1.	IDENTIFICAREA CONSTRUCȚIILOR VALOROASE	87
2.	IDENTIFICAREA AMENAJĂRILOR VALOROASE	87
3.	IDENTIFICAREA SPAȚIILOR ȘI PERSPECTIVELOR VALOROASE	88
4.	DATE SEMNIFICATIVE REFERITOARE LA CONSTRUCȚII ȘI AMENAJĂRI	88
5.	CONCLUZII REFERITOARE LA ELEMENTELE CARE NECESITĂ PROTECȚIE ȘI LA NATURA PROTECȚIEI	88
V.	STABILIREA MODULUI DE CONSTRUIRE ÎN TERITORIUL STUDIAT	88
1.	STABILIREA ELEMENTELOR PROTEJATE ȘI A METODELOR DE PROTECȚIE ALE ACESTORA	88
	a. Descrierea metodei de selectare a elementelor protejate	88
	b. Caracteristici ale elementelor protejate	89
	c. Elemente protejate, după tip, grad de protecție, intervenții permise	89
2.	ELEMENTE PROTEJATE DIN PERIMETRUL PUZ	89
	a. Listare după tip, grad de protecție și intervenții permise:	89
	a.1. Imobile protejate cu titlul de monumente istorice	89
	a.2. Imobile protejate prin apartenența la zone de protecție ale monumentelor istorice	89
	a.3. Imobile protejate prin PUZ+RLU	89
	a.4. Spații publice protejate (sau componente ale acestora)	89
	a.5. Alte elemente protejate (plantații interioare, împrejurimi, decorații)	89
	b. Propuneri de includere a unor imobile în Lista monumentelor istorice	89
	c. Elemente de gestiune și reglementare care decurg din SIZ	89
3.	ANALIZA POTENȚIALULUI DE DEZVOLTARE A FIECĂREI SUBZONE	89
4.	STABILIREA MODULUI DE CONSTRUIRE PERMIS ÎN TERITORIUL STUDIAT PENTRU TOATE IMOBILELE, ÎN FUNCȚIE DE PUNEREA ÎN VALOARE A ELEMENTELOR PROTEJATE ȘI DE OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE ALE TERITORIULUI	89
B.	STUDIUL SISTEMULUI URBAN DE SPAȚII VERZI ÎN LIMITA ANSAMBLULUI URBAN ARAD	90
C.	STUDIUL ZONELOR DE PROTECȚIE ALE MONUMENTELOR ÎNSCRISE ÎN LISTA MONUMENTELOR ISTORICE 2004	104
D.	DATE DE EVIDENȚĂ FOND CONSTRUIT	128

ANEXE:

1. „Aradul de-a lungul timpului- Studiul istoric în limita Ansamblului Urban Arad”, prof. Gheorghe Lanevschi, 2008

PIESE DESENATE:

- 01 SIZ** 10 ETAPE DE REFERINȚĂ ÎN EVOLUȚIA ARADULUI
- 02 SIZ** 10 ETAPE DE REFERINȚĂ ÎN EVOLUȚIA ARADULUI
- 03 SIZ** 10 ETAPE DE REFERINȚĂ ÎN EVOLUȚIA ARADULUI

B. STUDIUL SISTEMULUI URBAN DE SPAȚII VERZI ÎN LIMITA ANSAMBLULUI URBAN ARAD

PIESE SCRISE:

„Sistemul urban de spații verzi în cadrul PUZ- MONUMENTE PROTEJATE ARAD” grădinar șef ing. Elvira Achim, 2008

C. STUDIUL ZONELOR DE PROTECȚIE ALE MONUMENTELOR ISTORICE ÎNSCRISE ÎN LISTA MONUMENTELOR ISTORICE 2004

PIESE SCRISE:

1. Tabel descriere zone de protecție propuse.....104

PIESE DESENATE:

01 M	PLAN COORDONATOR LIMITE PROTECȚIE MONUMENTE ISTORICE ÎNSCRISE ÎN LMI 2004
02 M	PLAN ZONE DE PROTECȚIE PROPUSE PENTRU MONUMENTE ISTORICE ÎNSCRISE ÎN LMI 2004
02 M-1	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt.143.
02 M-2	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 149.
02 M-3	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 150.
02 M-5	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 152.
02 M-6	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 154.
02 M-7	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 155.
02 M-8	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 156.
02 M-9	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 157.
02 M-10	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 159.
02 M-11/12	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 160 și 161.
02 M-13	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 162.
02 M-14	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 163.
02 M-15	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 164.
02 M-16	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 165.
02 M-17	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 166.
02 M-18	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 167.
02 M-19	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 168.
02 M-20	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 169.
02 M-21	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 170.
02 M-22	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 177.
02 M-23	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 178.
02 M-24	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 179.
02 M-25	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 180.

02 M-26	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 181.
02 M-27	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 182.
02 M-28	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 183.
02 M-29	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 184.
02 M-30	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 185.
02 M-31	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 186.
02 M-32	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 187.
02 M-33	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 188.
02 M-34	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 189.
02 M-35	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 190.
02 M-36/37	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 191 și 192.
02 M-38/39/40	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 193, 194 și 195
02 M-41/42	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 196 și 197.
02 M-43	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 198.
02 M-44	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 199.
02 M-45	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 200.
02 M-46	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 201.
02 M-47/48	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 202 și 203.
02 M-49	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 204.
02 M-50	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 205.
02 M-51	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 206.
02 M-52	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 207.
02 M-53	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 208.
02 M-54	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 209.
02 M-55	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 210.
02 M-56	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 211.
02 M-57	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 212.
02 M-58	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 213.
02 M-59	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 214.
02 M-60	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 215.
02 M-61	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 216.
02 M-62/63	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 217 și 218.
02 M-64	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 219.
02 M-65	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 220.
02 M-66/68	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 221 și 223.
02 M-67	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 222.
02 M-69	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 224.
02 M-70	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 225.

02 M-71	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 226.
02 M-72	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 227.
02 M-73	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 228.
02 M-74/75	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 229 și 230.
02 M-76/77	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 231 și 232.
02 M-78	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 233.
02 M-79	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 234.
02 M-80	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 235.
02 M-81	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 236.
02 M-82	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 237.
02 M-83	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 238.
02 M-84	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 239.
02 M-85	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 240.
02 M-86	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 241.
02 M-87	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 242.
02 M-88	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 243.
02 M-89	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 244.
02 M-90	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 245.
02 M-91/92	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 246 și 247.
02 M-93	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 248.
02 M-94	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 249.
02 M-95	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 250.
02 M-96	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 251.
02 M-97	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 252.
02 M-98/100	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 253 și 255.
02 M-99/101	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 254 și 256.
02 M-102	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 257.
02 M-103	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 259.
02 M-104	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 260.
02 M-105	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 377.
02 M-106	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 379.
02 M-108/109/110/111/112	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 381, 382, 383, 384, 385.
02 M-113	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 386.
02 M-114	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 401.
02 M-115	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 402.
02 M-116	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 403.
02 M-117	ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 404.

-
- 02 M-118** ZONA DE PROTECȚIE M.I. nr. crt. 406.
- 03 M** PLAN LIMITE DE PROTECȚIE 100 m de la limita parcelei cadastrale a MONUMENTELOR ISTORICE ÎNSCRISE ÎN LMI 2004
- 04 M** COMPARAȚIE între LIMITE DE PROTECȚIE 100 m considerate de la limita parcelei cadastrale și de la imobilele construcții ale MONUMENTELOR ÎNSCRISE ÎN LMI 2004

D. DATE DE EVIDENȚĂ FOND CONSTRUIT

PIESE SCRISE:

2. Tabel cartare numere poștale

PIESE DESENATE:

01 DE DOMENIUL AFERENT STRĂZILOR; CARTARE NUMERE POȘTALE

02 DE CARTAREA FONDULUI CONSTRUIT; CORPURI PRINCIPALE ȘI ANEXE

Întocmit,

arh. DANA TUDOR

A. STUDIU ISTORIC ZONAL ANSAMBLUL URBAN ARAD

I. NOTĂ METODICĂ GENERALĂ

1. DESCRIEREA OBIECTIVELOR ȘI LIMITELOR STUDIULUI

Prezenta documentație se referă la **Ansamblul Urban Arad- cod LMI 2004: AR-II-a-B-00477** și este inițiativa administrației publice locale- Primăria Municipiului Arad. Conform Temei-program, elaborată de Serviciul Urbanism și perfectată împreună cu elaboratorul P.U.Z.C.P., **obiectivele de bază sunt:**

- Analiza tipologică a totalității fondului construit existent (la data nominală a contractului) în cadrul ariei Ansamblului Urban Arad- cod LMI 2004: AR-II-a-B-00477
- Definirea categoriilor de intervenții ce se vor realiza ulterior aprobării prezentei documentații P.U.Z.C.P. ca urmare a zonificării Ansamblului Urban Arad
- Reguli de construire specifice pentru fiecare mediu tematic, pentru fiecare element component și pentru fiecare cvartal de construcții în parte, în conformitate cu legile, normele și normativele în vigoare.

Scopul final este:

- Obținerea primului instrument urbanistic tradițional cu referire la Ansamblul Urban Arad
- Integrarea prevederilor P.U.Z.C.P. în procesele administrative actuale și și viitoare pe termen mediu și lung
- Asigurarea controlului administrației publice locale și a tuturor factorilor interesați în zonă asupra modului de gestionare a cadrului fizic existent în Ansamblul Urban Arad, prin conservare, construire și/sau asanare
- Constituirea unei baze reale pentru viitorului Plan Strategic al „Centrului Istoric” al Aradului, ținându-se cont și de proiectul „Strategia de Dezvoltare a Municipiului Arad 2007-2013/2013-2020” aprobat prin HCLM nr. 26 în 26.02.2008

Ținând cont de aderarea României la Uniunea Europeană, elaboratorul P.U.Z.C.P. vizează ca acest instrument tradițional de planificare urbanistică să se supună și ultimelor decizii de planificare strategică europeană

- ➔ **Strategia de la Lisabona (Agenda Lisabona)- martie 2000- sustenabilitate, inovație, reînnoire socială și economică**
- ➔ **Strategia de la Gothenburg- 2001- reducerea degradării mediului și consumului de resurse din dezvoltarea economică și socială**
- ➔ **Programul INTERREG IV C- aprobat de Comisia Europeană în 11 septembrie 2007- pentru coeziunea sectorială interregională**
- ➔ **Carta de la Leipzig pentru Orașe Europene Durabile- aprobată cu ocazia reuniunii informale a miniștrilor europeni responsabili cu dezvoltarea urbană și coeziunea teritorială- Leipzig 24-25 mai 2007**
- ➔ **Comunicatul de presă- 2-2007 din 11 septembrie 2007 al Consiliului Arhitecților din Europa (CAE)- privind Strategia în Construcții a Comisiei Europene- calitatea arhitecturii este un element esențial al trecutului, prezentului și viitorului orașelor europene**

Prin programul european **Project 3.2**, prognozele pe termen mediu și lung asupra dezvoltării Europei Unite s-au realizat de către **ESPON (European Spatial Planning Observation Network- entitate de cercetare înființată de CE**

în 1997), tratând evoluțiile teritoriale diferite ale statelor membre și parteneri din 2015 până în 2030. Aceste studii au stat la baza Conceptului European de Dezvoltare Spațială, deci și a politicilor de coeziune sectorială.

Ansamblul Urban Arad- cod LMI 2004: AR-II-a-B-00477, ca zonă construită protejată, în forma actuală, a fost instituit prin Ordinul MCC nr. 2.682 / 2003 (inclusiv Lista Monumentelor Istorice)- M.O. 448/2003, modificat prin Ordinul MCC nr. 2807 / 2003 (inclusiv Anexa nr.1- Lista Monumentelor Istorice- modificări și completări)- M.O. 709/2003. Ambele Ordine ale MCC s-au emis ca urmare a prevederilor Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice.

Astfel, conform Listei Monumentelor Istorice 2004- cu modificări și completări, **Ansamblul Urban Arad** are următoarele descrieri:

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresă
148	AR-II-a-B-00477	Ansamblul urban Arad	municipiul Arad	De la culeea N a podului Traian spre V, pe malul N al râului Mureș până la Str. Putnei, Str. Remus, Str. Alexici Nicola (inclusiv Piața Sârbească), Str. Kogălniceanu M., Str. Ceikovski P. I. cu prelungirea ei peste Str. Vârful cu Dor și Str. Transilvanei spre NE, Str. Eminescu Mihai, Str. Episcopiei, Str. Caragiale I.L., Str. Sibii Dorel, Str. Cotruș Aron, Str. Balint Simion, Str. Coșbuc G. spre NV, traversarea spre N la marginea incintei Spitalului Municipal, Str. Ghiba Birta Elena spre E, Bd. Doinaș Augustin, Str. Mureșeanu Andrei, spre N de-a lungul Bd. Revoluției până la Piața Drapelului, spre E Str. Brătianu I. C., până la malul de N al Mureșului, bucla Mureșului (care înconjoară Cetatea Aradului) în amonte, până la podul Cetății, spre V pe Str. Popa Eugen până în dreptul Str. 9 Mai, spre SV Splaiul Toth Sandor până la podul Traian. La S, Calea Timișorii până la intersecția cu Str. Ștefan cel Mare și Str. Ady Endre.

Conform studiilor de fundamentare întreprinse în cadrul elaborării PUZCP:

- ❖ **Stabilirea zonelor de protecție a imobilelor înscrise în lista monumentelor istorice 2004**
- ❖ **„ARADUL DE-A LUNGUL TIMPULUI; STUDIUL ISTORIC ÎN LIMITA ANSAMBLULUI URBAN ARAD”, autor prof. Gheorghe LANEVSCHI, 2008**
- ❖ **Căi de comunicație rutieră existente**
- ❖ **Căi de comunicație pietonală existente**
- ❖ **Spații verzi existente**
- ❖ **Regim de înălțime construcții existente**
- ❖ **Utilizarea imobilelor existente**

❖ Rețele și instalații edilitare existente

s-a propus modificarea limitei Ansamblului Urban Arad astfel:

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresă modificată PUZCP 2007-2009
148	AR-II-a-B-00477	Ansamblul urban Arad	municipiul Arad	De la culeea N a podului Traian spre V , pe malul N al râului Mureș până în spatele proprietăților aferente frontului estic al Căii Andrei Șaguna, traversând Str. Mărășești- Str. O.Goga- Str. E.G.Birta-Str. I. Marșieu- Str. A. Mureșanu (excluzând zonele ocupate de locuințe colective); La N incluzând frontul proprietăților aferente Str. A. Mureșanu și cele aferente frontului vestic al Bd. Revoluției, traversează Str. C. Coposu și cuprinde lacul, imobilul Lic. Sabin Drăgoi, Palatul CFR și se întoarce spre C-lea Iuliu Maniu prin spatele proprietăților aferente frontului estic al Bd. Revoluției și traversează Str. A. Russo-Str. C. Davilla, înglobând proprietățile aferente ale frontului nordic și vestic al str. I.C. Brătianu; La E continuă incluzând digul de-alungul albiei majore a Râului Mureș (care înconjoară Cetatea Aradului) în amonte, până la podul Cetății, înglobează proprietăți de pe Str. R. de la Afumați până la colțul Str. Cezar și traversează Str. Infanteriei, Râul Mureș în drept cu Str. Zdrenjanin și preia digul aferent Splaiului T. Sandor până la culeea N a Podului Traian; În S cuprinde Podul Traian și frontul de proprietăți aferente Căii Timișorii (și cel al Str. Castanilor) până la intersecția cu Str. Ady Endre și proprietatea Calea Timișorii nr. 115.

Criteriile reconsiderării limitei Ansamblului Urban Arad sunt atât de natură morfologică în situația actuală a cadrului construit, cât și de natură istorică a evoluției acestuia. Criteriile sunt:

- Continuitatea țesuturilor urbane istorice
- Continuitatea căilor de comunicație rutieră și pietonală
- Includerea tuturor amenajărilor istorice ce formează cadrul construit și natural într-un areal unitar
- Urmărirea perspectivelor arhitecturale itinerante ca bază a unui turism urban
- Conturarea nucleelor istorice cu valoare arhitecturală și urbanistică valoroase
- Înglobarea zonelor ce au constituit nuclee de dezvoltare urbană de-alungul perioadelor istorice

2. DESCRIEREA METODEI ȘI DIRECȚIILOR DE CERCETARE

Studiul analitic multicriterial se bazează pe studiul situației existente a zonei Ansamblului Urban Arad din punct de vedere:

- morfologic
- al evoluției istorice
- al modului și posibilităților de administrare în domeniul economic-funcțional, în domeniul construcțiilor și urbanismului, dinamicii demografice, social-cultural,

punându-se accent pe:

- cele **126 de obiective**- monumente, ansambluri și situri- cu valoare istorică, arhitecturală, memorială, înscrise în LMI 2004, cuprinse în Ansamblul Urban Arad reconsiderat;
- raportarea analizei la **10 perioade istorice de dezvoltare urbanistică**
- evenimentele istorice ce au condus dezvoltarea urbană în sensul situației existente
- obiectele arhitecturale și artistice ce au materializat urbanizarea așezării Aradului în diferite etape de dezvoltare

Cele 10 perioade istorice de referință sunt:

1. Secolul **XIV-XV**- perioadă definită prin hărți ce reprezintă acea perioadă
2. Secolul **XVII**- după harta Cetății Vechi de la 1724
3. **1707**- Aradul Vechi
4. Până la **1838**- perioadă definită pe baza hărților de la 1765 (Ruttkey) și 1838
5. Până la **1890**- perioadă definită pe baza hărților de la 1866 și 1881 (Mihály)
6. Până la **1947**- pe baza hărților de la 1938 (harta Mun. Arad cu instituții publice și împărțirea orașului) și 1947 (Planul Mun. Arad cu evoluția orașului de T. Morariu)
7. Până la **1964**- pe baza planului de la 1964 (hartă militară)
8. **1964-1975-1990**- pe baza planurilor 1964, 1975 (ridicare topografică reactualizată până în 1990)
9. **1990-1996**- pe baza planului extras din PUG Mun. Arad aprobat în 1996
10. **1996-2005-2013**- pe baza planului extras din PUG Mun. Arad reactualizat 2005 cu reglementări urbanistice

Fiind prima documentație de analiză istorică în ceea ce privește Ansamblul Urban Arad, în raport cu normele metodologice actuale, direcția de cercetare a prins contur în jurul potențialului real de dezvoltare a acestui areal protejat. Potențialul real nu poate fi identificat fără o bună cunoștință asupra faptelor istorice cu privire la problematicile ce formează urbanizarea Aradului. Ca orice instrument tradițional, premergător realizării de investiții, prezenta documentație PUZCP și partea sa de fundamentare poate fi preluat în studii specifice materializării de strategii sectoriale cu scopuri realizabile în etape de timp și interese de dezvoltare. Este evident că efectele globalizării în ultimul deceniu a pus accent pe diversele forme de turism (urban, de afaceri, etc.), însă nu trebuie ca acest criteriu de utilizare a țesutului istoric Arad să fie singura opțiune. Din dezvoltarea Aradului ca urbe rezultă că avem de-a face cu un țesut urban format din sistematizări succesive, cu o demografie complexă, chiar și în stadiul actual de dezvoltare este încă în formare. Ansamblul Urban Arad, raportat la municipiu este foarte amplu, însă exploatat în mod natural, având în vedere și condițiile socio-politice prin care acesta a trecut. Criteriile actuale europene de gestionare a unui mediu urban, în mod special cel istoric, se face după principiul ierarhizării importanței acestuia, în funcție de gradul preocupărilor administrațiilor pentru păstrarea identității acestor spații și cu adaptarea utilizării funcționale specifice perioadelor actuale de dezvoltare. Acest fenomen complex de devenire a spațiilor urbane caracterizează și Ansamblul Urban Arad, căruia îi trebuie atribuit în raport cu scara acestuia utilitatea cea mai potrivită: asigurarea continuității imaginii istorice de marcă și integrarea acesteia societății actuale și viitoare.

Așa cum rezultă și din evoluția istorică sectorială a Aradului, astăzi, prin intermediul PUZCP trebuie să se obțină o zonificare clară a ceea ce arădeanul denumesc „Centrul istoric”, cu utilizări controlate.

3. EVIDENȚIEREA SURSELOR DOCUMENTARE, ICONOGRAFICE, CARTOGRAFICE

SURSE DOCUMENTARE

- ❖ **„ARADUL DE-A LUNGUL TIMPULUI; STUDIUL ISTORIC ÎN LIMITA ANSAMBLULUI URBAN ARAD”, autor prof. Gheorghe LANEVSCHI, 2008**

ce cuprinde o Bibliografie complexă de studii și articole din biblioteca autorului și nu numai, precum și referiri la arhivele din Fondul Primăriei Municipiului Arad, un studiu realizat special în vederea elaborării prezentei documentații PUZCP.

- ❖ „STUDIUL EVOLUȚIEI URBANISTIC-ARHITECTURALE A ORAȘULUI ARAD”, pr.nr. 25000/1.1.3., SC PROIECT ARAD SA, 1994
- ❖ „P.U.Z. ZONA CENTRULUI ISTORIC AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI; ETAPA I/2002 ACTUALIZARE, ANALIZĂ, DIAGNOZĂ; STUDIU ISTORIC”, UAUIM București, 2002
- ❖ „REPERTORIUL ARHEOLOGIC AL MUREȘULUI INFERIOR; I. JUDEȚUL ARAD”, Complexul Muzeal Arad, Institutul de Arheologie și Istoria Artei Cluj-Napoca, Muzeul Banatului Timișoara, 1975-1998

SURSE ICONOGRAFICE

- ❖ COMPLEXUL MUZEAL ARAD
- ❖ DL. GYÖRGY CSAC SIS- colecționar privat

S-a cumulat o serie importantă de imagini începând cu sec. XVIII cu privire la Centrul istoric al Aradului.

SURSE CARTOGRAFICE

- ❖ COMPLEXUL MUZEAL ARAD
- ❖ COLECȚIA SC PROIECT ARAD SA

4. PREZENTAREA ECHIPEI DE CERCETARE DUPĂ SPECIALITATE

Urbanism și amenajarea teritoriului: arh. DANA - CORNELIA TUDOR
 arh. ELISABETA COSMA
 arh. IOAN HĂPRIAN
 teh.des. OTILIA NEAMȚ

Studiu istoric general: Prof. GHEORGHE LANEVSCHI

Studiu sistem urban de spații verzi: Grădinar șef ing. ELVIRA ACHIM

5. PREZENTAREA CRITICĂ A BIBLIOGRAFIEI GENERALE

6. PREZENTAREA STUDIILOR ANTERIOARE PE CARE SE BAZEAZĂ CERCETAREA

Bibliografia generală își are limitele sale urmare a lipsei de informație pentru anumite perioade, având în vedere că ultima monografie a apărut în 1913, așa că perioada interbelică lipsește, iar după 1947 nu a mai existat interes pentru completarea acesteia. Monografia apărută în 1999, din lipsă de spațiu, are doar o succintă prezentare aducând o minimală informație despre evoluția orașului în perioada de după 1913.

Cu toate acestea studiile de fundamentare pe care prezentul PUZCP se bazează cuprind o bibliografie vastă despre istoria și evoluția urbanistic-arhitecturală a Aradului, iar aspectele critice formulate de autori specialiști în domeniile istoriei și urbanismului au făcut ca aceste studii să fie selectate în problematica specială a PUZCP.

Astfel, prezentarea critică a bibliografiei se rezumă la opt studii realizate de autori și colective specializate în: istorie, urbanism și arhitectură și arheologie.

- ❖ „ARADUL DE-A LUNGUL TIMPULUI; STUDIUL ISTORIC ÎN LIMITA ANSAMBLULUI URBAN ARAD”, autor prof. Gheorghe LANEVSCHI, 2008

Studiul face parte integrantă din prezenta documentație PUZCP și a fost special elaborat ca studiu de fundamentare pentru acesta.

Are puternic caracter de monografie a arealului Ansamblului Urban Arad redefinit, fără a trece dincolo de considerațiile deductibile din sursele documentare și din vasta experiență acumulată de autor.

Din descrierea contextului istoric prin care a trecut Aradul și din descrierea intervențiilor realizate asupra imobilelor terenuri și construcții se extrage filmul materializării orașului vechi. Există planuri succesive care să materializeze evoluția orașului și studiul autorului este completat printr-un alt studiu de fundamentare: Evoluția cadrului construit al Municipiului Arad. Cele 10 perioade istorice luate în considerare se bazează pe sursele cartografice, iconografice, de cartofilie și fotografii de epocă și au fost selectate împreună cu autorul.

Studiul „Aradul de-a lungul timpului” are o puternică susținere iconografică, imagini comparative ale diverselor obiective. Punctele de bază ale studiului rămân: prezentarea succesivă a evenimentelor ce marchează istoric Aradul, descrierea deciziilor politice, economice și sociale, descrierea figurilor marcante ale orașului și a modelelor de administrare ale acestuia, precum și descrierea imobilelor și a sistemelor urbane de infrastructură cu marcarea însemnătății acestora în urbanistica arădeană.

❖ **„STUDIUL EVOLUȚIEI URBANISTIC-ARHITECTURALE A ORAȘULUI ARAD”, pr.nr. 25000/1.1.3., SC PROIECT ARAD SA, 1994**

Realizat odată cu primele reglementări în domeniul evidenței patrimoniului național și local, studiul din 1994 este foarte bine structurat pe capitole determinante pentru evoluția urbanistic-architecturală a orașului Arad, evoluție documentată din studii ale istoricilor specializați în istoria arhitecturii românești.

Nota aparte dată de autorul studiului- arh. Emil Anghel, provine din capacitatea arhitectului de a structura și ierarhiza problematicile specifice meseriei de urbanist. Din punct de vedere istoric, studiul se concentrează, așa cum anunță, doar pe evenimentele relevante în dezvoltarea urbanistică, însă introducerea de criterii de delimitare a zonelor cu valoare arhitectural-urbanistică și „citirea” hărților istorice este o noutate în materie.

Datele referitoare la situația existentă din 1994 cu privire la folosința imobilelor este deja istorie, însă la vremea respectivă concluzia studiului „Cunoașterea evoluției orașului este indispensabilă proiectării urbane pentru cunoașterea regulilor care stau la baza cristalizării Aradului de azi. Fără să se țină cont de aceste legități, proiectarea urbană este lipsită de șansa de a fi viabilă” este o concluzie foarte realistă.

❖ **„P.U.Z. ZONA CENTRULUI ISTORIC AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI; ETAPA I/2002 ACTUALIZARE, ANALIZĂ, DIAGNOZĂ; STUDIU ISTORIC”, UAUIM București, 2002**

Precursor al anexelor 1 și 3 din „Metodologia de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate (PUZCP)”- Ordin 562/2003- MTCT, studiul istoric pentru PUZ Zona centrului istoric al Mun. București deține date foarte exacte cu privire la tema studiată. Analiza și diagnoza realizată sunt enunțate în spiritul obținerii de aspecte metodologice cu privire la tratarea cadrului construit în totalitatea lui: imobile construcții, infrastructură, indici constructivi și indicatori urbanistici. Definierea identității culturale extrasă din elementele incifrate ale cadrului construit existent este elementul de noutate în raport cu documentațiile enumerate mai sus.

❖ **„REPERTORIUL ARHEOLOGIC AL MUREȘULUI INFERIOR; I. JUDEȚUL ARAD”, Complexul Muzeal Arad, Institutul de Arheologie și Istoria Artei Cluj-Napoca, Muzeul Banatului Timișoara, 1975-1998**

Din Repertoriul arheologic al Județului Arad s-au extras date cu privire la Municipiul Arad, în special cele legate de zona de studiu. Toate șanierele arheologice au fost executate în timpul altor lucrări de construire sau descoperiri accidentale. Nu s-a efectuat nici un studiu arheologic de anvergură în acest scop. Cu toate acestea se pot extrage datele necesare fiecărei perioade istorice pentru Municipiul Arad.

Studiul în sine oferă date prețioase pentru elaborarea PUZCP într-un domeniu prea puțin exploatat în România.

❖ **„PUZ ZONA CENTRALĂ ARAD”, Volum I- Memoriu general- Studiul actual al dezvoltării urbanistice (situația existentă), pr.nr. 29123/, SC PROIECT ARAD SA, 1998**

Acest studiu urbanistic a fost realizat pe o parte din zona centrală a Municipiului Arad, însă datorită sistemului de cartare bine pus la punct și care a urmărit toate aspectele fondului construit și al echipării edilitare, constituie și astăzi o sursă reală de informații și mod de elaborare. Din anumite considerente, la data elaborării acestuia nu s-a putut finaliza în propuneri urbanistice propriu-zise, însă cuprinde recomandări cu privire la obiective arhitecturale ce se pot clasifica monumente istorice. Relaționat cu acest studiu prezenta documentație PUZCP ce nu aduce nici o modificare asupra obiectivelor înscrise în LMI 2004, ia în considerare obiectivele propuse în studiul din 1998 și tratează ansamblul ca un obiectiv clasat în sine, inclusiv fondul construit valoros.

❖ **„ARAD patrimoniul cultural construit/the heritage”, autor prof. Gheorghe LANEVSCHI și arh. János ÚJJ, Editură și Tipografie BRUMAR, Timișoara 2007**

O ediție foarte reușită de ilustrare de obiective ce fac parte din patrimoniul construit, clasate sau nu ca monumente istorice. Ilustrațiile sunt însoțite de o mică biografie istorică a obiectivelor prezentate. Relaționat cu PUZCP, această prezentare întărește condiția fondului construit cuprins în Ansamblul Urban Arad de interdependență în cadrul țesutului urban.

❖ **„CURS DE CONSTRUCȚIA ORAȘELOR”, autor prof.arh. Radu LAURIAN, I.A. „Ion Mincu”- Catedra de Construcția Orașelor, Ed. Tehnică, București 1956**

Bază a normativelor actuale de planificare teritorială și urbană, cursul de construcția orașelor al prof. arh. Radu Laurian este actual, iar cei interesați pot și astăzi să-l utilizeze. Deși ediția de față este din 1956, cursul reflectă și modul de implementare a lucrărilor urbanistice interbelice, o perioadă destul de vagă în memoria colectivă a arădenilor. PUZCP ilustrează în cele 10 etape de evoluție a Aradului și perioada interbelică și se accentuează faptul că au existat planificări teritoriale ale epocii respective, însă neconcretizate conform normelor tehnice în vigoare la acea dată- datorită începerii celui de-al Doilea Război Mondial și a crizei ulterioare acestuia.

❖ **„LEXICON ILUSTRAT DE ARHITECTURĂ MODERNĂ”, Ed. Tehnică, București 1969- pentru „Construcția orașelor”, pag. 105-113, autor Hubert Hoffmann**

Este o sursă universală de date prezentate în mod critic raportat la evenimente, ideologii și modalități de exprimare a planificării urbane și a arhitecturii. Construcția orașelor completează cursul menționat anterior și întărește sensul normat al planificării urbane.

II. ANALIZA EVOLUȚIEI ȘI CARACTERISTICILOR TERITORIULUI STUDIAT

1. DESCRIEREA OBIECTIVELOR ȘI LIMITELOR STUDIULUI

2. DATE ISTORICE IMPORTANTE, EVENIMENTE ISTORICE ÎN TERITORIUL STUDIAT

a. Istoricul teritoriului studiat în raport cu localitatea în care se situează

Teritoriul studiat este **Ansamblul Urban Arad, având 606,4045 ha în forma redefinită**, este cel mai valoros țesut urban construit al Municipiului Arad.

Istoria acestui spațiu înseamnă în fapt istoria Municipiului Arad, în calitate de centru geometric și zona care și astăzi conține cele mai reprezentative funcțiuni administrative, financiare, culturale, sociale, de apărare.

Din sursele documentare rezultă că arealul a ceea ce astăzi reprezintă Municipiul Arad a făcut parte din teritoriile implicate în evenimentele istorice importante. De exemplu la Aradul Nou este atestată prezența legiunii romane a IV-a Flavia Felix (prin descoperirile arheologice- cărămizi romane ștampilate cu însemnele legiunii și fragmentele de „terra sigilata”).

Conform studiului evoluției cadrului construit Arad rezultă *continuitatea în timp* a arealului studiat în paralel cu ceilalți poli de dezvoltare urbană- după 1707: Gai, podgoriile Aradului, Micălaca, Aradul Nou și Sânicolaul Mic. Continuitatea nu se referă doar la cadrul construit, ci și la **mediul social și antropologic multiethnic** pe care s-a „clădit” acest spațiu.

Toate sursele indică arealul actualei „zone centrale” ca „vatra” dezvoltării orașului Arad, prin urmare **primul și cel mai important obiectiv trebuie să fie**

➔ **CONSERVAREA PATRIMONIULUI IMOBIL** oferit de acest ansamblu

Istoricul prezentat în continuare urmărește evoluția Aradului din toate punctele de vedere și este sistematizat ca un studiu ce descrie elemente ce țin de cadrul fizic și de cadrul socio-politic:

- b. Evoluția structurii etnice, a ocupațiilor populației, a caracterului funcțional
- c. Evoluția reglementărilor edilitare și urbanistice
- d. Evoluția tramei stradale și a parcelarului
- e. Evoluția fondului construit
- f. Concluzii referitoare la evoluția teritoriului studiat

1) SECOLUL II-III d.C.

Aradul își are rădăcinile rurale din vremuri imemorabile, acestea transpar începând cu Evul Mediu și se simt și astăzi. De exemplu cartierul Aradul Nou, exceptând centrul, are aspect de sat.

Vechimea locuirii în perimetrul orașului actual este atestată de săpăturile arheologice. Inventarele de obiecte găsite din perioadele bronzului și ale fierului arată că populația se ocupa cu agricultura, creșterea animalelor și unele meșteșuguri primare. Apropierea de marea cetate Ziridava localizată lângă Pecica demonstrează că aceste meleaguri intrau în arealul unui centru dacic important.

Valea Mureșului cunoscută din timpuri străvechi a jucat un rol important și în timpul stăpânirii romane. Deși nu a fost ocupată de romani, regiunea de la Nord de Mureș era în permanență sub influență romană. Aradul Nou, situat la Sudul Mureșului, reprezenta o limită nordică a Imperiului Roman. Pe malul sudic romanii au ridicat puncte militare de pază și control. La Aradul Nou este atestată prezența legiunii a IV-a Flavia Felix, prin cărămizile romane ștampilate cu însemnele legiunii. De asemenea, s-au descoperit fragmente de „terra sigilata” deosebite.

Mureșul era o importantă resursă de hrană, iar lunca lui mlăștinoasă, cu multe insule și brațe secundare, oferea un cadru cu reale posibilități de apărare. Dar Mureșul reprezenta mai ales o principală arteră de transport, folosită din Antichitate. În condițiile unui sistem rudimentar de drumuri, transportul pe apă era rentabil pe vremea romanilor. Se știe că la Apulum, care deținea cea mai largă și diversă producție de marfă din Dacia, transportul pe Mureș cu bărcile și cu plutele era susținut de „collegium nautarum”. În continuare și pe parcursul Evului Mediu, Mureșul a fost folosit drept cale de transport, fiind principalul drum al sării către Balcani și Europa Centrală. Dar nu numai Mureșul a fost un factor determinant ci și sistemul de drumuri de uscat care converg către Arad.

2) SECOLUL X-XVI d.C.

În **secolul al X-lea** teritoriul arădean făcea parte din Voievodatul lui Glad, deci intra în aria etnogenezei românești.

În **secolul al XI-lea** Voievodatul Banatului, din care făceau parte meleagurile arădene, era condus de Alitum, care avea o cetate puternică la Glogovăț (azi comuna Vladimirescu, situată la 7 km de Arad). În **1208** cetatea de pământ de la Glogovăț este pomenită în „Legenda Sfântului Gerard”, fiind distrusă după bătălia dintre Alitum și vasal lui răzvrătit Canadius, susținut de Ștefan I- regele Ungariei.

Trebuie să avem în vedere că în fața tuturor agresiunilor populația autohtonă a adoptat unica șansă de supraviețuire: „apărarea elastică”. Nu întâmplător valea mlăștinoasă a Mureșului, acoperită de păduri dese de stejar, era atât de populată în acele vremuri. Condițiile prielnice apărării precum și importanța Mureșului folosit ca principală cale de transport au determinat concentrarea așezărilor în lungul văii Mureșului.

Tipologia așezărilor rurale de pe Valea Mureșului constă în grupări având ca nucleu case mai concentrate în partea de jos a văii și case înșiruite în lungul văii. Pentru zona Aradului și în prezent predomină două tipuri de sate: de-alungul văii și de-alungul drumului, tipologii specifice celor trei țări române. Vechile case caracteristice pentru această zonă sunt construite din bârne așezate pe bolovani și erau acoperite cu paie, trestie sau șindrilă.

Un fenomen amplu, caracteristic îndeosebi comitatelor vestice ale țării, în Evul Mediu, este legat de „roirea satelor”, însoțită de folosirea aceluiași nume cu mici modificări pentru a desemna mai multe localități. Satul glisează către noi vetre. Fenomenul roirii este legat și de cel al dispariției unor localități, fiind explicabil pentru zona de câmpie- aflată în calea atâtor năvăliri, începând cu cea a tătarilor în **1241**.

1329 este anul atestării prezenței unei așezări premergătoare Aradului de astăzi și anume OROD (Civitas Orodiensis). Așezarea avea prerogativele de oraș regal până la dinastia arpadiană și părea o așezare sortită unei spectaculoase dezvoltări, fapt ce nu s-a confirmat urmare a pierderii, în **secolul al XIV-lea** a prerogativelor amintite, ce au fost primite de Lipova.

Totodată în evul mediu, pe locul actual al **Aradului Nou** se afla localitatea **Apacza** a cărei eparhie semnalată pe la **1332** aparținea de județul Arad. Ocupată de turci în secolul al XVI-lea aceștia construiesc aici în a doua jumătate a secolului amintit, o cetate, zona intrând sub jurisdicție turcă.

Până în secolul al XVI-lea, toate documentele vorbesc doar de Orod.

Începând cu **secolul al XVI-lea** apare și denumirea de Arad, pe lângă cea de Orod, ceea ce determină interpretarea documentelor că existau două localități distincte.

Din această clipă, în perioada ce a urmat, Aradul este semnalat ca o așezare cu aspect mai mult rural, aflată în partea nord-vestică a „cetății vechi”, deci dezvoltat începând cu perioada stăpânirii turcești.

3) SECOLUL XVII d.C.

În timpul stăpânirii turcești Aradul avea aspectul unui sat și avea construcții din lemn. Între 1660 și 1666 la Arad existau 4 preoți ortodocși. După cum demonstrează dr. Gheorghe Ciuhandru, Aradul avea biserică ortodoxă de pe vremea lui Matei Corvin (ca și Ineu de altfel), localizată pe amplasamentul actualului Liceu „Moise Nicoară”. Este evidentă așadar existența românilor ortodocși ca populație autohtonă.

Trecând prin Arad la 1660, renumitul călător Evlia Celebi relatează că la porțile de Nord și de Sud ale „palancii” existau așezări de case creștine cu acoperișuri de stuf și scânduri, iar pe malul Mureșului existau „dughene”, la care se adunau mii de oameni la un renumit târg, timp de zece zile și zece nopți. Importanța târgului pentru armata turcească a determinat Sublima Poartă să-l organizeze bianual. Existența „dughenelor” înseamnă un comerț stabil la 1660, dughenele polarizând mulțimea cu ocazia târgurilor.

Urbanizarea Aradului începe abia după pacea de la Karlowitz, încheiată între Imperiul Otoman și cel Habsburgic la **1699**, când granița între cele două imperii se stabilește pe Mureș. La acest moment apare și **harta 1699** întocmită de renumitul inginer arhitect **Giovanni Morando Visconti**, probabil angajat de Curtea de la Viena pentru a materializa granițele, care prezintă ținuturile arădene și indică, pe Mureș în dreptul a cinci coline existente și astăzi în comuna Vladimirescu (Glogovăț) a localității „Vechia Aradt” (Orodul), iar la trecerea drumului principal peste Mureș către Timișoara a localității „Aradt” (Arad), pe locul orașului actual. Reprezentările Orodului și Aradului, făcute de Visconti, sunt comparabile atât ca semn, cât și ca mod de scriere- indicările având rang inferior reprezentările realizate pentru Ineu, Lipova și Timișoara- ce erau târguri la vremea respectivă.

În Aradul de astăzi nu s-a păstrat nici o clădire din secolul al XVII-lea sau mai veche, iar cele din secolul al XVIII-lea reprezintă, într-un număr destul de redus, martorii cei mai vechi ai istoriei spre deosebire ca alte orașe ca Timișoara, Oradea, Lipova, Ineu. Acest lucru poate fi datorat faptului că Aradul anterior secolului al XVIII-lea avea caracter predominant rural fiind construit din lemn.

Așa cum arată planul reconstrucției „cetății vechi” între 1699-1701, întocmit la comanda prințului Eugen de Savoia, orașul era format din două insule: „*Kleine Insul Arath*” și „*Grosse Insul Arath*”. Pe cele două insule regimul de construire era diferit, fiind determinat de considerente militare sau comerciale.

După bătălia de la Zenta când prințul Eugen de Savoia i-a bătut pe turci, aceștia s-au retras din cetatea de la **Aradul Nou** construită de turci în secolul XVI, zona intrând în componența Banatului. Actuala așezare Aradul Nou se naște potrivit tradiției în **1688** când prințul Eugen de Savoia reocupând și cetatea Aradului armata și solii generalului se stabilesc aici.

4) SECOLUL XVIII d.C.

Devenit important punct strategic, cu rol în ținerea sub observație a Timișorii ocupată de turci și a asigurării siguranței navigației pe Mureș, totodată fiind așezat la singura poartă mai largă de intrare spre teritoriul Ardealului, Aradul este ridicat în anul **1702** la rang de **oraș cameral**.

Rangul de oraș cameral ce-i conferă o serie de drepturi economice cât și colonizarea sârbilor și a germanilor, ce se interpun între populația autohtonă română și maghiară, impulsionează viața Aradului a cărui prosperitate se resimte imediat, în anii următori, în dezvoltarea sa urbanistică. Orașul a fost înzestrat cu dreptul de a organiza târguri mari, ținute regulat ce câte trei ori pe an, începând din 1702. Ele se țineau în zilele de sărbători ortodoxe, după calendarul vechi la Sfinții Petru și Pavel și la Sf. Dimitrie, practică rămasă în ființă și în anii *30 ai secolului XX. Târgurile de la Arad făceau parte din seria târgurilor din ținuturile arădene, fiind cele mai importante prin bogăția și varietatea ofertei. La Arad târgurile se țineau în lunile: martie, iulie, noiembrie. Cu toate că poziția Aradului era oarecum la periferia comitatului, aria de răspândire a produselor comercializate în piețele orașului era mare, datorită comercianților ambunați greci, macedo-români și sârbi. Târgurile de vite din Arad erau în strânsă legătură cu interesele românilor din oraș, acest lucru se vede din hotărârile congregației comitateuse de la **1750**, repetate și în **1787**, prin care comunitatea românească din oraș încasa veniturile de piață ale târgurilor arădene de vite.

Populația autohtonă, cât și cea venită, preocupată de lărgirea spațiului de locuit pe măsura unei prosperități ce se contura, demarează propriile construcții fără a neglija însă construcțiile administrative și religioase, precum biserica ortodoxă sârbă din actuala Piață Sârbească sau capela din „orașul” nemțesc.

„*Kleine Insul Arath*” era insula fortificată a cetății, părând pe **planul din 1752**- întocmit de **cartograful militar anonim** cu numele de „*Kleine Fortifications Insul*”. Zona era situată între Mureș și un braț al lui, dispărut, numit Mureșul Mic, astăzi este zona Cartierului Drăgășani. Pe această insulă predominau construcțiile militare. În paralel cu reconstrucția „Cetății Vechi” de la 1699-1701 s-au și completat construcțiile acesteia cu următorul regulament impus de proximitatea față de un obiectiv militar:

- 1- Apariția CARTIERULUI SÂRBESC prin colonizarea grănicerilor sârbi pentru apărarea Mureșului Mic și a Retiradei Cetății pe o așezare incipientă prezentă și la 1707 cu numele „Civitas Thökolian” (conform planului Károly Sándor), după numele căpeteniei sârbilor.
- 2- Impunerea unui SPAȚIU NECONSTRUIT DE SIGURANȚĂ între cetate și noul cartier al coloniștilor sârbi. Spațiul de siguranță apare în toate planurile premergătoare demolării cetății.
- 3- FOLOSIREA LEMNULUI la casele din afara cetății, fapt dovedit prin consemnările a numeroase incendii din Cartierul Sârbesc la începutul secolului al XVIII-lea. Folosirea

obligatorie a lemnului la construcțiile apropiate cetăților ținea de strategia militară întâlnită și la alte cetăți de „margine” ca Oradea sau Caransebeș. Această interdicție nu era valabilă și pentru construcțiile de biserici sau a casei căpeteniei- ce au fost amplasate în zona cea mai îndepărtată de cetate pe direcția Nord-Vest.

Locuit de sârbi până la jumătatea secolului al XVIII-lea „orașul” sârbesc avea trei piețe și 11 străzi, totalizând un număr de 157 de case înconjurate de grădini.

„*Grosse Insul Arath*” era denumit terenul cuprins între brațul Mureșul Mic, perpendicular pe actuala stradă Tribunalul Dobre, braț paralel cu actuala Piață Avram Iancu și care continua pe actuala str. Gh. Barițiu- în Sud- și partea nordică a actualiei Piețe a Primăriei. În acest spațiu era un alt regim de construire. Planul Aradului întocmit de generalul Károly Sándor prezintă la Estul Insulei cartierul „Tyukovez Civitas” cu reprezentarea bisericii ortodoxe Sfântul Ioan Botezătorul de locul actualului Liceu Moise Nicoară, centru vechii tradiții ortodoxe, cartier respectat și de episcopul sârb care și-a fixat aici reședința, între români, preferându-l noului cartier sârbesc. Acest cartier devine vecin cartierului coloniștilor germani, în care este treptat înglobat. Zona cartierului coloniștilor germani „Civitas Germanica” este delimitată la Vest de un șanț fortificat traversat de 3 poduri- ce va dispărea la mijlocul secolului al XVIII-lea. „Civitas Germanica” era traversat de drumul principal. Casele coloniștilor germani au început să se ridice înainte de 1707. Primele case erau grupate formând fronturile actualiei Piețe Avram Iancu, nucleu comercial și politic al orașului. Se mai păstrează și astăzi CASE DIN CĂRĂMIDĂ parter și etaj la numerele 14 și 15, pe latura de Vest a pieței. Piața a fost permanent centrul vadului comercial al orașului, nu numai în secolul al XVIII-lea, ci până la sfârșitul perioadei interbelice a secolului XX.

Totodată **planul din 1752-** întocmit de **cartograful militar anonim** ne dă prima împărțire pe zone a orașului, 5 părți indicate cu litere de tipar:

A și B- Cetatea și Retirada

C- Die Taitzen stadt (Cartierul Sârbesc)

D- Die Deutche stadt (Cartierul German), inclusiv Aradul Nou

E- Wallachay (Părțile Românești)

Cea mai mare întindere o are Wallachay și cuprindea într-un arc celelalte cartiere, ocupând jumătate din suprafața orașului. Wallachay reprezintă ceea ce a mai rămas din Aradul secolului al XVII-lea.

Din păcate, debutul promițător ce se contura este stopat de răscoala curuților a cărei desfășurare are repercusiuni și asupra Aradului, unde nu numai că nu se mai construiește dar se ajunge să se distrugă și ceea ce există.

Era urmarea firească a ocupării „orașului” nemțesc la 10 iulie 1707 de către trupele lui Károly Sándor ce vin dinspre Gyula, trupe ce încep apoi bombardarea „cetății vechi” și a „orașului” sârbesc pe care-l ocupă în noaptea de 16 iulie.

Rămas pe mâna curuților în urma retragerii gărzilor în cetate, orașul este supus distrugerilor în timp ce cetatea este supusă, în zilele următoare, unui tir continuu.

Incendiile care au izbucnit în diferite colțuri ale orașului au mistuit o mare parte din case, majoritatea din lemn, afectate fiind și construcțiile din cărămidă. Este cazul capelei din „orașul” nemțesc și a bisericii ortodoxe române din așezarea românească, biserică ce fusese ridicată la rang de catedrală la 1706 de către episcopul Isaia Diaconovici și a cărei amplasare era pe locul actualului colegiu Moise Nicoară.

Retragerea curuților a lăsat orașul în ruină cu o populație redusă și în continuă scădere în perioada 1708-1710, efect a mării epidemii de pestă ce a bătut orașul în anii amintiți.

Cu tot spațiul creat de incendiu despre o refacere a orașului se poate vorbi abia în deceniile următoare.

Cu toate impedimentele cauzate de pacea de la Pasarowitz, când cetatea își pierde statutul de cetate de graniță, în oraș se simte suflul refacerii a cărui început este marcat printre altele de construirea în anul 1710 din material mai bun, pe locul unde azi se înalță magazinul Aradul (str. Lucian Blaga colț cu B-dul Revoluției), a unei noi biserici minorite care deși joasă și mică pentru un oraș în dezvoltare își îndeplinea menirea iar în anul 1725 pe cheltuiala părintelui Kamill, bisericii i se adaugă un turn de opt stânjeni și se reconstruiește capela ce arsese.

Aradul primei jumătăți a secolului al XVIII-lea, cu aspectul său rural în curs de urbanizare, este urmarea promisiunilor făcute arădenilor în anul 1725 de împăratul Karol al VI-lea, alias Karol al III-lea rege al Ungariei, de ridicare a așezării la rang de oraș liber și a redării tuturor drepturilor pe care le-a avut orașul dar le-a pierdut în timpul dinastiei arpadiene.

Promisiunile făcute în anul 1725 constituiau răsplata pe care împăratul voia să le-o acorde locuitorilor orașului pentru credința, fermitatea și rezistența de care au dat dovadă în perioada anterioară.

O noutate a prezentului studiu este descoperirea literei „D” fixată pe ceea ce astăzi numim **Aradul Nou**, confirmându-se clar că și acest teritoriu era parte din arealul Aradului sau cel puțin considerat ca unitate etnică aparținătoare de Arad. La 1660 Evlia Celebi descria prezența satului românesc „Schela” sau „Skéla”, peste care generalul Mercy colonizează, între anii 1720-1722, lotaringieni și alsacieni ce vor boteza localitatea Uj Arad (Aradul Nou). Dezvoltarea considerabilă a noii localități îl determină, în perioada următoare, pe generalul Engelshofen să construiască aici o cazarmă pentru cavaleria și infanteria imperială fapt ce dă impuls localității, printre construcțiile făcute atunci numărându-se și actuala casă parohială construită în 1725, aflată pe Calea Timișorii nr. 33. Dar ca și în Arad și în Aradul Nou **pesta din anii 1738-1740** face ravagii iar din **1751 localitatea trece sub autoritatea erariului Lipova**.

Urmând, am putea spune, un anumit plan de sistematizare, noile construcții concentrându-se în jurul edificiilor religioase precum: biserica ortodoxă română, biserica minorită și biserica ortodoxă sârbă, fac ca Aradul să prezinte la finele primei jumătăți a secolului al XVIII-lea un început de așezare urbană, după cum se vede din mai multe planuri executate între anii 1752-1753, inclusiv cel al inginerului militar cezaro crăiesc **Suly** din 1752.

Suly prezintă orașul de câmpie Arad ca o așezare înconjurată de o pădure deasă, așezare a cărei teritoriu împreună cu cetatea veche este împărțită în patru părți și anume:

- cetatea veche
- retirade (zona de refugiu)
- „orașul” sârbesc
- „orașul” nemțesc („Aradul Înalt”)

populația autohtonă încadrându-se sau fiind inclusă în aceste „orașe”.

Tot în 1752, **cartograful Emerik Ruttkay** întocmește un plan explicativ pentru „Aradul Vechi (Oppidum Vetro Aradiense)”, „Aradul Nou (Oppidum Neo-Aradiense)” și cu împărțirea orașului pe zone intramuros și extramuros cu etniile ce le caracterizau: cetatea, retirada, orașul sârbesc, orașul german, precum și funcțiunile bisericesti de care aceste orașe aparțineau (notate cu litere mici).

Teritoriul din jurul Aradului Vechi și Aradului Nou este demarcat de o limită circulară, astfel:

- în NV- rezervă de teren pentru rațiuni defensive și terenul predat Bujacului

- în NE- este notată partea din teren predată Zimandului
- în E- apare așezarea Micălaca cu partea din teren ce-i aparține
- În S- parte din Banatul de Timișoara

Aradul Nou este trecut cu funcțiunea militară și are notată o cazarmă pe actuala Str. Adam Muller Guttenberg.

Harta mai conține notații și pentru drumurile principale de intrare/ieșire din oraș, precum și a principalelor cursuri de apă, printre care actualul canal Țiganca, socotit hotarul între Regatul Ungariei și Banatul de Timișoara. Cursul Râului Mureș și actuala Țiganca formează o „insulă” în parte aluvionară, în parte acoperită de păduri dense.

Modul de redactare a parcelelor și a caselor este specific german, fără a delimita parcelele între ele.

Străzile principale, de referință, sunt următoarele:

- în N—în continuarea pieței din orașul german, drumul se bifurcă în Vest cu *Vila Világosváriensis* și *Via Radnaensis*, iar în Nord cu *Via Pécskaensis* și *Via Szent Annaensis*.

1755 este datat următorul plan ce-l relua pe cel al lui Suly de data aceasta elaborat de către **Emerik Ruttkay**, gospodăria lui Tekelya Sava apare singulară în actuala stradă ce-i poartă numele, din apropierea bisericii ortodoxe sârbe.

Tot în acest plan se remarcă un nucleu compact realizat de actuala stradă Tribunalul Axente-Grigore Alexandrescu-Preparandiei-Cozia, nucleu în care casele sunt aliniate, așezate una lângă alta, constituind un front compact la capătul unor parcele lungi și înguste (parcelare de ev mediu), fără grădini. Stinghere relicve ale unui Arad încă puțin cunoscut, clădirile, cu fațade înguste, cu acoperișuri povârnite, constituie tot ce s-a mai păstrat din Aradul medieval.

Zona, folosită exclusiv pentru locuințe, are regim de construcție parter pe pivniță și conform parcelării perceptibile în elevație sunt așezate și pivnițele care impresionează prin amploarea și complexa distribuție a spațiilor acoperite cu bolți în leagăn și bolți cu penetrații ce nu depășesc secolul al XVIII-lea dar pot fi tot atât de bine executate și în secolele anterioare. Această formulă de exploatare maximă a frontului străzii este specifică vadurilor comerciale majore ale orașelor medievale.

Din același plan a lui Suly reluat de Ruttkay constatăm că „orașul” german se învecină la sud cu „orașul” sârbesc, la nord se extinde până la actuala Piață a Primăriei, la est se întindea până la Mureș incluzând și așezarea românească iar în vest avea ca limită actuala stradă Andrei Șaguna, totalizând un număr de 21 de străzi și 3 piețe.

Dacă promisiunile din 1725 au constituit stimulul dezvoltării orașului din prima jumătate a secolului al XVIII-lea, dezvoltare reflectată de planul lui Suly și apoi a lui Ruttkay, ceea ce caracterizează situația urbanistică a Aradului în cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea este stagnarea.

Cauza stopării este pe de o parte zvonul mutării Aradului în pusta Zimandului, zvon ce prinde contur după anul **1747**, la care se adaugă ordinul dat de conducerea armatei din Viena în anul **1750** și **1751** de a nu se mai construi în incinta cetății vechi care continua să adăpostească doar biserica franciscană, casa paznicului, casa comandantului cetății, magazia și două case înconjurate cu gard amplasate în față, în timp ce în retradate se mențin doar cele două case numite „görög haz” una fiind locuința soldaților, în timp ce a doua adăpostea locuința ofițerilor și închisoarea.

La cele două motive ale stagnării dezvoltării orașului se adaugă și al treilea și anume: anularea la jumătatea secolului al XVIII-lea de către imperiali a drepturilor de care se bucurau

grănicerii sârbi fapt ce determină pe o mare parte din ei să părăsească Aradul plecând spre Rusia.

Măsurile luate de imperiali pe de o parte și zvonul mutării ce se accentuează, a declanșat nemulțumirea populației a căror plângeri asaltează curtea de la Viena ce rămâne insensibilă.

Nemulțumirile populației au atins paroxismul la 13 aprilie 1758 când șefului bisericii minorite i se aduce la cunoștință, de către curtea de la Viena, că se acceptă terminarea construirii bisericii și a consistoriului minorit din Arad cu condiția ca în caz de necesitate să fie demolate pe cheltuială proprie.

La amintitele nemulțumiri se mai adaugă una în anul 1763, an al începerii construirii noii cetăți în bucla Mureșului, cetate existentă și azi, moment în care se aplică o taxă în vederea mutării Aradului în pusta Zimandului, taxă ce urma să fie plătită de toți locuitorii județului.

Nemulțumirile arădenilor cât și a locuitorilor județului ținându-se lanț, îl determină pe Iosif al II-lea să facă mai multe vizite la Arad, vizite urmate de fiecare dată de câte o concesie.

Prezentat la 1765 de cartograful **Emerik Ruttkey**, atât Aradul, cât și Aradul Nou sunt amplu dezvoltate înspre Vest, iar Micălaca înspre Nord și Est. Planul se referă la prezența ambelor cetăți. Se observă și modificări ale cursului Râului Mureș în jurul Cetății Noi. De-asemenea brațul Mureșului este canalizat rezultând Canalul Țiganca de astăzi. La fel se întâmplă parțial și cu Mureșul Mic, în zona actualei străzi Gheorghe Lazăr până în zona actualului Stadion Gloria. Se pot observa și alte canale apărute în jurul Micălăcii, de unde rezultă clar că lucrările hidrotehnice în jurul Mureșului erau o prioritate, în parte datorită construirii Cetății Noi și a obține cât mai mult teren de construire, dar și pentru a dirija apele din inundații.

Planul este structurat pe parcele bine definite și marchează construcțiile din acea vreme. După mărimea acestora și modul de aranjare se poate interpreta tipul și vechimea țesuturilor urbane. Astfel, lângă țesuturile de factură prestabilită, cu alinamente stradale din anii anteriori acestei dezvoltări, se pot citi adăugirile necontrolate ce s-au realizat probabil în timpul anilor de interdicție de construire în cetatea veche.

O copie după planul lui Ruttkey de la 1765 detaliază orașul Arad de la acea vreme, și se adaugă edificiile reprezentative: Primăria, sediul prefecturii, Biserica Sârbească, Bisericile Ortodoxe, dar și cazarmele, de pozite de sare și funcțiunile de producție locală: o țiglarie în zona de NV. Astfel prezentat, orașul capătă profunzime.

Aradul Nou

Pentru a atrage coloniști germani (șvabii) autoritatea locală construiește 42 de case noi ca în 1766 numărul de case să crească cu încă 82 de numere, case ce au fost populate de șvabi.

Așezare sistematizată, desfășurată în stânga și dreapta actualei străzi, Calea Timișorii, ce făcea legătura între Arad și Timișoara, Aradul Nou se dezvoltă în continuare.

Urmare a vizitei lui Iosif al II-lea la Arad în luna mai 1768, a fost luată hotărârea consiliului orășenesc de a repara și mări primăria existentă.

Lucrările au demarat în anul 1769, fiind încredințate meșterului zidar Kuschel Bauriu și meșterului dulgher Sally Marton și s-au terminat în anul 1770, rezultând un frumos edificiu baroc P+1 amplasat în „orașul” nemțesc, în actuala Piață Avram Iancu, piață care se profila ca viitor centru al Aradului, aflat într-o continuă extindere spre nord-vest de Mureș.

Următoarele vizite ale lui Iosif al II-lea din anul 1773, an al începerii demolărilor în cetate și cea din anul 1775, aduc arădenilor speranțe și decepții în funcție de hotărârile luate, hotărâri adesea contradictorii.

Astfel, la 22 mai 1775, se interzice din nou refacerea conventului și a școlii iar la 31 mai a venit ordinul potrivit căruia nimeni nu are dreptul să construiască pe teritoriul Aradului, ci doar în afara lui și doar în locul desemnat de comandantul împărațesc.

Planul de la 1774 arată situația Cetății Vechi în urma demolărilor începute în 1773. Retirada își păstrează funcțiunea, atâta timp cât Cetatea Nouă se afla încă în construcție, după un alt **plan de raport din decembrie 1774**. Totodată Cetatea Veche prezintă o regularizare a fronturilor de acse în partea de Est, păstrându-se o stradă principală înspre zona de Retirade. În centrul cetății se păstrează casa comandantului, iar în Nord s-a accentuat drumul de legătură cu Aradul civil. În Sud, drumul spre Aradul Nou nu are o dimensiune la fel de generoasă.

Planul de raport din decembrie 1774, privind Cetatea Nouă, ne prezintă stadiul fizic al lucrărilor demarate la cetate, dar în special relația acesteia cu orașul. Legătura se realiza cu 2 poduri: unul în zona Retirade din Cetatea Veche (în Vest) și colinar cu acesta un pod înspre localitatea Micălaca (în Est). Deasemenea trebuie menționat și faptul că brațul Mureșului descris anterior în zona actualei străzi Horea a dispărut, probabil în intenția de a remodela cursul Râului și de a face loc dezvoltării Cetății Noi și a orașului.

În Arad, pe la 1774 erau 575 proprietari de case români, 162 germani și 143 sârbi.

Anul 1776 este anul în care arădenii pierd orice speranță în strădania lor de-a păstra orașul pe vechiul loc, urmare a hotărârii împărătesei Maria Tereza de a muta Aradul în pusta Zimandului și-a demarării tratativelor dintre imperiali și familia Bohuș, în vederea obținerii de la aceștia a amintitei puste, aflată în proprietatea lor.

În paralel cu tratativele se desfășoară și demersurile în vederea stabilirii despăgubirilor ce urmau să fie acordate locuitorilor Aradului pentru casele ce la aveau în proprietate și urmau să fie demolate, tratative ce erau aprinse și creatoare de tensiuni.

Situația s-a înrăutățit și mai mult după 11 iunie 1778, când în oraș au sosit 9 soldați înarmați, însoțiți de 4 căpitani ce aveau ordinul să demoleze casele construite în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, fără a avea aprobarea lui Gal, consilier al curții de apel, fapt ce-a dus la numeroase ciocniri cu populația.

Înștiințarea familiei Bohuș, la 12 decembrie 1778, că primește în schimbul pusteii Zimandului localitățile Galșa și Șiria, precum și asigurările date de împărăteasă că în momentul reconstruirii în pusta Zimandului a noului oraș Arad, acesta va intra în rândul orașelor libere regești, nu reduc tensiunile, din contră se accentuează.

Drept urmare, comisarul regal, grof Zichy Ferencz organizează în ultimele săptămâni ale anului 1778, cât și în cursul anului 1779 întruniri cu populația orașului în cadrul cărora făcând oferte favorabile speră să-i determine pe aceștia să renunțe la ideea rămânerii pe loc a Aradului.

Strădaniile sale au fost însă zadarnice.

Planul de raport din 1779 asupra stadiului construcției Cetății Noi tratează în mod explicit schimbarea cursului Râului Mureș și a necesității realizării de îndiguiri din zona Micălăcii până în sudul Retiradei Cetății Vechi. Digurile de pământ se realizau de-alungul malurilor pe albia minoră de la acea perioadă. Efectul prognozat atunci era adâncirea nivelului Mureșului în zonele de curent maxim și rezultatul final fiind albia majoră de astăzi. Din explicațiile planului, lucrările de îndiguire au rezultat prin crearea de epiuri în puncte strategice pentru a se putea lucra sector după sector. Un alt rezultat era obținerea de teren nou în Nordul orașului Arad, prefigurat în **harta de la 1780**. Noua așezare este prezentată suprapus unor brațe ale Mureșului, preluând traseele majore ale *Vila Világosváriensis* și *Via Radnaensis*. Concluzia acestui plan coroborat cu informațiile din planurile întocmite de Ruttkay între 1752-1765, rezultă că polul actualei Piețe Podgoria a fost vizat pentru dezvoltarea Aradului, fiind dintotdeauna un pol de intersecție majoră între principalele drumuri de intrare/ieșire din Arad.

Vestea morții împărătesei Maria Tereza readuce speranța în sufletul arădenilor care imediat după urcarea pe tron a lui Iosif al II-lea, la 29 noiembrie 1780, pornesc demersurile în vederea rămânerii pe loc a Aradului.

Conștient de îngrijorarea de până atunci a locuitorilor Aradului în legătură cu mutarea orașului și săturându-se în același timp de nemulțumirile acestora, manifestate prin petiții și solii, Iosif al II-lea hotărăște, la întrunirea din 1781, că **Aradul rămâne pe loc** scriind cu propria mână „Von übersetzung dieser sadtsolle von jetzo nichtgedacht werden”, adică să nu se mai gândească de acum încolo la mutarea Aradului.

Acest lucru, adus la cunoștință arădenilor la 14 ianuarie 1781, le ia o mare piatră de pe inimă.

Aradul Nou

La 1781 zona este donată lui Eötvenesi Lovász Zsigmond, moștenită de Lovász Jozsef, apoi Lovász Imre și Amalia căsătorită cu contele Zselenski Laszlo a căror fiică Matilde prin căsătoria cu baronul Nopcea Elek o primește ca dotă, fiind cea mai mare moșie din zonă, având și castel, ce fusese construit între timp, castel aflat pe actuala stradă Calea Timișorii nr. 29-31, în prezent fiind sediul Grupului Școlar Forestier.

Conștienți că nu vor fi obligați de acum încolo să-și demoleze vechile case și să părăsească orașul părinților și străbunilor lor, arădenii i-au mulțumit împăratului Iosif al II-lea pentru hotărârea sa milostivă și s-au pus pe treaba în domeniul construcțiilor.

După memorabila hotărâre a rămânerii pe loc a Aradului se mai aduce la cunoștință arădenilor, în luna mai a anului 1783, în cadrul consiliului local, prin intermediul grofului Palfy, că cei ce vor să construiască din material bun vor primi aprobări indiferent de confesiune și vor fi scutiți de taxe pe următorii 50 de ani.

Declarațiile împăratului și elaborarea hotărârilor au liniștit pe arădeni care, contrar restricțiilor din perioada celei de a doua jumătăți a secolului al XVIII-lea, au construit pe proprie răspundere, fapt rezultat din conscripția din anul 1783, ce semnaleză prezența a 84 de ulițe.

Aradul Nou

Tot în această perioadă și anume la 1783 Eötvenesi Lovász Zsigmond pune bazele fabricii de bere, cea mai veche fabrică de bere din Arad și împrejurimi ce producea bere și malt, fabrică ce se află pe actuala stradă Calea Timișorii nr. 30-32

La **18 aprilie 1783** Aradul Nou primește dreptul de-a ține pe lângă târg anual și târg săptămânal drept ce-a fost reînnoit la 11 septembrie 1829.

Impresionantul număr de străzi este urmarea extinderii orașului spre nord, vest și sud în perioada de după 1752, cu toate restricțiile existente.

Spațiul utilizat este cel rezultat din demolarea vechii cetăți, precum și teritoriul aproape liber până la Piața Drapelului fosta Podgoria.

Deși cu case rare, noile străzi apărute pe lângă cele din planul lui Suly și Ruttkay, din 1752 și 1755, se întindeau între actualul bulevard al Revoluției, ce lega Banatul de Ungaria, și Mureș.

Spațiul construibil se extinde și datorită ordinului lui Iosif al II-lea din 1781, potrivit căruia cimitirele au fost scoase în afara perimetrului locuibil al orașelor din imperiu.

Ordinul a dus la închiderea în Arad a vechilor cimitire și anume: cimitirul ortodox român din actuala zonă Episcopiei, Deseanu, Cicio Pop și din jurul bisericii, cimitirul ortodox sârbesc, din jurul bisericii ortodoxe sârbe și cel catolic aflat la vest de actuala Piață Avram Iancu și

deschiderea unui cimitir comun în actualul cartier al funcționarilor, delimitat de străzile Banu Mărăcine, Calea Victoriei, Ioan Moldovan și Voluntarilor.

După anul 1781 numărul construcțiilor crește, fapt rezultat dintr-un plan întocmit în anul **1797** de inginerul hotarnic **Ioan Salix**, plan în care **apare fosta Piață a Peștelui azi Piața Heim Domokos** (Forum Venalicum Piscium) ce nu era în conscripția din anul 1783. Aflată în vecinătatea străzii Tribunal Axente unde pulsa inima vieții comerciale a Aradului secolului al XVIII-lea, această piață bine încheagată la acea dată era urmarea cerinței impetuoase de noi vaduri comerciale pentru orașul aflat în plină dezvoltare.

Sfârșitul de secol XVIII semnaleză în viața orașului prezența evreilor care, în ultimele decenii ale secolului se constituie într-o comunitate puternică care își face simțită prezența în viața economică.

Puțini la număr în prima jumătate a secolului al XVIII-lea, semnați în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea în jurul centrului vechi al Aradului, în zona dezafectată a cetății și în orașul sârbesc părăsit în număr mare de sârbi, ei își construiesc case, o sinagogă din lemn și pun bazele unui spital.

La sfârșitul secolului al XVIII-lea Aradul avea cristalizat spațiul urban central, dar și intenții de dezvoltare.

5) SECOLUL XIX d.C.

Efervescența resimțită în domeniul construcțiilor la sfârșit de secol XVIII început de secol XIX, determină notabilitățile Aradului să anunțe necesitatea elaborării unui plan de sistematizare pentru a împiedica o dezvoltare haotică a orașului.

Încredințându-se inginerului Reiner Iosif elaborarea planului de sistematizare, acesta stabilește ca noul centru al orașului să fie în Piața Drapelului (fosta Podgoria) din zilele noastre.

Planul lui Reiner Iosif nu se aplică ca urmare a interdicției impuse de cei din cetatea nouă a Aradului care din motive de siguranță nu îngăduie construirea în jurul cetății pe o rază de 1.896 de metri, cerând totodată demolarea a ceea ce a fost construit în această zonă.

Deși cererea celor din cetate constituie o frână în domeniul dezvoltării urbanistice s-au găsit persoane care pe propriul risc au ridicat în zona interzisă edificii, unele de a dreptul impunătoare, atât pentru uz personal cât și de importanță obștească.

În **1812** ia ființă **Preparandia**, iar în **1817** este inaugurat **Teatrul Vechi**, cel mai vechi tatur de piatră din țară

Vizita la Arad a împăratului Ferdinand la 10 mai **1818** a însemnat o mare ușurare pentru mulți alți arădeni ce-au construit în zona interzisă, ca urmare a faptului că împăratul a hotărât reducerea zonei de siguranță din jurul cetății la 400-500 de metri.

Înmulțirea edificiilor construite în urma reducerii perimetrului de siguranță determină conducerea orașului să solicite din nou planuri de sistematizare.

Elaborat în anul **1828** de inginerul **Pikuleyi Ludovic** noul plan de sistematizare nu ține cont de planul elaborat de Reiner Iosif și stabilește **centrul orașului**, spre care duc toate drumurile în actuala **Piață Avram Iancu**, a cărui contur se profila tot mai bine având edificii P+1 pe măsura orașului începutului de secol.

La 1 mai **1833** ia ființă „Conservatorium der Gesellschaft der Musikfreunde” (Conservatorul asociației iubitorilor de muzică).

În anul **1834** **Aradul este ridicat la rang de oraș liber regesc** ce aduce un suflu nou, prerogativele acordate constituind un imbold pentru arădeni.

Efectele nu se lasă așteptate în domeniul construcțiilor, a căror număr crește considerabil, schimbând aspectul orașului urmare a deschiderii de străzi și a transformării și construirii de noi edificii.

Planul de la 1837 cu Cetatea Nouă și Planul din 16 mai 1838 ne prezintă lucrările de alimentare cu apă a Cetății Noi. Totodată la 1838 se ilustrează clar un concept de sistematizare:

- intenția sistematizării viitorului cartier Pârneava în forma de astăzi, începând cu Calea Andrei Șaguna
- intenția de dezvoltare a Aradului Nou cu o cale principală (actuala str. Constituției) în Sudul Căii Andrei Șaguna
- continuarea dezvoltării Aradului în Nord, de-o parte și de alta a actualului Bd. Revoluției până la Piața Podgoria și str. Banul Mărăcine.
- densificarea fronturilor de construcții de pe actuala Cale Aurel Vlaicu, fără a se pierde funcțiunea principală de Podgoria Aradului cu menționarea zonei Șega și Poltura și accentuarea relației între oraș și așezarea Gai
- în locul vechii Retirade s-a consemnat păstrarea unui loc special de exerciții militare („Exerzier Platz”)
- apare accentuată actuala str. Cetății ca legătură între Arad- Cetatea Nouă- Aradul Nou, fiind amplasat pe digul de pământ constituit în sec. XVIII.
- Podul peste Mureș pe lângă cetate este singura legătură între Arad și Aradul Nou
- Între zona pieței Podgoria și satul Micălaca s-a exploatat vechiul drum *Vila Világosváriensis* și *Via Radnaensis* cu un aliniament scurt de imobile și un podeț peste un braț al Mureșului.

Foarte importantă este o corectă interpretare a acestui plan în sensul gândirii contextuale ale acelor vremuri: Aradul- oraș regal este luat în considerare ca pol de dezvoltare pentru satele din jurul său, influența sa zonală căpătând proporții. Aradul Nou încearcă a fi dirijat prin intenții de dezvoltare înspre Pârneava cu ax direct prin str. Andrei Șaguna la actuala Piață a Gării.

Construirea și darea în folosință în anul **1858** a gării deschide perspectiva deplasării șantierelor de construcție din partea de sud a orașului spre nord la construcția amintită adăugându-se multe altele ce marcau începutul unei revigorări în domeniu care cunoscuse o stagnare cauzată de motivele expuse.

Cu toate planurile de dezvoltare a unui nou traseu paralel cu vechiul centru, axa Piața Avram Iancu- Piața Podgoriei, cu un centru nou în zona Gării, Aradul Nou nu capătă forma de legătură preconizată la 1838, doar cartierul Pârneava se dezvoltă.

În **1841** baronul Forray Andras ordonează demolarea casei trigesimale pentru a deschide o nouă stradă și anume actuala stradă Meșianu.

Același Foray Andras l-a angajat pe inginerul Andraș pentru ca acesta să elaboreze planurile caselor ce urmau să fie construite pe amintita stradă a cărei pietruire a fost solicitată notabilităților de către baron.

Promițătorul debut în dezvoltarea urbanistică a Aradului primei jumătăți a secolului al XIX-lea este stopat însă de factori naturali, politici și economici.

Factorii naturali sunt inundațiile a cărui punct culminant l-au avut cele din **1844** când un număr de 636 de case au fost transformate în ruină iar 100 de case au fost afectate.

Factorii politici sunt reprezentați prin distrugerile provocate atât în actuala Piață Avram Iancu cât și pe actualul bulevard al Revoluției de bombardamentele și luptele de stradă din timpul **anului revoluționar 1848-1849** în timp ce factorii economici sunt urmare a crăhului bursei de la Viena ce a afectat mulți arădeni.

Acești trei factori semnalăți au fost cauza stopării pentru o perioadă de timp a construcțiilor.

Cu toată situația semnalată în scurta perioadă de timp dintre inundațiile din 1844 și revoluția din 1848 și anume în 1847 se construiește biserica reformată a cărei piatră de temelie a fost pusă de baroana Banfy Polixena.

Inundațiile și bombardarea orașului în timpul luptelor din 1848-1849 au creat în oraș numeroase spații noi la care se adaugă spațiile în urma demolării unor edificii cu parter și parter cu un etaj dând posibilitatea construirii unor edificii ce vor schimba aspectul orașului pe parcursul celei de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul celui următor.

Înfățișarea de oraș îngrijit a Aradului cu a sa urbanistică promițătoare din prima jumătate a secolului al XIX-lea rezultă din însemnări, cum este și cea din 1846 când un călător scria următoarele: "Aradul e cel mai frumos oraș, străzi frumos aranjate în majoritate pietruite, comerț vioi, un dute-vino continuu pe străzi, numeroase prăvălii dau aliura unui oraș mare".

Acest aspect se va schimba mult în bine spre finele secolului al XIX-lea și început de secol XX.

Aradul primei jumătăți a secolului al XIX-lea se prezintă ca un important oraș centru comercial, meșteșugăresc și nu în ultimul rând cultural. Tot în 1846 la Arad concertează Liszt, iar în 1847 Johann Strauss.

Între 1844 și 1860 Aradul a intrat într-o perioadă de reconstrucție. Sunt realizate sedii ale administrației locale, locuințe, școli, teatrul, prăvălii, biserici, amplasate de regulă în lungul actualului Bd. Revoluției de la Piața Avram Iancu la Piața Primăriei și străzile adiacente lui, precum actualele străzi Dragalina și Decebal, precum și în partea nord-vestică a orașului.

În **Sudul Aradului** semnalăm construirea în anul 1854 în zona actualei străzi Mucius Scaevola a fabricii de vopsele, vopsitorie și curățătorie a lui Müller și Fiul. La 1860 în aceeași zonă chiar pe malul Mureșului, în stânga străzii Mucius Scaevola se construiește fabrica de gaz de iluminat, ce va fi demolată la sfârșitul perioadei interbelice

Creșterea numerică a populației ortodoxe române din Arad făcând neîncăpătoare catedrala existentă care fusese mărită în 1814, îl determină pe episcopul Ivascovics Procopiu să ordone demolarea ei în anul 1861 și construirea noii catedrale, înălțată după planurile arhitectului arădean Czigler Antoniu. Amplasată în actuala piață a Catedralei noul edificiu a fost dat în folosință în anul 1863.

Tot în timpul episcopului Ivascovics P. se construiește și sediul noii episcopii, aflat pe actuala stradă a Episcopiei.

Planul de la 1866 de încadrare a Aradului în zona sa de influență prezintă:

- Cetatea Nouă terminată
- Modificarea cursului Mureșului încheiată
- Cartierul Pârneava ridicat
- Aradul Nou dezvoltat în axa actuală- înspre Piața Avram Iancu și înspre Timișoara
- Dezvoltarea Sânnicolaului Mic
- Disparația tuturor brațelor Mureșului, în afară de Mureșul Mort.

La 1866 zona Aradului, inclusiv Aradul Nou trece printr-o **epidemie de holeră**.

Creșterea populației orașului ajunsă în 1868 la 32.725 locuitori, face să crească și numărul edificiilor. După epidemia de holeră din 1866, creșterea populației nu s-a realizat numai din spor natural, ci și prin spor migrator, Aradul fiind un important centru industrial, comercial, dar și agricol.

Potrivit unei statistici din vremea respectivă, numai numărul caselor cu etaj erau de 172, din care cu un nivel erau 134, cu două nivele erau 34 iar cu 3 nivele erau 4, amplasate fiind din zona veche a Aradului (Cozia, Sinagogii, Tribunalul Dobra, Gheorghe Lazăr, Piața Avram Iancu,

Bălcescu, Piața Catedralei) spre nord de-a lungul Bulevardului Revoluției și-a existentelor străzi perpendiculare pe aceasta, până în actuala Piață a primăriei.

La casele cu etaj dacă adăugăm numărul caselor cu parter sau parter supraînălțat, concluzionăm că cele scrise de amintitul călător nu erau exagerate.

Demolarea vechii catedrale ortodoxe române nu a însemnat rămânerea unui spațiu gol; în locul ei s-a ridicat, între anii **1869–1873**, un impunător edificiu neorenescentist și anume actualul Colegiu Național Moise Nicoară.

În zona străzii Mucius Scaevola se construiește fabrica de amidon la 1869.

După o muncă asiduă, noua primărie ce îmbogățește zestrea constructivă a orașului cu o bijuterie arhitectonică în stil neorenescentist, este inaugurată în anul **1876**. Odată cu primăria nouă centrul administrativ al Aradului se mută din Piața Avram Iancu în noua Piață a Primăriei.

Planul de la 8 aprilie 1880 marchează finalizarea îndiguirii și a lucrărilor schimbării cursului Râului Mureș. Odată cu digul nou, apar spațiile urbane de tipul parcurilor: Parcul Salacz și Baross, precum și promenada Mureșului, însă într-o formă mai puțin peisageră ca și în zilele noastre.

Harta mai marchează și traseul transportului în comun în zona marelui bulevard, precum și a trenului electric de la Gara Podgoria.

Planul de la 1881 a Aradului, realizat de cartograful Mihály și marchează dezvoltarea Aradului și extinderea acestuia incluzând cartierul Gai. Zonele noi construite: Poltura și Uj Telep (situată la nord de Mureșul Mort, incluzând Podgoria și Gara).

Evidențiate sunt și spațiile verzi majore ale orașului, în special „Pădurice” și zona verde ce se contura în zona Fabricii de Vagoane din zilele noastre. C-alea Victoriei făcea legătura între centrul Aradului și Poltura, fiind reprezentată cu un puternic aliniament de arbori.

Ridicarea topografică de la 1884, prin modul de reprezentare arată densitatea construirii în zona centrală a Aradului, de la str. Andrei Șaguna până la Bd. Revoluției și de la Podgoria până în sud până la Mureș. După notațiile funcțiunilor majore, ies în evidență bisericile și cimitirele, iar în domeniul comunicațiilor- se evidențiază importanța și continuitatea nodului de circulație Piața Podgoria. Legătura cu cartierul Grădiște este puternic dezvoltată. Traseele căii ferate reprezentate confirmă relațiile importante pe care orașul le avea într-un teritoriu vast, cu localitățile aflate pe toate axele punctelor cardinale.

Numeroase alte clădiri publice construite înaintea primăriei sau după, măresc numărul edificiilor de prim rang ale orașului, ce-i dau măreție. Dintre acestea semnalăm doar câteva, precum cel de-al doilea sediu al prefecturii de pe actualul Bulevard al Revoluției nr. 81, dat în folosință în anul 1871, fiind totodată și sediul tribunalului până la construirea în anul 1892 a celui de sine stătător de pe actualul bulevard general Vasile Milea apoi clădirea teatrului nou construit între anii 1872-1874 după planurile arhitectului Czigler Gyözö, sau școala de băieți-actualul liceu agricol, precum și poșta veche - actualul sediu al comisariatului teritorial, ambele situate pe actuala stradă Lucian Blaga. La acestea putem adăuga numeroasele palate precum: Palatul Hermann, Palatul Administrației Financiare, Seminarul Teologic Ortodox Român, Sediul Societății Industriașilor azi Casa Armatei, Baia Simay și multe case de raport și familiale.

La finele anului **1890** Aradul totaliza un număr de 8252 de case, ce însumau 11271 de locuințe. Potrivit unei statistici din epocă, din cele 8.252 de case existente în 1890 un număr de 3.170 case erau din piatră și cărămidă, 811 case aveau fundația din piatră sau cărămidă și pereții din văingă, 2.579 case erau din văingă și 1.692 case erau din lemn. Statistica se referă și la sistemul de acoperiș astfel că: 1.580 case erau acoperite cu tablă și olane, 4.220 case erau acoperite cu șindrila lemn și 2.452 case erau acoperite cu papură.

Demnă de remarcat este și statistica referitoare la locul amplasării celor 11.271 de locuințe și anume: 249 locuințe se aflau la subsol, 10.046 locuințe erau la parter, 109 locuințe erau amplasate la parter supraînălțat în timp ce 719 locuințe erau la etajul I, 142 locuințe la etajul II și 6 locuințe la etajul III.

Urmare a acestei statistici tragem concluzia că până în anul 1890 s-a construit din centru până la periferie utilizându-se de la materiale de cea mai bună calitate până la materiale mai puțin rezistente, acoperind cererile unei largi palete de categorii sociale a căror posibilități materiale era de la sărăcie la opulență.

Aradul avea 55.869 locuitori în anul 1900 în timp ce numărul apartamentelor a ajuns la 13.937 adică cu 2.666 de apartamente mai mult ca-n 1890.

În **Sudul Aradului** la 1895 din inițiativa capitalului străin Pollak Frigyes construiește, tot pe malul Mureșului în partea dreaptă a străzii Mucius Scaevola o fabrică de hârtie.

Tot în a doua jumătate a secolului al XIX-lea în zona Pavel Chinezu, colț cu Cozia, atelierele de mobilă Reinhardt se întind devenind fabrică iar pe actuala stradă Vârful cu Dor se construiește prima fabrică de sicrie metalice de către Limbeck János și enumerarea am putea-o continua.

Aradul Nou

După epidemia de holeră de la 1866 revenirea treptată la normalitate se manifestă prin extinderea localității a cărei populație ajunge spre finele secolului al XIX-lea la 5.999 locuitori, fapt ce atrage după sine înmulțirea caselor a căror număr atinge 1.157.

Alături de construcțiile familiale specifice șvabilor, doar parter, cu galeria porții amplasată în partea dreaptă a fațadei sau străpungând-o pe mijloc, cu mari curți și grădini în spate, amplasate atât pe Calea Timișorii cât și pe străzile adiacente acesteia, în Aradul Nou se construiesc și edificii publice, precum: primăria, poșta, banca populară, sediul percepției, a judeului de oraș și a curții de justiție, școala confesională, gara etc.

În genere cu un etaj, amplasate de-a lungul străzii principale, exceptând gara ce e în zona sud-estică a localității, amintitele edificii ce-au îmbogățit existența zestre constructivă a localității cu haina nouă a eclecticismului și a secesionului, dau o tentă nouă așezării ce făcuse deja istorie, la aceasta adăugându-se casa vămii și frumosul pod Traian ce face legătura directă dintre Arad și Aradul Nou la început de secol XX.

Secolul al XIX-lea a însemnat dezvoltarea structurii urbane cristalizată în secolul al XVIII-lea, în primul rând în ceea ce privește întinderea Aradului, dar și intervenții arhitecturale ce au conferit reprezentarea orașului la o scară urbană. După 1870, ca și în restul Europei, Aradul a adoptat programele arhitecturale și ale echipărilor teritoriale specifice urbanizării de la acea vreme:

- dezvoltarea căilor de comunicație terestre, inclusiv a transportului pe cale ferată
- dezvoltarea infrastructurii: canalizări, apă curentă, energie electrică
- dezvoltarea spațiilor destinate sportului, agrementului și petrecerii timpului liber
- realizarea de noi edificii parte din dotarea urbei, de reprezentare, dar și educaționale și de sănătate
- aplicarea stilurilor arhitecturale contemporane: eclecticismul și secesionul
- organizarea sistemului de apărare împotriva calamităților naturale, dar și a conflictelor armate

Transportul în comun, edilitare

Datorită extinderii orașului Aradul se confruntă acum cu o nouă problemă și anume: asigurarea unei fluente în circulația în comun.

Dacă cei avuți beneficiau de echipaje proprii sau abonamente la proprietarii de trăsură, nu același lucru se poate spune despre marea majoritate a locuitorilor ce populau cartierele mărginașe. Aceștia, reprezentând baza forței de muncă nevoită să se miște dintr-un capăt în altul al orașului, în funcție de locul în care își desfășurau activitatea, se confruntă cu inerentele greutăți cauzate de distanțe.

În acest context, transportul în comun devine o problemă stringentă pentru orășeni, fapt ce intră în atenția notabilităților ce soluționează problema în anul 1873 prin asigurarea transportului în comun cu tramvaie trase de cai.

Prima rută a transportului în comun a fost între Gară - Piața Avram Iancu – podul de lemn de la cetate ca apoi să se dau în folosință noi rute precum: centru – actuala stradă Mărășești spre actualul bulevard Victoria; Gară – fabrica Neuman etc, rețeaua extinzându-se treptat- treptat, îmbunătățindu-se totodată frecvența circulației tramvaielor ce circulau 24 de ore din 24.

Multitudinea preocupărilor edililor orașului cu spectaculoasele realizări atrag atenția lumii iar buna gospodărire a Aradului făcută de primarul Endrödi Salacz Gyula de-a lungul a 26 de ani începând cu anul 1875 își arată roadele.

Fiind adeptul progresului, dezvoltării și a bunei stări în timpul lui se concretizează marele proiect al lui Boros Béni legat de căile ferate ce constituie deschiderea spre lume a Aradului, tot în timpul lui se modernizează și se înmulțesc traseele transportului în comun, asfaltarea străzilor existente și deschiderea de noi artere printre care și strada care-i va purta numele, actuala Alecsandri.

Tot în timpul lui începe canalizarea realizată în sistemul Schone de către antreprenorul Mayer din Anglia și firma Lancaster din Londra.

Canalizarea Aradului împreună cu construirea în anul 1896 a turnului de apă, înalt de 55 metri, conferă Aradului un grad ridicat de confort, incluzându-l în rândul orașelor de prim rang din regat.

Verdictul asupra potabilității apei dat de renumitul bacteriolog Victor Babeș, profesor pe atunci la Universitatea din Budapesta, a făcut ca tot mai mulți arădeni dornici de confort să-și introducă apă curentă în case, mai ales că primăria acorda celor doritori o serie de facilități.

Urmarea acestor facilități este dispariția treptată, mai ales în centru, a fântânilor și cișmelelor.

În 1895 se construiește pe malul vestic al Mureșului în partea NE a orașului uzina de apă și nu departe de ea, pe actuala Cale Iuliu Maniu orașul acordă pe gratis teren pentru construirea uzinei electrice făcând astfel posibil în anul 1895-1896 începerea iluminatului electric al orașului prin cablu aerian sau îngropat.

Totodată la rândul ei uzina electrică începe să acorde gratuit, în anul 1898, iluminatul public pe actualul Bulevard al Revoluției și-n Piața Avram Iancu.

Sport, agrement și spații verzi istorice amenajate în Arad

La sfârșitul secolului al XIX-lea și la începutul celui de-al XX-lea s-au realizat importante amenajări cu privire la practicarea sportului și a agrementului. Arădenii fiind printre altele adepții înotului și a sporturilor nautice, convingși fiind de rolul benefic al apei și al soarelui, ei pun bazele, încă la sfârșitul secolului al XIX-lea, pe malul Mureșului, unui ștrand după modelul celor văzute în străinătate. Pe parcursul anilor, acesta se extinde și devine în timpul verii un important punct de atracție pentru arădeni, mărinz astfel numărul locurilor de agrement din oraș.

Parcul-pădure „Pădurice”

Preocupați de dezvoltarea economică, socio-culturală și a învățământului notabilităților și arădenilor nu le-a scăpat nici o clipă din vedere aspectul orașului și confortul locuitorilor acordând acestor lucruri, pe parcursul celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, atenția

cuvăntă străduindu-se și reușind să ofere, în primul rând, orașului aflat în plină dezvoltare, un important spațiu de agrement.

Deschizătorul de drumuri în această direcție este baronul Orcyz Lőrinc, care la începutul celei de a doua jumătăți a secolului XIX pune bazele unui astfel de loc, donând orașului 17 iugăre de pământ din parcul său de vânătoare. Spațiul încredințat pentru întreținere Societății Vânătorilor, la care își aduce contribuția cu 1000 de forinți și populația orașului, devine cu timpul un important loc de recreere, fiind primul parc-pădure destinat agrementului.

Aflat în partea de nord a actualei străzi Corneliu Coposu parcul era înconjurat de un gard de fier forjat, pătrunderea în incinta sa, ce era prevăzută cu alei, pavilion de tir și un lac pe malul căruia se afla pavilionul Societății de patinaj, era posibilă doar pe două porți pietonale ce încadrau o poartă carosabilă, toate trei dând spre actualul Bulevard Ștefan Augustin Doinaș.

Concomitent cu sistematizarea zonei s-a trecut la trasarea radială a aleilor parcului-pădure, situat în extremitatea nord-estică a arealului intravilan. De atunci a fost numită „Pădurița orașului”. Ea includea lacul de agrement, existent până în ziua de astăzi. În 1831, acolo, se instala poligonul Societății de tir, în ființă până în ziua de astăzi.

La „Pădurița” aveau loc maialurile, chermezele vânătoarești și activitățile Societății de tir. Lacul de agrement de aici era alimentat permanent, cu intrare-ieșire, de către canalul Mureșelul-Mort. Spre 1900 a apărut pe marginea lacului o grădină de vară adaptată pentru spectacole și restaurant, servind și pentru vestiarul patinatorilor amatori în timpul iernii. Suprafața inițială a acestui parc-pădure era 81381,6 mp.

Bulevardul Revoluției

În paralel cu amenajarea parcului, începând cu anul 1850 în atenția notabilităților a intrat și organizarea promenadei.

Pornind din partea de nord a actualei piețe Avram Iancu, promenada cu o lungime de doi kilometri și o lățime ce oscila între 60 și 140 metri, este definitivată în anul 1867, forma ei păstrându-se până astăzi. Întreținerea ei a revenit primăriei și a suferit de-alungul timpului multiple modificări și adaptări.

Esplanada centrală conține două aliniamente stradale de arbori, situate de o parte și de alta a bulevardului, constituite din 289 bucăți din specia *Acer platanoides* „Globosum”, plantați la case. Sortimentul de arbori și arbuști se încadrează în 56 specii. Distribuția speciilor pe parcele este foarte variată datorită unționalității lor mult diferite.

Fâșia principală de vegetație de pe mijlocul bulevardului, are o structură pe specii destul de puțin variată. Dominanți cu 74% din exemplare sunt teii, urmași de alte specii cu 11% în care intră în special exemplarele bătrâne care au fost plantate încă înainte de 1887. S-au menținut câteva exemplare în vârstă de *Platanus*, *Quercus* și *Koelroeuteria*. Întreaga plantație are un caracter de masiv bine închis. În submasiv există arbuști 9% și rășinoase 5%.

De-a lungul promenadei, a cărei porțiune până în dreptul actualei străzi Horia era cunoscută sub denumirea de „Corso”, și până în Piața Podgoria Atzél Péter, pe cheltuială proprie, plantează cu tei atât promenada cât și străzile perpendiculare pe aceasta, în timp ce avocatul Lukács Lajos investește în plantarea arborilor din actuala Piața Avram Iancu.

La capătul promenadei este amplasată, în anul 1870, în amintirea honvezilor căzuți în luptele din februarie 1849, statuia Busuló Arad (Aradul întristat) executată din marmură de Cararra de Aradi Zsigmond, statuie ce-a fost mutată în anul 1880 în cimitirul nou (azi cartierul funcționarilor), ca în anul 1882 în fața teatrului să fie dezvelit un obelisc din piatră în amintirea celor morți de holeră în timpul epidemiei din 1873 iar în anul 1890 în actuala piață Avram Iancu, într-un cadru festiv, se dezvelește statuia Libertății, operă a sculptorului Zala György.

Parcul Eminescu

Primăria reamenajează digul de pământ după inundația din 1877, ca în anul 1880 să ia inițiativa amenajării promenadei de pe mal și a parcului din dreptul actualului Tribunal, parc a cărui suprafață era de trei iugăre. Acesta s-a numit parcul „Salasz”, după numele longevivului primar de la sfârșitul secolului al XIX-lea, iar după 1918– „parcul Murășului”. Conform schiței cadastrale din 1887, acesta măsurase, inițial, 14243,2 mp.

Parcul Eminescu este situat în centrul Municipiului ARAD, de-alungul și în exteriorul digului de pe dreapta Mureșului între Palatul Cultural și Palatul Justiției, fiind unul dintre cele mai impresionante și vizitate spații verzi din municipiu. Suprafața parcului este de 2,59 ha.

Deși ca suprafață intră în categoria scuarurilor, el este considerat parc datorită vechimii, importanței și structurii sale.

Parcul Baross (Parcul Copiilor)

Inițiativa primăriei, reluată în anul 1886, duce la amenajarea și a celui de-al doilea parc al orașului (actualul Parc al copiilor) ce mărește suprafața de agrement a Aradului.

Comisia pentru zone verzi, înființată după proclamarea municipiului în 1870, avea intenția de a diversifica și mări posibilitățile de „preumblare” și „petrecanie” moștenite din trecutul orașului. A și făcut-o, creând „Grădiniaria orașului” și amenajând aleile curbilinii și circulare ale **parcului „Baross”**- situat la sud de Palatul Cultural, inaugurat în 1913. Suprafața sa inițială era de 20.847,6 mp. Construirea Cazinoului și amenajarea terenului Asociației de patinaj a dus la distrugerea aleii multiple de castani, plantată prin strădaniile pomologului Kover Gabor și la micșorarea parcului cu 934mp. Construirea digului a mai diminuat suprafața cu 1364,4 mp.

Cele două parcuri mici care străjuiesc și astăzi Palatul Cultural, datează de prin anii 1880-1890, fiind concepute drept loc de promenadă în preajma malului îndiguit al Mureșului. Suprafața lor inițială s-a restrâns la extremitățile lor prin construirea unor edificii civile, școlare și judecătorești. În parcul sudic ce are suprafața de 2,09 ha., actualmente Parcul Copiilor fusese amplasat bustul lui Kover Gabor (în prezent considerat piedut), intemeietorul acestora. Datorită pasiunii sale pentru pomologie, acest descendent al unei vechi familii de armeni romano-catolici a reușit să planteze arbuștii sau semințele pe care le obținuse pe cale de corespondență cu întreaga lume. Am putea afirma că elementul de noutate pe care l-a adus îl constituiau arborii de proveniență extrem asiatică.

Piața George Enescu

Scuarul Palatul Cultural are un caracter cu totul aparte și face parte din suprafața parcului. Cu o suprafață totală de 3008 mp, el este împărțit în două: o parte considerabilă din rondourile și rabatele din fața Palatului Cultural iar cealaltă parte micul spațiu verde din fața liceului îndeplinește atât funcție de tranzit cât și cea ornamental peisagistică.

Promenada Malul Mureșului

Situat între dig și aliniamentul format de actualul Parcul Copiilor și Parcul Eminescu, acest parc denumit Faleza de Promenadă cuprinde faleza între podul Decebal și Pasajul Micalaca. Este cert o mare originalitate specifică municipiului, datorită caracterului aparte și funcționalității specifice. Scuarul a fost înființat pe locul vechiului ștrand public.

Parcul include taluzul dinspre oraș al digului Mureșului, între Palatul Justiției și Pasajul Micălaca. Are o lungime de cca. 2 km și o lățime de 10-15m. Suprafața parcului este de 2,95 ha.

După viitura deosebit de gravă din 1970, digul a fost supraînălțat cu un parapet de beton iar aleea a fost și ea asfaltată după care a început plantarea aliniamentului de Thuja occidentalis fastigiata pe coronamentul digului precum și a unei diversități de specii pe taluz, inclusiv a aliniamentului de tei la baza taluzului.

Parcul Malul Mureșului

În completarea promenadei, Parcul Malul Mureșului s-a realizat odată cu construcția digului de apărare în sec. al XVIII-lea. Orașul fiind atunci puțin dezvoltat, iar această suprafață afectată periodic de inundații, fără îndoială că nu i s-a acordat nici o funcțiune importantă. El rămânea doar un rai al pescarilor. Funcțiunea recreativă nu era atunci imperativă. Ea apare doar în secolul al XIX-lea, odată cu realizarea actualelor parcuri Eminescu și Copiilor. Promenada pe digul puțin amenajat atunci, deschidea perspectiva Mureșului și a acestui spațiu neutilizat. Cu tot pericolul inundațiilor, atunci se amenajează și acest spațiu, parțial pentru recreere. Se construiesc câteva baze nautice și se fac plantații.

Situat pe malul drept al râului Mureș în zona mal-dig, între podul Decebal, ce duce la cetate și cotul mare pe care îl realizează digul spre pasajul Micalaca cuprinde o suprafață de 93.081 mp. În suprafața totală este inclus și taluzul interior al digului.

Parcul se prezintă ca o fâșie cu o lungime de aproape 2 km., lățimea variază între 20 m și 90 m.

Scuar Piața Avram Iancu

Amenajarea pieței, așa cum o cunoaștem astăzi, s-a realizat după cel de-al II-lea Război Mondial, când funcțiunea sa de piață comercială a fost schimbată cu cea reprezentativă.

După construirea Monumentului eroilor, piața este amenajată și ca spațiu verde, având ca funcțiuni principale cea ornamentală, recreativă și de tranzit. Suprafața scuarului este de 0,9163 ha.

Scuar statuia Sf. Nepomuk

Construirea Palatului Administrativ- noua primărie a Aradului, statuia Sf. Nepomuk ce era amplasată în această piață este mutată la locul unde și astăzi se găsește: intersecția între str. Desseanu și str. Episcopiei. În jurul statuii s-a amenajat un scuar de mici dimensiuni, dinamic prin poziția sa de colț, ce marchează o intrare în centrul istoric al Aradului.

Piața Veche (Heim Domokos)

Un alt scuar, intrat de peste cinci decenii în desuetudine, se află în piațeta triunghiulară de la începutul străzii Cuza Vodă, numită sugestiv **Piața Veche** (deoarece face parte din cel mai vechi cartier al orașului Arad). Dacă nu l-ar străjui cei șapte platani seculari și un tei, nici nu s-ar observa că aici a existat un spațiu verde.

Scuarul este printre primele amenajări peisagere ale Municipiului Arad.

Scuar str. Cozia

Surpinzătoarea imagine a acestui scuar ce oferă un cadru amenajat clădirilor impunătoare din zonă- printre care enumerăm monumentele Sinagoga neoloagă (monument grupa A), Școala Evreiască de Stat, clădire secesion- și vechimea arborilor conferă o notă aparte acestei părți a Ansamblului Urban Arad.

Scuar Piața Olimp

Plasat pe c-lea Romanilor, arteră flancată pe dreapta și pe stânga de un reușit gard viu, se află un scuar P-ța Olimp de aproximativ 5000mp, ce a constituit un spațiu de recreere pentru muncitorii de la fabrica textilă.

Scuar Turnul de Apă

Un alt **scuar vechi** al orașului reprezentat de alți doi platani (probabil de o vârstă cu **Turnul de apă al orașului** – 1896) marchează fațada intrării acestuia, pe strada Ceaicovski nr.11.

În trecut str. Ceakovski avea cap de perspectivă Capela Sf. Florian, fiind o zonă importantă și reprezentativă pentru locuitorii zonei.

Parcuri private, aliniamente stradale

Judecând după vechimea arborilor, **parcul din incinta Centrului Eparhial Ortodox Român din Arad** datează din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Grădina sa decorativă continuă să fie îngrijită de către un muncitor – grădinar.

Elita aristocrată și, mai apoi, cea burgheză, au căutat să beneficieze de sistematizarea străzilor, după eliberarea economică a orașului (1826 – 1834) pentru a-și stabili, la nord de centrul vechi, noile domiciliu. Inginerul Pikuley Lajos, a proiectat, între altele, sistematizarea străzilor G. Coșbuc, Mărășești, Episcopiei și Ghiba Birta. Atunci au fost trasate străzile care se terminau spre canalul „Mureșul Mort”, străzile Bușteni, Andrei Mureșanu și Afinelor. Plantarea lor cu arbori decorativi (castani,tei etc.) a avut loc în jurul anului 1900.

În anul 1833 începuse construirea Spitalului Public Comitatens pe locul dinainte stabilit, pe latura vestică a actualei piețe Mihai Viteazu (fosta piață Francisc). Cum actualul Bulevard al Revoluției constituia, pe atunci, o piață de mărfuri (cereale, animale mari și produse manufacturate), piață care se întindea spre actuala Gară Mare, până la locul actualei Fabrici „Astra”, edilii de atunci au considerat că destinarea pieții din fața Spitalului sus-amintit, numită pe atunci Piața Micului Bujac – era potrivită pentru aprovizionarea cu legume și fructe a acestei zone rezidențiale.

Între această piață și canalul amintit mai sus s-au constituit cele mai întinse **parcuri particulare, în stil englezesc** (cu alei curbilini). Pe teritoriul intravilan al municipiului Arad, hărțile cadastrale, executate începând din anul 1886, indică existența trecută a unor alei circulare de parc particular situate în mai multe locuri. Aceste parcuri, de tip englezesc, au constituit într-o bună măsură modelul și pepiniera pentru amenajarea parcurilor și scuarurilor publice. Astăzi, aceste alei curbilini nu se mai regăsesc în teren. Ele au dispărut treptat, martori rămânând doar arborii răzleți din curțile unor edificii. Între cei mai vechi arbori menționăm un platan cu vârsta de peste 100 de ani în curtea casei de pe strada Ștefan Augustin Doinaș nr.16, Trasarea străzilor Cloșca și M.Stănescu, spre Bulevardul Revoluției, iar a străzii T.Vladimirescu, de la colțul nord-estic al pieții spre „Pădurița orașului” a început aproximativ între 1892 – 1896, ani de avânt economic și cultural. În felul acesta au dispărut parcurile particulare din centrul urbei.

Locurile de plimbare până în 1870 fuseseră două „**Pădurița sau Crângul orășenesc**” și „**Grădina Arenă**”, ambele datând din secolul al XVIII-lea. Aceasta din urmă, situată între Bulevardul Revoluției și Piața Catedralei, servise și drept teatru de vară, până în momentul amenajării altuia pe terenul Liceului pedagogic.

Cel mai întins parc particular se afla în perimetrul străzilor centrale Horia, Cloșca și Crișan, mărginite de bulevardul principal și str.Gheorghe Popa de Teiuș. Crearea străzii Cloșca a adus cu sine dispariția acestui parc de stil englezesc. Arborii ornamentali supraviețuitori ai acestei zone se aflaseră în curțile de pe strada Crișan și pe latura estică a pieții Mihai Viteazu. Arborele de tisă de vârstă seculară, tăiat în anul 2002 a stat mărturie în acest sens. Un exemplar măiestos al arborelui floral, Paulovnia tomentosa, este de aceeași vârstă cu edificiul de stil secesion al fostei Direcții Agricole Județene de pe strada Cloșca. În restul orașului Arad, în curțile caselor, au mai supraviețuit aluni turcești, tisă, platani, frasini, plopi argitii, brazi ajunși la o vârstă seculară.

Cetatea Aradului

Trecând la vremuri mai îndepărtate, situată în bucla de forma literei omega a râului Mureș, cetatea de manieră Vauban modificată, a avut până la Primul Război Mondial o alee de promenadă prin pădurea înconjurătoare.

Spațiul verde și piața din interiorul cetății erau periodic vizitabile. Astăzi spațiul verde din interior continuă să existe.

În afara cetății, pădurea a fost tăiată cu aprobarea primăriei, în iarna anului 1944-1945, pentru aprovizionarea cu lemne de foc a orașenilor.

Construirea cetății a durat 20 ani din 1763 până în 1783, suprafața aferentă Cetății Aradului este de cca.74ha.

Restul teritoriului din jurul Cetății, cuprinzând și o parte din actualul cartier Subcetate a fost acoperit de un masiv verde secular, format din arbori uriași.

Situat tot în bucla Mureșului, **ștrandul Neptun** se prezintă ca o fâșie în exteriorul cetății, începând de la Podul Decebal, pe o lungime de cca 1115m. Suprafața ștrandului este de 15,41ha.

În 1957, o suprafață de 31,7ha, situată în exteriorul Cetății, este trecută din administrarea Ministerului Forțelor Armate în cea a Sfatului Popular Arad, prin decizie guvernamentală.

În intervalul 1969 – 1972 se constituie o mare parte din actuala infrastructură a ștrandului, inclusiv spațiul verde înconjurător.

Pentru suprafața de peste 15 ha și un număr de 938 exemplare de arbori și arbuști, cele 67 de specii în care se încadrează, dovedesc o varietate redusă.

Și astăzi teritoriul din și din jurul cetății constituie o rezervă urbanistică în special pentru crearea de spații verzi amenajate.

6). SECOLUL XX d.C.

În 1908 dezvoltarea orașului implică, pe lângă trăsuri, al căror număr crește, tramvaiul tras de cai și automobilele ce-și făcuseră apariția pe străzile Aradului să se adauge un nou mijloc de transport: autobuzele simple și cele cu etaj.

Intensificarea circulației în oraș a cărei importanță economică și culturală e în continuă creștere, face ca legătura cu exteriorul să se intensifice. Drept urmare, după legarea orașului cu Podgoria Aradului, la 1906 octombrie 30, prin intermediul trenului, a cărei gară Arad Podgoria se construia tot atunci la intersecția actualului bulevard al Revoluției cu Calea Iuliu Maniu (fig.118), tren ce devine electric, din 10 aprilie 1913 fiind prima linie electrificată din estul Europei și a opta din lume, se construiește la 1910 noua gară (fig.119) după planurile arhitectului Szantay Lajos.

În 1910 în perioada mandatului lui Löcs Rezső se construiește și frumosul pod Elisabeta ce făcea legătura Aradului cu cetatea, precum și Podul Contele Károlyi, amintit deja. Acesta, făcând legătura între Arad și Aradul Nou, este realizat de o firmă austriacă și este dat în folosință în anul 1910

În perioada premergătoare declanșării primului război mondial, în cadrul mijloacelor de transport în comun a avut loc o modificare și anume: tramvaiele trase de cai după ce au fost înlocuite cu autobuze în anul 1908, vor fi reintroduse în anul 1913, deși parcul de autobuze a fost într-o continuă creștere, iar din menționatul an până în anul 1916 ele au funcționat în paralel.

Intervenind primul război mondial și fiind rechiziționați caii se trece la tracțiunea cu aburi ce s-a păstrat după război doar pentru transport marfă.

Planul Aradului din 1914 prezintă evoluția orașului din acea perioadă. Apar străzi noi adiacente bulevardului: actualele străzi Vasile Alecsandri, Cloșca, Blajului, Mircea Stănescu.

Statisticile de la acea dată indică 67.246 locuitori.

După primul război mondial **Unirea din anul 1918**, deși aduce o serie de schimbări acestea nu afectează în prea mare măsură aspectul orașului având în vedere că în perioada ce a

urmat noua administrați a păstrat sistemul aprobărilor de construcții, utilizate anterior, fapt ce denotă înțelepciunea notabilităților.

Populația a rămas aceeași cu mici modificări numerice în cadrul etniilor prin plecarea unora și venirea altora iar legislația nouă ce s-a impus în scurt timp a făcut ca orașul să-și continue firescul drum al dezvoltării atât economic cât și urbanistic.

Reluarea activității după o scurtă stagnare, marchează începutul unei evoluții urbanistice și arhitecturale aparte Aradul devenind un important centru industrial, al doilea după București, urmare a dezvoltării continue a industriilor existente cât și a creerii de industrii noi.

Acest fapt a polarizat un număr foarte mare de oameni a căror cifră ajunge în 1930 la 77.181 fără a socoti aici și pe cei din cartierele mărginașe.

Urmarea este creșterea cererii de locuințe ce revigorează domeniul construcțiilor ce devine realizabilă prin menținerea și chiar creșterea bunăstării populației.

Zestrea constructivă crește simțitor orașul se îmbogățește cu un nou tip de case, atât stilistic cât și volumetric ce se grupează în general în cartiere folosind spații libere ce măresc spațiul intravilan.

Noile zone de locuințe a perioadei interbelice se leagă de o anumită tipologie și anume case individuale așezate pe locuri distincte constituind forma principală de locuire ce reflectă principiile urbanismului modern ale orașelor grădini unde casele sunt înecate în verdeață.

Începutul lotizării cu locuințe joase are loc în spațiul cuprins între actualele bulevarde General V. Milea și Praporgescu, o abordare centrală dar și o experiență ce a dat roade.

Apar majoritar în această zonă vile cu parter sau parter și etaj menționând doar pe cele de pe actualul bulevard general Milea nr. 13 sau pe cea de la intersecția actualului bulevard Milea cu strada Nicolae Grigorescu realizată după planurile arhitectului Silvestru Rafiroiu.

Dacă în amintitele zone s-a construit pe teren liber în centru se intervine doar în mică măsură prin demolări a unor mici clădiri ce nu cadrau cu vecinele lor, cazul frumoaselor edificii P+2 de pe actualul bulevard al Revoluției nr. 68 și 88 sau prin redimensionări.

În afară de case de raport și familiale în Arad se construiesc central și edificii publice de mari dimensiuni în general pe locuri virane, precum Palatul Telefoanelor (Fig. 150) sau impunătorul edificiu demisol, parter supraînălțat și două nivele ce adăpostea casa de Asigurări Sociale, azi Policlinica Orașului (Fig. 151), edificiu aflat pe actuala stradă Ioan Andreescu colț cu Bulevardul Revoluției.

Așa cum s-a menționat și la capitolul privitor la spații verzi și parcuri, spațiile verzi în secolul al XIX-lea au format un sistem urban bine definit. Parcurile au fost completate de-alungul timpului cu statui. Și în secolul XX seria amenajărilor statuare a continuat, până la finele deceniului trei și începutul deceniului patru al secolului XX intervenind politicul orașul pierde din punct de vedere estetic în urma demolării unor statui de mare valoare artistică, cunoscute în lume, precum statuia Libertății din actuala Piață Avram Iancu și grupul statuar cu Kossuth Lajos din dreptul fostei Bănci Naționale.

Totodată sunt demolate busturile scriitorului Csiky Gergely și-a istoricului Fabian Gabor din dreptul Bisericii Roșii, fiind înlăturate tot atunci bustul reginei Elisabeta a Ungariei aflat în parcul dintre cele două sedii a prefecturii, bustul Dr. Doranyi, coloana comemorativă și fântâna decorativă din actualul parc al copiilor precum și frumoasa statuie Aradul întristat aflată în cimitir.

La acestea se adaugă și demolarea în anul 1930 a Teatrului de vară construit în anul 1901 ce avea 3.000 de locuri, rămânând un spațiu viran devenit terenul de sport al actualului Colegiu Pedagogic.

Amintitele demolări au constituit o mutilare a esteticii oraşului în care, ce-i drept, s-au amplasat alte busturi ale unor personalităţi centrale şi locale din domeniul ştiinţei, literaturii, politicii care, nu puteau substitui, care deşi erau realizările unor sculptori cunoscuţi nu puteau substitui întru totul mutilarea produsă.

Astfel în anul 1929 se amplasează în stânga intrării principale în Palatul Cultural, bustul lui George Coşbuc iar în dreapta intrării-n palat este bustul marelui istoric român Xenopol ambele busturi fiind realizate de sculptorul Groza

Cu şapte ani mai târziu şi anume în anul 1936 în frumosul squar din actuala Piaţă Podgoria s-a înălţat Crucea în memoria preoţilor martiri ortodoxi români din 1918-1919, cruce realizată după planurile arhitectului şef al oraşului Silvestru Rafiroiu, ca în anul 1937 să se realizeze o alee a personalităţilor arădene.

Aflată pe latura nord estică a Palatului Cultural pe amintita alee sunt amplasate bustul Dr. Petru Pipoş realizare a sculptorului Marcel Olinescu, în 1938 este ridicat bustul lui Gheorghe Popa de Teiuş şi a lui Mircea V. Stănescu realizări a sculptorului Ioan Moga precum şi bustul lui Ioan Rusu Sirianu realizare a sculptorului Gheorghe Moga.

Preocuparea notabilităţilor arădene prinde contur şi-n domeniul extinderii reţelei de canalizare şi-a apei potabile cu încă 14 km urmare a modernizării între anii 1931-1934 a uzinei de apă, apoi a consolidării şi înălţării digurilor după inundaţiile din anul 1932 cât şi a extinderii zonelor de agrement pe malul Mureşului unde în perioada anului 1932-1933 se construiesc noi cabine în incinta ştrandului Neptun aflat între Mureş şi dig de-a lungul actualului parc Eminescu.

N-a fost neglijată nici circulaţia în comun, introducându-se pe întreg teritoriul oraşului începând cu anul 1929 circulaţia cu autobuze, menţinându-se locomotivele doar pentru circulaţia vagoanelor cu mărfuri în incinta oraşului.

Armonioasa dezvoltare a Aradului în perioada interbelică, deşi nu atât de prolifică ca în alte oraşe la capitolul locuinţe, a fost posibilă urmare a faptului că s-a ținut cont şi s-au aplicat regulamente de construcţie elaborate în timp pe baza unei legislaţii moderne de urbanism şi amenajarea teritoriului, legislaţie îmbogăţită pe parcurs cu noi reglementări cum este şi Regulamentul de edilitate al municipiului Arad din 5 februarie 1940 care permitea în continuare dezvoltarea armonioasă a Aradului.

Harta Municipiului Arad de la 20 iunie 1938 prezintă oraşul împărţit în 10 zone. Aradul s-a dublat la această vreme, prin construirea cartierelor interbelice: Bujac, Subcetate, dar şi prin alipirea cartierului Grădişte şi umplerea spaţiilor dintre toate zonele oraşului, în special în partea de Nord, Vest şi Est.

Aradul a avut de suferit ca urmare: a izbucnirii celui de-al Doilea Război Mondial şi a bombardamentului din vara anului **1944** ce a afectat mai ales partea de nord a oraşului cel mai mult având de suferit piaţa gării, parţial gara şi Păduricea unde a fost distrus pavilionul de patinaj, parţial pavilionul de tir şi câteva case familiale din apropiere, cât şi a situaţiei ce a urmat după anul **1947**.

A mai fost distrusă o aripă a reprezentanţei din Arad a fabricii de lichior Zweik aflată pe actuala stradă M. Stănescu, câteva construcţii de pe actualul bulevard General Milea precum şi frumosul pod Elisabeta ce făcea legătura între Cetatea Aradului şi oraş.

Dacă gara a fost refăcută după război în forma originală nu acelaşi lucru s-a întâmplat cu ansamblul pieţei care nu a mai fost refăcută. Mai mult chiar sistematizările în timp a acestei pieţe a dus în final la distrugerea şi a ceea ce a mai rămas după bombardament.

Planul Municipiului Arad de la 1947 ce prezintă evoluţia oraşului aduce o noutate şi anume anexarea Suburbiei Mureşel în 1943, dar şi intenţia de anexare a Aradului nou începând cu 1948.

Analizând acest plan care el însuși constituie o analiză de evoluție a orașului la acea vreme, se poate deduce raportul între specialiștii și politica vremii cu Aradul.

De-a lungul **deceniilor șase și șapte** a secolului XX se continuă acțiunea creerii de spații de locuințe trecându-se la reîmpărțirea apartamentelor din marile palate și case de raport din Arad, ce-i drept neafectând exteriorul dar, reducând la sub nivel condițiile de trai.

La **1964**, construirea în Arad a constat în extinderea intravilanului cu unități agricole în special, dar și densificarea țesuturilor adiacente zonei centrale cu locuințe colective. Zonele densificate sunt în Micălaca și începerea lucrărilor la cartierul Aurel Vlaicu. În centrul istoric s-au realizat câteva plombe de locuințe colective cu spații comerciale la parter. La vremea respectivă aceste plombe s-au realizat prin demolarea unor edificii mai vechi, dar astăzi fac parte din memoria colectivă, dat fiindcă fațadele au respectat vecinătățile, iar arhitectura lor nu este menită a ieși în contrast cu fondul existent.

La **1975**, Aradul se completează la periferiile sale cu amplificarea spațiilor de locuit. Obiective importante ce fac parte din dotarea urbană a orașului sunt: aparăția Ștrandului Neptun și a Aeroportului, precum și câteva hoteluri: Hotel Astoria, Hotel Parc. Aradul s-a ridicat la rangul II ca Municipiu reședință de județ.

Anii *80 au însemnat continuarea programelor începute în anii *60-*70. S-a construit Spitalul Județean, s-a amplificat numărul școlilor. Între timp, viața oamenilor a suferit transformări la nivel socio-cultural. Ca în toată România, și în special ca oraș apropiat de frontiera de stat, arădenii erau ținuți departe de influențele lumii vestice.

Deși relatăm pe scurt situația de după 1989, anii *90 înseamnă pentru Arad și în special pentru Ansamblul Urban Arad distrugerea prin neglijență a patrimoniului construit și aici nu ne referim doar la obiectivele istorice. Chiar și locuințele colective din anii precedenți sunt condamnate la erodare. Lipsa legislației în administrație, apoi neaplicarea acesteia într-un mod consecvent a dus la cele mai mari erori în tratarea urbanistic-arhitecturală a Aradului. Retrocedările, cumpărările apartamentelor de stat de către multitudinea de locatari și sentimentul democrației au dus la aglomerarea peste măsură a țesuturilor urbane din tot cuprinsul Aradului.

Din lista Certificatelor de urbanism și a Autorizațiilor de Construire rezultă clar că în limita Ansamblului Urban s-au realizat îndesiri ale proprietăților. S-au construit în special anexe gospodărești, garaje individuale și signalectică.

Anii 2000 au adus schimbări majore, în special pentru partea de extindere a rețelelor edilitare în periferiile orașului și refacerea căilor de comunicație pe arterele importante. În domeniul construcțiilor, orașul s-a amplificat prin programe arhitecturale comerciale:

- hipermarketuri de generația I la periferiile orașului
- construirea de ansambluri de locuințe colective prin densificarea țesuturilor urbane
- deschiderea de spații comerciale și de servicii în Ansamblul Urban

Inițiativele construirii marilor programe realizate punctual sunt de ordin privat, într-o oarecare colaborare cu administrația publică locală. Opinia publică, specializată sau nu, a simțit aceste transformări ale spațiului privat și public într-o manieră agresivă, însă nu toate aceste transformări au avut doar părți negative. Odată cu implementarea acestora s-au vitalizat zone pe care arădenii nu le mai frecventau, cartierele dormitor din anii *80-*90 au căpătat sensul de policentrii ai orașului. Sigur că dezvoltarea naturală a activităților înseamnă și haos, însă atât administrația publică locală, cât și populația trebuie să accepte că va veni și o perioadă de ordine obligatorie. Lipsa specialiștilor în domeniul construcțiilor sau a accesului acestora la planuri și programe de strategie sectorială se resimte.

3. PREZENȚE ARHEOLOGICE ÎN TERITORIUL STUDIAT

„REPERTORIUL ARHEOLOGIC AL MUREȘULUI INFERIOR; I. JUDEȚUL ARAD”, Complexul Muzeal Arad, Institutul de Arheologie și Istoria Artei Cluj-Napoca, Muzeul Banatului Timișoara, 1975-1998 relevă faptul că în Municipiul Arad și în special în Ansamblul Urban Arad s-au descoperit întâmplător obiecte/artefacte din diferite epoci istorice.

Extras din „REPERTORIUL ARHEOLOGIC AL MUREȘULUI INFERIOR; I. JUDEȚUL ARAD” cu privire la teritoriul studiat:

2. Zona centrală a orașului.

a) În **piața Avram Iancu** s-au găsit întâmplător topoare, scărițe, vârf de lance, etc., toate din fier, vase de lut și diferite obiecte din os, toate de la începutul epocii feudale (CMA); este semnalat și material hallstattian timpuriu.

b) În **1998**, cu ocazia efectuării expertizei arheologice asupra **Căminului Hirschl (Teatrul Vechi), de pe str. Gh. Lazăr nr. 1 - 3**, a fost identificat un nivel de locuire hallstattian (B 1) la 2,80 m adâncime. Într-un strat puternic răvășit au apărut și fragmente ceramice cenușii, lucrate la roată databile în secolele III - IV d. Hr.

c) În anul **1967**, la **excavarea fundațiilor hotelului "Astoria"** s-a descoperit un depozit de bronzuri compus din 51 de piese: celturi, seceri, vârfuri de lance și brățări; depozitul datează de la începutul primei epoci a fierului (seria Moigrad - Tăteu, Hallstatt B 1) (vezi fig. 3)

d) Cu ocazia săpării unui șanț au fost descoperite pe **B-dul Revoluției** (fost Republicii), în dreptul imobilului cu **nr. 85**, la adâncimea de 2,7 m dărămăturile unei locuințe cu pereți de chirpic. Sub stratul de chirpic și cărbune se afla un schelet de copil (vârsta cca 6 ani) precum și o tibie de adult. Din cadrul ceramicii recoltate reține atenția un vas-biberon de culoare neagră, ornamentat cu caneluri. Pe baza materialului arheologic complexul descoperit poate fi încadrat în Hallstatt B 1 fiind contemporan cu depozitul de bronzuri descoperit la Hotelul "Astoria", situat la cca 100 m nord.

e) Pe **B-dul Revoluției între străzile Xenopol și Târnavelor**, cu ocazia unor lucrări edilitare s-au descoperit fragmente ceramice, o valvă de tipar din gresie, pentru celturi, chirpic - toate de la începutul primei epoci a fierului (colecția Gh. Miloș, Arad).

f) La **capătul nordic al B-dului Revoluției** au fost scoase la suprafață cu ocazia excavării unui șanț fragmente ceramice aparținând culturii Tisa I.

g) **Lângă Gara Electrică** cu ocazia unor lucrări edilitare s-a descoperit o cană mare de lut care datează din sec. III-IV d.Hr.

h) În **curtea Spitalului Unificat (fosta str. 6 Martie, actuala St. Cicio-Pop)**, cu ocazia săpării unei gropi, s-au descoperit fragmente ceramice cu caneluri, din prima epocă a fierului (CMA).

i) La excavarea fundațiilor pentru **noul sediu al poliției (str. Vârful cu Dor)** a fost descoperită o urnă gri-cenușie, lucrată la roată care poate fi atribuită populației daco-romane (sec. III - IV d. Hr.)

j) În apropierea **"Castelului de apă"** s-au descoperit trei monete de bronz de la Iustinian (una la CMA).

k) În **parcul din fața Palatului Cultural**, cu ocazia săpării unei gropi s-au descoperit fragmente ceramice din epoca bronzului (cultura Mureș) precum și ceramică, oase de animale și o figurină de lut ars din prima epocă a fierului.

l) Pe **terenul de sport al Liceului "Moise Nicoară"** (fost "I. Slavici") s-a descoperit întâmplător, în 1969, un mormânt de incinerare cu urnă din sec. IV d.Hr. Urna este de culoare cenușie, lucrată cu roata și urmele unui obiect de fier, probabil un cuțit (CMA). În spatele aceluiași liceu s-au descoperit cu ocazia unor lucrări edilitare din anul 1968 fragmente ceramice din sec. IV. d.Hr. (CMA).

m) Pe **terenul fabricii "TEBA"**, în 1955, s-a descoperit întâmplător o groapă care conținea vase din epoca Latène și din sec. II-IV d. Hr. (CMA, nr. inv. 12.902, 12905, 12.899).

n) În **grădina casei situate la colțul străzilor Remus și Bârsei** a fost descoperit accidental un denar de la Traian.

9. Cartierul Aradul Nou (Ujarad, Neuarad)

a) În 1967, cu ocazia săpării unui canal de irigație în grădina de zarzavaturi a **fostului CAP**, situată la marginea de vest a cartierului, au fost distruse mai multe morminte celtice. Săpăturile de salvare întreprinse de E. Dörner au dezvelit 2 morminte: unul de incinerare și al doilea de inhumare. Inventarul salvat din mormintele distruse și din cele cercetate arheologic cuprinde: 2 spade (din care una îndoită ritual), 3 cuțite, 2 vârfuri de lance (unul îndoit ritual), o buterolă și un fragment de teacă, o foarfecă - toate din fier; 3 brățări, o fibulă de tip *Dux* timpuriu și un vas

mic - toate din bronz; vase de culoare neagră, lucrate la roată. Pe baza inventarului necropola birituală a fost dataată în a doua jumătate a secolului IV î.d.Hr.

b) Substrucțiile de zidărie romană, cărămizi cu ștampila legiunii V Macedonica (CIL, III, 1019), ceramică uzuală și *terra sigillata*, monete imperiale romane de bronz și de argint de la Augustus, Vespasian, Domitian etc. menționate aici provin de fapt de la Cărani (TM).

c) **În cimitirul romano-catolic**, situat aproape de ieșirea din oraș spre Timișoara, pe partea dreaptă a șoselei, a fost descoperită, în 1962, o cărămidă cu ștampila legiunii a IV-a Flavia Felix (vezi pl. 10). Sondajele efectuate ulterior la marginea de vest a cimitirului au scos la iveală ceramică hallstattiană și daco-romană, resp. sarmatică (cenușie, lucrată la roată) din secolele III - IV d. Hr. (CMA).

d) Greșit sunt menționate aici piesele de metal ce au aparținut unui mormânt avar din sec. VIII care provin de la Felnac (vezi acolo).

e) **La intersecția străzilor Calea Timișorii** (fostă K. Marx) și **A. Ipătescu** s-au descoperit întâmplător, în anul 1970, fragmente ceramice hallstattiene, altele din sec. IV d.Hr. și sec. XI - XIII (CMA).

f) De la stația de pompare situată la limita vestică a cartierului și până în dreptul malului înalt de la Trei Insule (hotarul "Bufniț") au fost culese numeroase fragmente ceramice aparținând următoarelor epoci: neolitic (cultura Starčevo-Criș), eneolitic (cultura Tiszapolgár), perioada de tranziție spre epoca bronzului (cultura Baden), epoca mijlocie și târzie a bronzului (grupul Cornești-Crvenka resp. grupul Păuliș), secolele II - IV d. Hr. și X - XI. În zona malului înalt se află a necropolă de incinerare din epoca bronzului și una de inhumație din secolele X - XI.

10. În albia Mureșului s-au descoperit:

- a) în anul 1863 o cruce bizantină cu email, din epoca prefeudală (MNMB);
- b) monedă de bronz de la Iustinian (MNMB);
- c) o monoxilă la cca 100 m în amonte de podul Traian și alta în zona Bufniț.

Pe cuprinsul Ansamblului Urban Arad nu au fost întreprinse șantiere arheologice organizate.

Se recomandă ca pe viitor să se inițieze demersuri în acest sens, în special în arealul corespunzător Cetății Vechi a Aradului și Cetatea Aradului.

În Nordul Cetății Aradului, în albia majoră a Mureșului, menționăm „Cimitirul martirilor sârbi”, un sit ce nu a fost inclus într-o lucrare de cercetare arheologică.

4. MONUMENTE ISTORICE, VALORI DE PATRIMONIU CULTURAL DE INTERES NAȚIONAL

Conform **Listei Monumentelor Istorice din 2004**, în teritoriul studiat sunt 126 de monumente istorice formate din:

1. Ansambluri- 2 obiective; 1 obiectiv de interes național: A
2. Monumente:
 - a. imobile construcții cu valoare arhitecturală: II- 108 obiective; 4 obiective de interes național: A
 - b. de for public (obiecte de artă): III- 11 obiective
 - c. imobile construcții memoriale: IV- 5 obiective

Categorie morfologică	Categorie după natura monumentelor	Monumente de interes național A (nr.obiective)	Monumente de interes local B (nr. obiective)	TOTAL nr. obiective
Ansambluri (a)		1	1	2
Monumente (m)	II- imobile cu valoare arhitecturală	4	104	108

Categorie morfologică	Categorie după natura monumentelor	Monumente de interes național A (nr.obiective)	Monumente de interes local B (nr. obiective)	TOTAL nr. obiective
	III- de for public	0	11	11
	IV- memoriale	0	5	5
		5	121	TOTAL: 126

Extras din LISTA MONUMENTELOR ISTORICE 2004 pentru teritoriul studiat, cu MODIFICĂRI ȘI COMPLETĂRI conform Ordinul MCC nr. 2.682 / 2003 (inclusiv Lista Monumentelor Istorice)- M.O. 448/2003, modificat prin Ordinul MCC nr. 2807 / 2003 (inclusiv Anexa nr.1- Lista Monumentelor Istorice- modificări și completări)- M.O. 709/2003

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresă	Datare
143	AR-II-a-A-00475	Ansamblul cetății Aradului	municipiul Arad	Cartier Subcetate	1763-1783
144	AR-II-m-A-00475.01	Cetatea Aradului	municipiul Arad	Cartier Subcetate	1763-1784
145	AR-II-m-A-00475.02	Șanț de apărare, cu val de pământ în exterior	municipiul Arad	Cartier Subcetate	1763-1785
146	AR-II-m-A-00475.03	Biserica franciscană	municipiul Arad	În interiorul Cetății Aradului; Cartier Subcetate	1750-1800
147	AR-II-m-B-00476	Podul Traian	municipiul Arad	Peste râul Mureș, leagă orașul de Cartierul Aradu Nou	1906
148	AR-II-a-B-00477	Ansamblul urban Arad	municipiul Arad	De la culeea N a podului Traian spre V, pe malul N al râului Mureș până la Str. Putnei, Str. Remus, Str. Alexici Nicola (inclusiv Piața Sârbească), Str. Kogălniceanu M., Str. Ceaikovski P. I. cu prelungirea ei peste Str. Vârful cu Dor și Str. Transilvanei spre NE, Str. Eminescu Mihai, Str. Episcopiei, Str. Caragiale I.L., Str. Sibii Dorel, Str. Cotruș Aron, Str. Balint Simion, Str. Coșbuc G. spre NV, traversarea spre N la marginea incintei Spitalului Municipal, Str. Ghiza Birta Elena spre E, Bd. Doinaș Augustin, Str. Mureșeanu Andrei, spre N de-a lungul Bd. Revoluției până la Piața Drapelului, spre E Str. Brătianu I. C., până la malul de N al Mureșului, bucla Mureșului (care înconjoară Cetatea Aradului) în amonte, până la podul Cetății, spre V pe Str. Popa Eugen până în dreptul Str. 9 Mai, spre SV Splaiul Toth Sandor până la podul Traian. La N, Calea Timișorii până la intersecția cu Str. Ștefan cel Mare și Str. Ady Endre.	
149	AR-II-m-B-00478	Fosta Academie Teologică (Noua Preparandie Română), azi Academia Teologică a Universității "Aurel Vlaicu" și Seminarul Teologic Liceal	municipiul Arad	Str. Academia Teologică 19	1885
150	AR-II-m-B-00479	Casă	municipiul Arad	Str. Alecsandri Vasile 13	1919-1920

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresă	Datare
151	AR-II-m-B-00480	Hotelul "Stadt Wien", azi ruine pivniță	municipiul Arad	Str. Alexandrescu Grigore 6	sf. sec. XVIII - înc. sec. XIX
152	AR-II-m-B-00481	Casă	municipiul Arad	Str. Alexandrescu Grigore 16	sf. sec. XVIII
154	AR-II-m-B-00483	Casă	municipiul Arad	Str. Bălcescu Nicolae 1	1800-1850
155	AR-II-m-B-00484	"Casă gotică"	municipiul Arad	Str. Bălcescu Nicolae 6	1800-1850
156	AR-II-m-B-00485	Colegiul Național "Moise Nicoară"	municipiul Arad	Piața Bibici Margareta 1	1869-1873
157	AR-II-m-B-00486	Casă	municipiul Arad	Str. Blaga Lucian 7	1907
158	AR-II-m-B-00487	Școala normală de fete, azi Liceul Pedagogic "Dimitrie Țichindeal"	municipiul Arad	Str. Blaga Lucian 9-11	1909
159	AR-II-m-B-00488	Gimnaziul de băieți "Iosif Vulcan", azi Grupul școlar de industrie alimentară	municipiul Arad	Str. Blaga Lucian 15	1887
160	AR-II-m-B-00489	Palatul Suciul, azi parohie evanghelică și locuință	municipiul Arad	Str. Blajului 2	cca. 1900
161	AR-II-m-B-00490	Casă	municipiul Arad	Str. Blajului 3	cca. 1900
162	AR-II-m-B-00491	Catedrala "Sf. Ioan Botezătorul"	municipiul Arad	Piața Catedralei 1	1862-1865
163	AR-II-m-B-00492	Turnul de apă, azi restaurant și galerie de artă	municipiul Arad	Str. Ceaikovski P. I. 9A	1896
164	AR-II-m-B-00493	Casă	municipiul Arad	Str. Chendi Ilarie 1-3	1897
165	AR-II-m-B-00494	Casă (cu farmacie)	municipiul Arad	Str. Ciceo-Pop Ștefan 16	cca. 1908
166	AR-II-m-B-00495	Școală, azi Școala generală nr. 2	municipiul Arad	Str. Ciocărliei 27	1906
167	AR-II-m-B-00496	Casă	municipiul Arad	Bd. Decebal 14	1910
168	AR-II-m-B-00497	Casă	municipiul Arad	Bd. Decebal 37	1897
169	AR-II-m-B-00498	Vechiul Cazinou	municipiul Arad	Bd. Dragalina Ion, general 27. Între Parcul Copiilor și Hotel " Parc"	1872
170	AR-II-m-B-00499	Sala de festivități a Școlii de Arte și Meserii, azi în cadrul Grupului Școlar Industrial "Aurel Vlaicu"	municipiul Arad	Bd. Dragalina Ion, general 30	1911
177	AR-II-m-B-00501	Casă	municipiul Arad	Str. Eminescu Mihai 6	1897
178	AR-II-m-B-00502	Casă	municipiul Arad	Str. Eminescu Mihai 10	cca. 1900
179	AR-II-m-B-00503	Clădirea Diecezanei	municipiul Arad	Str. Eminescu Mihai 18	cca. 1908
180	AR-II-m-B-00504	Casă	municipiul Arad	Str. Eminescu Mihai 36	1906
181	AR-II-m-B-00505	Palatul "Tribunei", azi locuințe	municipiul Arad	Str. Eminescu Mihai 37	1909
182	AR-II-m-B-00506	Gimnaziul Român de Fete, azi secție a Spitalului Clinic Municipal	municipiul Arad	Str. Eminescu Mihai 44-46	1912
183	AR-II-m-B-00507	Palatul Culturii Arad, azi Filarmonica de Stat și Muzeul Județean	municipiul Arad	Str. Enescu George 1	1911-1913
184	AR-II-m-B-00508	Casă	municipiul Arad	Str. Episcopiei 3	înc. sec XX
185	AR-II-m-B-00509	Casă	municipiul Arad	Str. Episcopiei 9	1906
186	AR-II-m-B-00510	Casă	municipiul Arad	Str. Episcopiei 18	1908
187	AR-II-m-B-00511	Casă	municipiul Arad	Str. Episcopiei 46	1910
188	AR-II-m-B-00512	Biserica de lemn "Sf. Gherorghe"	municipiul Arad	Str. Episcopiei 60-62 În parcul reședinței Episcopiei Ortodoxe	1848
189	AR-II-m-B-00513	Casă	municipiul Arad	Str. Gavra Alexandru 6	cca. 1900
190	AR-II-m-B-00514	Casă, azi grădiniță	municipiul Arad	Str. Georgescu Ion 7	sf. sec XIX
191	AR-II-m-B-00515	Casă	municipiul Arad	Str. Georgescu, Aviator 11	1883
192	AR-II-m-B-00516	Casă	municipiul Arad	Str. Georgescu, Aviator 11A-13	1913
193	AR-II-m-B-00517	Casă	municipiul Arad	Str. Ghiba Birta Elena 16	1907
194	AR-II-m-B-00518	Casă	municipiul Arad	Str. Ghiba Birta Elena 18	1910

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresă	Datare
195	AR-II-m-B-00519	Casă	municipiul Arad	Str. Ghiba Birta Elena 20	1910
196	AR-II-m-B-00520	Casă	municipiul Arad	Str. Goga Octavian 2	1912
197	AR-II-m-B-00521	Casă	municipiul Arad	Str. Goga Octavian 3	1897
198	AR-II-m-B-00522	Palatul Bohuș, azi locuințe și spații comerciale	municipiul Arad	Str. Goldiș Vasile 1-3	1910
199	AR-II-m-B-00523	Casă	municipiul Arad	Str. Grigorescu Nicolae 7	1925-1930
200	AR-II-m-B-00524	Sediul fostei Societăți bancare "Victoria", azi locuințe și birouri	municipiul Arad	Str. Horia 2	1850-1900
201	AR-II-m-B-00525	Palatul Szantay, azi locuințe și spații comerciale	municipiul Arad	Str. Horia 3	cca. 1911
202	AR-II-m-B-00526	Casa Iacob Hirschl, azi Casa de Cultură a municipiului	municipiul Arad	Str. Lazăr Gheorghe 1	1817
203	AR-II-m-B-00527	Teatrul Vechi	municipiul Arad	Str. Lazăr Gheorghe 3	1817
204	AR-II-m-B-00528	Casă	municipiul Arad	Str. Meșianu 2	1912
205	AR-II-m-B-00529	Spitalul Clinic Municipal Arad, cu turnul	municipiul Arad	Piața Mihai Viteazul 7-8	1815; turn 1833
206	AR-II-m-B-00530	Casă	municipiul Arad	Piața Mihai Viteazul 10	cca. 1905
207	AR-II-m-B-00531	Casă	municipiul Arad	Piața Mihai Viteazul 15	cca. 1902
208	AR-II-m-B-00532	Palatul Justiției	municipiul Arad	Str. Milea Vasile, General 2	1892
209	AR-II-m-B-00533	Palatul Kovacs, azi locuințe	municipiul Arad	Str. Milea Vasile, General 19	cca. 1900
210	AR-II-m-B-00534	Casă	municipiul Arad	Str. Popa Gheorghe 8	1911
211	AR-II-m-B-00535	Casă	municipiul Arad	Str. Popa Gheorghe 9	cca. 1902
212	AR-II-m-B-00536	Casă	municipiul Arad	Str. Preparandiei 2	sf. sec. XVIII
213	AR-II-m-B-00537	Preparandina Română, azi locuințe	municipiul Arad	Str. Preparandiei 13	1812
214	AR-II-m-B-00538	Casă (cu farmacie la parter)	municipiul Arad	Bd. Revoluției 23	1850-1900
215	AR-II-m-B-00539	Casă	municipiul Arad	Bd. Revoluției 29	cca. 1913
216	AR-II-m-B-00540	Casă	municipiul Arad	Bd. Revoluției 33	cca. 1913
217	AR-II-m-B-00541	Casă	municipiul Arad	Bd. Revoluției 40	cca. 1909
218	AR-II-m-B-00542	Casă	municipiul Arad	Bd. Revoluției 42	cca. 1912
219	AR-II-m-B-00543	Biserica evanghelică luterană	municipiul Arad	Bd. Revoluției 61	1906
220	AR-II-m-B-00544	Palatul Andrenyi, azi Palatul Copiilor	municipiul Arad	Bd. Revoluției 69	cca. 1880-1890
221	AR-II-m-B-00545	Palatul Băncii Naționale	municipiul Arad	Bd. Revoluției 72	1905-1906
222	AR-II-m-B-00546	Palatul Cenad, azi locuințe și birouri	municipiul Arad	Bd. Revoluției 73	sf. sec. XIX
223	AR-II-m-B-00547	Casă	municipiul Arad	Bd. Revoluției 74	sec. XIX
224	AR-II-m-B-00548	Palatul Administrativ (Primăria)	municipiul Arad	Bd. Revoluției 75	1874-1876
225	AR-II-m-B-00549	Palatul Administrației Financiare (Trezoreria)	municipiul Arad	Bd. Revoluției 77	1850-1900
226	AR-II-m-B-00550	Palatul Neumann, azi locuințe și spații comerciale	municipiul Arad	Bd. Revoluției 78	sf. sec. XIX
227	AR-II-m-B-00551	Fosta Prefectură, azi Direcția Generală a Finanelor Publice a Județului Arad	municipiul Arad	Bd. Revoluției 79	sec. XIX
228	AR-II-m-B-00552	Fosta Prefectură, azi redacția publicațiilor "Adevărul" și "Observator" și Rectoratul Universității "Aurel Vlaicu"	municipiul Arad	Bd. Revoluției 81	sec. XIX
229	AR-II-m-B-00553	Casă	municipiul Arad	Bd. Revoluției 90	cca. 1900
230	AR-II-m-B-00554	Casă	municipiul Arad	Bd. Revoluției 92	cca. 1900
231	AR-II-m-B-00555	Casă, azi sediu al Universității de Vest	municipiul Arad	Bd. Revoluției 94	sf. sec. XIX

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire "Vasile Goldiș"	Localitate	Adresă	Datare
232	AR-II-m-B-00556	Palatul Herman Gyula, azi locuințe și spații comerciale	municipiul Arad	Bd. Revoluției 96	1850-1900
233	AR-II-m-B-00557	Biserica romano-catolică	municipiul Arad	Bd. Revoluției 96A	1902-1904
234	AR-II-m-B-00558	Hotelul "Ardealul"	municipiul Arad	Bd. Revoluției 98	1841
235	AR-II-m-B-00559	Casă	municipiul Arad	Bd. Revoluției 99	cca. 1900
236	AR-II-m-B-00560	Fosta Banca de Credit, azi locuințe și spații comerciale	municipiul Arad	Bd. Revoluției 100	înc. sec. XIX
237	AR-II-m-B-00561	Teatrul de Stat "Ion Slavici"	municipiul Arad	Bd. Revoluției 103	1874
238	AR-II-m-B-00562	Biserica sârbească "Sf. Petru și Pavel"	municipiul Arad	Piața Sârbească 1	1698-1702, rest. cu modif. 1790
239	AR-II-m-B-00563	Palatul sârbească, azi locuințe	municipiul Arad	Piața Sârbească 7-8	cca. 1900
240	AR-II-m-B-00564	Hanul "A.B.C.-ul de Aur", azi locuințe	municipiul Arad	Str. Sinagogei 2	1820
241	AR-II-m-B-00565	Casă	municipiul Arad	Str. Teodoroiu Ecaterina 1	1850-1875
242	AR-II-m-B-00566	Casa fostei vămi, azi spații comerciale	municipiul Arad	Calea Timișorii. La capătul podului Traian	înc. sec. XX
243	AR-II-m-B-00567	Casa Beller	municipiul Arad	Calea Timișorii 18	1800-1850
244	AR-II-m-B-00568	Castelul Nopcea, azi Grupul Școlar Forestier Arad	municipiul Arad	Calea Timișorii 29-31	1800-1850
245	AR-II-m-B-00569	Fosta fabrică de bere azi spații comerciale și birouri	municipiul Arad	Calea Timișorii 30-32	1782; instalații (parțial) din 1827
246	AR-II-m-B-00570	Casa parohială a bisericii romano-catolice Aradu Nou	municipiul Arad	Calea Timișorii 33	înc. sec. XVIII
247	AR-II-m-B-00571	Biserica romano-catolică Aradu Nou	municipiul Arad	Calea Timișorii 33	1812-1821
248	AR-II-m-B-00572	Casa "Cu Lacăt și Trunchi"	municipiul Arad	Str. Tribunalul Dobra 7	1815
249	AR-II-m-A-00573	Sinagoga neologă (de rit mozaic)	municipiul Arad	Str. Tribunalul Dobra 10	1827-1834
250	AR-II-m-B-00574	Hanul "Boul Roșu", azi locuințe	municipiul Arad	Str. Tribunalul Dobra 22	sec. XIX
251	AR-II-m-B-00575	Antrepozit	municipiul Arad	Str. Unirii 5	sf. sec. XIX
252	AR-II-m-B-00576	Antrepozit	municipiul Arad	Str. Unirii 7	sf. sec. XIX
253	AR-II-m-B-00577	Casă	municipiul Arad	Str. Unirii 11	cca. 1900
254	AR-II-m-B-00578	Casă	municipiul Arad	Str. Unirii 12	cca. 1900
255	AR-II-m-B-00579	Casă	municipiul Arad	Str. Unirii 13	cca. 1900
256	AR-II-m-B-00580	Casă	municipiul Arad	Str. Unirii 14	cca. 1900
257	AR-II-m-B-00581	Casă	municipiul Arad	Str. Unirii 17	1890
258	AR-II-m-B-00583	Casă	municipiul Arad	Str. Vladimirescu Tudor 3	cca. 1910
259	AR-II-m-B-00584	Casă	municipiul Arad	Str. Vladimirescu Tudor 17-19	1913
377	AR-III-m-B-00662	Crucea martirilor (închinată preoților martiri din perioada noiembrie 1918-primăvara 1919)	municipiul Arad	Parcul Mihai Eminescu	1936
378	AR-III-m-B-00663	Monumentul celor 13 generali, executați în anul 1849	municipiul Arad	Piața 13 Martiri Cartier Subcetate	1881
379	AR-III-m-B-00664	Bustul profesorului Theodor Ceonța	municipiul Arad	Str. Academia Teologică 9	1912
380	AR-III-m-B-00665	Bustul lui George Enescu	municipiul Arad	Piața Enescu George în fața Palatului Cultural	1929
381	AR-III-m-B-00666	Bustul lui Petru Pipoș	municipiul Arad	Piața Enescu George	1937
382	AR-III-m-B-00667	Bustul lui Gh. Popa de Teiuș	municipiul Arad	Piața Enescu George	1938
383	AR-III-m-B-00668	Bustul lui Ioan Rusu-Șirianu	municipiul Arad	Piața Enescu George	1938
384	AR-III-m-B-00669	Bustul lui Mircea V. Stănescu	municipiul Arad	Piața Enescu George	1938

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Localitate	Adresă	Datare
385	AR-III-m-B-00670	Bustul lui A. D. Xenopol	municipiul Arad	Piața Enescu George	1929
386	AR-III-m-B-00671	Statuia Sfântului Ioan Nepomuk	municipiul Arad	Str. Episcopiei	1729 (din 1870, pe actualul)
387	AR-III-m-B-00672	Statuia Sfântului Florian	municipiul Arad	Str. Guttenbrunn Adam 135	1869
401	AR-IV-m-B-00686	Fostul sediu al Asociației Generale a Muncitorilor, azi locuințe și sedii comerciale	municipiul Arad	Piața Catedralei 1	1850-1900
402	AR-IV-m-B-00687	Casa Ștefan Cicio-Pop (sediul Consiliului Național Român Central), azi locuință	municipiul Arad	Str. Cicio-Pop Ștefan	înc. sec. XX
403	AR-IV-m-B-00688	Casa Vasile Goldiș (ulterior sediu ziarului "Românul")	municipiul Arad	Str. Goldiș Vasile 6	1910
404	AR-IV-m-B-00689	Fostul sediu al "Căminului Muncitorului", azi cabinete și laboratoare medicale	municipiul Arad	Str. Paris 2	1913
406	AR-IV-m-B-00691	Fostul sediu al Comandamentului Gărzilor Naționale Române (noiembrie-decembrie 1918), azi spital	municipiul Arad	Str. Vladimirescu Tudor 1 Colț cu Piața Mihai Viteazul	înc. sec. XX

Monumentele istorice sunt reprezentate grafic în *Planșa 02- SITUAȚIA EXISTENTĂ* și în VOLUMUL VI- STUDIUL ZONE DE PROTECȚIE MONUMENTE ISTORICE.

5. ANALIZA CARACTERISTICILOR ȚESUTULUI URBAN

- a. Analiza tramei stradale: vechime, caracteristici (formă, dimensiuni, utilizări)
- b. Analiza parcellarului: vechime, caracteristici (formă, dimensiuni, utilizări)
- c. Analiza legăturilor dintre acestea (lungimea aliniamentelor, mod și grad de ocupare a parcelelor, retrageri față de aliniament, accese)
- d. Analiza caracteristicilor funcționale
- e. Analiza fondului construit
- f. Concluzii referitoare la caracteristicile țesutului urban

Aradul face parte din tipologia orașelor care, până în secolul XIX, a fost generat datorită traseelor importante ale drumurilor comerciale și de apărare. Putem defini astfel că dezvoltarea țesutului urban istoric al Aradului a depins de aceste trasee și de funcțiunile pe care acestea le legau.

Pracelarul este un rezultat al intersecțiilor de trasee ale drumurilor, al topografiei terenului în diferite perioade ale istoriei, dar și al ordinii în care erau așezate etniile populației din rațiuni administrative și militare ale vremurilor.

Trama stradală generală, așa cum se prezintă ea astăzi, este un rezultat al:

- concentrării de populație multiethnică la granița între două imperii: cel Austro-Ungar și cel Otoman
- prezenței Cetății Vechi a Aradului și deci a populației și administrației din armatele imperiilor
- prezenței Râului Mureș, cu brațele Mureșul Mic și Mureșul Mort ce separau cadrul natural în zone denumite *Insule* (până la 1800)
- sistematizării sfârșitului de sec. XVIII și început de secol XIX, datorită dezvoltării:
 - spațiilor publice reprezentative ale fostelor „orașe” etnice: piețe, scuaruri, parcuri, trasee de legătură între acestea
 - de funcțiuni social-culturale și administrative
 - regulamentelor de urbanism prezente încă din secolul XVIII
 - regimului de înălțime relativ înalt, încurajat pe artere de circulație considerate importante

Analizând hărțile istorice se pot extrage date istorice cu privire la traseele străzilor, apariția acestora în ordine cronologică, ierarhia importanței acestora în dezvoltarea orașului.

Hărțile pe care se bazează studiul tramei stradale sunt:

1. 1707- Aradul Vechi
2. 1751- Cartograf militar anonim
3. 1752- Ruttkay
4. 1752- Cartograf militar anonim
5. 1755- Ruttkay
6. 1765- Ruttkay
7. 1838- Propunere de sistematizare a Aradului și Aradului Nou
8. 1866- Harta amenajării finale a cartierului Pârneava, Aradul Nou, Gai, Micălaca
9. 1880- Amenajarea cursului Râului Mureș
10. 1881- Mihály
11. 1884- Plan parcellar
12. 1938- Harta Municipiului Arad
13. 1947- Planul Municipiului Arad- Evoluția orașului
14. 1964- Hartă militară
15. 1975- Ridicare topografică reactualizată până în 1990
16. 1996- Plan extras din PUG Mun. Arad aprobat în 1996
17. 2005- Plan extras din PUG Mun. Arad aprobat- reglementări urbanistice în reactualizare

Astfel, analiza perioadelor de referință istorică ale Aradului s-a concentrat asupra perioadelor de evoluție menționate anterior, incluzând un studiu despre străzile, drumurile și amenajările de for public corespunzătoare hărților enumerate mai sus. Transpunerea acestora s-a realizat pe cvartalele existente, întrucât constituirea acestora corespunde în general traseelor vechilor străzi și drumuri. Referințele se vor face, în continuare, cu numele actuale ale străzilor.

I. Sec. XIV-XV

Hărțile corespunzătoare acestei perioade nu sunt destul de clare pentru a putea identifica străzi, drumuri sau piețe. Din descrierile istorice, cel mai vechi țesut urban este posibil a fi cel cuprins între străzile: Sabinelor, Barbu Lăutaru, Zorilor și Cărămidarilor. Așezarea era construită din chirpici și nu există dovezi actuale cu privire la existența acesteia.

Arealul ar putea avea cca. 10 ha.

II. Sec. XVII

Hărțile corespunzătoare acestei perioade nu sunt destul de clare pentru a putea identifica străzi, drumuri sau piețe. S-a putut deduce că cea mai importantă așezare era Cetatea Veche a Aradului ce depindea de existența brațului Mureșul Mic și de cursul principal al Râului Mureș.

Reprezentarea poziției Cetății Vechi ar putea coincide cu arealul cuprins între cele mai proeminente puncte ale fortificației. Arealul Cetății avea cca. 21 ha, cu lungimea E-V de 620 m și cea N-S de 455 m. În plus, față de această suprafață Cetatea avea și amenajările de apărare extra-muros: retirada, cazarme pentru reviză, în total cca. de 60 ha.

III. 1707

Prezența Cetății Vechi a impus zone de protecție în jurul acesteia, astfel așezarea „Civitas Thökolian” este cel mai puternic reprezentată, cu Biserica Sârbească. Sunt menționate și „Civitas Germanica” și „Civitas Tyukovez”, însă acestea nu sunt materializate, decât Biserica Ortodoxă Română de pe actualul teren de sport al Colegiului Național Moise Nicoară.

„Orașul Sârbesc” avea un areal de cca. 19 ha, iar străzile de astăzi coincid cu traseul și prospectul acelor vremuri. Aceste străzi sunt:

Strada- denumire actuală	Categorie istorică	Lungime	Prospect
Str. Preparandiei	stradă	500 m	16 m
Str. Dornei	stradă	240 m	10 m

Strada- denumire actuală	Categorie istorică	Lungime	Prospect
	drum	670 m	4 m
Str. I. Cardoș	stradă	230 m	10 m
Str. Badea Cârțan	stradă	350 m	9 m
Str. Bârsei	stradă	400 m	9,5 m
Str. Ciocârliei	stradă	280 m	9 m
Str. G. Alexandrescu	stradă	70 m	9,5 m
Str. T. Axente	stradă	185 m	14 m

Strada Tribunalul Dobra, Str. Sinagogei și parțial Calea Romanilor, erau drumuri de tranzit între „Orașul German” și Cetate sau „Orașul Sârbesc”. De asemenea podul de trecere în Banat avea o poziție excentrică față de axul Cetății, iar poziția acestuia era în dreptul actualei Str. Patria.

Parcelarul zonei descrise anterior nu a suferit modificări majore în „Orașul Sârbesc”, deși harta 1707 nu ține cont de aceste limite, și era caracterizat de:

- parcele de proprietăți tipice, cu latura scurtă transversală pe lungimea străzii
- gospodăriile aveau 1 corp principal și anexe
- parcela avea și o parte agricolă
- corpurile principale erau aliniate la frontul stradal și erau de tip înșiruit, cuplat sau izolat- în funcție de amplasamentul în cadrul țesutului stradal (ex. str. Preparandiei, Tribunalul Axente aveau case înșiruite)

Fondul construit al acestei perioade era constituit din locuințe (gospodării) și câteva funcțiuni reprezentative: biserici aparținând riturilor populației, școli, fortificație cu utilitățile aferente. Toate acestea, în afara fortificației, aveau un sistem constructiv instabil, realizat pe bază de pământ, chirpici și lemn. Din acest motiv nu există exemple de clădiri locuință din această perioadă. Un reper al vremurilor și element reconoscibil pe toate hărțile istorice este **Biserica sârbească** "Sf. Petru și Pavel" construită inițial între anii 1698-1702. Înfrățirea actuală, în stil BAROC a primit-o în urma restaurării din 1790 și a unor modificări din anul 1822 când, deasupra zidurilor vechi a fost ridicată o turlă.

IV. 1707-1838

Arealul Aradului Vechi în această perioadă atinge 196 ha, însă la acesta se mai adaugă teritoriul Cetății Noi (108 ha), Aradul Nou (163 ha), Sânicolaul Mic (77,5 ha), Micălaca (125 ha) și Gaiul (143 ha) ca așezări ce se aflau sub influența Aradului- astăzi cartiere componente. În total acestea însumau cca. 820 ha.

Aradul Vechi își mărește de 10 ori suprafața și datorită reprezentărilor grafice mult mai acurate ale hărților istorice.

Harta 1751

Piața Avram Iancu și continuarea acesteia în forma actualului Bd. Revoluției până în dreptul Str. Horia este amenajarea de for public cu ponderea cea mai mare în cadrul țesutului urban al Aradului Vechi. Aceasta s-a dezvoltat prin compunerea parcelelor înconjurătoare după tipicul german, cu un prospect supralărgit pentru a defini zona de „centru” sau „târg”. Din 1828 această piață se stabilește a fi „Centrul Aradului”.

Str. M. Eminescu, Str. Lucian Blaga și Str. Episcopiei sunt arterele principale de legătură a pieței cu periferia românească din Vestul Aradului Vechi. La fel **Bd. N. Bălcescu** face legătura cu partea românească din Est și cu Mureșul, pe atunci zonă portuară.

Piața Pompierilor/Parcul Reconcilierii exista din acele vremuri ca spațiu format din supralărgirea **Str. Vârful cu Dor**, ce făcea legătura cu zona fostei cărămidării.

Aradul Nou se prefigurează în Sudul Mureșului, fiind prevăzut cu o tramă rectangulară de tip colonial, principala stradă fiind actuala Calea a Timișorii în forma în care se vede și astăzi. Periferia dinspre Vest exista: Str. Ady Endre și parțial Iosif Lengyel. De asemenea apare și legătura cu colonia Sânicolaul Mic prin Bd. Ștefan cel Mare- str. Steagului.

Harta 1765

Se reflectă clar intenția **demolării Cetății Vechi** și poziționarea **Cetății Noi** a Aradului.

Legăturile între zonele orașului devin mai intense, prin amplificarea rețelei stradale, asigurându-se continuitatea traseelor predefinite:

- Se definesc străzi ca: str.M. Kogălniceanu, Blanduziei, Ceahlău- ca legături între zona sârbească și cea românească

- Se constituie spațiul Actualei **Piețe a Arenei** prin intensificarea legăturilor între zona germană și zona sârbească, devenind un nod important de circulație, în relație cu Vama.
- Apare o nouă legătură peste Mureș, din Piața Arenei-str. Bistriței- Poarta Cetății Noi, un pod ce va rămâne principal în Est până după al Doilea Război Mondial.
- Se poate observa o legătură dispărută: str. Decebal nefiind constituită, str. Aviator I.Georgescu avea continuitate peste str. Unirii și Bălcescu până la intersecția cu str. Gh. Lazăr.
- **Aradul Nou** se dezvoltă cu noi străzi: str. Constituției- în Vest, iar în Est apar toate străzile existente și în ziua de azi: A.M. Guttenbrunn, Ana Ipătescu, Popa Șapcă, Cibirului, Lugoșului, Arinului, Zimbrului. O particularitate este continuitatea Str. Castanilor și str. Crângului care a dispărut din anii *60.

Hărți 1774- Cetatea Veche și Cetatea Nouă

Demolarea efectivă a Cetății Vechi dă curs reamenajării zonei, astfel începe să se definească actuala Cale a Romanilor. De-asemena se stabilește poziția definitivă a podului peste Mureș înspre Banat, așa cum este și astăzi.

În următorii ani se realizează lucrări de îndiguire a Râului Mureș pentru a se poziționa Cetatea Nouă.

Harta 1838

Deși este o hartă ce prezintă intenții de sistematizare a Aradului Vechi și a Aradului Nou, aceasta prezintă elemente noi: așezările de tip colonial Gai și Micălaca, dar și Podgoriile Aradului- astăzi Calea Aurel Vlaicu.

Strada- denumire actuală	Categorie istorică	Lungime	Prospect
Str. Preparandiei	stradă	640 m	16 m
Str. Dornei	stradă	240 m	10 m
	drum	670 m	4 m
Str. Hunedoarei	stradă	880 m	12 m
Str. I. Cardoș	stradă	230 m	10 m
Str. M. Kogălniceanu	stradă	360 m	18,6 m
Str. Badea Cârțan	stradă	350 m	9 m
Str. Bârsei	stradă	400 m	9,5 m
Str. Ciocârliei	stradă	280 m	9 m
Str. G. Alexandrescu	stradă	193 m	9,5 m
Str. T. Axente	stradă	185 m	14 m
Str. Cozia	stradă	265 m	23,6 m
Str. Sinagogei	drum	275 m	4 m
Str. Tribunalul Dobra	drum	295 m	4 m
Str. Kuncz Aladar	drum	145 m	4 m
Str. Ghica Vodă	stradă	130 m	9,5 m
	drum	40 m	4 m
Calea Romanilor	stradă	370 m	27,6 m
	drum	277 m	4 m
Bd. Revoluției	stradă	465 m	60 m
Str. Gh. Barițiu	stradă	558 m	8,9 m
Str. E. Teodoroiu	stradă	318 m	10,8 m
Str. Ceaikovski	stradă	70 m	19 m
Str. Ceahlău	stradă	200 m	14 m
Str. Olimpiadei	stradă	180 m	11,5 m
Str. Blanduziei	stradă	515 m	13 m
Str. Clopoștelor	stradă	196 m	9,8 m
Str. Minervei	stradă	245 m	14,7 m
Str. Mărgăritar	stradă	207 m	14,7 m
	drum	275 m	4 m
Str. Remus	stradă	320 m	9,5 m
	drum	275 m	4 m
Str. Putnei	stradă	90 m	4 m
Str. M. Eminescu	stradă	818 m	14 m
Str. Transilvaniei	stradă	250 m	14,5 m

Strada- denumire actuală	Categorie istorică	Lungime	Prospect
Str. Vârful cu Dor	stradă	585 m	17,4 m
Str. L. Blaga	stradă	370 m	12,2 m
Str. Episcopiei	stradă	780 m	16,8 m
Str. I. Desseanu	stradă	160 m	15 m
Str. Șt. Cicio Pop	stradă	245 m	11,3 m
Str. I. Georgescu	stradă	186 m	12,2 m
Str. Horia	stradă	250 m	19,9 m
Str. G. Coșbuc	stradă	300 m	22 m
Str. Xenopol	stradă	150 m	15,2 m
Str. Dragalina	stradă	485 m	11,5 m
Str. 1 Dec. 1918	stradă	215 m	13,5 m
Str. Aviator I. Georgescu	stradă	264 m	8,2 m
Str. Unirii	stradă	126 m	6 m
Strada Unirii-Lazăr- desființată	stradă	235 m	6 m
Str. N. Bălcescu	stradă	370 m	15,5 m
Str. Gh. Lazăr	stradă	440 m	11,2 m

Străzile din Aradul Nou, ca parte din zona studiată, se regăsesc și în situația existentă, transformările suferite fiind minime.

Parcelarul și fondul construit al acestei perioade reflectă dispoziția populației în teritoriul istoric al Aradului Vechi și al Aradului Nou.

Parcelatele de tip german:

- sunt organizate în jurul **Pieței Avram Iancu** și a străzilor principale transversale pe aceasta
- clădirile principale sunt aliniate la frontul stradal, iar acoperișurile au coama paralelă cu acesta
- dezvoltarea incintelor s-a făcut după principiul construirii de corpuri secundare în forma literei „L” și apoi „U”, în ultima fază construindu-se și corpul din spatele parcelei, rezultând o curte interioară
- inițial parcelele aveau fronturi stradale lungi, astfel încât parcela să poată fi fructificată prin vânzare sau moștenire prin împărțirea acesteia în 2-4 fâșii pe lungime, iar apoi transversal în două, rezultând noi fronturi stradale.
- Acest tip de parcelare este specific metodei austriece în mediul urban, rezultând fronturi stradale continue, case înșiruite sau cuplate, densitatea fiind medispres ridicată
- Mărimea unei parcele medii din zonă are 2500-3000 mp
- În **Aradul Nou**, de-alungul străzii principale (Calea Timișorii) s-a aplicat același principiu urban de parcelare, iar pentru a reda scara rurală a străzilor transversale s-a implementat metoda construirii de gospodării formate din corpuri principale în regim de înălțime parter, perpendiculare pe frontul stradal având acoperișurile cu panta în două ape. Umplerea frontului stradal se realiza prin construirea de garduri din zidărie înalte cât nivelul corpului principal și porți duble de intrare în gospodărie. În incintă se mai găseau anexe gospodărești ce separau curtea casei de grădina vastă. Mărimea unei parcele medii din zonă are 2500 mp.

Parcelatele de tip românesc:

- țesuturile urbane ocupate de populația românească erau constituite din parcele neregulate, atât ca formă, cât și ca amplasare în raport cu traseele străzilor.
- incintele erau gospodărești, formate dintr-un corp principal și anexe.
- parcela cuprindea și ograda cu grădina.
- casele aveau diferite conformații, atât cu latura scurtă perpendiculară pe traseul străzii, cât și de formă compactă. Casele erau amplasate pe lot la frontul străzii, în mod izolat una față de alta.

Parcelatele de tip sârbesc:

- erau de formă regulată și funcționau după principiul celor germane, însă forma construcțiilor era de tip rural, cu diferite dispuneri funcționale ale incintelor

Alte descrieri ale fondului construit

Aradul Vechi

- Regimul de înălțime al cladirilor acestei zone era de parter și parter cu 1 etaj, maxim 3 etaje.

- În această zonă clădirile aveau diverse destinații laice, începând cu Primăria Veche, Teatru, Prefectură și până la locuințe colective sau ale unor personalități locale. Acestea aveau în general partere comerciale pentru produse manufacturiere din zonă sau alimentare.
- Zona era marcată și de Biserica Minorită.
- Construcțiile principale aveau puține decorațiuni în stil baroc local, volumetrii evidente (șarpante masive și turnuri de colț).
- Exprimarea fațadelor principale (la stradă) se realiza prin marcarea registrelor orizontale- muluri din tencuială sau din cărămida zidăriei, dar și prin marcarea registrelor verticale- tratarea fațadei diferențiat pe niveluri prin bosaje accentuate la parter și dematerializate la nivelurile superioare, precum și ancadramente simple la golurile de la etaje și mai complicate la parter ori vitrine cu tâmplărie sculptată. O altă metodă de diferențiere a parterelor erau golurile cu terminația superioară în arc.
- Tâmplăriile din lemn ale ferestrelor de la etaj aveau în general obloane din lemn.
- Din reprezentările iconografice ale vremii, culorile fațadelor erau calde și deschise, pastel, cu accentuarea fină a bosajelor, nuturilor și mai puternică a tâmplăriilor din lemn.
- Toate clădirile construite în această perioadă au suferit modificări ulterioare, fie prin supraetajare și aplicare a decorațiunilor eclectice ale vremii sau chiar demolate și înlocuite.

Singurele exemple rămase din această perioadă sunt: Cetatea Aradului (1763-1783), Biserica franciscană, Spitalul Clinic Municipal Arad cu turnul, Casă Str. Preparandiei 2, Casa Hirschl (1817), Biserica sârbească "Sf. Petru și Pavel" (1699-1702), Statuia Sfântului Ioan Nepomuk (1729).

Aradul Nou

- Regimul de înălțime al cladirilor din Aradul Nou era de parter și parter cu 1 etaj.
- Stilul Baroc local predomina și în această așezare, cu un caracter asemănător Aradului Vechi pe drumul principal, și un caracter rural pe străzile lăturalnice.

Exemplele acestei perioade sunt mai numeroase: Biserica Romano-Catolică (1725), Castelul Nopcea, Casa parohială, Fabrica de bere și malț, precum și multe case de pe actuala str. Adam M. Guttenbrunn.

V. 1838-1890

Arealul Aradului Vechi în această perioadă atinge cca. 572 ha, însă la acesta se mai adaugă teritoriul Cetății Noi (108 ha), Aradul Nou (163 ha), Sânicolaul Mic (119 ha), Micălaca (125 ha) și Gaiul (298 ha) ca așezări ce se aflau sub influența Aradului- astăzi cartiere componente. În total acestea însumau cca. 1385 ha.

Aradul Vechi își mărește de 3 ori suprafața față de perioada precedentă.

Harta 1838

O analiză mai atentă a acestei hărți relevă intenția de dezvoltare a Aradului Vechi înspre Nord și Vest, respectiv de la actuala str. Horia până la Podgoria, precum și cartierul Pârneava. Dezvoltarea se realiza prin prelungirea unor trasee stradale importante: actualul Bd. Revoluției, regularizarea Căii A. Șaguna, Vârful cu Dor, Str. M. Eminescu, Str. Mărășești, G. Coșbuc, constituirea Pieței M. Viteazu, a str. Banul Mărăcine, a str. Pădurii, precum și a Splaiului Toth Sandor- Praporgescu.

Se poate observa că la nivel de organizare a tramei stradale se prefigura **primul inel de circulație** în jurul așezării. Acest inel nu avea semnificația pe care astăzi i-o atribuim- de decongestionare a traficului, însă aceea primară de a lega cât mai multe zone cu un traseu minimal. Inelul era format din: Str. Pădurii- Str. Barbu Lăutaru- Str. Primăverii- Splaiul Toth Sandor- Splaiul Praporgescu- Str. I. Alexandru (fostă Ineului)- Calea I. Maniu- Podgoria- Str. Banul Mărăcine- Piața Spitalului- Str. Andrényi Károly- Str. Abatorului- Str. Pădurii. Calea A. Șaguna era o mediană de scurtare a inelului între Aradul Vechi și cartierul Pârneava.

Harta 1866

Prezintă așezările Aradului în starea situației de atunci. Realizarea Bd. Revoluției ca întreg- fără parcele și fronturi constituite prezintă și intenția amplasării unui obiect pe locul actualului Teatru I. Slavici. Cartierul Pârneava este deja constituit, precum și regularizarea Căii A. Șaguna și a întrepătrunderii cu țesăturile urbane vechi adiacente acesteia. Odată cu această regularizare apare și str. M. Kogălniceanu- o arteră importantă între cartierul Drăgășani și Pârneava.

Aradul Nou are forma pe care și astăzi o prezintă, cea mai mare dezvoltare având-o Sânicolaul Mic.

Harta 1880

Această hartă se concentrează pe regularizarea majoră a Râului Mureș, o amenajare importantă căreia Aradul îi datorează lunga sa existență. Pe lângă modificarea traseului Mureșului, se explicitează îndiguirea albiei majore aferente zonei centrale deja constituită.

Harta 1881

Această hartă este cea mai elaborată și constituie verificarea intențiilor din 1838, precum și zonificarea orașului. În studiul traseelor străzilor prin care s-a amplificat Aradului Vechi s-au catalogat ca fiind din 1838, deși doar patru decenii mai târziu acestea s-au confirmat. Dat fiindcă această hartă a fost descrisă și în *capitolul II punctele 1 și 2*, se trece la descrierea amănunțită a tramei stradale și a celorlate componente a fondului construit.

Ca **tramă stradală**, și caracteristici ale acesteia se sublinează faptul că acestea au rămas în general la fel și în situația actuală, cu excepția faptului că unele străzi identificate nu existau în acea perioadă: Str. Cloșca, M. Stănescu, T. Vladimirescu; iar altele au dispărut: legătura între str. Unirii și Gh. Lazăr, ce a fost înlocuită cu Bd. Decebal. Odată cu instituirea noilor cartiere s-au constituit și străzi noi, amintite anterior.

Poate cel mai important aspect îl constituie **parcelarul** vremii. Încă din 1860 s-au realizat schițe de parcelare ale diverselor părți componente ale Aradului- hărți aflate în custodia O.C.P.I. Arad și care nu constituie drept public de folosință, decât la cerere. Parcelarul de la 1860 reflectă starea actuală a proprietăților ca formă, dimensiuni, orientare, etc.

Perioada de după 1834, când Aradul devine Oraș Liber Regesc, înseamnă o dezvoltare a orașului și în special a Aradului Vechi. Așa cum este amintit în Volumul *Aradul de-a lungul timpului*, precum și la *capitolul II punctele 1 și 2* al prezentului memoriu, Aradul are o populație însemnată ceea ce necesită construirea de locuințe și atribuirea de teren necesar acestui scop, dar nu numai: în această perioadă se construiesc cele mai mari investiții: Gara, Catedrală Ortodoxă nouă, Biserica Reformată (Roșie), Teatru nou, Școli, Spitale, edificii administrative, palate ale personalităților vremii.

O noutate a parcelarului se referă la *domeniul public*, respectiv domeniul acordat străzilor, piețelor, parcurilor pe care administrația vremii reușeau să le formeze, să le întrețină și să le modernizeze, formând cadrul natural și construit al clădirilor- imagine de care și astăzi ne bucurăm. Sistematizarea acestei perioade este cristalizarea Aradului istoric, intervenții masive realizate în respectul perioadelor istorice anterioare, ceea ce denotă continuitatea acestui spațiu. Deși oraș important al Imperiului Austro-Ungar, fără a fi capitală, Aradul nu suferă aceleași transformări ca Viena lui Josef Hoffmann sau Parisul lui Haussmann, însă la o scară mai mică preia din transformările specifice vremii: regularizarea tramei stradale, programe arhitecturale noi și sintaxă nouă exprimată prin arhitectură eclectică sau stiluri pure aflate sub influența profundă exercitată de arhitectura și artizanatul austriac din acea perioadă (Jugendstilul sau Secessionul geometric).

Prezentul studiu nu va intra în descrierea generală a stilului eclectic de factură neo-clasică sau baroc, ambele de proveniență austriacă, al arhitecturii clădirilor, inclusiv a structurii de rezistență a acestora. Se accentuează faptul că această imagine este dominantă și dă caracterul Aradului. Luat în comparație cu arhitectura similară a principalelor orașe din regiune (Timișoara, Lugoj, Oradea) **fondul construit** al Aradului este unic, atât prin respectarea raportului de scară și mărime a obiectelor, cât și datorită modului în care acestea sunt compuse în cadrul natural și construit, ceea ce întărește specificul de ansamblu unitar. Faptul că fondul construit este unitar se regăsește și în detaliile elementelor de construcție, ceea ce îi dă caracter local:

- module de trepte din simlipiatră
- modele de balustrade, feronerie în general, identice sau cu mici modificări
- modele de tâmplării din lemn, inclusiv rolete
- matrițe ale elementelor de decorație exterioară din gips derivate unele din altele
- elemente ceramice sau eternit pentru învelitoare
- fleșe, parazăpezi, tinichigerie (streșini, burlane, glafuri exterioare) realizate la aceleași ateliere

Această imagine este cea mai întâlnită în centrul istoric al Aradului, fie în arhitectura clerică, fie cea laică, indiferent de programul arhitectural.

Amintim că în această perioadă, în raport cu zona studiată, s-a realizat Palatul Administrativ, Teatrul nou, licee importante în oraș: Moise Nicoară, Elena Ghiba Birta, Dimitrie Țichindeal, Școala de fete, Școala de băieți, Sediile

Prefecturii, Spitalul Municipal, Palatul de Justiție, Academia Economică, Catedra Ortodoxă Română, Seminarul Teologic Ortodox Român și multe alte clădiri reprezentative.

Datorită creșterii populației urbane, cel mai răspândit program arhitectural a fost *casa de raport*, fond construit destinat locuirii în sistem colectiv, dezvoltat atât în parcelarul inițial, cât și creându-se noi țesuturi urbane, așa cum s-a descris anterior. Ca o caracteristică generală a caselor de raport este tratarea detaliată a fațadei principale a corpului aferent străzii, racordându-se la stilul contextual al epocii și al poziției în teren. Fațada din curte a corpului principal, precum și a celor secundare erau tratate mult mai sumar, de cele mai multe ori fără nici un element de decorație. Ca schemă funcțională, corpul principal conținea și circulația verticală- casa scării închisă sau semiînchisă ce realiza accesul la nivelurile superioare ale tuturor corpurilor. Accesul la apartamentele de la etaje se realiza prin curbele perimetrice curții interioare, unele având și legături suplimentare prin pasarele. Dacă parterul putea fi destinat familiilor mai modeste, etajul I era proiectat ca *piano nobile*- întotdeauna înălțimea acestuia era mai mare decât a etajelor curente și de-asemena se accentuau volumetric prin bowindow-ri, balcoane sau loggii. Sistemele de alcătuire funcțională sunt de mai multe tipuri, în funcție de proprietar și de sistemul de gestiune. Casele de raport au fost construite și ca investiții imobiliare, o procedură frecventă peste tot în Europa, cu apartamente complete ce puteau deservi o familie simplă, sau o familie cu personal menajer, ori erau concepute pentru închiriere în sistem hotelier- cu bucătării minimale la acea vreme cu baie proprie ori băi comune la capătul de coridoare. Existau însă și imobile cu apartamente construite de marii industriași pentru locuințe de serviciu, acestea din urmă având un caracter mai privat, inclusiv cu bucătării comune la demisol. Astfel, apartamentele sunt variate ca formă și schemă funcțională și în funcție de clasa socială a locatarilor, toate aveau încăperi obligatorii de trecere de la spațiul public la cel privat. Enumerarea spațiilor obligatorii a unui apartament reședință permanentă pentru o familie formată din 2 membrii soț-soție:

- vestibul- spațiul de intrare efectiv în apartament din curte, casa scării sau coridoare comune (unele apartamente aveau chiar două vestibule succesive, în cazul în care din primul vestibul se putea accede într-o cameră de birou); vestibulul avea toate dotările aferente, inclusiv locuri de stat
- sufragerie- spațiu de primire oaspeți în mod formal, la masă
- salon- camera de protocol
- dormitorul principal
- baie principală
- bucătărie proprie
- cămară alimente

Dacă familia era înstărită, la acestea se mai putea adăuga:

- camera menajerei
- grup sanitar secundar pentru menajeră

Și dacă familia avea și copii necesitau încăperi suplimentare. Astfel de apartamente ce respectau standardele vremii, puteau avea o suprafață utilă de minim 100 mp și maxim 200 mp.

În general subsolurile sau demisolurile erau utilizate pentru depozitarea lemnului sau cărbunilor pentru încălzirea apartamentelor, astfel încă mai există exemple de lifturi exterioare pentru transportul acestora la etaje. De asemenea există și câteva imobile ce mai păstrează lifturi pentru persoane din acea perioadă.

Aradul Nou

Parcelarul, fondul construit își păstrează caracteristicile perioadei anterioare și vor fi menținute până în anii 1990.

VI. 1890-1947

Deși această perioadă cuprinde multe transformări succesive și tot atâtea încadrări stilistice din punct de vedere al planificării urbane și arhitecturale, au în comun ideea transformării stilului, al extinderii intravilanului și al densificării fondului construit. În ceea ce privește perioada de după 1890 până la Primul Război Mondial, evoluția construirii își urmează cursul din perioada anterioară, prin densificarea construcțiilor pe structura parcelară prestabilită.

Perioada interbelică aduce elemente de noutate, principii noi de compoziție urbană, norme. În arealul Ansamblului Urban Arad sunt trei zone ce cadrează acestor principii: quartalul 8, quartalul 31 și quartalul 57 din Planșa 03- Reglementări urbanistice. Acestea au primit pe rând titulatura autohtonă de „cartiere ale funcționarilor”, actualmente părți din cartiere urbane bine definite: Centru și Subcetate.

Construcția acestor „cartiere” a fost posibilă odată cu regularizarea definitivă a cursului Râului Mureș, respectiv îndiguirea albiei majore.

Parcelarul este specific perioadei:

- loturi de mărime medie cca. 800 mp
- loturi alcătuit de șiruri de-alungul căilor de circulație, inclusiv în formă de potcoavă

Fondul construit este preponderent de tip urban cu vile în diferite stiluri arhitecturale. Se remarcă Vila Rafiroiu de pe str. Nicolae Grigorescu nr. 7, un exponent al arhitecturii moderne în Arad, conservată.

Restul perioadelor VII, VIII, IX și X reprezintă intervenții urbanistice de extindere a fondului construit și densificare. În arealul Ansamblului Urban Arad s-au creat spații noi pentru locuirea colectivă, prin demolarea de construcții din perioadele anterioare. Construcțiile pentru locuințe colective alcătuiesc ansambluri rezidențiale, cu indicatori urbanistici normați, raportați la un domeniu alocat. Există și plombe în cadrul țesutului istoric.

III. ZONE ȘI SUBZONE ISTORICE DE REFERINȚĂ

1. PREZENTAREA CARACTERISTICILOR ZONELOR ISTORICE DE REFERINȚĂ-DEFINITE PRIN PUG- DE PE TERITORIUL STUDIAT ȘI A PREVEDERILOR CARE SE REFERĂ LA ACESTEA

Conform zonificării PUG Arad, **Ansamblul Urban Arad redefinit** cuprinde următoarele unități teritoriale de referință și zonele și subzonele funcționale:

UTR nr.	ZONA FUNCȚIONALĂ	SUBZONA FUNCȚIONALĂ
UTR 1	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ (ZCP)	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ ARADUL VECHI (ZCP-AV)
UTR 2	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ (ZCP)	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ A CETĂȚII ARADULUI (ZCP-CA)
UTR 3- parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA CENTRULUI ISTORIC ÎN CARE S-A MENȚINUT CONFIGURAȚIA ȚESUTULUI URBAN TRADIȚIONAL (CA1)
UTR 4- parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA LOTIZĂRII INTERBELICE (CA3)
UTR 5- parte din (Lac Pădurice cu amenajare)	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA LOTIZĂRII INTERBELICE (CA3)
UTR 6- parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA LOTIZĂRII INTERBELICE (CA3)
UTR 7- parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA CENTRULUI ISTORIC ÎN CARE ȚESUTUL URBAN TRADIȚIONAL A FOST ALTERAT (CA2)
UTR 8- parte din albia majoră a Mureșului	SPAȚII PLANTATE CU VALOARE PEISAGERĂ (SP-VP)	<ul style="list-style-type: none"> • ZONĂ AFLATĂ PERMANENT SUB APE (ZPA) • ZONA CIRCULAȚIEI PIETONALE (CC-P) • ZONA DIGURILOR (ZD) • SPAȚII PLANTATE CU VALOARE PEISAGERĂ (SP-VP)
UTR 31- parte din	ZONA SUBCETATE	ZONA LOCUINȚE INDIVIDUALE CU SPECIFIC LOCAL CE PREIAU CARACTERUL ARHITECTURAL

UTR nr.	ZONA FUNCȚIONALĂ	SUBZONA FUNCȚIONALĂ
		URBANISTIC AL ZONEI PROTEJATE (LI-SL-czp)
UTR 32- parte din	ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE (Z)	SUBZONA CENTRULUI ISTORIC ÎN CARE S-A MENȚINUT CONFIGURAȚIA ȚESUTULUI URBAN TRADIȚIONAL (CA1)
UTR 65	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ (ZCP)	ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ ARADUL NOU (ZCP-AN)
UTR 66- parte din	ZONA ARADUL NOU	LOCUIȚE INDIVIDUALE CU SPECIFIC LOCAL CE VOR PRELUA CARACTERUL ZONEI PROTEJATE UNDE SE MAI POT OPERA PARCELĂRI (LI-SL-czp-op)

Din tabelul și descrierile de mai sus, rezultă faptul că PUG Arad definește ca zone istorice de referință (Z.I.R. 1) Aradul Vechi (UTR 1), Aradul Nou (UTR 65) și Cetatea Aradului (UTR 2). Ca principiu al zonificării, unitățile teritoriale de referință sunt departajate pe cartierele componente ale Aradului. Dintre acestea, delimitarea Cartierului Central se realizează prin unități teritoriale de referință raportate la mediul tematic al fiecăreia. Astfel UTR-urilor le corespund „zone” și „subzone”, în funcție de evoluția țesutului urban, de caracteristici și de legislația în vigoare. Zonei Centrale îi corespund UTR-uri delimitate primar cu privire la:

- Zone Centrale Protejate (ZCP) cu subzonele:
 - Aradul Vechi (AV)
 - Aradul Nou (AN)
 - Cetatea Aradului (CA)
- Zone Centrale situate în afara zonei protejate (Z)
- Albia majoră a Râului Mureș

UTR 1 și UTR 65 sunt delimitate și conform descrierii Ansamblului Urban Arad din Lista Monumentelor Istorice 2004, însă Cetatea Aradului și albia majoră a Mureșului sunt delimitate ca UTR distincte.

Din **Memoriul general al PUG Arad** se extrag prevederi/REGLEMENTĂRI URBANISTICE pentru zonele istorice de referință considerate:

REGLEMENTĂRI URBANISTICE- PERMISIUNI ȘI RESTRIȚII

VIZIUNE

- Aradul un peisaj urban în lunca Muresului
- o necesitate în care vei locui mai mulțumit
- o alternativă pentru viitor, un secret ce trebuie descoperit

MISIUNE

ARADUL:

- va ajunge cea mai importantă poartă de intrare în țară, ținând cont de tendințele de dezvoltare ale legăturilor României cu Occidentul, cu o imagine reprezentativă pentru evoluția țării;
- va avea o buna identitate a locului și o valorificare a specificului;
- va avea un sistem de circulație bine încheșat, fluent și ierarhizat, cu intersecții bine rezolvate, corelat cu un sistem de spații verzi care să separe zone funcționale incompatibile, să dea o ambianță plăcută spațiilor publice și pietonalelor și care să protejeze împotriva poluării;
- își va păstra caracterul reprezentativ istoric al zonei centrale și va transfera o parte a funcțiilor administrative și de servicii spre cartierele Micălaca și/sau Aradul Nou;
- va funcționa mai bine datorită divizării centrului de greutate al orașului într-o rețea polinucleară constituită din centre de cartier particularizate;
- va avea polul de atracție principal în cetate, care se va transforma în centru turistic (de coordonare) care va cuprinde unități de cazare, spații de cultură și zone de sport și loisir;

- va avea o activitate turistică amplificată incluzând un circuit turistic de vizitare al cartierelor cu specific etnic: (cartierul sârbesc, evreiesc, nemțesc), a obiectivelor turistice din centrul istoric și din împrejurimile orașului și susținută de existența spațiilor de loisir situate de-a lungul Mureșului;
- va dispune de zone rezidențiale noi, contribuind la o mai bună calitate a locuirii;
- își va îmbunătăți și completa sistemul de rețele edilitare.

OBIECTIVE STRATEGICE

INTARIREA FUNCȚIONALĂ A CENTRILOR POLARIZATORI ȘI DE INTERES DEJA EXISTENȚI PRIN FIXAREA UNOR POT-URI ȘI CUT-URI URBANE:

- Conformarea culoarelor marilor circulații în sensul dezvoltării unor funcțiuni specifice (comerț, servicii, depozitare, etc.);
- Protejarea spațiilor verzi existente ;
- Determinarea zonelor de protecție și interdicție legate de circulații, industrie, gospodarie comunala, ape, diguri, culoare tehnice, monumente de arhitectura și urbanism, rezervații naturale;
- Dezvoltarea unei trame stradale care să preia cadastrul existent și intențiile de trasee;
- Rezolvarea disfuncționalităților existente
- Implementarea solicitărilor temei de proiectare

STRATEGII – PRESCRIPȚII PE ZONE (CARTIERE)

- Definirea imaginii Definirea caracterului funcțional

PLAN DE MASURI:

- Elaborarea unei strategii de implementare a prevederilor PUG în etape de 2 ani, 4 ani și 6 ani
- Lansarea Studiilor de specialitate și proiectelor necesare completării și detalierii documentațiilor de urbanism:
- Studiu pentru amplasarea echilibrată a dotărilor și a conturării poliilor urbani
- Întocmirea BĂNCII DE DATE A MUNICIPIULUI ARAD care să permită accesarea tuturor datelor necesare referitoare la zestrea urbană a Municipiului Arad;

REGLEMENTĂRI ÎN TERITORIUL ADMINISTRATIV AL MUNICIPIULUI ARAD - SISTEM URBAN ARAD

S-a propus instituirea zonelor de protecție pentru cursurile de apă, a padurilor, a digurilor și a drumurilor naționale, județene și comunale. S-au instituit zone de protecție pentru captările de apă, aducțiunile și magistralele de gaz, pentru monumentele istorice, de arhitectura și arheologice, pentru zona protejată lunca Muresului.

REGLEMENTARI ȘI CATEGORII DE INTERVENȚIE LA NIVELUL MUNICIPIULUI ARAD

În intravilanul municipiului Arad, se va respecta zonificarea funcțională conform planșei nr.3 - Reglementări - zonificare funcțională și căi de comunicație.

.....

Creșterea numărului de autoturisme creează o presiune care va crește în continuare asupra spațiilor verzi și așa deficitare ca suprafață în Arad. Fie că se aprobă sau nu construirea de garaje, aceste mașini trebuie parcate undeva și acest undeva este pe spațiile verzi sau cele de joacă destinate inițial copiilor, alte spații neexistând. Aceasta deoarece în partea veche a orașului nu s-au creat, prin natura lucrurilor, spații de parcare - garare, iar în cartierele noi legislația existentă înainte a impus o desime a construcțiilor care nu a permis luarea în calcul a tendinței moderne de creștere a numărului de autoturisme. Pentru evitarea în viitor a problemei, noile cartiere trebuie proiectate cu facilitățile de parcare - garare, cu spațiile verzi neafectate, iar în zonele deja constituite, trebuie găsite soluții adecvate de parcare (subterane, supraetajate etc), astfel ca spațiile verzi să-și recapete rolul.

Având în vedere rolul urbanistic al unor specii arborescente caracteristice localității, este necesară instituirea unei protecții asupra castanilor din zona str. A. Mureșanu, D. Gherea, Bușteni, Tribunal, a paltinilor de pe B-dul Revoluției, a teilor de pe B-dul Revoluției, B-dul Vasile Milea și din fața Liceului Moise Nicoară. Aceste zone ar trebui chiar extinse, ele constituind și o perdea de reducere a conținutului de poluanți ai aerului. Se impune, de asemenea, protejarea arborilor, în special a speciilor deosebite și a celor de vârstă apreciabilă din parcurile centrale ale municipiului.

SOLUȚII

Pentru a îmbunătăți situația, propunem realizarea eșalonată a următoarelor:

- Zonarea municipiului cu stabilirea acelor cartiere centrale sau de locuit în care nu se admite stabilirea de noi activități cu caracter industrial, precum și a acelor în care se poate stabili numai mica industrie sau și cea mare.

Interdicția trebuie dusă la bun sfârșit prin mijloace administrative financiare, economice și pusă în aplicare prin intermediul regulamentelor de urbanism.

- Eliminarea treptată a marilor întreprinderi din centrul orașului, prin limitarea tot mai drastică prin mecanismul de mai înainte a executării de extinderi, modernizări și reparații.

- Aeroportul Arad nu se poate considera, la traficul actual, ca fiind o sursă importantă de poluare. Dezvoltarea sa însă, care ar avea o importanță deosebită pentru Arad, ar putea produce mari probleme de poluare. Din această cauză, trebuie avută în vedere ori direcționarea corespunzătoare a aterizării - decolării, în afara spațiului aerian al localității, ori găsirea unui amplasament adecvat pentru un aeroport internațional de trafic mare, cum se intenționează să fie aeroportul Arad. Probabil că un nou amplasament în locul celui actual, stabilit în primele decenii ale secolului, ar fi mai fericită.

- Având în vedere că municipiul Arad are o suprafață de spații verzi, raportat la suprafața totală, relativ mică, în special dacă ne referim la spațiul strict al orașului, fără împrejurimi, este necesară o mai bună utilizare în acest scop a cadrului natural foarte valoros oferit de râul Mureș. În acest sens, propunem:

- a. Reținerea pentru parcuri (și interzicerea de construcții) a malului stâng al Mureșului, cel puțin de la noul pod rutier până la campingul Subcetate, pe toată lățimea până la Cetate, astfel ca după trecerea Cetății în patrimoniul municipiului, zona să devină parc public similar cu ceea ce există pe malul drept (cu excepția Ștrandului, care considerăm că trebuie păstrat și înfrumusețat).

- b. Asanarea întregului mal drept al Mureșului, astfel încât să devină parc pe toată lungimea ce străbate municipiul în limitele sale extinse, de la Pădurea Vladimirescu, până la Pădurea Ceala.

SCHEMA GENERALA DE ORGANIZARE

Îmbinarea schemelor de organizare analizate pentru fiecare zonă funcțională, categorii de intervenții, a analizelor efectuate în lumina celor mai bune principii de proiectare, prezentate în tema de proiectare, a rezultat o sinteză care s-a pus în concordanță și noua metodologie de elaborare și a cadrului de conținut al planului urbanistic general și a actelor normative noi sau modificate

Fie că este vorba de zone funcționale, trama majoră inelar concentrică, poli urbani, categorii de UTR-uri, totul gravitează în jurul rezervației de arhitectură și urbanism, iar legătura este făcută de însăși elementele cadrului natural propuse sau create. Totul gravitează, astfel încât să poți să adaugi dar nu să iei, toate elementele nu reprezintă nimic prin ele însele ci numai împreună și prin celelalte. Acest continuu spațio-temporal se prezintă asemeni liniilor de la mâini, putând să ghicești ușor cea fost și ce va fi. Municipiul Arad sa dorească să fie „cartea deschisă spre univers”, dovadă trecerii arădenilor pe acest pământ. Trecătorilor le va rămâne să îl descopere.

ORGANIZAREA REȚELOR MAJORE DE CAI DE COMUNICATII

PROPUNERI CIRCULAȚII RUTIERE

- Închiderea liniei de centură
- Decongestionarea traficului de pe arterele majore prin realizarea unui inel de circulație
- Realizarea unor noi poduri peste Mureș
- Extinderea și modernizarea rețelei de transport în comun cu tramvaiul
- Realizarea unei rețele de transport în comun auto
- Realizarea unor puncte multimodale (intersecții de mijloace de transport în comun)
- Realizarea unor perdele de vegetație de protecție împotriva poluării pe arterele majore de circulație
- Modernizarea tramei stradale
- Modificarea profilelor străzilor în vederea fluidizării traficului
- Asigurarea necesarului locurilor de parcare prin realizarea unor parcări subterane și supraetajate
- Facilitarea deplasării persoanelor cu handicap locomotor
- Realizarea de inele de circulație (pentru ocolire centru)
- Ocolirea centrului - Rezolvarea circulației pentru degrevarea/ decongestionarea centrului
- Realizarea legăturilor pe orizontală
- Realizarea unor legături între cartiere
- Realizare de noi poduri
- Realizarea de pasarele pietonale de traversare a Mureșului
- Propunerea unei rețele stradale noi în zona Aradului Nou: extinderi de străzi/ străpungeri, precum și în alte zone destructurate cu aspect rural
- Îndesire cartiere cu caracter rural

Priorități:

- 1.a.) Decongestionarea centrului prin închiderea inelului 1 de circulație (termen scurt)
- 1.b.) Realizarea unei centuri ocolitoare reale (termen lung)
- 2.a.) Realizarea cel puțin a unui pod dintre cele 3 variante propuse în tema program (t.s.)
- 2.b.) Realizarea de pasarele și pasaje pietonale pentru a ușura traversarea între zone separate de circulații

(t.s.)

.....

8) Introducerea circulației navale cu ambarcațiuni sportive și de agrement și pentru transport de călători de mică anvergură (t.l.)

9) Amenajare spații de parcuri subterane, supraterane și supraetajate

10) Realizarea de noduri intermodale de transport

PROPUNERI CIRCULAȚII FERROVIARE, AERIENE ȘI NAVALE

- Deplasarea conului de aterizare deasupra unor zone nerezidențiale
- Explorarea potențialului navigabil al Mureșului la nivelul orașului

-

PROPUNERI URBANISTICE LA NIVEL DE CIRCULAȚIE AERIANĂ

Dintre variantele propuse prezintă mai mare interes cea care deviază zborurile de deasupra orașului. Rămâne de stabilit adoptarea unei variante care să oculte municipiul.

PROPUNERI URBANISTICE LA NIVEL DE CIRCULAȚIE NAVALA

Se propune ca navigata pe Mureș să se facă cu scop de loisir, agrement, cu mijloace tradiționale: bărci, kaiace, canoe (exclus bărcile cu motor în aval de Arad). Pentru aceasta se poate realiza un mic port de agrement în zona parcului sportiv, reînviindu-se renumele Aradului de capitala a sporturilor nautice.

DESTINAȚIA TERENURILOR, ZONELE FUNCȚIONALE REZULTATE**A. DESTINAȚIA TERENURILOR**

Pentru zonele nou introduse în intravilan și pentru zonele libere se propun următoarele destinații:

.....

Zone din intravilan:

- spațiu verde semiamenajat în jurul cetății, întreținut ca pășune
- spațiu public (centru turistic și de loisir) în cetate
- nou centru în Drăgășani (cu rol administrativ și servicii)

.....

- **ZONA CENTRALĂ PROTEJATĂ**

	Subzone
P-AV	C Zona centrală protejată Aradul vechi
P-AN	C Zona centrală protejată Aradul Nou
P-CA	C Zona centrală protejată a Cetății Aradului

- **ZONA CENTRALĂ SITUATĂ ÎN AFARA ZONEI PROTEJATE**

A1	C	• Subzona centrului istoric, în care s-a menținut configurația țesutului urban tradițional
A2	C	• Subzona centrului istoric în care țesutul urban tradițional a fost alterat
A3	C	• Subzona lotizării interbelice de pe malul Mureșului
A4	C	• Subzona pol terțiar propusă
A5	C	• Subzone ce concentrează dotări de interes municipal și supramunicipal

PROPUNERI URBANISTICE LA NIVEL DE LOCUIRE

Propunerile au avut în vedere unele **considerente** cum ar fi:

- noile zone de locuințe au fost diferențiate pe categorii de utilizatori și pe categorii de conformare spațială;
- reabilitare MAL-urilor (marilor ansambluri de locuit) la nivelul anvelopantei și al amenajărilor aferente locuirii pentru asigurarea unui cadru de viață optim;
- urbanizarea unor cartiere rurale pentru a sparge barierele dintre câmpurile structurale diferite.

.....

La stabilirea necesarului de locuințe se pune problema evoluției fondului de locuințe. În acest sens se pornește de la fondul existent, făcându-se calculul pierderilor previzibile din aceste fonduri în termenul prognozat. Aceste pierderi sunt în esență următoarele:

- uzura fizică: ea este determinabilă pe baza datelor de recensământ al locuințelor, privind materialele din care sunt alcătuiți pereții și planșeele, corelate cu vechimea clădirii și duratele de servicii normate, prevăzute prin lege; aceste rezultate brute, care vor depăși rata de 1% pe an din fondul existent (întrucât durata lor medie normată de serviciu este sensibil sub 100 de ani), pot fi la nevoie amendate, fie prin reducerea lor ca o consecință a intenției de prelungire forțată a duratei de serviciu, fie, mai rar, prin amplificare, pentru a rezolva mai devreme unele probleme de insalubritate;
- uzura morală: ea se referă la alte locuințe decât cele care sunt uzate fizic și nu merită o modernizare; este vorba de calitatea nesatisfăcătoare pentru un nivel de viață decent la orizontul prognozat;
- operații urbanistice de circulație, amplasarea unor obiective majore social – culturale, reabilitarea urbană etc., vor necesita desigur unele demolări;
- creșterea treptată a confortului social va duce în mod inerent la transformări parțiale în fondul vechi de locuințe, de exemplu 2 locuințe mai mici se transformă în una; acest procedeu se poate întâmpla și în cazul fondului recent construit – locuințe în blocuri de categoria II, III, IV; această reducere de locuințe trebuie și ea evaluată;
- alte cauze accidentale, care să ducă la diminuarea fondului de locuințe; astfel, prognozele efectuate în unele țări, iau în considerare și un număr de locuințe ce se apreciază că vor fi pierdute în viitor ca urmare a incendiilor, inundațiilor, cutremurelor.

.....

Fondul construit propus se va caracteriza prin:

- Repartiția echilibrată a noului fond construit în trei categorii: locuințe sociale, locuințe de nivel mediu, locuințe de lux
- În funcție de ponderea spațiilor plantate: zone în care spațiile plantate se limitează la gradina de fațadă, zone cu spații plantate urbane din categoria squarurilor a căror amplasare se va studia în cadrul P.U.Z.

Reglementări specifice

- extinderea rețelei de echipamente publice în funcție de calculul necesarului de dotări
- realizarea de centre de cartier care să particularizeze fiecare cartier, precum și adoptarea unui tip de rețea de echipamente în acord cu posibilitățile fiecărui cartier
- stabilirea străzilor cu caracter comercial precum și a unor zone de servicii
- realizarea unor centre comunitare la nivel de comunități locale/cartiere care pe lângă funcția culturală să aibă ca scop coeziunea socială

.....

Cererea pentru locuințe colective este în scădere, iar construcția de locuințe cunoaște o puternică dezvoltare în ultimii ani. Se preferă construcția de locuințe individuale, cu un confort sporit și spațiu neconstruit (curte, grădină).

Cererile de locuințe (înregistrate la primărie) sunt rezultatul cazării în condiții necorespunzătoare (locuințe sezoniere și de necesitate) și situații în care familiile numeroase ocupă apartamente mici, ajungând chiar la 4 persoane/cameră, așa cum rezultă din situația statistică prezentată privind locuințele ocupate după numărul de camere și suprafața ce revine pe persoană.

Acest lucru înseamnă că independent de mărirea sau chiar scăderea nesemnificativă a numărului de locuitori ai orașului, este necesară construirea unui număr de locuințe în vederea rezolvării problemei cazării la un nivel de confort corespunzător.

PROPUNERI PRIVIND ZONA SPAȚII PLANTATE, agrement, sport

ZONE VERZI-AGREMENT ȘI LOISIR

- Crearea unor noi zone de agrement care să satisfacă nevoile localnicilor

- Reamenajarea și modernizarea vechilor zone
- Redarea în utilizarea publicului a unor zone cu potențial de agrement și loisir – termele – ștrandul Neumann
- Crearea unei rețele de zone de agrement și loisir de-a lungul Mureșului prin realizarea unor legături între bazele existente și propuse (legături pietonale, fluviale etc)
- Reabilitarea unor zone de agrement prin protecția împotriva dezastrelor naturale (inundații, alunecări de teren) și crearea unei infrastructuri de bază
- Îmbunătățirea accesului la bazele de agrement (pietonal, auto, etc)

SPAȚII PLANTATE URBANE

- realizarea de noi parcuri orașenești, precum și realizarea unor parcuri cu caracter sportiv pe lunca Mureșului
- legarea principalelor suprafețe plantate din oraș prin spine verzi alcătuite din pietonale și piste pentru biciclete, scutere și alte mijloace de transport ecologice, și prin fâșii de protecție plantate de-a lungul arterelor de circulație intens circulate

Din analiza situației, existente, reiese că municipiul Arad dispune de foarte puțin spațiu verde și terenuri de sport insuficiente.

Se propune ca puținele zone libere care există în cartiere, în incintele blocurilor, să fie plantate și întreținute pentru a mări suprafața de spații plantate din municipiu.

În vederea amenajării Malului Mureșului, de la intrarea lui în intravilanul municipiului și până la ieșire, ca o salbă de parcuri și promenadă a orașului, va trebui să se elaboreze un Plan Urbanistic Zonal, cu regulamentul aferent, pentru a valorifica potențialul râului Mureș.

Din păcate, în celelalte cartiere ale Aradului nu sunt posibilități de realizare a spațiilor verzi fără demolări, pentru că nu există terenuri libere.

BAZA MATERIALĂ ȘI FINANCIARĂ A CLUBURILOR SPORTIVE DE PERFORMANȚĂ

Cu sprijinul financiar al Primăriei Municipiului Arad și al Ministerului Tineretului și Sportului, se vor include în activitatea de investiții următoarele obiective:

a.) reconstruirea și modernizarea stadionului "Gloria":

- capacitatea 14.000 locuri;
- pistă de atletism;
- sală de antrenament pentru atletism;
- vestiare;
- cabinet medical;
- spațiu de cazare (40÷50 locuri).

b.) continuarea investițiilor la liceul cu program special de educație fizică - Liceul Moise Nicoară:

- pistă sintetică de atletism;
- teren de baschet;
- vestiare;

c.) amenajarea și modernizarea complexului sportiv Podul Decebal;

d.) amenajarea și modernizarea poligonului de tir pentru pistol din Pădurea;

e.) modernizarea sălii de culturism din B-dul Revoluției nr. 66;

f.) reparația acoperișului de la sala de tenis de masă a Clubului sportiv Arad;

Priorități spații plantate, agrement, sport

- 1) Adoptarea unei scheme radial concentrice a spațiilor plantate
- 2) Întreținerea fondului plantat și diversificarea utilizării spațiilor verzi
- 3) Realizarea pietonalelor majore

PROPUNERI PRIVIND ZONA DE INSTITUȚII ȘI SERVICII

După cum s-a constatat din analiza situației existente, Prefectura și Consiliul Județean, precum și Primăria și Consiliul Local Municipal funcționează în aceeași clădire - spațiu insuficient; va trebui ca, în viitor, să se găsească o soluție pentru ca unele dintre activități să fie preluate de un spațiu situat într-o clădire din zonă - se propune fosta clădire a C.E.C.-ului și a B.N.R.-ului sau vechea clădire a Prefecturii, dar se poate extinde în spațiul de la mansardă. De asemenea se poate propune rezervarea unui spațiu în noua zonă administrativă Drăgășani.

Tribunalul, Judecătoria, Procuratura, Notariatul și Baroul de avocați își desfășoară, toate, activitatea în aceeași clădire, care începe să devină neîncăpătoare, din cauza multor funcțiuni care sunt comasate aici și datorită numărului mare de locuitori care beneficiază de serviciile acestei instituții. Se poate propune rezervarea unui spațiu în noua zonă administrativă Drăgășani.

Unitățile județene ale M.I. - spațiul existent este suficient și corespunde funcțiunii.

Unitățile financiar bancare, la ora actuală sunt în număr mare (15 după unele statistici), unele își desfășoară activitatea în spații amenajate în clădiri de pe bulevard. Pentru bănci sunt prevăzute spații în zona Lacului (lângă Tricoul Roșu) și pe B-dul Iuliu Maniu, conform Planului Urbanistic de Zonă pentru zona Podgoria, P.U.Z. aprobat.

OFICII POȘTALE EXISTENTE ȘI SEDII ADMINISTRATIVE

Făță de situația existentă necorespunzătoare, corelată cu dezvoltarea preconizată în anii următori și având în vedere situația actuală a dispersiei activităților de aprovizionare în 3 clădiri, lipsa unor spații pentru ateliere de întreținere, clădiri și garaje pentru parcul auto propriu (actualmente în stradă), cât și eliberarea spațiilor ocupate în actuala clădire a Oficiului de Tranzit Arad în scopul modernizării acestuia și a preluării activității de tranzit internațional pentru zona de vest a României, se propune construirea următoarelor obiective:

- o clădire în zona Podgoria - 420mp;
- un oficiu poștal complex în zona Subcetate - 150mp;
- un oficiu poștal complex cu sectoare distribuite - un spațiu la parter, în suprafață de 250mp în zona Fabrica De Zahăr, conform P.U.Z. nr. 23.193.

-

DOTĂRI PENTRU EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT

A. LA NIVEL DE MUNICIPIU

.....

La nivelul întregului municipiu nu sunt necesare alte locuri în unitățile de învățământ în viitorul imediat, dar până în 2010, pentru a acoperi creșterea estimată a populației sunt necesare:

- 303 grupe a câte 26 copii în 20 de grădinițe a câte 16 grupe;
- 20 școli a câte 25 săli de clasă;
- 2 licee cu 19 săli de clasă;
- 1 școală profesională.

B. PROPUNERI PE CARTIERE

Cartier I - Centrul	42.712 locuitori
- Grădinițe:	-1.313 locuri
- Școli:	+29 clase
- Licee:	+115 clase
Cartier II - Drăgășani	9.053 locuitori
- Grădinițe:	-93 locuri
- Școli:	-36 clase
- Licee:	-26 clase
.....	
Cartier IX - Subcetate	597 locuitori
- Grădinițe:	-36 locuri
- Școli:	-3 clase
- Licee:	-2 clase
Cartier X - Aradul Nou	11.685 locuitori
- Grădinițe:	-151 locuri
- Școli:	-15 clase
- Licee:	+17 clase

CONCLUZII - ȘCOLI ȘI LICEE:

Făcând o analiză a populației pe grupe de vârstă :

	0-4 ani	5-9 ani	10-14 ani	15-19 ani
Centru	2.390	1.820	2.413	3.118

	0-4 ani	5-9 ani	10-14 ani	15-19 ani
Drăgășani	378	347	509	1.578
Subcetate	26	33	36	37
Aradul Nou	722	800	955	1.059
TOTAL	3.516	3.000	3.913	5.792

Pentru o repartitie a lor în cadrul cartierelor, s-au dat datele:

CARTIERELE	Populație de vârstă școlară	Locuri existente școli	Locuri în licee	Locuri + sau - în școli și licee	Propuneri
• Centru	6.134	6.460	7.764		
• Subcetate	73	0	0		
• Aradul Nou	2.344	1.152	1.492		

CONCLUZII - GRĂDINIȚE

Considerând calculul necesarului de grădinițe, conform normativului din iulie 1986, ar rezulta:

CARTIERELE	Locuri necesar	Grupa de vârstă 3-5 ani	Copii înscriși	Locuri existente	Locuri +sau-	Propuneri
• Centru	2.563	1.434	1.395	1.240	-155	-
• Drăgășani	543	227	355	450	+95	-
• Subcetate	36	16	0	0		-
• Aradul Nou	701	434	497	550	+53	-
TOTAL	3.843	2.111	2.247	2.240	-7	

În cartierul Centru nu s-a propus nici o grădiniță, în ciuda celor 155 locuri în minus, deoarece:

- locurile sunt parțial compensate de cele 95 locuri în plus din cartierul învecinat Drăgășani;
- în zona centrală va crește ponderea funcției comerciale și culturale în dauna celei de locuire.

CULTURĂ

Din punct de vedere al dotărilor de cultură, conform calculului necesarului de dotări, situația se prezintă astfel:

	Necesar conf. normelor	Existent	Propus etapa I
casă de cultură	1	1	-
casă de cultură pentru tineret	1	-	1
cinematografe etapa I	5.000 locuri minim	1.816 locuri	500*
etapa II	7.500 locuri minim		
teatre etapa I	2.000 locuri minim		
etapa II	3.000 locuri minim		
cluburi etapa I	3.000 locuri minim	10 locuri	500
etapa II	4.500 locuri minim		
biblioteca orășenească	1	6	-
muzee	3000 m ² suprafață expunere	1.200 m ²	1.800 m ²
săli concert			
galerii de artă, săli expoziție			
mediatecă	2.400 locuri maxim 3.600 locuri maxim	-	2.400

* - locurile necesare se propun pentru etapa de perspectivă.

Din calcul reiese necesitatea construirii unei case de cultură pentru tineret, pe care o propunem în Cetate.

Din punct de vedere al cinematografelor, conform normelor ar mai fi necesare 3.184 locuri în prima etapă. Se constată că la ora actuală nici cinematografele existente nu reușesc să se mențină din punct de vedere financiar. Pentru a putea face față, unele cinematografe au fost nevoite să-și închirieze spațiile pentru alte activități. Luând în considerare această situație nu am propus cinematografe noi, urmând ca în etapa de perspectivă să se

suplimenteze acest număr de locuri într-un centru cinematografic (format din mai multe săli) în cadrul unui complex comercial tip MALL. Se propune ca locurile necesare în spații de cultură să fie repartizate în centre culturale de cartier (10 a câte 50 locuri), comasate în centre comunitare și la nivelul unei mediateci (2.400 locuri) propusă a se construi în Cetate. Se mai propune realizarea unor noi muzee, săli de concerte sau scene în aer liber care să sprijine dezvoltarea turistică a municipiului și să îmbogățească și să diversifice oferta culturală.

CULTE

Din punct de vedere al dotărilor de cult, din 1989 și până în prezent s-au construit, sau sunt în construcție, un mare număr de dotări de cult, de toate religiile și confesiunile, în funcție de necesități și posibilitățile pe care le are fiecare cult.

Trebuie construite biserici greco-catolice, deoarece la ora actuală acest cult nu mai dispune de biserici în care să-și desfășoare activitățile religioase.

DOTĂRI SANITARE

DISPENSARE

Ținându-se cont de costul unei zile de spitalizare, în prezent se pune accentul pe asistența primară (policlinici, cabinete particulare, medici de familie), doar cazurile grave sau urgente urmând a fi spitalizate.

Din calculul echipamentelor sanitare rezultă că:

- numărul de dispensare existent și suprafața lor acoperă necesarul.

Prin urmare, nu există propuneri pentru noi dispensare.

SPITALE

Din calcule rezultă un necesar de paturi, față de existente, deci ar mai trebui acoperite un număr de paturi.

Din informațiile primite de la Direcția Sanitară rezultă că:

– în anul 2003 a fost redus numărul de paturi din spitale în funcție de indicele de utilizare:

Luându-se în considerare această nouă orientare a politicii sanitare, este inutil a se propune acoperirea întregului număr de paturi noi rezultat din normativ.

Deci, propunerile pentru spitale se rezumă la un spital.

În ceea ce privește situația locurilor în creșă, se constată că nu sunt ocupate toate locurile existente. Unele creșe au fost nevoite să-și înceteze activitatea pentru o perioadă, din cauza neocupării locurilor în creșă.

Luând în considerare faptul că numărul copiilor între 0 și 3 ani este mic și natalitatea continuă să fie scăzută, pentru prima etapă (până în anul 2000) nu considerăm necesar a prevedea construirea de noi creșe.

DOTĂRI COMERȚ ȘI ALIMENTAȚIE PUBLICĂ

Din punct de vedere al spațiilor comerciale și de alimentație publică, la ora actuală suprafețele existente sunt suficiente. Având în vedere faptul că privatizarea a început cu unitățile comerciale și de alimentație publică și se continuă dezvoltarea rețelei comerciale, ceea ce propune acest P.U.G. sunt zonele unde sunt necesare unități comerciale, zone în care este necesară dezvoltarea rețelei comerciale.

În prezent, marea majoritate a dotărilor comerciale și de alimentație publică sunt în zona centrală.

Va fi necesar ca această activitate de comerț să se dezvolte și în centrele de cartier.

Cartier Centru	Necesar conf. normelor	Existent	Propus
spații comerciale	ha	6,80ha	-
piață agroalimentară și bunuri de consum	ha	2,49ha	-

Dotările comerciale din centru depășesc cu mult necesarul pentru cartier, datorită faptului că aici nu sunt numai dotări de cartier, ci și dotări de interes orășenesc.

Solicitările care vor apărea în această zonă pentru spații comerciale vor trebui canalizate spre paralele la bulevard, viitorul vad comercial.

În zona centrală trebuie studiată problema mutării pieței agroalimentare din Piața Catedralei în Piața Meresiev (pe amplasamentul actualei autobaze).

Cartier Drăgășani	Necesar conf. normelor	Existent	Propus
spații comerciale	ha	0,50ha	-
piață agroalimentară și bunuri de consum	ha	-	0,15ha

În ceea ce privește piața agroalimentară pentru acest cartier, am considerat că nu este necesar să propunem o astfel de dotare, deoarece este aproape de Piața Romană și în partea de vest a cartierului va fi aproape de piața propusă în zona Faleză sud.

Cartier Subcetate	Necesar conf. normelor	Existent	Propus
spații comerciale	ha	0,10ha	-
piață agroalimentară și bunuri de consum	ha	-	-

Deoarece în această zonă nu vor fi creșteri mari de populație, nu este prevăzută dezvoltarea zonei de locuințe și dat fiind faptul că este aproape de zona centrală, de cartierul Micălaca și Aradul Nou, nu se propune mărirea suprafeței spațiilor comerciale existente în prima etapă.

Cartier Aradul Nou	Necesar conf. normelor	Existent	Propus
spații comerciale	ha	1,30ha	-
piață agroalimentară și bunuri de consum	ha	1,47ha	0,20ha

În acest cartier există un nucleu de spații comerciale în zona blocurilor (Gara Aradul Nou) și unul în zona centrală, pe Calea Timișorii) - se propune ca în zona propusă -zona de locuințe din partea de vest a cartierului să se propună și spații comerciale necesare zonei, în funcție de soluția adoptată în cadrul P.U.Z.-ului care se va face. Se propune și amenajarea unei mici piețe agroalimentare, deoarece în acest cartier, la ora actuală, avem piață specială hobby, obor pentru cereale și animale și bazar.

Având în vedere faptul ca sunt suficiente spațiile aferente instituțiilor și serviciilor și ca o echilibrare pe zone nu se poate face matematic, mai ales ca amplasamente libere sunt doar cele destinate extinderilor (în zonele construite acestea se regăsesc în interiorul parcelelor), propunem ca alegerea amplasamentelor concrete pentru dotările de mai sus să se facă în funcție de oportunitățile din momentul elaborării documentațiilor sau priorități, până când se vor elabora studii privind amplasarea armonioasă a dotărilor pe întreg teritoriul orașului, ținând seama și de propunerile ce fac parte din tema de proiectare.

PROPUNERI PRIVIND ZONA Echipare tehnico edilitara

ALIMENTARE CU APA

Proiectantul propune, din punct de vedere urbanistic, realizarea următoarelor obiective:

- închiderea inelului de conducta magistrala din cartierul Faleza Sud, prin cartierul Aradul Nou, cu magistrala existenta în cartierul Subcetate, iar traseul acestuia sa corespunda traseului centurii propuse sau a uneia din arterele propuse în extinderea cartierului Mureșelul și Aradul Nou

CANALIZARE

Se propune:

- realizarea unui canal de deversare a apelor uzate din Aradul Nou în stația de epurare prin traversarea Mureșului (subteran sau suprateran) în zona podului propus (str. Pădurii)
- curățirea și eventual întubarea canalului Țiganca, curățarea și amenajarea canalului Sânleani, întubarea canalului Ier până în apropierea depozitului de armăsari
- executarea de rețele de canalizare pluvială pe străzile ce urmează a fi modernizate

ALIMENTARE CU ENERGIE TERMICA

- totuși este de recomandat menținerea, întreținerea și eficientizarea rețelei de distribuție a energiei termice existente, cu precădere în zona centrală (unde este necesară întreținerea clădirilor cu valoare arhitecturala și istorica), acolo unde populația rezidentă este îmbătrânită și nu își poate permite costurile unei centrale proprii

ALIMENTARE CU GAZE NATURALE

- extinderea rețelei de alimentare cu gaze naturale în funcție de specificul și nevoile fiecărei zone.

TELEFONIE

- realizarea unor noi rețele telefonice complet îngropate în canale tehnice

DRUMURI

- modernizarea circulațiilor de importanță zonala sau locala

TRANSPORT PUBLIC

- extinderea liniilor de tramvai
- diversificarea transportului în comun

ZONA CENTRALA, DELIMITARE ȘI CARACTERUL COMPLEX AL ACESTEIA

ATITUDINI PRIVIND CETATEA ARADULUI

- *Conversie funcțională*
- *Introducerea cetății în circuitul public și în circuitul turistic-cultural la nivelul României și al Europei de Est*
- *Reabilitarea și modernizarea fondului construit*
- *Introducerea unor noi funcțiuni – revitalizarea cetății prin utilizarea ei de către public*
- *Desemnarea fondului de patrimoniu*
- *Îmbunătățirea accesibilității pietonale prin pasarele*
- *Dezvoltarea cetății gândită în legătură cu zona alăturată – Ștrandul Neptun*
- *Păstrarea specificului dat de caracterul istoric-cultural al cetății*
- *Transformarea cetății într-un centru polarizator de funcțiuni culturale și loisir*

SCENARIILE DE DEZVOLTARE:

1. *Centru cultural, instituțional și de agrement destinat publicului larg, conversie pe termen lung ce se bazează pe investiții publice și private, include funcțiuni ca: parc urban, campus universitar, cluburi nautice, săli de concerte*
2. *Centru de afaceri destinat unui anumit segment de public, conversie bazată exclusiv pe investiția privată: centru internațional de afaceri, centru expozițional și comercial, centru financiar/bancar, hoteluri/moteluri*

PROPUNERI PRIVIND ZONA CENTRALĂ:

Necesitatea intervenției în zona centrală prin:

- *Cercetarea și delimitarea corectă a ariei protejate*
- *Programe de modernizare, reabilitare, renovare și restaurare a clădirilor cu valoare istorică, arhitecturală și urbanistică*
- *Realizarea unui regulament de construcție riguros care să respecte specificul istoric, cultural, arhitectural și urbanistic al zonei*
- *Parteneriate public-privat în vederea reabilitării zonei centrale*
- *Descongestionarea zonei din punct de vedere al traficului auto*
- *Refacerea și amenajarea plantațiilor de aliniament și a spațiilor verzi*
- *Reamenajarea spațiului public cu mobilier urban*
- *Realizarea unui proiect de iluminat public stradal*

CONCLUZII privind "RECONVERSIA CIVILĂ A CETĂȚII ARADULUI" (Extras din studiu:)

Cetatea Aradului este un caz deosebit de reconversie a unei baze militare, deoarece ea are două caracteristici foarte importante:

- spre deosebire de cazurile tipice de reconversie, Cetatea Aradului este încă ocupată de armată, ceea ce pune anumite probleme legate de evacuarea locului
- întregul sit are o tradiție culturală și istorică care trebuie păstrată

Ținând cont de aceste caracteristici, este evident că scenariul de reconversie care va avea succes va trebui să fie fezabil nu numai din punct de vedere financiar ci și social și, în plus, să respecte legislația de planificare urbană și de conservare a patrimoniului.

Pe de altă parte, este evident că procesul de reconversie necesită fonduri mari, acesta fiind și problema cea mai acută a reconversiei. De aceea este important să se elaboreze scenarii de reconversie care să se bazeze pe mai multe surse de finanțare.

În asemenea cazuri, autoritățile sunt limitate la soluții care pot sau nu pot duce la derularea proiectului, în sensul că ele fie găsesc singura sursă de finanțare și atunci proiectul poate demara, fie nu o găsesc și atunci proiectul nu se poate materializa, situl rămânând în stadiul actual, fără nici o ameliorare.

Este evident că luarea unei decizii este un punct foarte critic, deoarece alegerea trebuie făcută între două opțiuni:

- un proces de reconversie static, care poate fi elaborat rapid, numai în cazul în care apare combinația corespunzătoare de investitori care să dorească să demareze un asemenea proces
- un proces de reconversie dinamic, caracterizat de o reconversie în mai multe faze, pe termen lung, realizat printr-o combinație de inițiative publice și private, a unor diferite organizații.

Primul scenariu pare a fi – așa cum l-au estimat și experții – opțiunea preferată, deoarece combină un număr de efecte sinergice, oferind astfel o soluție de reconversie financiar fezabilă, social acceptabilă și care poate fi susținută și din punct de vedere a protecției mediului.

Acest raport este o evaluare bazată pe împărțirea opțiunilor disponibile în două grupe. Trebuie totuși menționat că orice altă combinație este posibilă și ea poate fi evaluată independent, în timp ce opțiuni suplimentare ar putea deveni plauzibile, dacă autoritățile implicate ar organiza o licitație internațională care să atragă interesul pentru reconversia Cetății Aradului.”

“Datorită suprafeței imense, cca 156.000 mp arie desfășurată, funcțiunile propuse au fost grupate în două grupe mari, determinând două scenarii de reconversie:

GRUPA A	GRUPA B
<ul style="list-style-type: none"> • CAMPUS UNIVERSITAR (privat și mixt) • BIBLIOTECĂ, MUZEU • SPAȚII PENTRU CONCERTE • PARC URBAN • CLUBURI SPORTIVE SAU NAUTICE 	<ul style="list-style-type: none"> • CENTRU INTERNAȚIONAL DE AFACERI • CENTRU EXPOZIȚIONAL ȘI COMERCIAL • CENTRU BANCAR ȘI FINANCIAR • HOTEL, MOTEL, ALIMENTAȚIE PUBLICĂ

Primul scenariu are un caracter clar educațional și cultural în care Campusul Universitar este considerat mecanismul motivațional principal, cu atât mai mult cu cât cele două Universități (Aurel Vlaicu – de stat și Vasile Goldiș – privată), a căror activitate a fost reactivată după 1989, funcționează în spații neadecvate, dispersate în oraș și care și-au manifestat intenția de a sprijini această variantă, inclusiv financiar.

Acest scenariu oferă o soluție de reconversie pe termen lung, în mai multe etape, cu finanțare mixtă – publică și privată – o universitate putând atrage și interesul unor instituții de învățământ superior din străinătate, care ar putea crea aici colegii sau filiale ale universităților, asociate sau acreditate.

Scenariul de reconversie în discuție constă în opțiuni complementare, indirect legate între ele, care, dacă sunt desfășurate cu succes, realizează următoarele obiective:

- Păstrează moștenirea culturală și naturală
- Atrage investiții
- Promovează tradiția culturală și educațională a orașului
- Conservă și îmbunătățește mediul
- Creează noi locuri de muncă

Pe lângă avantajele clar educaționale, de conservare a patrimoniului cultural și a mediului ambiant, această variantă – prin funcțiunile complementare ale Parcului urban – asigură legătura și cu zona de agrement existentă din jurul Cetății, Ștrandul devenind un simbol al orașului.

Al doilea scenariu – Complex Internațional de Afaceri – ar crea o serie de beneficii economice orașului (creează venituri, sprijină internaționalizarea economiei, atrage investiții, creează locuri de muncă și oportunități de afaceri) dar, din punct de vedere al conservării patrimoniului cultural și istoric, ar implica mari riscuri.

Scenariul indică clar că ar trebui dezvoltată o nouă infrastructură pentru ca aceste opțiuni să devină o realitate. Este, într-o anumită măsură, un fel de extindere a zonei centrale în această parte de oraș, ceea ce, pentru planul urbanistic general, poate constitui un avantaj sau un dezavantaj.

Unul dintre factorii limitativi ai acestui scenariu este că el are nevoie, chiar de la început, de investiții mari. Aceasta înseamnă că, pentru a fi pus în practică, acest scenariu are nevoie de investitori interesați și capabili să transforme locul în ceea ce s-a propus, păstrându-i în același timp tradiția culturală și naturală.

Trebuie luat în considerare foarte serios faptul că derularea acestui scenariu face foarte dificilă respectarea legilor privitoare la conservarea patrimoniului și la planul urbanistic.

Ca urmare, investiția ar putea necesita o perioadă lungă de pregătire în vederea respectării legilor mai sus amintite, ceea ce ar putea descuraja investitorii interesați.

REABILITAREA ZONEI CENTRALE A ARADULUI

Obiectivul principal:

De-a lungul secolelor s-a locuit în acest centru, s-a făcut comerț, s-au produs mărfuri. Totodată străinii erau bine primiți și cazați și se desfășurau activități culturale multiple.

În viitor se impune păstrarea acestor multiple funcțiuni, dar trebuie obținută o nouă combinație: *funcțiunea dominantă a uzului locativ trebuie redusă în favoarea unei revigorări atente și a extinderii comerțului și a turismului*. Obiectivul principal al reabilitării urbane a centrului istoric este într-adevăr "păstrarea caracterului viu al moștenirii culturale și transformarea acesteia într-o resursă a dezvoltării durabile". O atenție deosebită se va acorda păstrării și revigorării caracterului unitar al centrului istoric arădean.

Reabilitarea centrului istoric al orașului Arad trebuie să însemne locuri de muncă mai multe și mai stabile prin revigorarea meseriilor tradiționale și a turismului cultural.

1. Păstrarea imaginii oraşului istoric

Principala caracteristică a oraşului vechi este imaginea unitară a acestuia, în care clădiri construite în diferite epoci, într-o multitudine impresionantă de stiluri arhitectonice sunt în armonie. Este absolut necesar să se păstreze și să se ocrotească elementele principale ale acestei imagini unitare. Intervențiile necontrolate, chiar și de detaliu, ce continuă și în prezent, riscă să compromită «imaginea poetică a ansamblului oraşului istoric».

Se impune perfecționarea instrumentarului de consultanță, control și de ocrotire a monumentelor istorice, prioritar pentru prima etapă fiind următoarele direcții:

- păstrarea peisajului acoperişurilor tradiționale, cu volumetria, structura șarpantei și detaliile (de ex. lucarnele, țiglele);
- tratarea adecvată a fațadelor mergând de la păstrarea și restaurarea tencuielilor și a tâmplărilor tradiționale, până la elemente de reclamă reținute și proiectate în funcție de specificitatea fațadei;
- folosirea în cazul fiecărei activități de restaurare a unor tehnici de lucru și materiale de construcții tradiționale.

Direcții de urmărit în continuare:

- revitalizarea curților și a spațiilor interioare valoroase, prin introducerea selectivă a unor funcțiuni adecvate, urmărind cu prioritate reluarea funcțiunilor inițiale ale caselor;
- redeschiderea unor pasaje pietonale și eliberarea gangurilor obturate;
- marcarea zonei istorice prin plantații și alte elemente;

2. Locuire

Spațiile locative din centrul istoric trebuie asigurate pe termen lung, iar condițiile de viață ale locatarilor trebuie îmbunătățite succesiv, în special prin reducerea densității locatarilor, prin îmbunătățirea calității locuințelor și a mediului ambiant:

- Asanarea / restaurarea locuințelor ar trebui efectuată pe cât posibil, după consultarea și cu participarea locatarilor. Pentru aceasta trebuie dezvoltat un sistem de consultanță și sprijin pentru locatari. Ar trebui sprijinite cu prioritate acele inițiative care prevăd o asanare făcută cu grijă, pas cu pas și cu costuri reduse, și care va contribui la păstrarea caracterului vechii clădiri
- Locuințele din centrul istoric pot și trebuie să asigure o diversitate demografică pentru ca acest centru istoric să continue a fi locuit de persoane și familii tinere. Prin comasarea unor locuințe sau prin reamenajarea unor spații nefolosite din locuințele existente se pot crea locuințe corespunzătoare și pentru familii cu copii sau familii cu venituri medii.
- Îmbunătățirea nivelului de trai în centrul istoric va fi realizat prin modernizarea locuințelor și mărirea suprafețelor locuibile, prin punerea la dispoziție a unei noi oferte de locuințe în alte zone ale oraşului, ceea ce va conduce la reducerea densității locuitorilor.
- Primordială este modernizarea instalațiilor de alimentare cu apă, gaze, electricitate, a spațiilor sanitare din cadrul clădirii sau în cazul lipsei acestora, amenajarea unor noi, în concordanță cu specificul clădirii.
- În curți interioare și grădini, în principiu nu trebuie să apară construcții noi sau *locuri de parcare*, ci ele ar trebui amenajate în așa fel încât să contribuie la creșterea calității mediului ambiant. Ca excepție de la această regulă, clădirile istorice reconstituite ar putea fi acceptate.

3. Comerțul cu amănuntul

De câteva secole, comerțul cu amănuntul desfășurat în centrul istoric, are rolul de a asigura posibilități de aprovizionare nu numai pe plan local, ci și regional. Această funcțiune este în viitor primejduită din cauza schimbării volumului de consum și a cererii de produse, dar înainte de toate prin crearea de noi oferte comerciale în afara centrului. Comerțul cu amănuntul derulat în centrul oraşului își va putea menține poziția doar prin lărgirea, îmbunătățirea calitativă și specializarea ofertei.

Pentru aceasta se impune ca:

- lărgirea ariei străzilor comerciale să fie studiată, planificată și sprijinită;
- la închirierea spațiilor comerciale de care dispune, primăria municipiului să aibă în vedere criteriul "calitate și specializare" iar la negocierea chiriilor să tindă spre diversificarea branșelor comerciale, în concordanță cu tradițiile oraşului istoric;
- atunci când se planifică sau se acordă aprobări pentru amenajarea unor noi spații comerciale mari la periferia centrului istoric să se analizeze efectul acestora asupra zonei comerciale din centrul oraşului, iar aprobările să fie acordate doar în cazul în care posibilitatea de concurență a magazinelor din centru nu va fi afectată.

4. Prestări servicii și meseriași

De-a lungul timpurilor, centrul istoric a fost locul în care meseriașii și micii producători își desfășurau activitatea. Împreună cu alți prestatori de servicii au contribuit substanțial la dezvoltarea orașului și implicit, la importanța pe care astfel a dobândit-o în regiune. În cadrul reabilitării urbane a centrului istoric, revitalizarea acestei funcțiuni urbane trebuie puternic stimulată.

Pentru evitarea unor efecte negative asupra altor funcțiuni urbane, ca de exemplu habitatul, cultura și învățământul și pentru a păstra caracterul original al diferitelor zone ale orașului vechi, repartizarea unor spații ar trebui să se facă numai în cazul în care destinația acestora corespunde prevederilor stabilite în planul urbanistic elaborat pentru zona respectivă.

O atenție specială trebuie acordată încurajării meșteșugurilor tradiționale, a căror exercitare nu impune, în majoritatea cazurilor, spații separate pentru locuit și muncă. Ar trebui privilegiate acele activități, care nu deranjează și se desfășoară în zona specific meșteșugărească din orașul de jos.

În zona piețelor publice și de-a lungul principalelor străzi comerciale va trebui sprijinită amplasarea funcțiunilor pe verticală, respectiv de jos în sus: comerțul, prestările de servicii și locuirea.

5. Activități turistice și culturale

Centrul istoric reprezintă un mare potențial pentru turismul cultural național și internațional. Dezvoltarea turismului trebuie să se facă integral, corespunzând cerințelor de păstrare a mediului ambiental, de responsabilitate socială și a unui turism cultural avantajos din punct de vedere economic. În cadrul reabilitării centrului istoric al orașului, trebuie să se acorde o atenție deosebită importanței Cetății Aradului pentru turismul cultural, dar primordială trebuie să fie ocrotirea și păstrarea moștenirii culturale.

- Rețeaua de prestări servicii existentă trebuie îmbunătățită și extinsă. Se simte nevoia unei diversificări și îmbunătățiri a ofertei de cazare în orașul vechi. Toate amenajările noi trebuie să respecte criteriile severe impuse de măsurile de ocrotire și păstrare ale monumentelor istorice. Pentru direcționarea în sensul dorit se impune elaborarea unui concept pentru turism și înființarea unei asociații turistice reprezentative.

- Artizanatul tradițional și meseriile din domeniul artei trebuie sprijinite și ele vor constitui o componentă importantă a viitorului concept privind turismul arădean.

- Orașul ar trebui să devină mai accesibil pentru turiști, mai ușor de cunoscut, mai atrăgător. Acest lucru s-ar putea realiza prin amenajarea unor noi trasee turistice, spații de recreere și odihnă, precum și printr-o gamă largă de informații turistice, mult îmbunătățite.

Aradul are o gamă largă de oferte culturale, care este atractivă atât pentru locuitorii orașului, cât și pentru vizitatori. La extinderea acestei oferte se va urmări menținerea nivelului artistic, precum și valorificarea tradițiilor multiculturale și pluriconfesionale ale orașului, extinderea manifestărilor culturale în decor istoric, precum și revitalizarea (reactivarea) spiritului local, prin conștientizarea și sensibilizarea populației față de frumusețea și potențialul orașului istoric.

6. Reabilitarea infrastructurii

Reînnoirea și extinderea rețelelor de apă și canalizare are o importanță deosebită pentru menținerea funcționalității centrului istoric și pentru prevenirea deteriorării construcțiilor. Prin creșterea consumului de apă pe cap de locuitor, chiar dacă densitatea populației din orașul vechi va scădea, consumul de apă potabilă va crește totuși, ceea ce va face necesară extinderea capacității acestei rețele.

În cadrul dezvoltării Aradului trebuie acordată o prioritate maximă investițiilor în rețeaua de apă-canal, repunerea în funcțiune a gurilor de scurgere ale apelor pluviale și implicit realizarea unui sistem de evacuare a acestora.

Împreună cu rețeaua de apă-canal trebuie modernizate și rețelele de gaz, electricitate și telecomunicații în conformitate cu noile cerințe.

Lucrările edilitare vor fi efectuate simultan cu rezolvarea revenirii la nivelul inițial de călcare și la un pavaj de tip permeabil.

Sarcinile principale vor fi axate pe:

- găsirea unor noi surse de finanțare a investițiilor;
- introducerea unei metode de taxare prin care mărimea taxei este în concordanță cu volumul consumului.

Pe lângă acestea trebuie avute în vedere și următoarele sarcini specifice:

- intensificarea eforturilor pentru identificarea și eliminarea spărturilor din conducte;
- lucrările de racordare și modernizare vor fi efectuate în așa fel, încât să corespundă specificului clădirilor istorice și să nu influențeze negativ arhitectura acestora;

7. Reducerea traficului rutier în centrul istoric

În procesul de reabilitare urbană a centrului istoric va trebui lărgită sistematic aria măsurilor menite să relaxeze traficul rutier din zonă, pentru a îmbunătăți confortul locuitorilor și vizitatorilor și pentru a accentua importanța sa ca centru multifuncțional. În acest scop, se impun următorii pași:

- Centrul istoric trebuie eliberat de circulația de tranzit;
- Pe străzile și piețele importante din punct de vedere arhitectonic și istoric circulația rutieră va fi mult redusă sau chiar interzisă acolo unde este posibil;
- În centrul istoric, doar în anumite zone va fi permisă parcare mașinilor locuitorilor sau parcare de scurtă durată;
- La intrarea în centrul istoric vor trebui amenajate noi parcări pentru descongestionarea traficului din zona istorică;
- Transportul în comun trebuie îmbunătățit; se va amenaja rețeaua de drumuri pentru pietoni și bicicliști;
- Cele mai importante străzi comerciale din centru vor fi amenajate ca zone pietonale pentru a sublinia caracterul lor comercial și turistic;
- Proprietarii și chiriașii imobilelor vor trebui stimulați să nu parcheze autovehiculele în incinta curților interioare, oferindu-li-se soluții alternative.

8. Spații publice și zone verzi

În cadrul procesului de reabilitare urbană a orașului vechi trebuie acordată o atenție deosebită amenajării spațiilor publice, pentru a scoate în evidență imaginea acestei zone și pentru a îmbunătăți calitatea sejurului în centrul istoric. Atractivitatea centrului istoric trebuie accentuată prin amenajarea corespunzătoare a piețelor publice și străzilor, prin folosirea unor materiale locale tradiționale, prin amenajarea spațiilor verzi existente și crearea unora noi.

Este necesară elaborarea unui concept privind amenajarea spațiilor verzi. Acest concept va cuprinde și amenajarea unei "centuri verzi" în zona fortificațiilor cetății. Zona verde ce înconjoară municipiul va fi legată de spațiile verzi din Zona centrului, de copacii stradali și din piețele istorice și acest ansamblu va constitui structura "verde" a orașului:

- Străzile și piețele istorice din orașul vechi care domină imaginea istorică a orașului vor fi transformate în zone pietonale, parcare în zonă va fi interzisă. Aceste spații publice vor fi revitalizate prin amenajări de zone verzi, vor fi alocate unora sau mai multor funcțiuni specifice: sejur, loc de recreere și odihnă, comunicare, comerț și cultură.
- Străzile liniștite din zona istorică vor fi accentuate prin protejarea arborilor existenți și plantarea unora noi.
- Pasajele istorice închise în prezent trebuie redeschise pentru traficul pietonal.
- Amenajarea zonelor verzi a centrului istoric va fi realizată în strictă concordanță cu tradițiile istorice
- În spațiile verzi din curțile private se vor evita construcțiile.

ZONELE PROTEJATE ȘI LIMITELE ACESTORA

Zone cu valoare peisagistică

Parcul natural Lunca Mureșului

.....

Zonă peisagistică a fost considerată zona ștrandului Neptun pe malul stâng și pe malul drept în zona centrală de la zona Pasaj Micălaca și până la podul Cetății. Vor fi necesare și pentru aceste zone P.U.Z.-uri sau P.U.D.-uri, în funcție de zonă și de necesități, în care să se țină cont că această zonă este destinată spațiilor verzi și a zonelor de agrement, pentru a pune în valoare și a valorifica prezența râului Mureș.

Zona de protecție s-a instituit la limita cadastrală, în interiorul ei fiind permise numai acele activități stipulate în regulamentele de urbanism.

ZONE CU VALOARE ISTORICA

În această zonă propunem să fie introdusă **zona vechii Fabrici de zahăr**, clădire care a fost construită în jurul anului 1890 fiind prima fabrică de hârtie foarte fină, și care după 1900 s-a reprofilat.

.....

O altă zonă propusă a fi introdusă în zona cu valoare istorică este zona de la podul peste Mureș - podul Traian, în lungul căii Timișorii, care cuprinde **casele din centrul cartierului Aradul Nou**, case cu un specific urbanistic și arhitectonic aparte.

Zona centrală a municipiului propusă, per ansamblul ei prezintă valoare istorică prin prezența unor situri și obiective valoroase dar și datorită etapelor de evoluție, care depășesc 100 ani și care trebuiesc reconsiderate din

punct de vedere istoric. Acesta a fost criteriul care a determinat lărgirea limitelor zonei centrale care cuprinde bineînțeles și zona centrală protejată. Putem aprecia că într-o etapă de largă perspectivă, zona centrală protejată să se extindă până la nivelul zonei centrale propuse, deoarece valoarea arhitecturală trebuie și poate să capete și construcțiile noi prin profesionalismul autorilor lucrărilor. Suntem de părere ca orașul istoricește constituit are deja valoare istorică, lucru ce trebuie luat în considerare în studiile și intervențiile urbanistice ce vor fi făcute după aprobarea P.U.G. Considerăm de asemenea că evidențierea unor UTR adiacente zonei centrale vine să anticipeze posibile extinderi ale acesteia în etape viitoare de reactualizare și creează premisele creșterii valorii acestor zone.

Cetatea Aradului, deosebit de valoroasă din punct de vedere istoric, construcție realizată în secolul al XVIII-lea, deservește în prezent scopuri militare.

Credem că este deosebit de util ca studiul cuprins pe lista Consiliului Județean Arad - "Studiu de impact privind integrarea cetății Aradului în viața urbană" să se finalizeze cu recomandarea de a se reuși valorificarea în scopuri civile a acestei zone.

Aceasta ar da posibilitatea realizării și altor construcții în zona de pe malul stâng al Mureșului (campus universitar etc) cu atât mai mult cu cât există deja un stadiu incipient de valorificare în scopuri de agrement (Ștrandul, terenurile de sport).

Situl arheologic Cetatea turcească

Statuia Sfântului Florian

Casa Toth Arpad

Pentru aceste zone s-au delimitat zone de protecție de 100m în intravilan de la limita incintei reale sau presupuse.

Zone monumente de arhitectură

Ansamblul urban-rezervație de arhitectură și urbanism

Cu excepția ansamblului urban pentru care s-a instituit zona de protecție prin studiul de fundamentare, pentru restul zonelor s-a delimitat o zona de 100m măsurată de la limita incintei reale sau presupuse care în urma unor studii în detaliu va putea fi modificată în funcție de caracterul locului și posibilitățile reale de punere în valoare.

Zone cu valoare ecologică

Sunt considerate zone cu funcțiune ecologică toate categoriile de spații plantate ale căror valoare ecologică se diferențiază în funcție de categoria de spații verzi, subliniind faptul că perdelele de protecție au cel mai înalt rol ecologic.

Limita acestor zone este însăși limita de proprietate, care nu poate fi modificată decât în urma unor PUD sau PUZ pentru motive legate strict de circulația terenurilor.

Zone protejate sanitar

Din aceasta categorie fac parte:

- zonele de locuit
- cursurile de apa
- digurile
- captările și înmagazinările de apa

Limita acestora a fost determinată conform normelor sanitare.

VALORILE MINIME SAU MAXIME PENTRU INDICI DE CONTROL P.O.T. ȘI C.U.T.

Restricții privind regimul de înălțime:

În ceea ce privește regimul de înălțime, se propune menținerea pe cât posibil a regimului de înălțime existent deja în zonă. Aceasta se bazează pe faptul că marea majoritate a suprafețelor din intravilan sunt construite, urmând ca, în viitor, să se construiască mai mult plombe.

În general, pe arterele de penetrație în oraș pe drumurile naționale și județene, se tinde să se ajungă la un regim de înălțime de P+1, P+2. Aceste elemente sunt cuprinse în cadrul regulamentelor.

În general, pe teritoriul municipiului Arad, în zonele cu locuințe individuale, regimul de înălțime este parter, P+1. În zonele de blocuri, P+4, P+6 și accente P+10.

În zonele de locuințe propuse, regimul de înălțime propus este parter, parter și mansardă.

Se vor amplasa și clădiri mai înalte de P+1, P+2, în funcție de obiectiv, de zonă, de poziție, poate fi un cap de perspectivă sau un accent în zonă, aceasta se va hotărî de la caz la caz în funcție de obiectiv, de importanța lui.

Stabilirea valorii medii a indicilor de control ce caracterizează modul de utilizare a terenului P.O.T. și C.U.T..

DISTRIBUȚIA PE CARTIERE

CARTIERUL CENTRAL

U.T.R. nr 1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,15,16

.....
CARTIERUL ARADUL NOU

U.T.R.nr.10,23,24,26,55

CARTIERUL SUBCETATE

U.T.R.nr.11,29

U.T.R.-uri	P.O.T. %	C.U.T. număr
Cartier Centru		
U.T.R nr. 1	70	0,85
U.T.R nr. 2	70	0,80
U.T.R nr. 3	10	0,10
U.T.R nr. 4	65	1,00
U.T.R nr. 5	65	1,00
U.T.R nr. 6	70	2,85
U.T.R. nr. 7	70	2,00
U.T.R. nr. 8	65	1,00
U.T.R. nr. 9	70	0,85
U.T.R. nr. 12	50	0,70
U.T.R. nr. 15	50	0,85
U.T.R. nr. 16	50	0,85
Cartier Aradul Nou		
U.T.R nr. 10	50	2,00
U.T.R nr. 23	50	2,00
U.T.R nr. 24	30	2,00
U.T.R nr. 26	40	0,80
U.T.R nr. 55	50	2,50
Cartier Subcetate		
U.T.R nr. 11	Conform PUZ	
U.T.R nr. 29	15	0,35

Aici s-au luat valorile medii, urmând ca în momentul elaborării regulamentului să se stabilească aceste valori pe U.T.R. și pe subdiviziuni ale acestora.

INTERDICTII TEMPORARE DE CONSTRUIRE PENTRU ZONELE CE NECESITA STUDII ȘI CERCETARI SUPLIMENTARE

- planuri urbanistice zonale privind parcelari și organizare subzone funcționale(PUZ-O.S.F)

- toate zonele destinate restructurărilor urbane
- toate zonele aflate în zonele de servitute impuse de normele sanitare, legea apelor, drumurilor sau ocrotirii monumentelor, mediului

-planuri urbanistice zonale privind reparcelări și reorganizare subzone funcționale(PUZ-R.S.F)

- zonele pentru care s-au aprobat documentații de urbanism și generează disfuncționalități pentru etapa actuală de dezvoltare, neexistând suficiente argumente pentru menținerea lor

-operațiuni de renovare urbana(O.R.N.U)

- zona aferenta dotărilor de interes public
- zona aferenta spațiilor verzi existente, atât a celor publice cit și a celor aferente zonelor funcționale din care fac parte

-operațiuni de restructurare urbana(O.R.S.U)

- zona aferenta industriilor și depozitelor situate în interiorul locuințelor, zonei centrale sau la marginea acestora
- zona aferentă tramei majore de circulație, intersecțiilor majore, a pasajelor de cale ferata și a traversărilor rutiere peste râul Mureș
- zonele destinate polilor urbani din cadrul zonei centrale
- zona de pe malul stang al râului Mureș prevăzută pentru extinderea zonei centrale

-operațiuni de reabilitare urbana(O.R.B.U.)

- reabilitarea cetății
- reabilitarea cartierului sârbesc
- reabilitarea zonelor industriale aflate în paragina
- reabilitarea ansamblurilor de locuințe colective

INTERDICȚII DEFINITIVE DE CONSTRUIRE PENTRU ZONELE CE PREZINTA RISCURI NATURALE, SERVITUTI DE PROTECTIE

S-a instituit interdicție definitivă de construire în zona de protecție a digurilor, în zona de protecție a apelor (râul Mureș, canale și brațe ale acestuia, oglinzi de ape din categoria celor ce aparțin administrației de stat) conform normelor prevăzute de legea apelor și în zona cu regim sever de protecție a captărilor și înmagazinărilor de apă, a uzinelor de apă.

În municipiul Arad sau în extravilanul acestuia nu exista zone cu riscuri naturale de tipul alunecărilor de teren ci doar eroziuni în anumite porțiuni ale malurilor Râului Mureș, zone situate practic în zona de protecție, deci nu există riscul autorizării construirii. În schimb, riscurile inundării apar în zonele neîndiguite care au fost luate în considerare.

.....

OBIECTIVE DE UTILITATE PUBLICĂ

Circulația terenurilor între deținători, în funcție de necesitățile de amplasare a noilor obiective de utilitate publică, este evidențiată în planșa Obiective de utilitate publică.

Astfel:

- terenuri ce se intenționează a fi trecute în domeniul public - sunt toate terenurile pe care urmează a fi amplasate obiective de utilitate publică:
- zona Fabricii de zahăr;
- terenuri proprietate privată a statului și proprietate privată destinată concesiunii. În această categorie intră toate terenurile destinate construcțiilor de locuințe, de unități industriale mici, precum și de spații de depozitare.

Aici intră zonele introduse în intravilan: zona de locuințe din Micălaca, terenurile din Subcetate și terenurile destinate locuințelor și spațiilor de depozitare din Aradul Nou, precum și zona de depozitare de la intrarea dinspre Nădlac.

Locuința trebuie considerată a unul dintre factorii consumului popular dar și un obiectiv de utilitate publică, chiar dacă fondurile sunt private sau alocate de la buget sau sensul este pur formal, metodologiile punând accent pe locuințele construite din fond de stat. Ea este supusă unui efect similar de creștere calitativă a exigențelor, ca și bunurile destinate satisfacerii celorlalte două cerințe de bază (hrana, îmbrăcămintea), de care se deosebește însă printr-o durabilitate fizică foarte lungă, prin faptul că ea materializează un volum foarte mare de muncă omenească. totodată, ea este indivizibilă, în sensul că nu este nevoie periodic de o altă cotă parte de bun de consum, cum se întâmplă la alimente, ci este necesară dintr-o dată în întregime. De aici rezultă efortul uriaș necesar pentru a satisface necesitățile din acest domeniu. Acest efort mare, necesar realizării unei locuințe, este amplificat pe plan național de fenomenul demografic al evoluției contemporane: descompunerea familiei de tip patriarhal, ceea ce face ca ritmul de creștere al numărului familiilor să se accelereze, iar urbanizarea concretizată prin ample mișcări migratorii, deci părăsirea vechilor locuințe, generează necesitatea altora, în altă parte.

Un criteriu, unanim acceptat, al rezolvării problemei locuințelor, îl constituie asigurarea câte unei locuințe pentru fiecare familie (deci lichidarea conlocuirilor). În acest sens, prognoza începe cu o prognoză a dezvoltării familiilor în perspectivă.

.....

Din analiza situației existente și din calculul necesarului de dotări s-au făcut următoarele reglementări în ceea ce privește alte obiective de utilitate publică necesare a fi realizate în etapa pentru care a fost realizat Planul urbanistic

general:

Administrație publică:

- se propune extinderea clădirii Primăriei în spațiul de la mansardă;
- se propune rezervarea unui nou amplasament în noul centru administrativ și de servicii din Drăgășani;
- centru de informare urbanistică;

Unități financiar - bancare:

- se propune extinderea și rezervarea amplasamentelor în noul centru administrativ și de servicii Drăgășani;
- se va interzice amplasarea de sedii ale băncilor în alte zone decât în zona centrala destinata polului urban terțiar, permițându-se amplasarea în cartiere doar a unor sucursale, de preferabil în zonele unde sunt comasate dotările sau în centrele de cartier (poli urbani propuși)

Comerț - servicii, clădiri de birouri, sedii de firme:

- se propune centru de afaceri în zona Drăgășani în noul centru administrativ și de servicii;

Oficii poștale și centrale telefonice:

- se propune rezervarea unui amplasament în noul centru administrativ și de servicii pentru sediul administrativ al Direcției de Poștă și Telecomunicații;

.....
Cultură:

- 1 mediatecă (Cetate);
- 1 centru pentru tineret;
- expoziție permanentă de artă (contemporană);
- ateliere de creație internațională de sculptură, pictură, grafică;
- centre culturale de cartier în noile zone rezidențiale;
- muzee (Cetate.....);

Turism:

- minihotel pentru tineret (ștrand);
- moteluri
- pensiuni și vile turistice
- noi atracții și puncte turistice prin punerea în valoare a tuturor obiectivelor istorice, de cult, culturale, artistice și a monumentelor de pe teritoriul municipiului;
- unități de servicii pentru turism urban, turism rural și agroturism: în centrul de afaceri Drăgășani;

Zone verzi și terenuri sport:

- Zonă protejată cu valoare peisagistică - Faleza Mureșului
- parc municipal de *agrement* – plimbare, promenadă (insula Cetate);
- grădini de cartier și scuaruri publice;
- parc tematic;
- pistă canotaj;
- pistă agrement bărci cu motor;

MASURI ÎN CONTINUARE

ELABORAREA UNEI STRATEGII DE IMPLEMENTARE A PREVEDERILOR PUG

ETAPA I – TERMEN 2 ANI

IMAGINE

Priorități - imagine:

- Întreținerea spațiilor publice (drumuri, străzi, pădurea);
- Încurajarea completării fondului construit în sensul PUG;

AMPLASAMENTE ZONE DE INTERVENȚIE - IMAGINE:

- De-a lungul zonei urbane a marilor trasee:
 - rutiere: autostrada; centura;
- Zona “porților” de intrare în oraș: dinspre Nădlac, Timișoara, Oradea, Deva
- Zona centrelor de cartiere existente;

ACȚIUNI - IMAGINE:

- Curățenie + reparații + amenajări (mobilier urban, plantații) + signalectica (orientare);
- Elaborarea:
 - plan sistem trafic: auto, pietonal, ciclabil (Aradul e la scara bicicletei), transport în comun, urban și suburban;
 - plan sistem spații verzi;
 - plan sistem publicitar;
 - plan de structurare a imaginii comunităților locale la nivel de cartier (este vorba de imaginea simbol a fiecărui cartier: de ex. un parc, o biserica, o zona comerciala, etc)

FUNCȚIUNI

Priorități funcțiuni:

- Încurajarea, în sensul prevederilor PUZ/PUG - prin reducerea timpilor și condițiilor de avizare și autorizare - a implantării inițiativelor private de marca, care pot aduce beneficii și imaginii zonei, și implicarea acestora în operațiunile urbane pe care primăria nu le poate susține financiar;
- Întărirea centrilor de interes funcționali deja existenți în zona: industrie, comerț, cultura, sport, etc.
- Refacerea și completarea echipării edilitare existente de-a lungul zonei urbane a marilor trasee rutiere

Amplasare:

- Centre de interes noi - de ex.: cetatea: cultura, comerț; Drăgășani: servicii, comerț
-

ATRAȚIE SEMNIFICATIE

Priorități:

- Dezvoltarea ideii de "zona":
 - de ex.: reprezentativă, aerisită, verde, bogată;

Amplasare:

- Cartierele existente;

Actiuni:

- identificarea factorilor de imagine și economici care pot asigura independența și reprezentativitatea comunității locale;

ETAPA II – TERMEN 4 ANI

IMAGINE

Priorități - imagine:

- Încurajarea completării fondului construit în sensul PUG;
- Încurajarea noilor implanturi
- Realizarea zonelor de protecție

Amplasamente zone de intervenție - imagine:

- De-a lungul zonei urbane a marilor trasee:
 - rutiere: de ex. relația cu Nădlac sau cu Timișoara
- Zona "porților" de intrare în oraș de ex.: contact cu zona Mureșului sau cu a autostrăzii...

Actiuni - imagine:

- punerea în opera a:
 - planului pentru sistemul de trafic: auto, pietonal, ciclabil, transport în comun;
 - planului pentru sistemul de spații verzi
 - planului pentru sistemul publicitar
- curățenie, signalectica - orientare, mobilier urban, plantații;

FUNCȚIUNI

Priorități - funcțiuni:

- Structurarea tramei stradale (secundare) a zonei - (trasarea și lărgirea străzilor);
- Dezvoltarea (etapizată) a echipării edilitare în zonele introduse în intravilan în funcție de presiunea investițională;
- Încurajarea, în sensul prevederilor PUG - prin reducerea timpilor și condițiilor de avizare și autorizare - a implantării inițiativelor private de marca, care pot aduce beneficii (și) imaginii zonei;
- Întărirea centrilor de interes funcționali deja existenți în zona: comerț, sport, cultura, rezidenta, etc.

- Dezvoltarea zonelor mixte și a noilor poli funcționali

Amplasamente zone de intervenție - funcțiuni:

- Se discută amplasamentele dezvoltate în/de detalii;

ATRACTIE SEMNIFICATIE

Priorități:

- Dezvoltarea *policentricității și a identității locale*:

Amplasamente:

- Se discută amplasamentele dezvoltate în/de detalii;
- Rezidența, zone mixte, zone industriale, marile culoare de circulație

Acțiuni:

- Încurajarea implanturilor funcționale în viitoarele zone de interes prin propagandă;

ETAPA III – TERMEN 6 ANI

IMAGINE

Priorități - imagine:

- Încurajarea (numai) a implanturilor de imagine (marca și prestigiu);

Amplasamente zone de intervenție - imagine:

- MALUL MUREȘULUI;
- Centre de cartier (existente și propuse);
- Întărirea relației Centru-Mureș

Acțiuni - imagine:

- Întregirea imaginii marilor axe urbane, a centrelor de cartier (existente și propuse), a traseelor de rocade (secundare, locale);
- Completarea sistemului de spații verzi;

FUNCȚIUNI

Priorități - funcțiuni:

- Întărirea centrilor de interes funcționali deja existenți în zona;
- Finalizarea echipării edilitare;

Amplasamente zone de intervenție - funcțiuni:

- Malul Mureșului
- În (toate) zonele introduse în intravilan;

ATRACTIE SEMNIFICATIE

Priorități:

- Întreținerea caracterului de reprezentativitate a zonei centrale, aerisită zonei cetate, verde a zonelor rezidențiale existente și a malului Mureșului, bogată a zonelor rezidențiale de lux propuse;

Amplasamente zone de intervenție - funcțiuni:

- În zonele personalizate (rezidența, industrie, circulații, etc.)

LANSAREA STUDIILOR DE SPECIALITATE ȘI PROIECTELOR NECESARE COMPLETĂRII ȘI DETALIERII DOCUMENTAȚIILOR DE URBANISM:

- P.U.Z.-uri pentru zonele cu restricții temporare de construcție.
- Studii de renovare și remodelare urbană în zona centrală care să cuprindă și studiul privind posibilitatea realizării paralelei la bulevard.
- P.U.Z. pentru amenajarea malurilor Mureșului de la intrarea în teritoriul administrativ al municipiului Arad și până la pădurea Ceala (Insula Mureș).
- Studii pentru amenajarea pietonalelor majore și a promenadelor ce însoțesc cursurile de apă de pe teritoriul municipiului

STUDIUL PENTRU AMPLASAREA ECHILIBRATA A DOTARILOR ȘI A CONTURĂRII POLILOR URBANI ALTE MASURI

- **Întocmirea BĂNCII DE DATE A MUNICIPIULUI ARAD care să permită accesarea tuturor datelor necesare referitoare la zestrea urbană a Municipiului Arad;**
- evaluarea costurilor privind realizarea prevederilor PUG
- inventarierea terenurilor urbane libere sau susceptibile de a se elibera;
- rezervarea terenurilor necesare amplasării obiectivelor publice;

- demararea documentațiilor în vederea construcției podurilor peste Mureș;

VOLUMUL II- REGULAMENT LOCAL DE URBANISM al prezentei documentații PUZCP preia exact structura și condițiile RLU aferent PUG Arad cu introducerea specificațiilor pentru SIR și quartale.

2. DEFINIREA ȘI DELIMITAREA SUBZONELOR ISTORICE DE REFERINȚĂ, ÎN FUNCȚIE DE MODUL DE DEZVOLTARE ȘI DE CARACTERISTICILE ȚESUTULUI URBAN

Subzonele istorice de referință (S.I.R.) sunt delimitate luând în considerare:

- suprafața mare a Ansamblului Urban Arad redefinit
- limitele și prevederile zonelor istorice de referință stabilite prin PUG Municipiul Arad
- limitele și prevederile unităților teritoriale de referință stabilite prin PUG Municipiul Arad, aferente Ansamblului Urban Arad redefinit
- caracteristicile urbanistice, arhitecturale și istorice ce prezintă coerență într-o suprafață bine delimitată

Subzonele istorice de referință sunt numerotate în funcție de vechimea țesutului urban, conform studiului despre evoluția Aradului, pornind de la Aradul Vechi și cu mențiunea că partea Aradului Nou ca subzonă istorică de referință nu respectă principiul numerotării, fiind separat prin limita naturală Râul Mureș, a fost considerat un țesut urban distinct.

Pentru a controla subzonele istorice de referință mai în amănunt s-au identificat și unități de coeziune teritorială, denumite în continuare QUARTALE, pentru țesuturile urbane componente, având limita de-alungul străzilor majore, pentru care se vor exprima reglementări și regulamente specifice pentru intervenții ce privesc interiorul parcelelor. În completarea unităților de coeziune teritorială se vor elabora reglementări și regulamente în ceea ce privește străzile de-alungul cărora ele coexistă, cu referire la construcțiile așezate la frontul stradal, caracterul străzii, etc.

Definiții terminologie:

Subzonă istorică de referință, zonă din teritoriul administrativ care se definește și se delimitează prin studiul istoric zonal în cadrul unei zone istorice de referință și care prezintă caracteristici coerente din punct de vedere urbanistic, arhitectural și istoric, care vor fi preluate în modul de dezvoltare viitor al teritoriului la nivelul PUZ+RLU (definiție dată prin Ordinul 562/2003- „Metodologie de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate”);

Quartale, 1. Porțiuni dintr-un oraș cuprinsă între străzi care se intersectează (*Dicționar de neologisme*, Florin Marcu și Constant Maneca, Editura Academiei, București, 1986); 2. Porțiune unitară dintr-o localitate, reprezentând o suprafață de teren străbătută de străzi pe care sunt construite locuințe, magazine sau alte clădiri, grădini etc. cu caracter social-cultural (*Dicționarul explicativ al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, 1998);

Zonificarea subzonelor istorice de referință va accentua și amenajările valoroase ale cadrului construit și natural, ce vor avea reglementări speciale.

Menționăm că viitoarea reactualizare a PUG Municipiul Arad va prelua Ansamblul Urban Arad ca o singură Zonă Istorică de Referință- Z.I.R. 1 și U.T.R.- Z.C.P.. Celelalte monumente istorice cuprinse în Municipiul Arad, în mod izolat, vor avea prevăzută limita specifică a zonei de protecție și vor constitui Zone Istorică de Referință separate (notate 2,3,...etc.) și vor constitui părți componente a UTR-urilor din care fac parte.

3. ZONELE ȘI SUBZONELE ISTORICE DE REFERINȚĂ DIN TERITORIUL STUDIAT

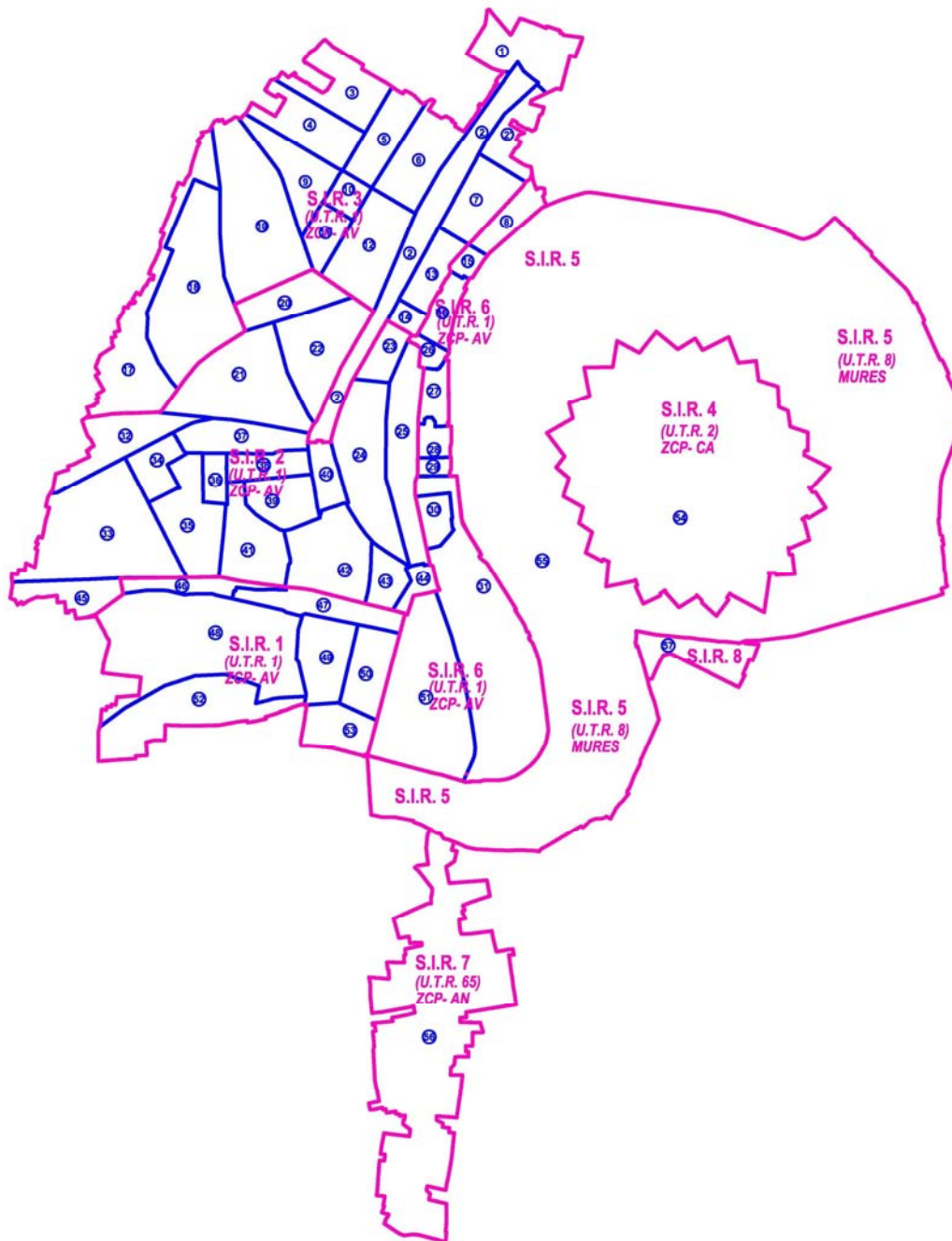
a. Listarea zonelor de referință, după caracteristicile acestora

Listarea acestora s-a realizat la punctul III.1.

b. Schemă cu evidențierea subzonelor istorice de referință (limite, tipuri)

- reprezentate în culoarea magenta: subzonele istorice de referință (S.I.R.)

- reprezentate cu albastru: quartalele (Q1...Q57)

Subzonă istorică de referință	Tipul de țesut urban cuprins	Descrierea limitei
S.I.R. 1	Parte din Cartier Drăgășani Țesut urban 1707, cristalizat în 1881	La N: Str. Hunedoarei în drept cu str. Minervei până la frontul str. Hunedoarei nr.2- Piața Sârbească nr. 5,6; continuă pe str. Preparandiei până la front str. Preparandiei nr.2- Piața Arenei nr. 26, 24- str. T. Dobra nr. 24- str. Decebal nr. 37- str. Dragalina nr. 38- Piața Arenei nr.1 scara A, nr.3,5- continuare fronturi până la str. M. Scaevola

Subzonă istorică de referință	Tipul de țesut urban cuprins	Descrierea limitei
		<p>La E: Str. M. Scaevola în drept cu str. Preparandiei până la dig str. Malul Mureșului</p> <p>La S: Dig str. Malul Mureșului până la frontul str. Malul Mureșului nr. 9- str. Spătarul Borcea nr. 2,1- str. Ialomiței nr. 19- str. Reșiței nr. 2, traversează în spatele proprietăților str. G. Ureche nr 1- 65 și str. Putnei nr. 33, apoi de-alungul proprietății Fabrica de Zahăr include și proprietăți str. Primăverii până la intersecția cu str. Remus;</p> <p>La V: Spatele proprietăților str. Remus nr. 50- 44, include proprietatea str. Mărgăritar nr. 5 și nr. 2 și cuprinde proprietăți str. Putnei nr. 8-4 și continuă prin spatele proprietăților str. E. Gârleanu nr. 34-8 incluzând Hunedoarei nr. 21.</p>
S.I.R. 2	Parte din Cartier Centru Țesut urban 1751, cristalizat în 1881	<p>La N: Din dreptul str. M. Eminescu nr.71, apoi str. Episcopiei- partea nr. poștale impare-, str. Mărășești nr. 2-6, str. O. Goga- partea nr. poștale impare-, str. Horia- partea nr. poștale impare-, traversează Bd. Revoluției și continuă cu str. Xenopol și front P-ța G. Enescu nr.2- bd. Dragalina nr. 2,4;</p> <p>La E: gard Parcul Copiilor- front proprietate Dragalina nr. 27, 25, 23, cuprinde Bd. Dragalina de la nr. 22 până la nr. 38</p> <p>La S: Front Dragalina nr. 38- Decebal nr. 37- Piața Arenei nr. 24,26 - Preparandiei nr.2, cuprinde str. Preparandiei- partea cu nr. poștale pare până la nr. 50- include proprietăți pare str. Hunedoarei până la nr. 42, 44- str. M. Kogălniceanu nr. 49,51,53- str. Blanduziei nr.33, 40- str. M. Kogălniceanu nr. 55,57,59,61;</p> <p>La V: Include proprietăți str. M. Kogălniceanu nr. 58,54,52,50- str. Blanduziei nr. 32- 4- str. Vârful cu Dor nr. 33-39, 58-42- str. Transilvaniei nr. 15, 12-14, str. Eminescu nr.71.</p>
S.I.R. 3	Parte din Cartier Centru Țesut urban 1838, cristalizat în 1866	<p>La N: Cuprinde Str. Mărășești nr. 71, 58-60, str. G. Coșbuc nr. 61, str. E.G. Birta nr. 23,38, str. Bușteni 33-41, 42-22, str. A. Mureșanu nr. 35-49, proprietăți str. A. Mureșanu nr.</p>

Subzonă istorică de referință	Tipul de țesut urban cuprins	Descrierea limitei
		<p>poștale pare, Bd. Revoluției 26-38, parcul Lac Pădurice, Liceul de Artă, Palatul C.F.R., se întoarce și cuprinde Bd. Revoluției nr. 23-29, str. A. Russo nr. 6-10, str. I.C. Brătianu nr. 6A-11, Bd. V. Milea nr. 45A, 45-15, gard Parcul Eminescu</p> <p>La E: Bd. V. Milea nr. 45-15, gard Parcul Eminescu;</p> <p>La S: Str. Xenopol, traversează Bd. Revoluției, str. Horia- partea nr. poștale pare-, str. O. Goga- partea nr. poștale pare-, str. Mărășești nr. 7-3, apoi str. Episcopiei- partea nr. poștale pare 28-60-, str. M. Eminescu nr. 44-64;</p> <p>La V: trece prin spatele proprietăților Calea A. Șaguna nr. 93-5, incluzând nr. 81,85,75 și se închide la Str. Mărășești nr. 71</p>
S.I.R. 4	Cetatea Aradului 1763-1784	Nucleu constituit din ansamblul Cetății Aradului, definit de zidurile fortificate exterioare
S.I.R. 5	<p>Râul Mureș, inclusiv albia majoră și diguri</p> <p>Reconfigurat antropoc din 1838 până în 1975</p> <p>Str. Eugen Popa și Podul Rutier Micălaca</p>	<p>La N: Include albia majoră a Mureșului până la Splaiul Gen. Praporgescu și Splaiul Gen. Magheru</p> <p>La E: Albia majoră a Mureșului inclusiv Podul rutier Micălaca și str. Eugen Popa;</p> <p>La S: Albia majoră a Mureșului, inclusiv taluz Calea Cetății și str. Gladiolelor</p> <p>La V: Albia majoră a Mureșului până la str. Malul Mureșului și Splaiul Toth Sandor, apoi dig pământ aferent Parcul Copiilor- Parcul Eminescu și Splaiul Gen. Praporgescu</p>
S.I.R. 6	<p>Parte din Cartier Centru</p> <p>La E de Calea Romanilor: țesut urban preponderent interbelic 1927-1938</p> <p>La V de Calea Romanilor: țesut urban de sec. XVII, restructurat la 1881, 1938 și la 1970</p>	<p>La N: Include str. I.C. Brătianu nr. 13-19</p> <p>La E: Include Splaiul Gen. Praporgescu, Parcul Eminescu, Parcul copiilor, Dragalina nr. 23, 25,27, Splaiul T. Sandor, până la digul de pământ</p> <p>La S: Include Splaiul T. Sandor și str. Malul Mureșului până la digul de pământ</p> <p>La V: Cuprinde str. M. Scaevola- nr. poștale impare, fronturi Piața Arenei inclusiv nr. 5,3,1, Bd. Dragalina nr. 9-1, front proprietate Dragalina nr.</p>

Subzonă istorică de referință	Tipul de țesut urban cuprins	Descrierea limitei
		27, 25, 23, gard Parcul Copiilor, bd. Dragalina nr. 2,4, front P-ța G. Enescu nr.2, gard Parcul Eminescu, Bd. Gen. V. Milea nr. 2-30 și se închide la str. I.C. Brătianu nr. 13.
S.I.R. 7	Parte din Cartier Aradul Nou Țesut urban 1707 și 1765, cristalizat în N la 1866	La N: Cuprinde Cladirea Vămii și teren aferent, traversează Calea Timișorii și include proprietatea str. Gladiolilor nr.3 La E: Include proprietăți Calea Timișorii- nr. poștale impare-, inclusiv nr. 115 La S: Proprietatea C. Timișorii nr. 115, traversează Calea Timișorii și cuprinde proprietatea C. Timișorii nr. 110 La V: Include proprietăți Calea Timișorii- nr. poștale pare-, include fronturi proprietăți str. Berzei inclusiv Piața Eroilor, front proprietate Școala de Șoferi și cuprinde stația de benzină.
S.I.R. 8	Parte din Cartier Subcetate Țesut urban 1938	La N: Până la str. Eugen Popa (exclusiv taluzul) La E: Cuprinde proprietăți str. Trompetei nr. 3,5, str. R. de la Afumați nr. 27,25 La S: Include proprietăți str. R. de la Afumați nr. 23b-7, nr.6, str. Infanteriei nr. 1 La V: Cuprinde proprietăți str. Infanteriei de la nr. 1 la nr.3

Descrierea limitelor quartalelor

Subzonă istorică de referință	Quartale conținute	Descrierea limitei quartalului
S.I.R. 1	QUARTAL 46	Mărginit de străzile: M. Kogălniceanu, Piața Sârbească și Hunedoarei până la nr. 24
	QUARTAL 47	Mărginit de străzile: Preparandiei, Mucius Scaevola, Dornei și Piața Sârbească
	QUARTAL 48	Mărginit de străzile: Hunedoarei, Piața Sârbească, Dornei, G. Alexandrescu, Ialomiței, V. Ureche, V. Micle, Remus și limita propusă a ZCP
	QUARTAL 49	Mărginit de străzile: Dornei, Cuza Vodă, Reșiței, Ialomiței și G. Alexandrescu
	QUARTAL 50	Mărginit de străzile: Dornei, Mucius Scaevola, Reșiței și Cuza Vodă

Subzonă istorică de referință	Quartale conținute	Descrierea limitei quartalului
	QUARTAL 52	Mărginit de străzile: Remus, V. Micle, V. Ureche, Ialomiței și limita ZCP la sud și vest
	QUARTAL 53	
S.I.R. 2	QUARTAL 20	Mărginit de străzile: Mărășești, O. Goga, Horia și Episcopiei
	QUARTAL 21	Mărginit de străzile: Episcopiei, L. Blaga, Revoluției și Eminescu
	QUARTAL 22	Mărginit de străzile: L. Blaga, Episcopiei, Horia și Revoluției
	QUARTAL 23	Mărginit de străzile: Xenopol, Decebal, 1 Decembrie 1918 și Revoluției
	QUARTAL 24	Mărginit de străzile: 1 Decembrie 1918, Decebal, Piața Arenei, Tribunalul Dobra, Piața Avram Iancu și Revoluției
	QUARTAL 25	Mărginit de străzile: Piața G. Enescu, Dragalina, Piața Arenei, Decebal
	QUARTAL 32	Mărginit de străzile: Eminescu, Vârful cu Dor și limita propusă ZCP la vest
	QUARTAL 33	Mărginit de străzile: Vârful cu Dor, Ceikovski, M. Kogălniceanu și limita propusă ZCP la vest
	QUARTAL 34	Mărginit de străzile: Vârful cu Dor, P-ța Împăratul Traian, Ecaterina Teodoroiu, Csiki Gergely, Ioan Rusu Șirianu și Ceikovski.
	QUARTAL 35	Mărginit de străzile: Ioan Rusu Șirianu, Csiki Gergely, Ecaterina Teodoroiu, P-ța Catedralei, str. Academia Teologică, P-ța Sârbească, Mihail Kogălniceanu și Ceikovski
	QUARTAL 36	P-ța Catedralei.
	QUARTAL 37	Mărginit de străzile: P-ța Împăratul Traian, Vârful cu Dor, Eminescu, Revoluției, Vasile Goldiș, P-ța Catedralei și Ecaterina Teodoroiu.
	QUARTAL 38	Mărginit de străzile: P-ța Catedralei, Revoluției și Mețianu.
	QUARTAL 39	Mărginit de străzile: Mețianu, P-ța Avram Iancu și Gheorghe Barițiu.
	QUARTAL 40	P-ța Avram Iancu
	QUARTAL 41	Mărginit de străzile: Mețianu, Gheorghe Barițiu, Paul Chinezul, Preparandiei, Academia Teologică și P-ța Catedralei.
	QUARTAL 42	Mărginit de străzile: Gheorghe Barițiu, P-ța Avram Iancu, Tribunalul Dobra, Cuza Vodă, Preparandiei și Paul Chinezul.

Subzonă istorică de referință	Quartale conținute	Descrierea limitei quartalului
	QUARTAL 43	Mărginit de străzile: Cuza Vodă, Tribunalul Dobra și P-ța Arenei.
	QUARTAL 44	P-ța Arenei
	QUARTAL 45	Mărginit de străzile: Mihail Kogălniceanu, Hunedoarei și limita propusă a zonei protejate la sud și vest.
S.I.R. 3	QUARTAL 1	Mărginit de: limita propusă a zonei protejate la sud, vest, nord și est, de partea terminală nord a B-dului Revoluției. Conține Lacul Pădurice, P-ța Drapelului, P-ța Caius Iacob și spațiul verde din fața blocurilor F.
	QUARTAL 2	Conține suprafața de teren din B-dul Revoluției mărginită de fronturile construite la est și vest de Teatrul „Ioan Slavici” la sud și P-ța drapelului la nord.
	QUARTAL 2a	Mărginit de străzile: I.C. Brătianu, Revoluției, P-ța Drapelului și limita propusă a zonei protejate la est.
	QUARTAL 3	Mărginit de străzile: Ștefan Augustin Doinaș, Iustin Marșieu și limita propusă a zonei protejate la vest și nord.
	QUARTAL 4	Mărginit de străzile: Iustin Marșieu, Ștefan Augustin Doinaș, Elena Ghiba Birta și limita propusă a zonei protejate la vest.
	QUARTAL 5	Mărginit de străzile: Tudor Vladimirescu, P-ța Mihai Viteazul, Ștefan Augustin Doinaș și limita propusă a zonei protejate la nord.
	QUARTAL 6	Mărginit de străzile: Revoluției, Crișan, Tudor Vladimirescu și limita propusă a zonei protejate la nord și vest.
	QUARTAL 7	Mărginit de străzile: G-ral Vasile Milea, Nicolae Grigorescu, Revoluției și I.C. Brătianu
	QUARTAL 9	Mărginit de străzile: Elena Ghiba Birta, I. Sava, George Coșbuc și limita propusă a zonei protejate la vest
	QUARTAL 10	P-ța Mihai Viteazul, suprafața cuprinsă între fronturile construite ce o mărginesc
QUARTAL 11	Mărginit de străzile: Gh. Popa de Teiuș, Horia, George Coșbuc, Ion Sava și P-ța Mihai Viteazul	

Subzonă istorică de referință	Quartale conținute	Descrierea limitei quartalului
	QUARTAL 12	Mărginit de străzile: Crișan, Revoluției, Horia, Gh. Popa de Teiuș, și P-ța Mihai Viteazul
	QUARTAL 13	Mărginit de străzile: Nicolae Grigorescu, G-ral Vasile Milea, Romul Veliciu și Revoluției
	QUARTAL 14	P-ța Primăriei, suprafața cuprinsă între fronturile construite, mărginită de străzile Romul Veliciu, G-ral Vasile Milea, Al.D. Xenopol și Revoluției
	QUARTAL 17	Mărginit de străzile: Mărășești, Aron Cotruș, Dorel Sibii, Bela Bartok, Ion Luca Caragiale, Episcopiei, Eminescu și limita propusă a zonei protejate în zona de vest
	QUARTAL 18	Mărginit de străzile: Mărășești, Episcopiei, Ion Luca Caragiale, Dorel Sibii și Aron Cotruș
	QUARTAL 19	Mărginit de străzile: George Coșbuc, Octavian Goga, Mărășești și limita propusă a zonei protejate la nord-vest.
S.I.R. 4	QUARTAL 54	Definit de Cetatea Aradului cu tot conținutul construit și amenajat de la al treilea rând de fortificații și până în centrul ei.
S.I.R. 5	QUARTAL 55	Definit ca suprafață făcând parte din albia majoră a râului Mureș de la podul Micălaca în amonte, până la podul Traian în drept cu str. Mucius Scaevola, mărginită atât pe malul drept cât și pe malul stâng de marginea exterioară a digurilor de apărare. Sunt cuprinse toate amenajările și construcțiile existente.
S.I.R. 6	QUARTAL 8	Mărginit de străzile: I.C. Brătianu, Splaiul G-ral Praporgescu, Nicolae Grigorescu, G-ral Vasile Milea
	QUARTAL 15	Mărginit de străzile: Nicolae Grigorescu, digul de protecție al Mureșului mal drept, Parcul Eminescu și G-ral Vasile Milea. Conține tribunalul Arad
	QUARTAL 16	Mărginit de: Tribunalul Arad, digul de protecție al Mureșului, mal drept, P-ța George Enescu și G-ral Vasile Milea. Conține Parcul Eminescu.

Subzonă istorică de referință	Quartale conținute	Descrierea limitei quartalului
	QUARTAL 26	Mărginit de: Parcul Eminescu, Parcul Copiilor, B-dul G-ral Dragalina și B-dul Decebal. Conține P-ța George Enescu și Palatul Cultural.
	QUARTAL 27	Mărginit de: Palatul cultural, digul de protecție al Mureșului mal drept, Hotel Parc și B-dul G-ral Dragalina. Conține Parcul Copiilor.
	QUARTAL 28	Mărginit de: Parcul Copiilor, digul de protecție al Mureșului mal drept, P-ța Moise Nicoară și B-dul G-ral Dragalina. Conține Hotel Parc.
	QUARTAL 29	Mărginit de: Hotel Parc, digul de protecție al Mureșului mal drept, rambleul podului Decebal și B-dul G-ral Dragalina. Conține P-ța Moise Nicoară
	QUARTAL 30	Mărginit de străzile: Gheorghe Lazăr, Dacilor, Mozart și B-dul G-ral Dragalina. Conține Liceul Dimitrie Țichindeal.
	QUARTAL 31	Mărginit de străzile: Mozart, Splaiul Toth Șandor, Calea Romanilor, P-ța Arenei
	QUARTAL 51	Mărginit de străzile: Calea Romanilor, Splaiul Mureșului, Mucius Scaevola și P-ța Arenei
S.I.R. 7	QUARTAL 56	toată suprafața din Aradul Nou, pe malul stâng al râului Mureș, în interiorul limitei propuse a zonei protejate, de-o parte și de alta a Căii Timișorii, de la podul Traian până la Str. Ady Endre.
S.I.R. 8	QUARTAL 57	Suprafața de teren mărginită de giratoriul din Subcetate, drumul de acces la podul Micălaca și limita propusă a zonei protejate la est, sud și vest.

4. DEFINIREA TIPULUI DE PROTECȚIE NECESAR FIECĂREI SUBZONE, ÎN FUNCȚIE DE CARACTERISTICILE ACESTEIA

5. DEFINIREA MODULUI ȘI GRADULUI DE DEZVOLTARE POSIBIL FIECĂREI SUBZONE

S.I.R.1

Această subzonă istorică de referință este un caz aparte comparativ cu celelalte S.I.R.. Deși este cea mai veche etapă de dezvoltare a Mun. Arad, în mod paradoxal caracterul său istoric și reprezentativ pentru imaginea generală a zonei construite protejate este precar. Cu excepția câtorva obiective ce necesită protecție, S.I.R. 1 nu poate beneficia de prevederi stricte de protecție a patrimoniului construit ca ansamblu în ceea ce privește modul și gradul de dezvoltare.

Așa cum prevede și PUG Mun. Arad, această subzonă istorică de referință trebuie suspusă unei restructurări. În funcție de strategia de dezvoltare a Municipiului Arad, de prevederile PUG Mun. Arad și de tema lansată de Primăria Municipiului Arad cu privire la Ansamblul Urban Arad, această subzonă istorică de referință trebuie asanată, pornind cu etape de termene medii și lungi.

Ca o prevedere generală, asanarea va fi principalul mijloc de atingere a scopului de regenerare urbană a zonei prin restructurare. Începând cu asanarea proprietăților de construcții mici, parazitare, cum sunt: magazinele, cotețele, latrine, solarii- și reținerea strictă a unor tipuri de intervenții asupra clădirilor principale aferente fiecărei proprietăți, restructurarea finală vizează crearea unui mediu de viață confortabil (folosința imobilelor este preponderent de locuire) și cu timpul amplasarea de dotări locale și orașenești de referință.

Din aceste puncte de vedere Cartierul Drăgășani este și o rezervă urbanistică de dezvoltare a unui nou pol de atracție destinat serviciilor și comerțului, dar și dotărilor locale și orașenești (școli, centre sportive, parcuri).

Aceste considerente se bazează pe studiul gradului de dezvoltare actual al zonei. Pe o rază de 1000 m, aici nu există centru civic de cartier, piață agroalimentară, unități de învățământ școlar general, unități medicale-dispensare, servicii publice sau private- comerț, sedii administrative, amenajări loisir și sport- spații verzi cu caracter de parc sau scuar, terenuri/complexuri sportive.

Totodată această zonă beneficiază de transport în comun- tramvai și de o cale principală de comunicație rutieră (str. M. Kogălniceanu), ceea ce constituie baza unui potențial real de dezvoltare în sensul celor prezentate mai sus.

S.I.R.2, S.I.R.3, S.I.R.6

Imagina de referință a Aradului, cu referire la patrimoniul construit, se expune prin intermediul acestor subzone istorice de referință, pentru toate etapele de dezvoltare și de evoluție istorico-urbanistică a Ansamblului Urban Arad.

Tot aici se regăsesc majoritatea obiectivelor, monumente istorice din Municipiul Arad și a amenajărilor valoroase. Așa cum s-a mai expus, Aradul, la nivel macro-urbanistic, este printre puținele orașe ce și-au păstrat centrul administrativ în centrul istoric și de aceea studiul zonei construite protejate trebuie să întrepătrundă toate sistemele urbane ce definesc acest spațiu. Reglementările și prevederile PUZCP vor fi stricte în acest areal.

La fel ca și în S.I.R. 1, asanarea țesuturilor urbanistice de construcții parazitare este un prim obiectiv pe termen mediu. Pe termen lung, fondul construit și amenajările trebuie aduse la standardele de confort vital și de exploatare optim, în funcție de utilizarea acestora. Termenul lung este determinat de faptul că orașul este un organism viu ce suportă modificări continue. Reglementările sunt menite să implementeze o zonificare funcțională precisă, astfel încât să se poată menține ordinea dezvoltării.

Toate studiile efectuate până acum cu privire la acest areal, au semnalat disfuncționalități majore cu privire la:

- fond construit ce depășește deja gradul de dezvoltare posibil
- degradarea generală a fondului construit
- lipsa de randament spațial și economic a fondului construit alocat locuirii și comerțului
- concentrarea populației fără resurse necesare de întreținere a bunurilor imobile și a amenajărilor aferente
- concentrarea traficului orașenesc: rutier și transport în comun
- poluarea fonică
- poluarea aerului
- lipsa spațiilor verzi, distribuite conform gradului de ocupare a țesutului urban
- lipsa oglinzilor de apă și a fântânilor

Aceste subzone istorice de referință trebuie să ducă mai departe rolul administrativ, economic, cultural și social-funcțiuni pentru care acest spațiu a fost programat din sistematizările inițiale. Pentru acest fapt, reglementările și prevederile de dezvoltare viitoare trebuie să se refere la un mod și grad de dezvoltare optime atât pentru populația din zonă, dar și pentru întreg orașul. Cu toate acestea SIR 2, 3 și 6 nu trebuie să constituie un areal cu funcțiune extrapolată din unitatea orașului, ci să se întrepătrundă cu întregul și în special cu vecinătățile.

Protecția maximă asupra fondului urban al acestui areal nu trebuie privită ca o restricție a inițiativelor publice sau private, ci se va concentra strict în prevederi admisibile ale zonei în așa manieră încât orice inițiativă să accentueze caracteristicile pozitive ale patrimoniului construit, ale spațiului urban în sine.

Centrul istoric al Aradului va fi în continuare polul reprezentativ al orașului.

S.I.R.4, S.I.R.5, S.I.R. 8

În continuare subzona istorică de referință alocată Cetății Aradului și cursului râului Mureș cu albia sa majoră vin a completa prevederile S.I.R. 2,3 și 6. În fapt Cetatea Aradului, intrând în circuitul civil pentru prima dată în istorie, constituie o rezervă urbanistică rară pentru un oraș de câmpie, a cărui caracteristică de dezvoltare a fost și rămâne extinderea spațiului construit. Acest spațiu a rămas liber de fond construit civil și în continuare poate veni în întâmpinarea rezolvării unor necesități acute pentru Centrul istoric al Aradului:

- amenajarea de spații verzi cu valoare de parc natural este un imperativ
- alocarea de teren pentru amenajarea de funcțiuni suplimentare pentru Centrul Istoric, în ceea ce privește mediul social și cultural
- restructurarea Ștrandului Neptun
- reamenajarea ambelor maluri ale Mureșului pentru a se susține caracterul de spațiu verde în sistemului urban central municipal, inclusiv reînvierea caracterului naval al „orașului vechi”- măcar ca imagine
- asigurarea accesibilității populației la acest spațiu, în raport cu fiecare cartier mărginaș zonei, în scopuri recreative și de edificare socială

Perpetuarea lipsei accesibilității populației Aradului la acest spațiu, inclusiv accesul la apă, a generat o negare a conștiinței colective cu privire la Cetate și la Râul Mureș. În momentul de față Cetatea și Ștrandul sunt percepute în mod real ca o insulă separată de restul orașului și implicit ca o referință de ocolire spre a accede diferitele cartiere ce s-au dezvoltat în jurul „insulei”. Turiztii sunt dezorientați în raport cu acest spațiu urban de care nu se poate bucura nimeni.

Prevederile prezentei documentații PUZCP se vor concentra pe funcțiunile admise ale S.I.R.4, însă se va aplica „interdicție temporară de construire până la realizarea de PUZ și apoi PUD pentru fiecare obiectiv în parte”.

Pentru Cetatea Aradului se prevede realizarea unui STUDIU PRELIMINAR PENTRU REVITALIZARE, RESTAURARE SI RECONVERSIE A INTREG ANSAMBLULUI IN MOD ETAPIZAT- TERMEN MEDIU, INSOTIT DE PUZ+RLU. Acest fapt nu împiedică crearea PARCULUI CENTRAL AL MUNICIPIULUI.

Parte din țesutul urban interbelic al Cartierului Subcetate, această subzonă istorică de referință (S.I.R. 8) face parte din zona de protecție a Cetății Aradului. Aproximarea față de acest obiectiv important al Aradului impune necesitatea de prevederi speciale în dezvoltarea viitoare.

S.I.R.7

Frontul construit al Aradului Nou este imaginea intrării în Municipiul Arad din Sudul localității, prin urmare trebuie să îndeplinească funcțiunea de „poartă” și să fie tratat ca un spațiu urbanistic aparte însă asimilat Aradului. Valoarea actuală a acestui spațiu este subestimată din punct de vedere urbanistic, dată fiind discrepanța între caracterul fondului construit de tip „târg” ale Aradului Nou și caracterul urban al Centrului Istoric. Faptul că în mod general acest spațiu ce intră în limita de studiu, nu s-a dezvoltat în trecut mai mult ca la 1765 confirmă continuitatea tipologiei de viață. Un singur detaliu s-a schimbat: utilizarea grădinilor proprii, care astăzi nu mai servesc decât pe alocuri la agricultura urbană de subzistență. În interiorul quartalelor cumului de grădini poate însemna un spațiu nou de interferență a tipologiei vechi de locuire cu o tipologie nouă. Astfel grădinile pot fi revalorificate în folosul dezvoltării urbane. Pe lângă S.I.R. 1- dezvoltat pe termen lung- și S.I.R. 8- deja revitalizat, această porțiune de oraș este singura ce suportă densificări ale fondului construit, în spatele fronturilor istorice.

S.I.R.8

Subzonă istorică de referință ce cuprinde atât locuire colectivă cu deschidere înspre Calea Romanilor, cât și unități industriale istorice (Fabrica Teba). Totodată este parte din amplasamentul Cetății Vechi a Aradului. Caracterul actual al zonei imprimă necesitatea prevederii de reglementări specifice, adaptate acesteia. Se pune accent pe Fabrica Teba, unitate industrială istorică, ce trebuie restructurată pentru a deschide trasee pietonale noi, dar și pentru o selecție a obiectivelor de marcă ce trebuiesc păstrate.

IV. IDENTIFICAREA VALORILOR DE PATRIMONIU CONSTRUIT

1. IDENTIFICAREA CONSTRUCȚIILOR VALOROASE

Municipiului Arad îi sunt specifice ansamblurile arhitecturale, mai mult decât înșirui de construcții valoroase intrinsec prin arhitectura și folosința inițială. De aceea, pe lângă obiectivele clasate ca monumente istorice înscrise în LMI 2004, există și alte obiective la fel de importante, pe care prezentul PUZCP nu le propune spre clasare pentru că Ansamblul Urban le cuprinde și vor avea prescripții de regulament în aceleași condiții cu monumentele istorice. Acestea sunt:

Nr. crt.	Denumire	Adresă	Datare
1	Casă	Str. Cloșca 1	cca. 1890
2	Casă	Str. Cloșca 2	cca. 1890
3	Casă	Str. Cloșca 3	cca. 1890
4	Casă (Palatul Urban)	Str. Cloșca 4-6	cca. 1890
5	Casă	Str. Cloșca 5	cca. 1890
6	Casă	Str. Cloșca 7	cca. 1890
7	Casă	Str. Cloșca 8	cca. 1890
8	Casă	Str. Cloșca 9	cca. 1890
9	Casă	Str. Cloșca 10	cca. 1890
10	Casă	Str. Cloșca 11-13	cca. 1890
11	Casă	Str. Cloșca 12	cca. 1890
12	Casă	Str. Cloșca 14	cca. 1890
13	Casă	Str. Mircea Stănescu 1	cca. 1900
14	Casă (fostul sediu al Uniunii Cooperativelor din Jud. Arad)	Str. Mircea Stănescu 2	cca. 1900
15	Casă	Str. Mircea Stănescu 2a	cca. 1900
16	Casă	Str. Mircea Stănescu 4	cca. 1900
17	Casă	Str. Mircea Stănescu 5	cca. 1900
18	Casă	Str. Mircea Stănescu 6	cca. 1900
19	Casă	Str. Mircea Stănescu 7	cca. 1900
20	Casă	Str. Mircea Stănescu 9	cca. 1900
21	Casă	Str. Mircea Stănescu 12	cca. 1900
22	Clubul Sportiv „Voința” (canotaj)	Albia majoră a Râului Mureș	cca. 1870

2. IDENTIFICAREA AMENAJĂRILOR VALOROASE

Privit ca un tot unitar, Ansamblul Urban Arad este o amenajare valoroasă de sine stătătoare și fiecare zonă sau traseu are farmecul său. Cu toate acestea în multe părți ale Ansamblului amenajările inițiale au suferit modificări față de cele prevăzute inițial. S-au identificat amenajările valoroase care sunt obligatoriu a fi păstrate datorită caracterului istoric a sistematizării și a cadrului construit și natural pentru monumentele istorice deja listate.

Amenajări ale cadrului natural definit prin intervenții antropice:

- Cursul râului Mureș, inclusiv albia majoră și diguri (S.I.R. 5)
- Aliniamentul de arbori plantați de-alungul Bd. Revoluției (Q2)
- Spații verzi de aliniament: str. Mircea Stănescu, str. Tudor Vladimirescu, str. Episcopiei, str. Mihai Eminescu, str. Transilvaniei, Calea Timișorii, Bd. Dragalina, Bd. Decebal, Bd. Vasile Milea, str. I.C. Brătianu, Bd. Șt. Augustin Doinaș, Bd. Elena Ghiba Birta, str. Andrei Mureșanu, str. I. Sava, str. Coșbuc, str. Mărășești, str. V. Babeș, str. Ceikovski, str. Ceahlău, str. O. Goga, str. Aron Cotruș, str. Simion Balint,
- Pane verzi/scuaruri: Scuarul statuiei Sf. Nepomuk (str. I. Desseanu colț cu Episcopiei), scuarul str. Preparandiei (în prelungirea Bisericii Sârbești), scuarul str. Cozia, scuar intersecție str. K. Alador cu Bd. Decebal, pana verde Calea Timișorii,
- Spații verzi aferente piețelor: Piața Primăriei, Piața Lutherană, Piața Avram Iancu, Piața George Enescu

3. IDENTIFICAREA SPAȚIILOR ȘI PERSPECTIVELOR VALOROASE

Fiind un oraș de câmpie, Aradul nu are posibilitatea unor perspective ascendente (construcții colinare) sau descendente (amenajări ale cadrului natural de tip Belvedere). Cele mai reprezentative vederi perspective sunt din pozițiile Podului Decebal, Podului Micălaca și din incinta Ștrandului Neptun cu privire înspre relieful urban.

Alte perspective valoroase sunt considerate desfășuratele fronturilor de stradă într-un traseu itinerant prin Ansamblul Urban din Aradul Vechi.

4. DATE SEMNIFICATIVE REFERITOARE LA CONSTRUCȚII ȘI AMENAJĂRI

Se menționează faptul că există construcții pe terenuri private, unele chiar valoroase, în albia majoră a Râului Mureș, anterioare Legii Apelor prin care se interzic construcții în zone inundabile.

Amenajarea ca parc al Malului Drept al Râului Mureș, ce datează din 1984, este actualmente perimată din cauza uzurii în timp și necesită o revigorare.

În general starea fizică a construcțiilor (finisaje exterioare, părți comune și instalații interioare) este degradată.

5. CONCLUZII REFERITOARE LA ELEMENTELE CARE NECESITĂ PROTECȚIE ȘI LA NATURA PROTECȚIEI

1. Fondul construit al Ansamblului Urban Arad

Vor fi protejate imobilele construcții atât pentru valoarea lor arhitecturală intrinsecă, cât și pentru păstrarea cadrului construit al obiectivelor monumente istorice clasate.

2. Amenajările stradale, spații urbane

Vor fi protejate toate elementele ce constituie cadrul natural al obiectivelor clasate ca monumente istorice. Se vor valorifica traseele pietonale existente și se vor prevedea trasee pietonale necesare.

3. Cursul Râului Mureș

Se va respecta limita de protecție sanitară de 20 m de la albia minoră consolidată. Unde distanța față de albia minoră consolidată este mai mică de 50 m, se consideră zonă de protecție sanitară toată albia majoră. Digul de apărare de pământ existent are zona de protecție 4 m înspre incinta apărută (albia majoră)

V. STABILIREA MODULUI DE CONSTRUIRE ÎN TERITORIUL STUDIAT

1. STABILIREA ELEMENTELOR PROTEJATE ȘI A METODELOR DE PROTECȚIE ALE ACESTORA

a. Descrierea metodei de selectare a elementelor protejate

Selectarea elementelor protejate s-a realizat conform Ordinului 2807/2003- pentru modificarea O. nr. 2682/2003 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și evidență a monumentelor istorice:

- Criteriul vechimii
- Criteriul valorii arhitecturale
- Criteriul valorii memorial-simbolică

criterii cărora li s-au adăugat altele rezultate din studiul sitului studiat, în urma studiului evoluției istorice a Aradului:

A. Criteriul amplasării obiectivului în cadrul ZCP :

1. Poziția obiectivului în cadrul țesutului urban din care face parte
2. Poziția obiectivului în cadrul străzii/amenajării din care face parte
3. Scara obiectivului față de cadrul stradal general
4. Rolul unui obiectiv clasat ca monument istoric în cadrul construit

B. Criteriul rolului funcțional :

1. De interes public- obiective de interes general sau local
2. De interes privat- locuire, comerț, industrie, mixt (în funcție și de destinația inițială)

C. Criteriul reglementărilor urbanistice în care obiectivul se înscrie :

1. Funcțiunea inițială
2. Funcțiunea actuală
3. Reglementări urbanistice propuse

Rolul criteriilor de selectare sunt o metodă de cercetare a zonelor de protecție propuse pentru obiectivele înscrise în LMI 2004, dar și a influenței acestora asupra cadrului natural și construit și viceversa. De aceea în selectarea limitei rectificată a Ansamblului Urban un rol important au avut și perspectivele arhitecturale valoroase. În acest sens s-a realizat **Studiul zonelor de protecție pentru monumentele istorice înscrise în LMI 2004, prezentat în VOLUM III- C.**

b. Caracteristici ale elementelor protejate

c. Elemente protejate, după tip, grad de protecție, intervenții permise

2. ELEMENTE PROTEJATE DIN PERIMETRUL PUZ

a. Listare după tip, grad de protecție și intervenții permise:

- a.1. Imobile protejate cu titlul de monumente istorice
- a.2. Imobile protejate prin apartenența la zone de protecție ale monumentelor istorice
- a.3. Imobile protejate prin PUZ+RLU
- a.4. Spații publice protejate (sau componente ale acestora)
- a.5. Alte elemente protejate (plantații interioare, împrejmuiri, decorații)

b. Propuneri de includere a unor imobile în Lista monumentelor istorice

c. Elemente de gestiune și reglementare care decurg din SIZ

3. ANALIZA POTENȚIALULUI DE DEZVOLTARE A FIECĂREI SUBZONE

4. STABILIREA MODULUI DE CONSTRUIRE PERMIS ÎN TERITORIUL STUDIAT PENTRU TOATE IMOBILELE, ÎN FUNCȚIE DE PUNEREA ÎN VALOARE A ELEMENTELOR PROTEJATE ȘI DE OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE ALE TERITORIULUI

Cu privire la capitolul V, punctele 1. c., 2, 3 și 4:

- datele se regăsesc atât în conținutul VOLUMULUI III A, B, C, D, cât și în VOLUMUL I - MEMORIUL GENERAL și în VOLUMUL II- REGULAMENT LOCAL DE URBANISM

B. STUDIUL SISTEMULUI URBAN DE SPAȚII VERZI ÎN LIMITA ANSAMBLULUI URBAN ARAD

Sistematizarea orașului cameral privilegiat Arad a cunoscut mai multe etape. Ea ține, dealtfel, de istoria proiectării parcurilor de pe lângă castelele europene și, apoi, de amenajarea – în mod imitativ– a unor zone de agrement în intravilanul orașelor.

Trasarea **marelui bulevard** (vechea „Stradă Mare”) a făcut-o inginerul Josef Reiner, în cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

Parcul Bulevardul Revoluției este o mare originalitate a municipiului Arad.

Constituind chiar centrul fizic al municipiului, cu o lungime de cca. 1300m, este situat între clădirea Teatrului și noua catedrală ortodoxă. Masa de verdeată, de coroane, de arbori, cu o lățime de cca.70m, ascunde liniile de tramvai și spațiile de parcare create și impresionează în mod deosebit pe trecătorul zilnic.

Modificarea radicală a bulevardului s-a realizat în anii 1942 – 1946, când s-a introdus tramvaiul modern, s-a schimbat amplasamentul liniilor, s-au definitivat arterele de circulație și s-a împădurit întreaga fâșie centrală.

Datorită suprafeței considerabile, a valorii sale peisagistice și ecologice, deși în realitate este o fâșie de verdeată, el a fost asimilat unui parc.

Suprafața totală este de 5,28ha. În această suprafață au fost incluse și cele două aliniamente de arbori stradale situate de o parte și de alta a bulevardului constituite din 289 buc. din specia - Acer platanoides „Globosum”, plantați la casete. Sortimentul de arbori și arbuști se încadrează în 56 specii. Distribuția speciilor pe parcele este foarte variată datorită funcționalității lor mult diferite.

Fâșia principală de vegetație de pe mijlocul bulevardului, are o structură pe specii destul de puțin variată. Dominanți cu 74% din exemplare sunt teii, urmați de alte specii cu 11% în care intră în special exemplarele bătrâne care au fost plantate încă înainte de 1887. S-au menținut câteva exemplare în vârstă de Platanus, Quercus și Koelroeteria. Întreaga plantație are un caracter de masiv bine închis. În submasiv există arbuști 9% și rășinoase 5%.

În cuprinsul masivului din partea centrală s-au creat garduri vii de Ligustrum și Thuja în special cu funcțiunea de a masca liniile de tramvai și gardurile metalice de protecție. Pentru a completa compoziția peisageră și pentru a diversifica paleta coloristică la trecerile pietonale s-au conturat rabate plantate cu flori schimbate în funcție de decor iar de-a lungul axului longitudinal sunt plantate rate cu trandafiri.

Suprafața totală a bulevardului cuprinde câteva pastile plantate în fața unor clădiri: Cinema Dacia, Biserica Roșie, Primărie, Hotel Continental. Varietatea de specii este destul de mare, cu 38% arbuști, iar rășinoase 40%.

Parcul din fața actualului hotel Continental fusese inițial - parcul fostei conduceri a comitatului Arad, numit, între anii 1919-1948, „Parcul Prefecturii”.

Suprafața actuală reprezintă un sfert din cea inițială. Grosimea arborilor rămași în picioare – salcâm japonez, tei, pin, castan, platan - indică vechimea seculară a scuarului.

Per ansamblu, structura pe specii este adecvată funcționalității acestui spațiu verde, parcul Bulevardul Revoluției.

Structura pe vârste este puternic dezechilibrată. Cele 474 exemplare de tei se află în cea mai mare parte în clasele de vârstă între 30-70 ani, incluzând aici completările ulterioare. Exemplarele peste 80 ani sunt doar 3 exemplare rămase de la vechea plantație.

Structura generală a parcului este în general corespunzătoare funcțiunilor pe care le îndeplinește. Gândită în urmă cu peste 60 ani, realizată într-o perioadă scurtă, ea a fost condusă consecvent în toate aceste 6 decenii, timp în care fondul vegetal s-a dezvoltat continuu pe o curbă ușor exponențială, caracteristică dezvoltării coroanelor de arbori realizând astfel în prezent o structură optimă cel puțin sub aspect ecologic.

Stilul general al parcului este mixt. Aliniamentele stradale și liniaritatea în care au fost plantați în trecut arborii, precum și amenajarea spațiului dintre liniile de tramvai, între Primărie și Teatru sunt elemente ale stilului regular. În rest, în ansamblu, caracterele stilului peisager sunt dominante.

Funcțiunea principală a parcului este cea ecologică. I se adaugă funcțiunea peisagistică și într-o foarte mică măsură cea recreativă, oferită de stațiile de tramvai. Prin configurarea sa acest parc nu deține facilități de acces și nici nu este indicată prezența vizitatorilor în masivul dintre liniile de tramvai. Oricum, funcționalitatea de ansamblu, complexă, dă o valoare urbanistică de excepție, de unicat, acestui parc.

Pentru a se contura linia arhitecturală pentru care a fost gândit acest parc și pentru a se respecta etajarea vegetației care a fost foarte bine rezolvată la acest obiectiv se impune completarea golurilor din aliniamentele de tei, a coniferelor acolo unde sunt incomplete, refacerea suprafeței de gazon (cea care a fost afectată de diverse intervenții) sau o supraînsămânțare cu specii de umbră în zonele cu densitate redusă a gazonului. Pentru a obține un covor vegetal de calitate este necesar înființarea unui sistem de irigații. De asemenea se impune plantarea unor

suprafețe de bulboase acolo unde situația o cere. Lucrărilor de întreținere dacă sunt de calitate reușesc să pună în evidență rolul decorativ al grupurilor de arbuști care s-au conturat precum și valoarea compoziției arhitecturale.

Comisia pentru zone verzi, înființată după proclamarea municipiului în 1870, avea intenția de a diversifica și mărire posibilitățile de „preumblare” și „petrecanie” moștenite din trecutul orașului. A și făcut-o, creind „Grădina orașului” și amenajând aleile curbilinii și circulare ale **parcului „Baross”** - situat la sud de Palatul Cultural, inaugurat în 1913 (numit, după anul 1918, parcul Eminescu, iar după 1950, numit și al copiilor). Suprafața sa inițială era de 20.847,6 mp. Construirea Cazinoului și amenajarea terenului Asociației de patinaj a dus la distrugerea aleii multiple de castani, plantată prin strădaniile pomologului Kover Gabor și la micșorarea parcului cu 2934 mp. Construirea digului a mai diminuat suprafața cu 1364,4 mp.

Cele două parcuri mici, care străjuiesc și astăzi Palatul Cultural, datează de prin anii 1880-1890, fiind concepute drept loc de promenadă în preajma malului îndiguit al Mureșului. Suprafața lor inițială s-a restrâns la extremitățile lor distale prin construirea unor edificii civile, școlare și judecătorești. În parcul sudic ce are suprafața de 2,09 ha., actualmente Parcul Copiilor fusese amplasat bustul lui Kover Gabor (în prezent considerat piedut), intemeietorul acestora. Datorită pasiunii sale pentru pomologie, acest descendent al unei vechi familii de armeni romano-catolici a reușit să planteze arbuștii sau semințele pe care le obținuse pe cale de corespondență cu întreaga lume. Am putea afirma că elementul de noutate pe care l-a adus îl constituiau arborii de proveniență extrem asiatică.

Numărul total de specii este de 61, raportat la suprafața parcului este relativ mare. El exprimă un element principal în calitatea peisagistică a parcului și anume varietatea.

Un alt element important în structura pe specii este proporția diferitelor categorii de specii. Astfel, proporția rășinoaselor este de 30%, destul de mică pentru un parc de calitate. Dacă luăm în considerare însă că din acestea cea mai mare parte (81%) sunt exemplare tinere (1-20 ani), plantate în ultimele decenii și deci au o valoare peisagistică redusă, iar cu vârste peste 40 de ani sunt abia 6% se poate spune că este un parc cu puține rășinoase și deci cu o valoare peisagistică redusă.

Proporția arbuștilor de 17%, alcătuită din 21 de specii, este și ea mică pentru o structură de parc.

Ca proveniență, 40% din exemplare sunt autohtone, respectiv 13%, specifice tipului de vegetație al zonei (silvostepă), restul fiind specii exotice.

Dintre speciile caracteristice zonei, stejarul și frasinul sunt cele mai bine reprezentate, ele constituind de fapt și fondul vegetal cel mai valoros, datorită vârstelor mari și respectiv grandorii exemplarelor.

Tocmai acest aspect va trebui să constituie punctul de plecare al restructurării peisagistice a parcului, în sensul valorificării acestui avantaj (exemplare grandioase de stejar și frasin), printr-o gândire peisagistică adaptată corect la situația reală.

Astfel o populare haotică cu diverse specii în imediata apropiere a exemplarelor seculare, nu ar face decât să creeze o inhibiție reciprocă și din punct de vedere biologic cât mai ales peisagistic.

Ca număr total de exemplare pe genuri, acerineele sunt cele mai bine reprezentate, 14%, urmate de pini – 11%.

Structura pe vârste a parcului este ușor dezechilibrată. Exemplarele tinere sub 20 ani reprezintă majoritatea 59%, cele de vârste medii (21-60 ani) 30%, iar cele bătrâne peste 60 ani abia 11%.

Explicația constă în faptul că parcul a fost lăsat să îmbătrânească, lipsind preocupările de structurare timp de aproape 5 decenii, după cel de-al doilea război mondial, după care s-a impus o reducere a exemplarelor bătrâne, uscate și necorespunzătoare biologic în urmă cu aproximativ 20 ani. A urmat apoi o perioadă de plantări, exemplarele tinere, sub 20 ani reprezintă mai mult de jumătate din totalul exemplarelor.

Valoarea peisagistică destul de ridicată a parcului este realizată de cele 65 de exemplare cu vârste peste 60 ani dintre care se remarcă 7 exemplare seculare de stejar, frasin, platan. Vârsta acestora variază între 150 și 200 ani, vârsta ce coincide cu aproximație cu data creării parcului (1850). Este posibil ca parte din aceste exemplare să fie naturale, rămase din sleaul de luncă existent în trecut pe acest teren.

Densitatea arborilor și arbuștilor are o valoare normală pentru un parc.

Gradul de acoperire al coroanei este în general de 64% cu o mică variație.

Grosimea stratului ecologic este de 2,82 m. Valoarea este foarte bună pentru un parc, corespunzând unei structuri de masiv puțin rărit, care oferă condiții de climat calmant și recreativ.

Structura generală a parcului este destul de variată, alternând porțiunile de masiv închis, cu altele puternic aerate. Este în general o structură echilibrată.

Sistematizarea actuală a parcului, cu trama de alei în stil clasic, regulat, este realizată între cele două războaie mondiale și definitivată după cel de –al doilea război mondial.

Structura parcului până în primul război mondial a fost o structură de masiv închis alcătuită din specii naturale locale, stejar și frasin, cu câteva exemplare deosebite exotice: *Sophora Japonica* și *Corylus Columna*.

Între cele două războaie mondiale intervențiile au fost reduse. S-au extras exemplarele îmbătrânite și s-au introdus specii exotice ca: *Acer negundo*, *Aesculus hippocastanum* și *Sophora japonica* și nicidecum rășinoase.

În intervalul 1946 – 1987 intervențiile au fost mai intense, exemplarele îmbătrânite fiind tot mai numeroase. În golurile rezultate au fost plantate numeroase specii. În proporție mare: *Acer pseudoplatanus* și *Fraxinus excelsior*, dar și exotice ca: *Aesculus*, *Catalpa*, *Celtis*, *Paulownia*, *Robinia*, *Sophora*. Arborii rășinoși puțini: *Pinus* și *Larix*. În goluri s-au plantat câteva specii de *Thuja*. În mare structura era tot de masiv, îmbătrânit însă;

După 1987 au început tăieri mai intense, urmate de plantări pe măsură concomiten cu îndesirea aparatelor de joacă pentru copii.

Dacă sub aspectul cantitativ efortul a fost considerabil, plantându-se 353 arbori și arbuști, dintre care 41% îl reprezintă rășinoasele și 29% arbuști, sub aspect calitativ se pot face următoarele remarci critice:

- plantarea s-a făcut în gen „livadă” urmărinduse-se doar acoperirea golurilor;
- nu s-a urmărit nici o grupare a speciilor după criteriile artei combinării ;
- nu s-a ținut seama de cerințe ecologice;
- varietatea speciilor noi introduse este mică;
- au fost introduse multe exemplare cu o valoare peisagistică redusă ca: *Fraxinus americana*, *Acer campestre*, *Robinia pseudoacacia*;

Robinia pseudoacacia;

În cuprinsul parcului există izolat și fără o logică consecventă 78,5 m. de garduri vii, din următoarele specii: *Ligustrum vulgare*, *Buxus sempervirens*.

Stilu general al parcului este cel peisager, atât în ce privește rețeaua de alei cât și distribuția vegetației. Menținerea acestui stil este practic inevitabilă, întrucât specificul acestui parc ca loc de joacă pentru copii, impune un stil, obligatoriu, liber. Pentru a mări valoarea peisageră a parcului trebuie ca fondul vegetal să fie completat cu specii exotice urmărind să se realizeze grupuri de mare expresivitate peisagistică. În paralel trebuie avut în vedere creșterea gradului de diversificare a speciilor cu respectarea cerințele ecologice. De asemenea, ținând cont de faptul că vegetația arborescentă crează un plafon favorabil dezvoltării plantelor de semi - umbră se pot planta pete de bulboase pe suprafețele mai aerisite de gazon.

În pastila cu expoziție favorabilă din spatele Palatului Cultural este indicat montarea unui covor floral.

Menținerea unui gazon de calitate presupune funcționarea unui sistem de irigații iar tunderea să se execute de cel puțin 4-5 ori urmat obligatoriu de greblat pentru a curăți și aerisi gazonul.

Echipamentele de joacă pentru copii trebuie diversificate pentru a evita plictiseala și dezinteresul iar amplasarea să se facă fără a afecta rețeaua de alei.

Parcul de dincolo de Palatul Cultural se întinde până la locul actualului Tribunal. Acesta s-a numit parcul „Salasz”, după numele longevivului primar de la sfârșitul secolului al XIX-lea, iar după 1918 – „parcul Murășului”. Conform schiței cadastrale din 1887, acesta măsurase, inițial, 14243,2 mp.

Parcul Eminescu este situat în centrul Municipiului ARAD, de-alungul și în exteriorul digului de pe dreapta Mureșului între Palatul Cultural și Palatul Justiției, fiind unul dintre cele mai impresionante și vizitate spații verzi din municipiu.

Suprafața parcului este de 2,59 ha.

Deși ca suprafață intră în categoria scuarurilor, el este considerat parc datorită vechimii, importanței și structurii sale.

Sistematizarea actuală a parcului, cu trama de alei în stil clasic, regulat, este realizată între cele două războaie mondiale și definitivată după cel de-al doilea război mondial.

Numărul total de specii de 66, raportat la suprafața parcului este relativ mare. El exprimă un element principal în calitatea peisagistică a parcului și anume varietatea. Referitor la raportul dintre specii se poate constata că rășinoasele se găsesc în proporție de 20%, destul de mică pentru un parc de calitate. Dacă luăm în considerare însă că din acestea cea mai mare parte (16%) sunt exemplare tinere (1-20 ani), plantate în ultimele decenii și deci au o valoare peisagistică redusă, iar cu vârste peste peste 40 ani sunt abia 3% și din acestea cea mai mare parte arbuști, de talie mică, se constată că avem un parc fără rășinoase și deci cu o valoare peisagistică foarte redusă.

Proporția arbuștilor de 25%, alcătuite din 24 de specii, este în schimb normală pentru o structură de parc.

Ca proveniență, 32% din exemplare sunt autohtone, din care 11%, specifice tipului de vegetație al zonei (silvostepă), restul fiind specii exotice.

Dintre speciile caracteristice zonei, stejarul și frasinul sunt cele mai bine reprezentate, ele constituind de fapt și fondul vegetal cel mai valoros, datorită vârstelor mari și respectiv grandorii exemplarelor.

Tocmai acest aspect va trebui să constituie punctul de plecare al restructurării peisagistice a parcului, în sensul valorificării acestui avantaj (exemplare grandioase de stejar și rasin).

Ca număr total de exemplare pe genuri, acerinaceele sunt cele mai bine reprezentate, 17%, urmate de frasini – 10%.

Structura pe vârste a parcului este foarte dezechilibrată, 67% din exemplare sunt tinere, sub 20 ani, 28% sunt exemplare între 21 - 60 ani și abia 5 exemplare în vârstă, peste 61 ani.

Explicația constă în faptul că parcul a fost lăsat să îmbătrânească, lipsind preocupările de structurare timp de mai bine de 5 decenii. A urmat apoi o perioadă de plantări, exemplarele tinere, sub 10 ani reprezentând 47%, aproape jumătate din numărul de exemplare.

Valoarea peisagistică ridicată a parcului este realizată de cele 32 exemplare cu vârste peste 60 ani dintre care se remarcă 7 exemplare seculare de stejar și frasin. Vârsta acestora variază între 150 – 200 ani, vârstă ce coincide cu aproximație cu data creării parcului. Este posibil ca o parte din exemplare să fie naturale rămase din sleaul de luncă existent în trecut pe acest teren.

Densitatea arborilor și arbuștilor este de 294 ex /ha cu mici variații pe sub parcele. Este o densitate normală pentru un parc.

Gradul de acoperire al coroanei este cuprins între 10% și 46% fiind valori normale.

Grosimea stratului ecologic este pe ansamblu de 1,46 m, valoare foarte bună pentru un parc.

Structura parcului până la primul război mondial a fost o structură de masiv închis alcătuită din specii naturale locale, stejar și frasin, cu câteva exemplare deosebite exotice: *Sophora japonica* și *Corylus colurna*.

Între cele două războaie mondiale intervențiile au fost reduse. S-au extras exemplarele îmbătrânite și s-au introdus speciile exotice ca: *Acer negundo*, *Aesculus hipo-castanum* și *Sophora japonica* și nicidecum rășinoase.

În intervalul 1946 – 1987 intervențiile au fost mai intense datorită numărului tot mai mare de exemplare îmbătrânite. În golurile rezultate au fost introduse numeroase specii. În proporție mare: *Acer pseudoplatanus* și *Fraxinus excelsior*, dar și specii exotice ca: *Aesculus*, *Catalpa*, *Celtis*, *Pawlovnia*, *Robinia*, *Sophora*.

Arbori rășinoși puțini: *Pinus* și *Larix*. În goluri s-au introdus câteva specii de *Thuja*.

În mare, structura era tot de masiv, însă îmbătrânit.

După 1987 au început tăierile masive, arborii îmbătrâniți punând în pericol siguranța vizitatorilor.

Pentru a menține caracterul de parc, s-a procedat la împădurirea golurilor rezultate.

Apare lipsa totală de competență peisagistică, care explică structura mai puțin decât modestă din punct de vedere peisagistic.

Din punct de vedere cantitativ menționăm plantarea a 446 arbori și arbuști ce reprezintă 66% din numărul total de exemplare existente din care 24% îl reprezintă rășinoasele și 27% arbuști. Sub aspect calitativ, se pot face următoarele remarci critice:

- plantarea s-a făcut în gen „livadă” urmărindu-se doar acoperirea golurilor;
- nu s-a urmărit nici o grupare a speciilor pentru a obține grupuri de mare valoare peisageră;
- nu s-a ținut seama de cerințele ecologice;
- s-au plantat specii de mică varietate;
- au fost introduse specii cu o valoare peisageră redusă: *Fraxinus americana*, *Acer campestre*, *Robinia pseudoacacia*.

În cuprinsul există 540 m de garduri vii, din următoarele specii: *Ligustrum vulgare*, *Buxus sempervirens*, *Spiraea*.

Dacă sub aspectul sistematizării generale, Parcul Eminescu este o reușită, rod al unei gândiri competente, încercând a impune un stil regulat, sub aspectul fondului vegetal el este un eșec, datorită dezechilibrului de vârste și datorită lipsei unei gândiri peisagistice.

La forma sa relativ dreptunghiulară, realizarea a două centre de atracție la extremități aveau menirea de a dinamiza circulația vizitatorilor, eficientizând actul de recreere.

Primul centru de atracție amintit este în mare parte valoros, deși lipsa jocului de apă îi scade valoarea estetică, însă culoarea rabatelor de flori completează compoziția și implicit esteticul.

Cel de-al doilea însă, neechipat și cu un fond vegetal dezechilibrat este insignifiant și lipsit de valoare.

Restul parcului, cu un fond vegetal mai mult sau mai puțin haotic, nu oferă decât satisfacția verdelui și a structurii pe verticală, foarte neregulată altfel, și nicidecum ambianță unui masiv închis.

Scuarul Palatul Cultural are un caracter cu totul aparte și face parte din suprafața parcului. Cu o suprafață totală de 3008 mp, el este împărțit în două: o parte considerabilă din rondourile și rabatele din fața Palatului Cultural iar cealaltă parte micul spațiu verde din fața liceului îndeplinește atât funcție de tranzit cât și cea ornamental peisagistică.

Are un număr de 11 exemplare de tisă, din care 7 cu vârste peste 60 de ani și arbuști de rășinoase, din care cea mai mare parte *Juniperus communis*.

Procentul de acoperire a solului este de 10%, iar grosimea stratului ecologic este de 22 cm, ambele valori sunt modeste.

Modul de distribuire a vegetației este plăcut și dă nota unui stil regulat.

Privit în ansamblu se poate spune că Parcul Eminescu are un stil mixt. Conceput inițial, în stil regulat în ceea ce privește trama de alei nu a putut fi păstrat și la partea de vegetație, astfel încât aceasta a evoluat independent de manieră peisageră.

Datorită acestor elemente deja definite, în viitor menținerea acestui stil mixt este practic inevitabilă. De aceea toate propunerile viitoare de refacere ale parcului, trebuie să respecte principiile peisagistice ale acestui stil deja definit.

Pe lângă refacerea fondului vegetal se impune și instalarea unui gazon de calitate întreținut în permanență prin cosiri repetate urmate obligatoriu și de greblat. Umezeala trebuie asigurată de un sistem de irigații capabil să ofere condiții optime de dezvoltare. Tot în acest context trebuie respectate rabatele de flori corelate cu stilul parcului, având grijă ca destinația platoului de la primul centru de atracție să nu fie schimbată și „poluată” total neprofesional cu amenajări de tip sfîncărie, etc..

Pentru a vitaliza zona centrală este propus plantarea unor specii perene cu înflorire foarte devreme cât și eșalonată.

Cel de al doilea centru de atracție trebuie regândit pentru a rezolva echilibrul compozițional al parcului și de a-i da valoare.

Ținând cont de faptul că acest parc este reprezentativ pentru oraș trebuie avut în vedere corelația dintre stilul parcului și mobilier precum și refacerea unor elemente reprezentative pentru acest obiectiv (vaze, jardiniere).

Funcția principală a parcului este cea de recreere, ca funcțiuni secundare se menționează cea culturală-spotivă, oferită de mesele de șah și cea de tranzit.

Situat între dig și aliniamentul format de P. Copiilor și P. Eminescu, acest parc denumit **Faleza de Promenadă** cuprinde faleza între podul Decebal și Pasajul Micalaca. Este cert o mare originalitate specifică municipiului, datorită caracterului aparte și funcționalității specifice. Scuarul a fost înființat pe locul vechiului ștrand public.

Parcul include taluzul dinspre oraș al digului Mureșului, între Palatul Justiției și Pasajul Micalaca. Are o lungime de cca. 2 km. Și o lățime de 10-15m.

Suprafața parcului este de 2,95 ha.

După viitura deosebit de gravă din 1970, digul a fost supraînălțat cu un parapet de beton iar aleea a fost și ea asfaltată după care a început plantarea aliniamentului de *Thuja occidentalis fastigiata* pe coronamentul digului precum și a unei diversități de specii pe taluz, inclusiv a aliniamentului de tei la baza taluzului.

Cele 865 exemplare existente, aparțin la 49 specii. Pentru suprafața parcului, varietatea este destul de mare. Proporția de 37% a rășinoaselor și de 63% a arbuștilor, reprezintă o bună structură de parc. Se remarcă originalitatea exemplarelor de *Thuja occidentalis fastigiata*, care prin forma lor columnară accentuează senzația dinamică de înălțare și alternează cu rabatele de trandafiri de pe orizontală.

În contrast pe taluz un număr mare de *Juniperus horizontalis* compensează puternic acel dinamism, sintetizând apoi armonia și echilibrul în formele globuloase ale celor 165 tei ce se aliază la baza taluzului, paralel cu Splaiul Praporgescu.

Arbuștii floriferi numeroși aduc apoi culoarea, în special primăvara. Grația și eleganța sunt aduse apoi de cei 21 mesteceni și arbori rășinoși: *Larix decidua*, *Pinus pungens argentea*, *Pinus strobus*, *Pinus ponderosa* și *Taxus baccata*.

Pe ansamblu, combinația de specii, dă o valoare peisagistică remarcabilă întregului parc.

Din punct de vedere al struc turii pe vârste, parcela din fața Palatului Justiției este bine echilibrată și total dezechilibrată pe taluz.

Cu excepția unor exemplare de *Aesculus hippocastanum* și *Tilia platyphyllos* care sunt în vârstă, vegetația parcului este foarte tânără. Este de așteptat ca în timp valorile sale, ecologică și peisagistică să crească considerabil.

Densitatea exemplarelor de 292 ex/ha este normală pentru o structură de parc.

Procentul de acoperire al coroanelor de 26% este mic din cauza vârștelor mici a arborilor, dar suficient pentru un echilibru structural.

Din același motiv și grosimea statului ecologic este destul de redusă, având o valoare de 0,88m.

Valorile medii pe exemplar: ecologică, peisagistică și globală sunt medii, ceea ce înseamnă bine pentru un parc tânăr.

Pe suprafața parcului există 410 m de gard viu. Cel mai mult se găsește în parcela de la Palatul Justiției, restul fiind amplasat în special în zonele de trepte și alei intrare-ieșire de pe faleză. Prezintă goluri, necesitând completări pe alocuri.

Stilul general al parcului este mixt.

Buchetele de *Thuja occidentalis fastigiata* dispuse regulat pe coronamentul digului, bine dezvoltate, la o înălțime ce impresionează, reprezintă elementul tipic al stilului regulat. Plantațiile de pe taluz sunt neregulate, fie în buchete, fie exemplare izolate, cu spații goale între ele, definind stilul peisager.

Dotat cu bănci, digul a devenit astfel un loc preferat de agrement al orășenilor.

Funcțiile parcului, impropriu denumit parc, dacă ne referim doar la el, dar practic făcând parte integrantă din Parcul Malul Mureș sunt: recreativă, peisagistică, ecologică și de tranzit.

Pentru a contura și completa și mai bine aceste funcții este total indicat defrișarea arbuștilor din rabate (care au fost plantați în locuri total neindicate) și plantarea rabatelor cu trandafiri. De asemenea este indicat completarea segmentelor de gard viu intercalate pe traseu și plantarea capătului de taluz dinspre pasaj cu vegetație corespunzătoare unei gândiri peisagere.

Tot în această zonă dar venind în completare se află **Parcul Malul Mureșului**. Situat pe malul drept al râului Mureș în zona mal-dig, între podul Decebal, ce duce la cetate și cotul mare pe care îl realizează digul spre pasajul Micalaca cuprinde o suprafață de 93.081 mp. În suprafața totală este inclus și taluzul interior al digului.

Parcul se prezintă ca o fâșie cu o lungime de aproape 2 km, lățimea variază între 20 m și 90 m.

Conturarea spațiului în care se află actualul Parc Mal Mureș s-a făcut o dată cu construcția digului de apărare în sec. al XVIII-lea. Orașul fiind atunci puțin dezvoltat, iar această suprafață afectată periodic de inundații, fără îndoială că nu i s-a acordat nici o funcțiune importantă. El rămânea doar un rai al pescarilor. Funcțiunea recreativă nu era atunci imperativă. Ea apare doar în secolul al XIX, odată cu relizarea actualelor parcuri Eminescu și Copiilor. Promenada pe digul puțin amenajat atunci, deschidea perspectiva Mureșului și a acestui spațiu inutilizat. Cu tot pericolul inundațiilor, atunci se amenajează și acest spațiu, parțial pentru recreere. Se construiesc câteva baze nautice și se fac plantații. În afară de sălciile și plopii ce se plantează pe malul Mureșului, în spațiul dintre dig și mal se plantează și alte specii ca: *Acer platanoides*, *Acer negundo*, *Aesculus hippocastanum*, *Catalpa bignonioides*, *Fraxinus excelsior*, *Quercus robur* etc.

Acest lucru este atestat de exemplarele bătrâne existente, parte din ele tăiate în ultimii ani din cauza deprecierei cauzate de vârstă.

Construcția podului Decebal deschide posibilitatea amenajărilor recreative pe Malul stâng al Mureșului, în exteriorul cetății, actualul Parc Ștrand, care ridică importanța parcului amenajat pe malul drept, actualul Parc Mal Mureș.

Amenajările se limitează însă la porțiunea corespunzătoare Ștrandului vechi, Clubului sportiv și Parcului Europa din exteriorul digului.

Scoarul Ștrandul vechi a fost înființat pe locul vechiului Ștrand public care a luat ființă în anul 1892, fiind amenajat peisagistic cu puiet de arțar, castan iar mai târziu plantat cu frasin, salcie, plop tremurător, plop piramidal, plop sur alături de stejar și arbori orientali.

Privit ca un tot unitar Parcul Malul Mureșului cuprinde 890 exemplare ce aparțin la 89 specii. Aceasta reprezintă o varietate destul de mare. Un aspect interesant în structura pe specii îl reprezintă proporția diferitelor categorii de specii. Astfel, rășinoasele sunt în proporție de 23%, iar arbuștii reprezintă 77%.

Proporția celor două categorii definesc în mare structura parcului.

Genul de arbori cel mai bine reprezentat este *Acer* - 7%. El este urmat de genurile *Salix* și *Populus* care echipează malul Mureșului. Tot bine reprezentat este și genul *Tilia* - 3%. Ca specii cu valoare peisagistică mare se remarcă: *Betula verucosa*, *Catalpa bignonioides*, *Malus floribunda*, *Prunus pisardii* și rășinoasele: *Picea abies*, *Pinus strobus*, *Pinus silvestris*. Ca specii puțin valoroase se remarcă: *Fraxinus americana* - 2%, *Prunus cerasifera* - 4% și *Robinia pseudoacacia* - 3%.

Ca proveniență, proporția cea mai mare de arbori este alcătuită din specii autohtone.

În general, structura pe specii a parcului este între modestă și bună.

Din punct de vedere al structurii pe vârste se remarcă proporția foarte mare a exemplarelor tinere 1 la 20 ani, de 72%. Este justificat prin faptul că aproape jumătate din parc este realizat în ultimele două decenii. Celelalte clase de vârste sunt reprezentate astfel: între 20 – 40 ani în procent de 14%, între 40 – 60 ani în procent de 10%, iar între 60 – 80 ani sunt reprezentate în procent de 4%. Există astfel un dezechilibru de vârste în cadrul parcului.

Pe ansamblu parcul poate fi considerat ca un parc tânăr.

Densitatea arborilor și arbuștilor este destul de uniformă, variind între 183 și 243 exemplare / ha, cu o medie de 203 exemplare / ha pe întregul parc, reprezentând o densitate normală pentru un parc.

Corelat cu densitatea și cu vârsta speciilor se poate constata că și procentul de acoperire al coroanelor este redus, cu o valoare medie de 31%, variind între 19 și 44%. Este un procent de acoperire mic dar el va crește în timp și corespunde unei structuri de parc.

Grosimea stratului ecologic este mică, cuprinsă între 0,66 și 1,90 m din același considerent al vârstelor mici.

Ca o consecință a aspectelor structurale menționate anterior se poate concluziona că valoarea ecologică, peisagistică și valoarea globală au un plafon mediu.

Toate aceste aspecte structurale, definesc un parc cu o valoare actuală medie, evident însă cu creștere în timp.

Gardurile vii în lungime de 950 m. sunt plasate pentru a marca anumite zone de interes sau pentru a delimita aleile de suprafață înierbată. Au o stare biologică generală bună dar în anumite porțiuni sunt prea înalte necesitând tunderi severe.

Stilul general al parcului este cel mixt.

Predomină elementele stilului peisager în special în dispunerea vegetației.

Elemente ale stilului regulat le găsim concretizate în aliniamentul de sălcii și ploi de pe malul Mureșului precum și în modul de concepere al infrastructurii: alei, locuri de joacă.

Având în vedere faptul parcul este relativ tânăr iar compoziția peisageră se conturează încă, avem șansa de a se repara unele greșeli total neprofesionale și care țin de amatorism precum plantarea „tip livadă” care anulează orice viziune peisagistică. De asemenea prin scoaterea materialului uscat există posibilitatea completării cu specii valoroase urmărind în același timp rezolvarea amplasării lor conform unei gândiri profesionale. Tot în acest context trebuie să se țină cont de refacerea aliniamentelor cu respectarea speciilor.

Pe viitor este indicat rectificarea altei greșeli, respectiv redarea jardinierei pentru decorul floral neavând ce căuta arbuștii în aceste locații. Sunt de asemenea propuneri de plantare a unor specii diversificate de bulboase pe suprafața gazonului. Tot pentru a rezolva paleta coloristică și cea compozițională este indicat introducerea de noi specii de arbuști floriferi.

În același timp funcția recreativă trebuie rezolvată pentru toate sectoarele de vârstă, impunându-se diversificarea mobilierului urban și o repartizare mai uniformă a acestuia.

Deoarece stilul parcului ne permite pot fi introduse elemente de stâncărie pentru realizarea unei unități compoziționale.

În planul cadastrului din 1887, actualul **scuar Ac.Caius Iacob** apare evident ca făcând parte din b-dul. Revoluției, separat de aceasta printr-o clădire, care reprezintă palatul C.F.R. Recent acesteia i s-a alăturat clădirea monumentală a Catedralei Ortodoxe.

Punct de intersecție a liniei de tramvai ce merge spre gară cu cea care merge în cartierul Grădște, a avut în trecut diverse utilizări. El a fost realizat ca spațiu verde după cel de-al doilea război mondial.

Suprafața actuală a scuarului este de 1ha.

Cele peste 200 exemplare de arbori și arbuști existenți aparțin la 30 specii, deși un număr redus de specii, dacă luăm în considerare că din acestea 23% din exemplare sunt rășinoase și 39% arbuști, se constată o structură variată și echilibrată de parc. S-ar mai putea adăuga și prezența unor specii cu valențe peisagistice deosebite: *Catalpa bignonioides*, *Koelreuteria paniculata*, *Ginkgo biloba*, *Picea pungens* „Argentea”. Este de subliniat faptul că, pe un spațiu atât de mic scuarul asigură o varietate mare. Deranjează poate numărul prea mare de exemplare de: *Acer negundo*, *Robinia* și *Fraxinus americana*.

Scuarul este un spațiu verde tânăr.

Doar 5% din exemplare depășesc vârsta de 60 ani.

Proporția cea mai mare de arbori și arbuști au fost introduși în ultimii 20 ani.

Deși mic, el oferă multă ntimitate, datorită proporției mare de arbuști.

Densitatea arborilor este de 224 exemplare la hectar, cifră normală pentru un spațiu verde cu caracter închis, de masiv.

Procentul de acoperire de 35% este redus, datorită în principal vârstelor mici. De asemenea grosimea stratului ecologic, de numai 1,08 m. se explică prin vârstele mici și proporția mare de arbuști.

Prin cei 700 m gardurile vii sunt bine reprezentate delimitând spațiul gazonat de căile de acces. Este în general îmbătrânit iar golurile și întreruperile au fost rezolvate în decursul acestui an prin plantări.

Stilul scuarului este cel peisager tipic. Parcul este conceput ca un mic spațiu de refugiu față de traficul de pe arterele înconjurătoare. Totodată i s-a conferit și o funcțiune de recreere și joacă pentru copii prin amplasarea pe o suprafață cam mare a unor piese de acest profil.

De asemenea pe lângă funcția peisageră îndeplinește în același timp și funcția de tranzit întrucât se află la intersecția a trei artere majore de circulație.

Pentru a completa valoarea peisageră a acestui scoar este binevenită montarea unei fântâni arteziene pe soclul celei vechi. Se cere neapărat păstrarea acestei poziții fiind plasată central, rezolvând astfel echilibrul compozițional și umiditatea atmosferică a microclimatului creat în acest scoar binevenit. De asemenea trebuie să se țină cont la modul cel mai serios de corelația dintre stilul parcului și al fântânii.

Deoarece lipsește elementul floral, pentru viitor este propus înființarea unor pete de bulboase, respectiv mai multe soiuri de lalele cu înflorire eșalonată, specie care să caracterizeze acest scuar.

Inginerul Pikuley (între anii 1827-1829), la un an după dăruirea dreptului de Vamă de către Erariu cât și donațiilor de terenuri întreprinse de către baronul Edelspacher și contele Orczy, marchează o etapă următoare care a constituit momentul nașterii primului **parc-pădure** destinat agrementului, pe locul actualei „**Pădurici**” Concomitent cu sistematizarea zonei s-a trecut la trasarea radială a aleilor parcului - pădure, situat în extremitatea nord - estică a arealului intravilan. De atunci a fost numită „Pădurița orașului”. Ea includea lacul de agrement, existent până în ziua de astăzi. În 1831, acolo, se instala poligonul Societății de tir, în ființă până în ziua de astăzi

La „Păduriță” aveau loc maialurile, chermezele vânătorești și activitățile Societății de tir. Lacul de agrement de aici era alimentat permanent, cu intrare-ieșire, de către canalul Mureșelul – Mort. Spre 1900 a apărut pe marginea lacului o grădină de vară adaptată pentru spectacole și restaurant, servind și pentru vestiarul patinatorilor amatori în timpul iernii. Bombardamentele din 1944 au afectat grav arborii seculari cât și clădirea restaurantului.

Suprafața inițială a acestui parc – pădure, de 81381,6 mp, s-a micșorat sensibil în felul următor prin amenajarea drumului de acces spre cartierul Gării, prin construirea după 1948 a Poligonului de tir pe vechea locație a Societății de tir, a Atelierelor de creație pentru artiștii plastici, a Bazinului olimpic, a Casei de cultură a sindicatelor, a Pistei de carting, a garajelor pentru autoturismele locatarilor de la blocurile de locuit de pe str.Corneliu Coposu, a Băncii Agricole, a Autogării Noi, a Stației de alimentare cu carburanți cât și a unor hale

multifuncționale. Astfel că jumătatea estică a parcului a rămas în regim de parc, cea vestică a primit diverse utilizări, nedefinite precis nici în prezent. La ora actuală, respectiv în 2006 suprafața parcului era de 3,14 ha. Fiind diminuată în continuare Mureșul Mort a fost acoperit pe o lungime, până la Spitalul Municipal, rămânând doar luciul de apă al lacului. Vegetația distrusă din parc a fost extrasă și pe porțiunea rămasă ca parc, s-au făcut plantații cu specii comune: paltin, frasin, frasin american etc. S-a continuat cu plantații în goluri, în special în jurul noilor construcții.

Cele 410 exemplare de arbori și arbuști din parc aparțin la 55 specii. Dacă se ia în considerare că 51% din exemplare sunt alcătuite din specii comune plantate după bombardamentul din 1944, se poate afirma că varietatea speciilor în parc este redusă. De asemenea, proporția de 18% a rășinoaselor și de 16% a arbuștilor, denotă și ele o structură săracă a parcului sub aspectul principalelor categorii de specii.

Se remarcă totuși existența câtorva exemplare mature de specii valoroase peisagistic rămase din structura vechiului parc, ca de exemplu: *Platanus acerifolia* – 4 exemplare, *Taxodium distychnum* -1 exemplar, *Catalpa bignonioides* 15 exemplare, *Aesculus hippocastanum* - 2 exemplare, *Sophora japonica* – 6 exemplare. Tot valoroase peisagistic sunt și o serie de specii plantate în ultimii 30 ani, ca: *Abies concolor*, *Pinus ponderosa*, *Picea pungens argentea*, *Taxus Baccata*.

Structura pe vârste a arborilor și arbuștilor reflectă istoria parcului. Astfel, din ansamblu vechiului parc, dinainte de bombardament au mai rămas doar 9% din totalul exemplarelor actuale. Cu vârte cuprinse între 30 – 60 ani sunt 53% din exemplare. Exemplarele tinere, sub 20 ani sunt 38%. Este o dovadă că au existat preocupări în ultimele două decenii. Discutabilă este însă calitatea acestor lucrări, adică în special valoarea peisagistică a speciilor plantate, avându-se în vedere funcția prioritară, cea recreativă. Un alt aspect negativ este și aici plantarea în sistem livadă, urmărindu-se doar echiparea golurilor, fără nici un alt considerent. Densitatea medie, respectiv 154 ex / ha, este corespunzătoare structurii de parc, dar cu variații foarte mari pe subparcele.

Procentul de acoperire al coroanei, mediu, de 42% este și el corespunzător structurii de parc.

Un alt indicator important pentru funcția ecologică este grosimea stratului ecologic, a cărui valoare medie este de 1,70 m, dar cu variații foarte mari pe subparcele. Valoarea este bună pentru un parc, corespunzând unei structuri de masiv puțin rărit, care oferă condiții bune de recreere.

În cuprinsul parcului există garduri vii amplasate în special în preajma aleilor din zona sud-vestică. Sunt realizate dintr-o singură specie, din Ligustrum. Starea generală a acestora însă lasă de dorit, deoarece lucrările de întreținere nu sunt executate la timp, ceea ce a condus la existența multor goluri.

Stilul general al parcului este cel mixt. Elemente ale stilului regulat, clasic, sunt foarte puține și imprecis conturate în jurul Casei de Cultură a Sindicatelor.

Datorită poziției acestui parc, respectiv prin apropierea de noua Catedrală și totodată a structurii sale (prezența unui luciului de apă), parcul Pădureice poate deveni unul dintre cele mai importante și interesante obiective în ansamblul spațiilor verzi ale Aradului. Pentru aceasta se impune reabilitarea întregului parc pe baza unor principii peisagistice.

Este de dorit o refacere integrală a acestui parc păstrându-se funcția ecologică, recreativă și de tranzit, dar conceput pe principii moderne, cu materiale și echipamente moderne.

Pentru viitor se desprinde o dorință imperativă de păstrare necondiționată a suprafeței rămase de parc.

Elita aristocrată și, mai apoi, cea burgheză, au căutat să beneficieze de sistematizarea străzilor, după eliberarea economică a orașului (1826 – 1834) pentru a-și stabili, la nord de centrul vechi, noile domiciliu. Inginerul Pikuley Lajos, a proiectat, între altele, sistematizarea străzilor G.Coșbuc, Mărășești și Ghiba Birta. Atunci au fost trasate străzile care se terminau spre canalul „Mureșul Mort”, străzile Bușteni, Andrei Mureșanu și Afinelor. Plantarea lor cu arbori decorativi (castani, tei etc.) a avut loc în jurul anului 1900.

În anul 1833 începuse construirea Spitalului Public Comitatens pe locul dinaintea stabilit, pe latura vestică a actualei piețe Mihai Viteazul (fosta piață Francisc). Cum actualul Bulevard al Revoluției constituia, pe atunci, o piață de mărfuri (cereale, animale mari și produse manufacturate), piață care se întindea spre actuala Gară Mare, până la locul actualei Fabrici „Astra”, edilii de atunci au considerat că destinarea pieței din fața Spitalului sus-amintit, numită pe atunci Piața Bujacului – era potrivită pentru aprovizionarea cu legume și fructe a acestei zone rezidențiale.

Între această piață și canalul amintit mai sus s-au constituit cele mai întinse **parcuri particulare, în stil englezesc** (cu alei curbilini). Pe teritoriul intravilan al municipiului Arad, hărțile cadastrale, executate începând din anul 1886, indică existența trecută a unor alei circulare de parc particular situate în mai multe locuri. Aceste parcuri, de tip englezesc, au constituit într-o bună măsură modelul și pepiniera pentru amenajarea parcurilor și scuarurilor publice. Astăzi, aceste alei curbilini nu se mai regăsesc în teren. Ele au dispărut treptat, martori rămânând doar arborii răzleți din curțile unor edificii. Între cei mai vechi arbori menționăm un platan cu vârsta de peste 100 de ani în curtea casei de pe strada Ștefan Augustin Doinaș nr.16, Trasarea străzilor Cloșca și M.Stănescu, spre Bulevardul Revoluției, iar a străzii T.Vladimirescu, de la colțul nord-estic al pieții spre „Pădurița orașului” a început aproximativ între 1892 – 1896, ani de avânt economic și cultural. În felul acesta au dispărut parcurile particulare din centrul urbei.

Locurile de plimbare până în 1870 fuseseră două **„Pădurița sau Crângul orășenesc” și „Grădina Arenă”**, ambele datând din secolul al XVIII-lea. Aceasta din urmă, situată între Bulevardul Revoluției și Piața Catedralei, servise și drept teatru de vară, până în momentul amenajării altuia pe terenul Liceului pedagogic.

Cel mai întins parc particular se afla în perimetrul străzilor centrale Horia, Cloșca și Crișan, mărginite de bulevardul principal și str.Gheorghe Popa de Teiuș. Crearea străzii Cloșca a adus cu sine dispariția acestui parc de stil englezesc. Arborii ornamentali supraviețuitori ai acestei zone se aflaseră în curțile de pe strada Crișan și pe latura estică a pieții Mihai Viteazul. Arborele de tisă de vârstă seculară, tăiat în anul 2002 a stat mărturie în acest sens.

Un exemplar măiestos al arborelui floral, Paulovnia tomentosa, este de aceeași vârstă cu edificiul de stil secesion al fostei Direcții Agricole Județene de pe strada Cloșca. În restul orașului Arad, în curțile caselor, au mai supraviețuit aluni turcești, tisă, platani, frasinii, plopi argitii, brazi ajuși la o vârstă seculară.

Exemplarii răzleți de thuja, plantați prin 1880-1890, a căror coroană se afla la 5m.înălțime, au supraviețuit până prin anii 1950-1955, când au fost tăiați.

Motivul tăierii îl constituia greutatea zăpezii, care înclina trunchiul în mod periculos, până la deșeură rădăcinarea copacului și periclitarea acoperișurilor.

De-a lungul timpului orașul s-a dezvoltat și sistematizarea urbană și-a spus cuvântul.

Apărut mai nou în peisajul urban, obiectivul înființat în **sensul giratoriu de la p-ța Spitalului**, reprezintă un scuar de 1 ha care vrea să rezolve amenajarea spațiului din această intersecție. Deservind întretărirea a patru artere de circu-lație, constituie în același timp loc de popas binevenit pentru cei ce străbat străzile de legătură între centrul orașului și diverse cartiere.

Zona centrală este conturată pe toată lungimea de gard viu constituit dintr-o singură specie, din Ligustrum. Tot în această pastilă este plasată central o fântână arteziană compusă dintr-o parte veche și una nouă, combinație mult discutată. Suprafața delimitată de acest gard viu este îmbrăcată cu specii de conifere și de foioase. Pentru a deservii funcția recreativă pe această suprafață s-au montat un număr de bănci și coșuri de gunoi. Celelalte pastile sunt conturate de gard viu alcătuit tot din Ligustrum. Suprafețele delimitate sunt plantate cu conifere, rabate de trandafiri, aliniament de Prunus nigra în alternanță cu iuniperus horizontalis.

Pentru a crea un spațiu plăcut de recreere este indicat ca în zona centrală să se formeze câteva rabate de flori pentru a veni în completarea compoziției și de a diversifica paleta de culori. De asemenea pentru a contura acest obiectiv trebuie completate grupurile de conifere cu creștere pe verticală și de a acoperii mai uniform pastila triunghiulară cu iuniperus horizontalis.

Este de subliniat faptul că pe arterele adiacente sensului giratoriu aliniamentele de arbori sunt personalizate cu câte o specie. În prezent există preocuparea de a completa aceste aliniamente pentru a le reda continuitatea.

Tot în ideea de a le contura mai bine, intervalele dintre arbori sunt plantate cu gard viu încercând a se obține calupuri compacte.

Un alt scuar de mici dimensiuni plasat tot în zonă de legătură este cel care găzduiește statuia **Sf.Nepomuc**. Acest mic aranjament poate constitui un exemplu și un îndemn de folosire judicioasă a oricărui petic de pământ.

Delimitat pe contur de un frumos gard metalic, este îmbrăcat cu câteva exemplare de salcâm cu vârstă înaintată. Tot în interior sunt montate două bănci foarte solicitate de cetățenii din zonă care se bucură de acest mic spațiu verde de recreere și care este foarte bine păzit de oamenii locului.

Tot în această idee, vegetația pe parcurs trebuie completată și diversificată.

Situat aproape de acest obiectiv, în fosta p-ță a Pompierilor s-a ridicat o nouă oază de verdeață, reprezentată de **Parcul Reconcilierii**.

Întins pe o suprafață de 1 ha, este înnobilit de prezența a două impunătoare statui. Inițial a fost conceput ca un platou deschis pe care să domine cele două grupuri statuare iar pe axul median transversal a fost prevăzută o fântână arteziană continuată de o alee umedă.

Suprafața de gazon este aproximativ egală cu suprafața dalată reprezentând fiecare aproximativ 50% din suprafața parcului. Rabatele pentru flori sunt repartizate echilibrat în suprafață de 280mp.

Întreg ansamblu are un stil clasic regulat.

Deoarece structura parcului a fost gândită după o axă de simetrie diagonală compoziția peisageră este obligată să urmărească această gândire. Astfel liniile arcuite care leagă cele două grupuri statuare sunt marcate de un aliniament de Prunus nigra. Cele trei colțuri care nu acoperă culoarele de legătură au fost plantate cu grupuri de câte trei Abies concolor. Pentru că în spatele statuii Libertății se deschide un culoar de perspectivă, a fost plantat un exemplar de Cedrus atlantica. Parcarea a fost mascată de un aliniament de Thuya occidentalis în număr de 11buc. În spatele băncilor au fost plantați câte un exemplar de Hibiscus syriacus în număr de 10buc. Colțurile și mijlocul pastilelor au fost plantate cu 28buc. de Juniperus virginiana. Cele două pastilele de pe lateral au fost rezolvate cu 6buc. de Albizia julibrissin plantate tot în spatele băncilor.

Deoarece zona este în transformare urmărindu-se deschiderea altor culoare care să pună în lumină clădirile de valoare din zonă, urmează să se continue amenajarea peisageră asigurându-se unitatea compoziției.

Situat în prelungirea Bulevardului Revoluției, în spatele clădirii Teatrului, **scuarul Avram Iancu** a fost conturat în același context în care sistematizarea orașului a creat bulevardul mai sus menționat. În această porțiune, liniaritatea bulevardului înregistra o deviere de cca.35°. Teatrul, construit la jumătatea secolului al XIX – lea (1870) a fost amplasat în punctul de rupere a liniarității, ca un cap de perspectivă, lăsând porțiunea rămasă ca o piață separată delimitată de clădiri vechi.

În harta cadastrală din 1887 piața apare bine conturată cu numele de Piața Libertății. Având în timp și funcțiunea de piață comercială, după cel de-al doilea război mondial, după construirea Monumentului eroilor, piața este amenajată și ca spațiu verde, având ca funcțiuni principale cea ornamentală, recreativă și de tranzit.

Suprafața scuarului este de 0,9163 ha.

Cele 96 exemplare de arbori și arbuști aparțin la 13 specii. Structura pe specii, caracteristică unui spațiu verde amenajat în stil clasic, are o proporție de 60% rășinoase și 72% arbuști. Dintre rășinoase se remarcă ca participare: *Juniperus horizontalis*, *Taxus baccata*, *Picea abies* și *Thuja occidentalis*. Fie exemplare izolate, fie grupate, ele reușesc să dea o notă aparte, unică spațiilor verzi arădene.

Exemplarele sub 20 ani reprezintă 80%. Cele între 20-40 ani – 16%. Abia 4 exemplare depășesc 40 ani, rămase din amenajarea sumară din trecut.

Scuarul este astfel foarte tânăr. Jumătate din exemplare sunt plantate în ultimi 10 ani. Ca urmare a acestei situații, proporția de acoperire a solului este de abia 3%, iar grosimea stratului ecologic de 6cm. Funcțiunea ecologică este foarte redusă, cu o valoare ecologică medie de 1,55.

Datorită proporției mari de rășinoase, valoarea peisagistică medie este însă destul de ridicată.

În compoziția scuarului, gardurile vii sunt puțin reprezentate; în lungime de 15m plasate în vecinătatea toaletei publice și 21m în două configurații geometrice în rabatele centrale.

Stilul general al parcului este cel regulat, datorită în special sistematizării sale. Un obiectiv de atracție central, Monumentul Eroilor și alei radiale. Dispunerea arborilor și arbuștilor în cadrul fiecărui parter este însă neregulată și fără respectarea unei simetrii. Acest fapt reduce în parte caracterul strict clasic, regulat al scuarului. Cu toate acestea el rămâne singurul spațiu verde al municipiului cu un stil clasic.

Pentru viitor este indicat în primul rând completarea amenajării peisagere, refacerea suprafeței de gazon degradată, dar nu înainte de lucrarea de extragere a cioatelor și a exemplarelor necorespunzătoare.

Ca o condiție imperativă în obținerea unui spațiu verde de calitate este reabilitarea și punerea în funcțiune a sistemului de irigație de tip îngropat existent deja în dotare.

Pentru susținerea stilului clasic regulat al scuarului este indicat ca rabatele să aibă o formă geometrică asociate cu vegetație de talie joasă ce se pretează la tuns.

Este de asemenea de dorit ca remobilarea să se facă cu bănci și coșuri de gunoi cu un desing clasic.

Din dorința de frumos dublată de necesitatea unui spațiu verde cât mai aproape de zonele de locuit au apărut scuarurile de diverse dimensiuni. Folosind la maxim orice petec de pământ, în jurul anului 1900 s-a plantat cu doi tei, un platan și doi castani un scuar triunghiular existent până astăzi la intersecția străzilor Ceahlău, Ion Russu Șirianu cu strada Olimpiadei.

Este indicat refacerea scuarului fiind un spațiu binevenit în această aglomerație urbană.

Un alt scuar, intrat de peste cinci decenii în desuetudine, se află în piațeta triunghiulară de la începutul străzii Cuza Vodă, numită sugestiv **Piața Veche** (deoarece face parte din cel mai vechi cartier al orașului Arad). Dacă nu l-ar străjui cei șapte platani seculari și un tei, nici nu s-ar observa că aici a existat un spațiu verde. Deoarece în zonă există un investitor străin care a știut să aprecieze și să profite de existența acestor exemplare, a împrejmuit suprafața, a gazonat, iar pe contur a plantat *Rhododendron*.

După ce se conturează zona ar fi indicat integrarea acestor exemplare valoroase într-un scuar bine definit, reprezentativ pentru spațiul verde al zonei și chiar al orașului.

Mult mai îngrijit se prezintă **scuarul din strada Cozia**. Cei câțiva castani plantați la începutul sec. al XX-lea, flanchează edificiul de stil secesion al fostului Liceu Evreiesc de Stat. Ulterior acest scuar a fost completat și cu gard viu iar de dată mai recentă s-au montat și bănci. Este unul din puținele scuaruri în care se fac lucrări de întreținere.

Cât despre arbuștii ornamentali ar fi de reținut atenția asupra răspândirii *buxus*-ului atât în spațiul de for public cât și în curțile caselor. Cei din spațiul de for public s-au împușinat extrem de mult, fiind înlocuiți de alte specii care par mai ușor de tuns.

Un alt scuar de dată mai recentă, creat tot la întretăierea a patru artere de circulație este cel de la **P-ța Romană**. În suprafață de 9236 mp este un obiectiv cu elemente de tentă clasică.

Gardul viu, de o constituție fină fiind lucrat din *Thuya orientalis*, conturează pastila centrală lăsând loc în mod simetric la opt rabate de formă dreptunghiulară destinate decorului floral schimbat în funcție de sezon. Central este plasat un rabat de trandafiri sub formă de stea care are colțurile marcate de grupuri de *Juniperus virginiana*. Cele două triunghiuri ce intră în compoziția obiectivului sunt plantate cu *Juniperus* fiind indicat să fie completați deoarece nu îmbracă uniform pastilele. De asemenea pentru a se contura în totalitate acest obiectiv trebuie completat rabatul central de trandafiri care a fost descompletat din cauza unei lucrări de avarie.

Plasat pe c-lea Romanilor, arteră flancată pe dreapta și pe stânga de un reușit gard viu, se află un **scuar P-ța Olimp** de aproximativ 5000mp, ce a constituit un spațiu de recreere pentru muncitorii de la fabrica textilă. La ora actuală este în perspectivă de a fi amenajat. Cele trei aliniamente scurte care fac legătura cu scuarul au fost necorespunzător amenajate. Aliniamentele trebuiau completate iar suprafața îmbordurată trebuia gazonată și nu umplută cu griblură.

Trecând la vremuri mai îndepărtate, situată în bucla de forma literei omega a râului Mureș, **cetatea** de manieră Tenaille modificată, a avut până la primul război mondial **o alee de promenadă prin pădurea înconjurătoare**.

Spațiul verde și piața din interiorul cetății erau periodic vizitabile. Astăzi spațiul verde din interior continuă să existe. În afara cetății, pădurea a fost tăiată cu aprobarea primăriei, în iarna anului 1944-1945, pentru aprovizionarea cu lemne de foc a orașenilor.

Construirea cetății a durat 20 ani din 1763 până în 1783, suprafața aferentă Cetății Aradului este de cca.74 ha.

Restul teritoriului din jurul Cetății, cuprinzând o parte din actualul cartier Subcetate a fost acoperit de un masiv verde secular, format din arbori uriași.

Situat tot în bucla Mureșului, **ștrandul Neptun** se prezintă ca o fâșie în exteriorul cetății, începând de la Podul Decebal, pe o lungime de cca 1115m.

Suprafața ștrandului este de 15,41ha.

În 1957, o suprafață de 31,7ha, situată în exteriorul Cetății, este trecută din administrarea Ministerului Forțelor Armate în cea a Sfatului Popular Arad, prin decizie guvernamentală.

În intervalul 1969 – 1972 se constituie o mare parte din actuala infrastructură a ștrandului, inclusiv spațiul verde înconjurător.

Pentru suprafața de peste 15 ha și un număr de 938 exemplare de arbori și arbuști, cele 67 de specii în care se încadrează, dovedesc o varietate redusă. Ea este compensată însă de proporția mare de rășinoase de 53% și de arbuști de 31%. Această proporție este caracteristică mai mult micilor spații verzi din jurul construcțiilor.

Vegetația existentă este impresionantă prin cele aproape 160 de exemplare de rășinoase: brad, molid, pin, duglas, cu vârste între 30 – 50 ani. De asemenea prin micile aliniamente de arbuști rășinoși: tisa, tuie, juniperus, plantate în ultimele două decenii.

Dintre speciile de arbori foioși de valoare impresionantă se remarcă doar Aesculus hippocastanum și Prunus pissardii.

Dacă pe ansamblu vegetația impresionează prin elementele menționate mai sus: proporția mare de rășinoase și de arbuști, se simte totuși varietatea foarte redusă. Este evidentă lipsa unei viziuni peisagistice la instalarea vegetației, ea dovedind multă improvizație și folosirea unui material dendrologic ce a fost ușor procurat.

Dintre speciile de mică valoare peisagistică se remarcă frasinul american.

Parcul este pe ansamblu relativ tânăr.

Aproape jumătate, 43% sunt exemplare sub 20 ani. Se remarcă totuși proporția de 27% de exemplare peste 40 ani, plantațiile inițiale de la crearea parcului.

Densitatea arborilor și arbuștilor este foarte redusă, în medie de 61 ex/ha, care definesc o structură foarte aerată ceea ce explică și gradul de acoperire de doar 13% ceea ce reprezintă practic un parc în formare. Aceleași elemente explică și valoarea ecologică redusă, cu o grosime a stratului ecologic de doar 0,73 m.

În cuprinsul parcului există 1530 ml de garduri vii, din specia Ligustrum vulgare.

Stilul general al parcului este cel peisager. Câteva alei regulate și aliniamente intervin cu nota de regularitate, fără a influența însă stilul general.

Este de recomandat menținerea acestui stil.

Un alt **scuar vechi** al orașului reprezentat de alți doi platani (probabil de o vârstă cu **Turnul de apă al orașului** – 1896) marchează fațada intrării acestuia, pe strada Ceacovski nr.11.

Judecând după vechimea arborilor, **parcul din incinta Centrului Eparhial Ortodox Român din Arad** datează din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Grădina sa decorativă continuă să fie îngrijită de către un muncitor – grădinar.

După primul război mondial piețele și scuarurile orașului Arad au fost plantate cu o specie de salcâm care producea păstăi străvezii al căror conținut uleios avea, întrebuințări medico - farmaceutice. Astăzi acești arbori au fost treptat scoși. Supraviețuitori sunt de semnalat în scuarul de a capătul N – V al străzilor Blanduziei și Calvin, în imediata apropiere a străzii Andrei Șaguna.

Motivul plauzibil al îndepărtării lor l-a constituit murdăria care o produceau păstăile căzute pe jos în sezonul rece. Străzile și curțile orașului mai conservă exemplare de acest gen.

Lipsa de îngrijire suficientă a spațiului stradal verde, după cel de - al doilea război mondial, a facilitat răspândirea falsului oțetar. Simptomul nu este valabil numai în municipiul Arad.

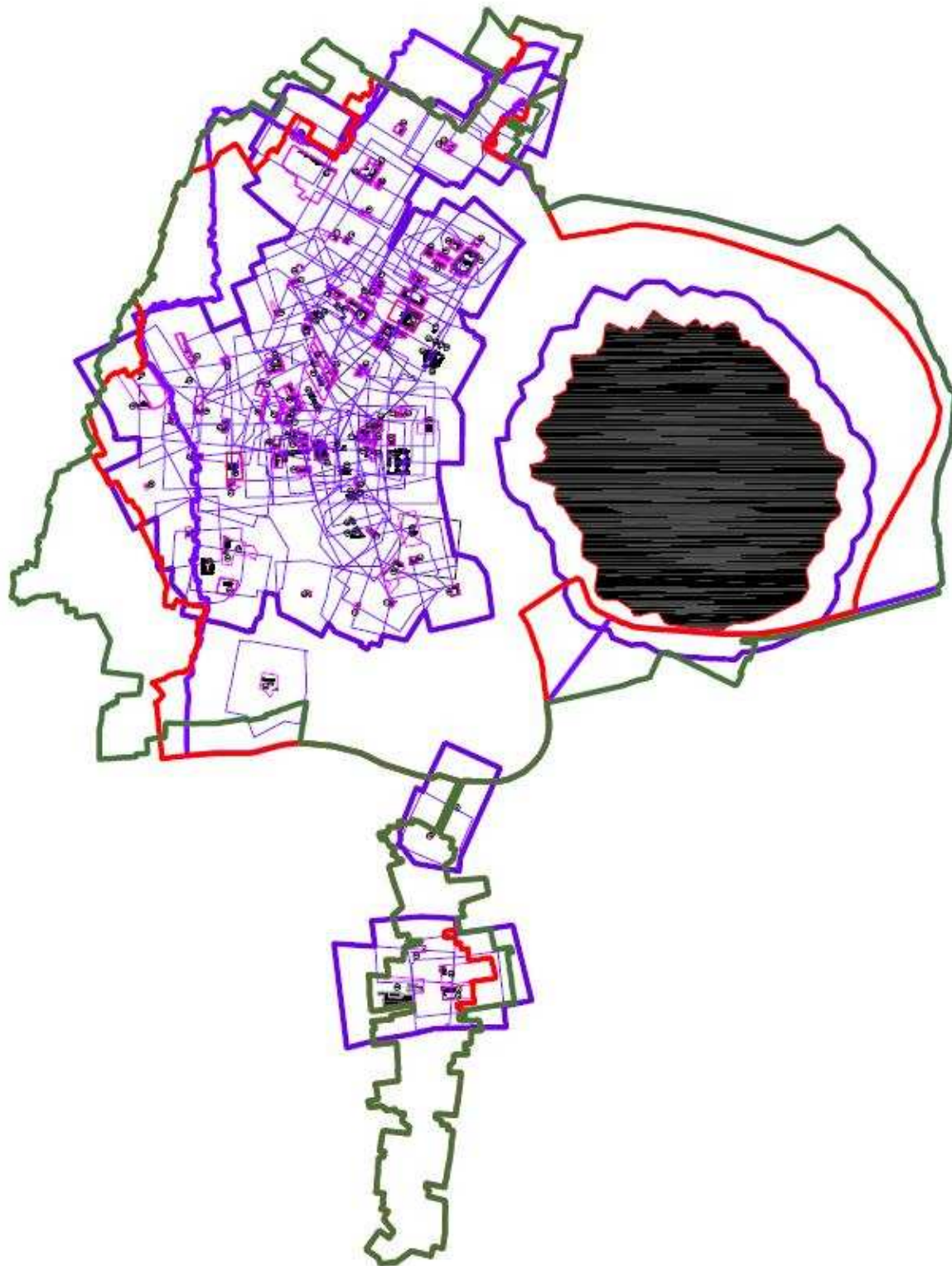
Parcul din incinta Spitalului Județean din Arad (fostul Spital de copii) – astăzi sensibil micșorat din punctul de vedere al suprafeței și al diversității arboricole – este contemporan cu pavilioanele Spitalului de copii (aproximativ anii 1909-1912).

Parcurgând acest perimetru protejat al Aradului se poate constata că toate străzile au fost plantate cu aliniamente de arbori din specii diferite fiind astfel personalizată fiecare stradă.

De asemenea acest țesut urban a fost prevăzut cu mari curți interioare care au fost transformate în adevărate grădini de verdeață atât cu rol ecologic cât și de recreere.

În prezent aceste curți interioare au suferit adevărate transformări existând doar izolat resturi din vechile grădini.

C. STUDIUL ZONELOR DE PROTECȚIE ALE MONUMENTELOR ÎNSCRISE ÎN LISTA MONUMENTELOR ISTORICE 2004

NOTĂ:

- Pentru limita zonei de protecție a unui monument istoric se vizualizează studiul zonei de protecție în conformitate cu actele de autorizare și planurile de protecție.
- USURĂRILE permise în:
 - Monumente istorice
 - repararea și restaurarea și schimbarea de destinație
 - Construcții cu calități ambientale
 - modificări interioare
 - refuncționalizări și schimbări de destinație
 - mansardați în poduri existente, în casele preexistente
 - supraînălțarea și alinierea la cotele și cotele clădirilor învecinate / modifiicări calităților pe frontul existent
 - reparări curente și capitale
 - Construcții existente fără calități ambientale
 - modificări interioare
 - refuncționalizări și schimbări de destinație
 - mansardați în poduri existente în casele preexistente
 - supraînălțarea și alinierea la cotele și cotele clădirilor învecinate / modifiicări calităților pe frontul existent
 - reparări curente și capitale
 - demolări
 - supraînălțarea la 2 niveluri peste căderea învecinate fără a depăși COT-ul proprietății

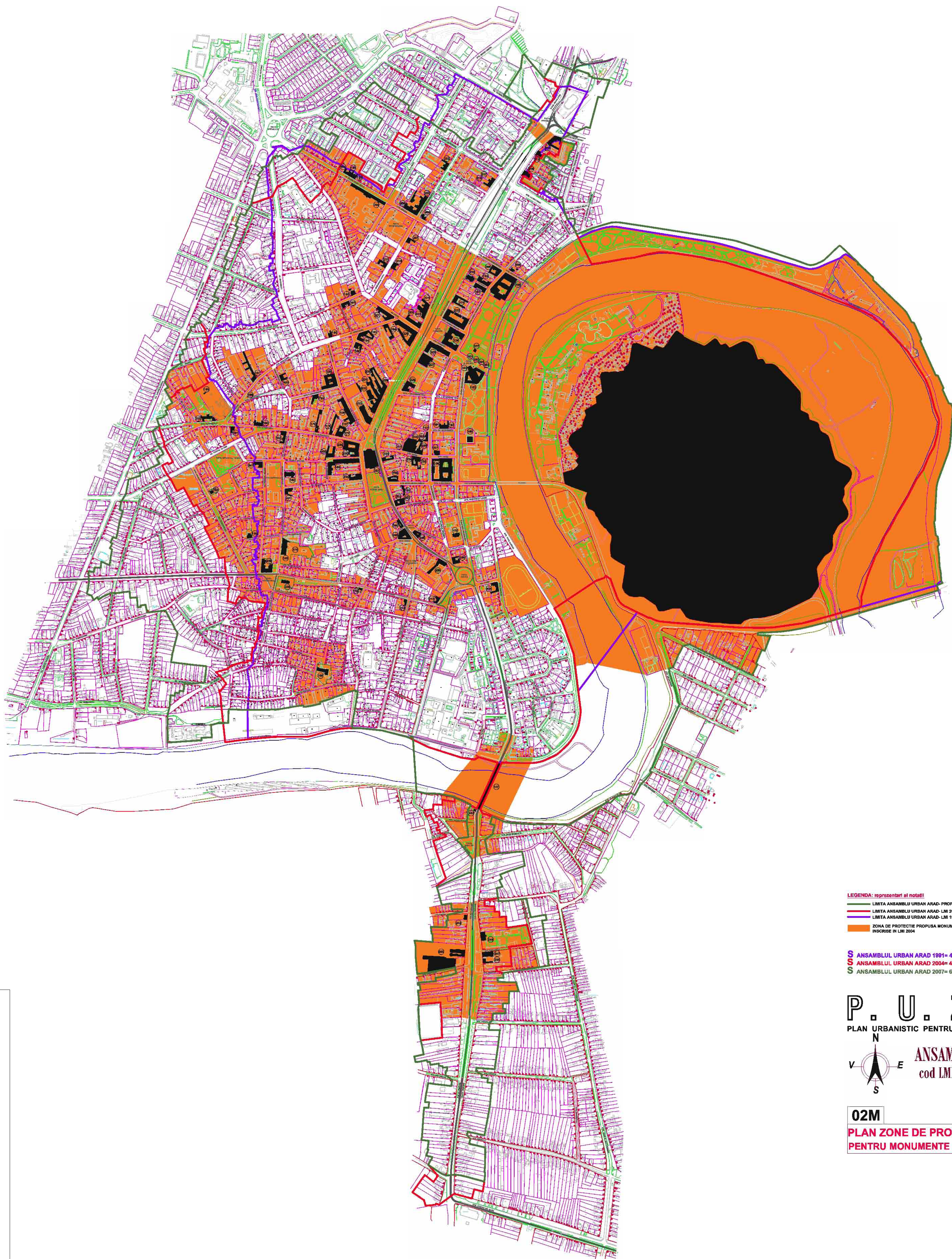
LEGENDA: reprezentari si notatii

- LIMITA ZONA CONSTRUITA PROTEJATA
 - LIMITA PARCELE CADASTRALE EXISTENTE
 - LIMITA SUBZONA ISTORICA DE REFERINTA S.I.R. 1-8
 - LIMITA QUARTAL- 1-57
 - LIMITA ZONA DE PROTECTIE A UNUI MONUMENT ISTORIC (vezi nota)
-
- CONSTRUCTII CLASATE CA MONUMENTE ISTORICE CE NU POT FI MODIFICATE (vezi nota)
 - CONSTRUCTII SAU FRAGMENTE DE CONSTRUCTII EXISTENTE CU CALITATI AMBIENTALE, CARE POT FI MODIFICATE PENTRU AMELIORARE (vezi nota)
 - CONSTRUCTII EXISTENTE CARE POT FI MODIFICATE PENTRU AMELIORARE (vezi nota)
 - CONSTRUCTII EXISTENTE A CAROR DEMOLARE ESTE IMPLUSA PENTRU ASANAREA ZONEI SAU PENTRU REALIZAREA UNOR AMENAJARI PUBLICE SAU PRIVATE
 - SPATIUL VERDE PUBLIC CARE SE MENTINE CA ATARE SAU SE REAMENAJEAZA
 - SPATIUL VERDE PUBLIC PROPUS
 - PLANTATIE DE ALINIAMENT PROPUA
 - AMPLASAMENT REZERVAT PENTRU REALIZAREA UNUI OBIECTIV DE INTERES PUBLIC:
 - 1- GRADINITA CU PROGRAM PRELUNGIT
 - 2- CAMPUS SCOLAR
 - 3- AMPLIFICAREA PIETEI SARBESTI
 - AMPLASAMENT PENTRU PARCAJ PUBLIC PROPUS
 - TRASEU PIETONAL EXISTENT CARE SE MENTINE SAU SE REAMENAJEAZA
 - TRASEU PIETONAL PROPUS
 - ALINIAMENT
 - CONDITONARI DE REALIZARE A FATADELOR
 - ALINIERE
 - ARIE PE CARE SE PROPUA REALIZAREA UNUI PIZ / PUD IN FUNCTIE DE NUMARUL DE PROPRIETATI AFECTATE conform RGU
 - PENTRU CATERA AMBALULI SE VA REALIZA UN STUDIU PRELIMINAR PENTRU REVITALIZARE, RESTAURARE SI RECONVERSIERE A INTREG ANSAMBLULUI IN MOD ETAPIZAT - TERMEN MEDIU, INSCOTT DE PUZ-RLU
 - TRASEU STRADAL DE TRANZIT ORASENESC PROPUS

P. U. Z. C. P.
 PLAN URBANISTIC PENTRU ZONA CONSTRUITA PROTEJATA
 N
 V E
 S
ANSAMBLUL URBAN ARAD
 cod LMI 2004 AR-II-a-B-00477

03
REGLEMENTARI URBANISTICE

Titlu proiectant: MUNICIPIUL ARAD		Cadr. Nr. / Data		Cadr. Nr. / Data	
Proiectant: PROIECT ARAD S.A.		Dir. proiect: ing. TUDOR D.		Proiectant: ing. TUDOR D.	
Verificator: ing. HARPAN I.		Autorizator: ing. COBZA E.			
Titlu proiectant: ZONA MONUMENTE PROTEJATE ARAD		Obiect:		Specializat: URBANISM	
Obiect document: PLAN URBANISTIC ZONAL PENTRU ZONE CONSTRUTE PROTEJATE		Data:		Faza: 03	
Titlu document: REGLEMENTARI URBANISTICE		Data: Mai 2008		Scara: 1:500	
		Faza: 03		Pagina nr.: 30/327	

LEGENDA: reprezentari si notati

- LIMITA ANSAMBLULI URBAN ARAD-PROPIUSA
- LIMITA ANSAMBLULI URBAN ARAD- LMI 2004
- LIMITA ANSAMBLULI URBAN ARAD- LMI 1991
- ZONA DE PROTECTIE PROPUSA MONUMENTE INSCRIBE IN LMI 2004

- S ANSAMBLUL URBAN ARAD 1991= 465,16ha
- S ANSAMBLUL URBAN ARAD 2004= 494,97ha
- S ANSAMBLUL URBAN ARAD 2007= 606,40ha

P. U. Z. C. P.
 PLAN URBANISTIC PENTRU ZONA CONSTRUITA PROTEJATA

ANSAMBLUL URBAN ARAD
 cod LMI 2004 AR-II-a-B-00477

02M

**PLAN ZONE DE PROTECTIE PROPUSE
 PENTRU MONUMENTE INSCRIBE IN LMI 2004**

NOTA: 1. Stabilirea zonelor de protectie propuse au urmat studiului asupra limitelor de 100 m de la parcela cadastrala a monumentelor inscrise in LMI 2004, precum si a reconsiderarii influentei teritoriale a fiecarui monument in parte asupra cadrului sau construit si natural
 2. Zona de protectie aferenta fiecarui monument sau pentru grupuri de monumente este prezentata in planse separate

Intitulat / Responsabil / nr. / data	Comis	Numara	Serviciu	Validat/inginer
Municipiul Arad				
Proiectant	PROIECT ARAD S.A.	Def. proiect	ing. TUDOR D.	
		Proiectat	ing. TUDOR D.	
		Verificat	ing. HAPSIAN I.	
		Autentizat	ing. COSMA E.	
Titlul proiectului: ZONA MONUMENTE PROTEJATE ARAD		Obiect		URBANISM
Statul document: PLAN URBANISTIC ZONAL PENTRU ZONE CONSTRUTE PROTEJATE		Secutiunea		
Titlul documentului: PLAN ZONE DE PROTECTIE PROPUSE PENTRU MONUMENTE INSCRIBE IN LMI 2004		Data	Scara	Dimensiune
		10.10.2007	1:5000	02M
		Faza		Proiectant
		P.U.Z.C.P.		36.027